

AGENDA

Bestuurscommissie Veiligheid

Datum	:	Woensdag 9 juni 2022
Tijdstip	:	9.30 – 11.30 uur
Locatie	:	Veiligheidsregio Fryslân, Harlingertrekweg 58, Leeuwarden, De Ridderzaal, 4 ^e

	Onderwerp	Bijlage	Doel
1.	Besloten deel: Elfstedentocht	-	Bespreken
2.	Opening en vaststellen van de agenda	-	Vaststellen
3.	Conclusies Bestuurscommissie Veiligheid 9 februari 2022 <i>incl. PowerPointpresentatie Impactanalyse Hoogwater</i>	2	Vaststellen
4.	Ingekomen stukken en mededelingen <u>Ingekomen stukken</u> <ul style="list-style-type: none"> a. Publicatie Veiligheidsregio's in coronacrisis b. De Oekraïense vluchtelingen-crisis: Eerste ervaringen van veiligheidsregio's en gemeenten <u>Mededelingen</u> <ul style="list-style-type: none"> c. Introductie RMBA Johan Elzinga en Kolonel Huub Klein Schaarsberg (Defensie) 	5	Ter informatie
5.	Eerste berap 2022	2	Ter vaststelling
6.	Rode draden analyses VRF 2019, 2020 en 2021	2	Ter vaststelling
7.	Stand van zaken project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg	1	Ter vaststelling
8.	Rechtmatigheidsverantwoording 2022	3	Instemmen en voorleggen aan DB
9.	Stand van zaken binnengekomen zienswijzen	-	Ter informatie
10.	GHOR evenementen - veldnormen	1	Ter informatie
11.	Gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing Vlieland	4	Ter informatie
12.	Rondvraag en sluiting	-	

Concept verslag**AGENDA****Bestuurscommissie Veiligheid**

Datum	:	Woensdag 9 februari 2022
Tijdstip	:	9.30 – 11.30 uur
Locatie	:	Digitaal via Teams

Aanwezig:

S Buma (voorzitter VRF)	C. van de Pol (Terschelling)
L.P. Stoel (Ameland)	L.J. Gebben (Tytsjerksteradiel)
N.I. Agricola (Dantumadiel)	M. Schier (Vlieland)
F. Veenstra (de Fryske Marren)	M.C.M. Waanders (Waadhoeke)
I.Sjerps (Harlingen)	N.A. van de Nadort (Weststellingwerf)
T. van der Zwan (Heerenveen)	E. Knoll (dir. Bedrijfsvoering VRF)
S. Korthuis (Ooststellingwerf)	M. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)
E. van Selm (Opsterland)	J. de Schepper (Politie Eenheid Noord-Nederland)
I. van Gent (Schiermonnikoog)	P.H.S. van Rest (Officier van Justitie)
W.K. Kleinhuis (alg. directeur/ commandant Brandweer)	L.M.B.C. Kroon (Dijkgraaf Wetterskip Fryslân)
G. Algra (secretaris, notulist)	D.P. de Vries
P. Ros (afd. crisisbeheersing)	
M. Visser (directiesecretaris VRF)	

Afwezig:

J.G. Kramer (Noardeast-Fryslân)	J.A. de Vries (Súdwest-Fryslân)
O. Brouwer (Achtkarspelen)	J. Rijpstra (Smallingerland)
G. Veldhuis (Politie Eenheid Noord-Nederland)	E. Krikke (communicatie BAO)
E. de Jong (coördinerend gemeentesecretaris)	N. van der Steen (Provincie Fryslân)

	Onderwerp
1.	Opening en vaststellen van de agenda De voorzitter opent de vergadering. ➤ <i>De agenda wordt vastgesteld.</i>
2.	Conclusies Bestuurscommissie Veiligheid van 25 november 2021 Dhr. Stoel vraagt om een woordelijke wijziging onder agendapunt 9: kustwaterregeling behoort Samenwerkingsregeling Bestrijding Kustverontreiniging te zijn. Dhr. Kleinhuis geeft een stand van zaken op het genoemde Meerjarenbeleidsplan. Afgelopen periode zijn er drie instuifsessies geweest met de zittende raadsleden. Er zijn goede gesprekken gevoerd, wat veel input heeft opgeleverd. Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart, gaat de VRF in juni nogmaals in gesprek met de nieuwe raadsleden. Vervolgens zal een concept Meerjarenbeleidsplan richting de gemeente(raden) gaan voor eventuele zienswijzen.

	<p>➤ <i>Met genoemde wijziging stelt de Bestuurscommissie de conclusies van de Bestuurscommissie Veiligheid van 25 november 2021 vast.</i></p>
3.	Ingekomen stukken en mededelingen
	<u>Ingekomen stukken</u>
	-
	<u>Mededelingen</u>
	a. Brandweeronderseidingen ingesteld bij Koninklijk besluit
	<p>Dhr. Kleinhuis legt uit dat de twee onderscheidingen voor ‘trouwe en langdurige dienst’ en voor ‘bijzondere verdiensten’ van de brandweer zijn ingesteld bij Koninklijk Besluit, en hiermee zijn ze staatsonderscheidingen geworden. Dat betekent dat Brandweer Nederland nu brandweeronderseidingen heeft die zijn ingesteld door de Nederlandse staat én onderscheidingen en waarderingsmiddelen van de branche zelf.</p> <p>Mw. Van Selm zou graag enige duiding willen ontvangen over de betrokkenheid van de burgemeesters, dit is namelijk gewenst.</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat men ook binnen de brandweerorganisatie grote waarde hecht aan de betrokkenheid van de burgemeester.</p> <p>➤ <i>De toezegging wordt gedaan om separaat per mail meer duidingsinfo aan de bestuurders te doen toekomen.</i></p>
	b. Informatienotitie uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg
	<p>Dhr. Kleinhuis legt uit dat het komen tot een uniform kwaliteitsniveau voor Bevolkingszorg een landelijke ontwikkeling is, die naar verwachting geen grote gevolgen heeft voor Fryslân. In Friesland loopt de herziening van het deelplan Bevolkingszorg hier parallel aan. Hierin wordt rekening gehouden met de landelijke ontwikkelingen. In Friesland is Bevolkingszorg van behoorlijk niveau. Namens Friesland is coördinerend gemeentesecretaris Eelke de Jong onze vertegenwoordiger binnen dit gremium.</p> <p>Mw. Sjerps vindt het mooi om te horen dat de Bevolkingszorg in Friesland op hoog niveau zit. Maar wil er wel voor waarschuwen om alles op landelijk niveau te uniformeren. Maatwerk en eigen gemeentelijke belangen moeten hierin niet vergeten worden. De regionale noodzaak moet in ogenschouw worden gehouden.</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat het een traject is vanuit gemeenten zelf, waar kennelijk behoeftes liggen om nadere afspraken te maken. Daarnaast heeft de Veiligheidsregio altijd het speerpunt om te kijken naar de regionale nut en noodzaak.</p>
	Evaluatie rapport COVID-19, Inspectie V&J
	<p>Dhr. Kleinhuis geeft een toelichting. Het onderzoek ‘Evaluatie aanpak Covid-19’ van de Inspectie richt zich op de samenwerking binnen de nationale crisisstructuur en de samenwerking tussen de nationale crisisstructuur en de veiligheidsregio’s. Omdat de Covid-19-crisis nog voortduurt, heeft de Inspectie ervoor gekozen haar onderzoek in delen op te leveren, zodat er ook tijdens de aanpak van de crisis al kan worden geleerd. Er komen drie belangrijke aanbevelingen uit naar voren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doorontwikkeling LOT-C / KCR2 - waarbij het van belang is om onderscheid te maken tussen de korte en lange termijn; 2. Formaliseren rol Veiligheidsregio’s in de nationale crisisstructuur; 3. Integrale aanpak binnen nationale crisisstructuur en Veiligheidsberaad. <p>Dhr. Stoel geeft aan dat de landelijke crisisaanpak aandacht behoeft. Er is behoefte aan uitleg van een Grip5-structuur, bv. digitale crisis.</p> <p>Dhr. Kleinhuis wijst hiervoor naar het evaluatierapport, waar hier ook aandacht voor wordt gevraagd. De koppeling moet in de structuur geformaliseerd worden, hier wordt ook op aangedrongen.</p>

4.	Impactanalyse hoog water en evacuatie
	<p>Dhr. Kleinhuis geeft een kleine introductie op dit onderwerp. De impactanalyse is opgesteld in samenwerking met verschillende partners, zoals Wetterskip, gemeenten en VR Groningen. Hierin is ondersteuning geweest van bureau HKV. Het rapport is een technisch feitelijk verhaal, daarom is het noodzakelijk om te weten in welk perspectief je de impactanalyse moet plaatsen.</p> <p>Dhr. P. Ros (beleidsmedewerker afdeling crisisbeheersing) geeft een presentatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>De presentatie wordt aan dit verslag toegevoegd.</i> <p>Mw. Kroon vult aan dat met name de gebieden die langdurig onder water komen te staan, voor problemen gaan zorgen. Uitmalen is dan een optie, maar hier zit ook een max op. Hoe we daarmee verder gaan, is het vervolg.</p> <p>Piekbuien en droogte hebben grote gevolgen, er moet sneller dan gepland aanpassingen worden gedaan. Hier zijn ook de gemeenten bij nodig.</p> <p>In het regeerakkoord is aangegeven dat water en bodem sturend zijn bij ruimtelijke planvorming, waterschappen worden daar eerder bij betrokken en de watertoets krijgt een dwingend karakter. Daarbij is het van belang dat we aan de voorkant preventief in gesprek gaan en met elkaar werken aan handelingsperspectieven.</p> <p>Ook moeten we in het vervolgproces de overgebleven schade en overlast meenemen.</p> <p>Dhr. Stoel vraagt in hoeverre de (on)bereikbaarheid bij hoge waterstanden meegenomen wordt.</p> <p>Dhr. Ros geeft aan dat naar dit fenomeen is gekeken en dat dit tot uitwerking komt in de evacuatie strategieën.</p> <p>Dhr. v.d. Nadort is onder de indruk van wat er ligt en is blij met deze impactanalyse die alle info samenbrengt. Het thema overbelasting van het watersysteem is van belang.</p> <p>Mw. Korthuis is geïnteresseerd in de evacuatiestrategie. De zuidoosthoek van Friesland is een eerste plek waar mensen naartoe vluchten. Wordt er in de volgende fase ook gekeken naar de opvangmogelijkheden, incl. de organisatie hiervan?</p> <p>Dhr. Ros geeft aan dat in het vervolgproces inderdaad wordt nagedacht over de handelingsperspectieven en de evacuatie strategieën; hoe krijgen we regio's geëvacueerd welke middelen, maatregelen hebben we hiervoor nodig? Daarin wordt ook de zelfredzaamheid van de maatschappij meegenomen.</p> <p>Dhr. Veenstra vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat dit stuk op de juiste tafels terecht komt, zodat het besef er komt dat er iets mee gedaan moet worden.</p> <p>Mw. Waanders vraagt hoe dit verhaal verder brengen; bewustheid en alertheid richting bewoners. Hoe gaan we dat regelen?</p> <p>Mw. Kroon geeft aan dat reeds de juiste partijen met elkaar om tafel zitten. Dit onderwerp speelt op veel fronten; Rijksbeleid, Unie van Waterschappen, Provincieniveau, niveau van Noord-Nederland (deltaplan) en ook in Friesland binnen 'de Friese aanpak voor de omgevingsvisies'. Mede vanuit de klimaatadaptatie, inclusief omgevingswet. In Friesland werkt het Wetterskip samen met partners aan een 'Blauwe Omgevingsvisie', waarin wordt nagedacht over het waterbeheer in 2050-2100.</p> <p>Dit onderwerp moet ook gaan landen in de omgevingsvisies van de gemeenten. Daarbij is het van belang dat al deze lijnen bij elkaar moeten blijven, zodat we in gezamenlijkheid klimaatadaptief aan de gang gaan. Wethouders zijn in Friesland ook goed aangehaakt op dit onderwerp.</p> <p>Dhr. Agricola geeft aan zich zorgen te maken; we weten dit, maar we moeten spoedig met elkaar aan de slag. We staan aan de vooravond dat er veel gebouwd gaat worden de komende jaren qua woningen, hier moet rekening mee worden gehouden. Portefeuillehouders water van gemeenten, VRF en Wetterskip moeten met elkaar om tafel om met elkaar te brainstormen hoe we hier vorm en inhoud aan moeten geven.</p> <p>Dhr. Ros geeft aan dat gemeenten reeds annex zijn met de omgevingswet en op dit onderwerp zijn aangehaakt inzake planvormingsproducten. De Veiligheidsregio is reeds in gesprek met gemeenten en</p>

	<p>Wetterskip om dit naar een hoger (vervolg)proces te leiden.</p> <p>Dhr. Buma duidt dat een overstroming niet alleen gerelateerd is aan hoog water, maar ook aan buitenlandse krachten. Cyberaanvallen zijn bijvoorbeeld een groot risico. Er moet ook gekeken worden om die risico's te minimaliseren.</p> <p>Hierop volgend vraag mw. Sjerps zich af hoe het zit met de beveiliging van cruciale sluisen. Mw. Kroon geeft aan dat er vanuit het Wetterskip prioriteit ligt op cyberaanvallen. Qua veiligheid zijn de deuren dichtgezet, maar alertheid staat altijd voorop. Dhr. Kleinhuis vult aan dat de Veiligheidsregio vanuit haar rol bezig is met de gevolgbestrijding van cyberaanvallen.</p> <p>Dhr. Buma vraagt wat de rol van de Veiligheidsregio is in de vervolgprocessen. Dhr. Kleinhuis geeft aan dat we vanuit de afdeling crisisbeheersing aan de slag gaan met de handelingsperspectieven en evacuatiestrategieën; wat is generiek, wat is specifiek, wat heeft prioriteit. Ook risico- en crisiscommunicatie wordt hierin meegenomen.</p> <p>Dhr. Stoel wenst een regelmatige actualisatie. Welke afspraken zijn daar over gemaakt? Dhr. Ros legt uit dat er eenmaal per 4 jaar een actualisatie gaat plaatsvinden. Daarbij is de informatie en duiding zodanig dat er continue gemonitord wordt en aanpassingen worden gedaan.</p> <p>Mw. Kroon vraagt aandacht voor de communicatie naar buiten. Dhr. Kleinhuis geeft aan dat er nu een technisch document ligt. Het vervolg, de handelingsperspectieven en evacuatiestrategieën zijn interessanter voor de buitenwereld. Aandacht hiervoor blijft.</p> <p>➤ <i>De impactanalyse Hoog Water en evacuatie wordt door de Bestuurscommissie Veiligheid vastgesteld.</i></p>
	<p>Pauze</p> <p>➤ De voorzitter schorst om 10.30 uur de vergadering voor 10 minuten voor een kleine koffiepauze. ➤ De voorzitter heropent de vergadering om 10.40 uur.</p>
<p>5.</p>	<p>Vogelgriep</p>
	<p>Dhr. Kleinhuis neemt de bestuurders mee in het proces vogelgriep, <i>ter informatie</i>. In de vorige bestuurscyclus zijn de bestuurders meegenomen in de evaluatie van de regionale multidisciplinaire overlegvorm aangaande vogelgriep. De vogelgriep in/bij bedrijven is in Nederland goed ingeregeld. Als het gaat om taken en verantwoordelijkheden van vogelgriep in de vrije natuur, bij wilde vogels, is geen landelijk beleid en wordt er ad-hoc gereageerd. De financiële lijn is opgepakt met het LNV. De LNV is momenteel in gesprek met het Interprovinciaal Overleg (IPO). Tevens is er een kennismaking geweest met de nieuwe Rijksheer A. Beenen, ook hij heeft dit punt meegenomen. De meegestuurde factsheet geeft inzicht in 1) de taken en verantwoordelijkheden van de Rijksoverheid, 2) de coördinatie in Fryslân en 3) de communicatie en handelingsperspectieven.</p> <p>Dhr. Stoel geeft aan dat dit een belangrijk onderwerp is en de ervaringen van afgelopen tijd zijn dan ook zeer waardevol. De duiding van verantwoordelijkheden is noodzakelijk. Dhr. Stoel vraagt naar de actualiteit van de Factsheet. Dhr. Kleinhuis geeft aan dat het proces rondom vogelgriep niet vaststaat en dat de factsheet daarom constant aangepast gaat worden. Tijdens een vogelgriep (vrije natuur) liggen de verantwoordelijkheden platgezegd bij de natuur- en terreinbeheerders. Er ligt geen eenduidig beleid wat te doen bij wilde watervogels, in Friesland tracht men in gezamenlijkheid toe te werken naar duidelijke afstemming.</p>

	<p>Mw. Kroon vult aan dat het erop lijkt dat vogelgriep nu een structureel probleem is geworden, en dat jaarrond in Nederland voorkomt. De aanpak van de vogelgriep is niet de kerntaak van de Veiligheidsregio. Wie is wel verantwoordelijk? Hier moeten goede afspraken over gemaakt worden, op landelijk niveau. Daarnaast is het van belang om te weten dat een zieke vogel niet beter gaat worden, het verslepen en elders naartoe brengen (bv opvang) is niet verstandig. In de communicatie naar buiten is het belangrijk om hier aandacht voor te hebben</p> <p>Op dit moment is ieder voor zijn eigen terrein verantwoordelijk. Het gezamenlijk optrekken richting LNV is van belang, er moet landelijke aandacht voor komen. Hoe kunnen we dit in gezamenlijkheid oppakken? Mogelijk via de Provincie.</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat de Veiligheidsregio op dit moment faciliterend is; samenwerking mogelijk maken om multidisciplinaire coördinatie/afstemming in te zetten. In Friesland slager we erin om dit met elkaar op een goede manier te doen.</p> <p>Het thema is door de Veiligheidsregio ingebracht bij de LNV via de Rijksheer, dit is het beste wat we op dit moment kunnen bieden. Daarbij ook de oproep aan eenieder om dit via de eigen kanalen aan te moedigen.</p> <p>Vanuit de Veiligheidsregio gaan we via de communicatielijn onderzoeken welke extra stappen er nog gezet kunnen worden.</p> <p>Dhr. Stoel wil ten slotte nog het pleidooi houden om meer duidelijkheid te krijgen in wat de taken en verantwoordelijkheden zijn vanuit de natuur- en terreinbeheerders. Wenselijk om hen bij het overkoepelende overleg.</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat de Veiligheidsregio in deze niks kan afdwingen. Er zijn partijen die niet aansluiten, omdat ze vinden dat ze er niet van zijn. We moeten in gezamenlijkheid deze partijen aanspreken.</p>
<p>6.</p>	<p>Jaarverslag programma Veiligheid 2021</p>
	<p>Portefeuillehouder Gebben neemt eenieder mee in de stand van zaken. In het DB van 24 maart wordt de definitieve versie van het jaarverslag behandeld. Daarna wordt deze op 25 maart ter zienswijze aangeboden aan de Friese gemeenten als onderdeel van de totale jaarstukken 2021.</p> <p>Dhr. Knoll neemt ons mee in een korte presentatie over het voorlopig resultaat. Deze presentatie is ook met de auditcommissie en de Bestuurscommissie Gezondheid gedeeld.</p> <p>Feitelijke is een resultaat van een kleine 3 miljoen euro (incl. dekking coronagelden). Vraagstuk is 'hoe hiermee om te gaan'. Deze discussie is ook gevoerd binnen de auditcommissie. Mogelijkheden zijn 1) teruggeven aan de individuele gemeenten (ca. € 2,14 per inwoner) of 2) toevoegen aan de egalisatiereserve. <i>Voorstel is optie 1.</i></p> <p>Dhr. Agricola voorspelt dat bij de begroting van 2023 een hogere bijdrage van gemeenten wordt verwacht, gezien de stijgende kosten. Is het dan wenselijk om 'heen en weer te schuiven' met financiën? Dhr. Agricola stelt voor om het resultaat in de egalisatiereserve te stoppen, om hiermee de kostenstijgingen mee te kunnen dempen.</p> <p>Mw. Korthuis staat hier hetzelfde in. De egalisatiereserve staat maar een fractie in de plus en stelt daarom ook voor om de egalisatiereserve goed op te vullen i.p.v. achteraf te collecteren.</p> <p>Mw. Van Selm geeft een duiding vanuit de auditcommissie. Zij hebben binnen de auditcommissie uitgebreid gesproken over de egalisatiereserve. Conclusie vanuit de auditcommissie was dat er voldoende reserve is opgebouwd, met wat we aan zien komen in de toekomst. De auditcommissie ziet geen aanleiding om dit nog verder op te bouwen.</p>

	<p>Dhr. Van de Nadort kan zich vinden in de teruggave aan de individuele gemeenten.</p> <p>Mw. Sjerps vindt dit ook een prima voorstel. Uitgangspunt moet zijn: niet uitgeven = teruggeven. Dit is een zuivere manier van werken. Wanneer er nieuwe financiën nodig zijn, kan dat ook via de officiële weg weer worden aangevraagd. Hiermee houd je ook inzichtelijk waar het geld voor wordt gevraagd.</p> <p>Dhr. Gebben bedankt eenieder voor de waardevolle discussie. Vanuit de specifieke bestemmingsreserves is het verantwoord om het resultaat terug te geven. Dit is een zorgvuldige stap en een goed signaal richting gemeenten.</p> <p>Dhr. Stoel heeft behoefte om een verdere duiding van het FLO, waarom is hier € 800.000,- extra voor uitgetrokken?</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat dit te maken heeft met het CAO-effect. Maakt dat zo'n voorziening fors omhoog geplust moet worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>De bestuurscommissie gaat akkoord met het voorstel om de resultaten aan de individuele gemeenten terug te betalen</i> ➤ <i>De bestuurscommissie stelt het 'jaarverslag programma Veiligheid 2021' vast.</i> 		
7.	Programmabegroting programma Veiligheid 2023	Ja	Ter vaststelling
	<p>Dhr. Gebben geeft een toelichting op het proces. De totale begroting komt op 24 maart terug in het dagelijks bestuur. Op 25 maart wordt de begroting verzonden naar de gemeenten voor zienswijzen. Eind mei komen de zienswijzen retour, waarna het reguliere besluitvormingstraject plaats vindt dat eindigt in besluitvorming in het algemeen bestuur op 30 juni.</p> <p>Mw. Sjerps vraagt aandacht voor het onderwerp Brandveilig Leven, moeten de gemeenten wachten op het vaststellen van het uitvoeringsprogramma?</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat we in afwachting zijn van het landelijke programma, hier haken we in Friesland vervolgens op aan. Mocht men als gemeente alvast graag aan de slag gaan, staat de Veiligheidsregio paraat om hier met de individuele gemeenten over in gesprek te gaan.</p> <p>Dhr. Stoel verwijst naar blz. 12 - natuurbrandbestrijding, en geeft aan dat de wijze waarop dit wordt weergegeven vrij blauw is. Dhr. Stoel vraagt aandacht voor adequate bestrijding in het gebied. Deze opmerking sluit aan bij de zienswijze op de kaderbrief vanuit de gemeenteraad van Ameland.</p> <p>Dhr. Kleinhuis geeft aan dat deze opmerking nog zal worden verwerkt in het document.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>De bestuurscommissie Veiligheid stelt de Programmabegroting programma Veiligheid vast</i> 		
8.	<p>Rondvraag en sluiting</p> <p>Mw. De Graaf geeft aan dat zij deze keer voor het laatst is aangesloten bij de bestuurscommissie Veiligheid en bedankt eenieder voor de buitengewoon bijzondere samenwerkingsperiode.</p> <p>De voorzitter sluit de vergadering om 11.29 uur.</p>		

Impactanalyse Hoogwater Fryslân

Inhoud

- Wat is een impactanalyse Hoogwater
- Waarom een impactanalyse
- Hoe is de impactanalyse tot stand gekomen
- Toelichting op de inhoud
- Vervolgtraject

Wat is een impactanalyse Hoogwater

- Maakt inzichtelijk de leefbaarheid van een gebied bij ernstige wateroverlast en overstromingen.
- Brengt gevolgen voor personen, dieren, kwetsbare objecten en vitale infrastructuur in kaart.
- Te beantwoorden vragen:
 - wie of wat wordt getroffen, bij welke waterdieptes.
 - keteneffecten, hersteltijd, schuilplaatsen.

Waarom een impactanalyse

Meerlaagse waterveiligheid

- 1 - voorkomen van overstroming
- 2 - duurzame ruimtelijke planning
- 3 – rampen- en crisisbeheersing

Landelijk project Water en evacuatie

Doel:

Structurele aanpak ontwikkelen voor adequate crisisbeheersing bij overstromingen

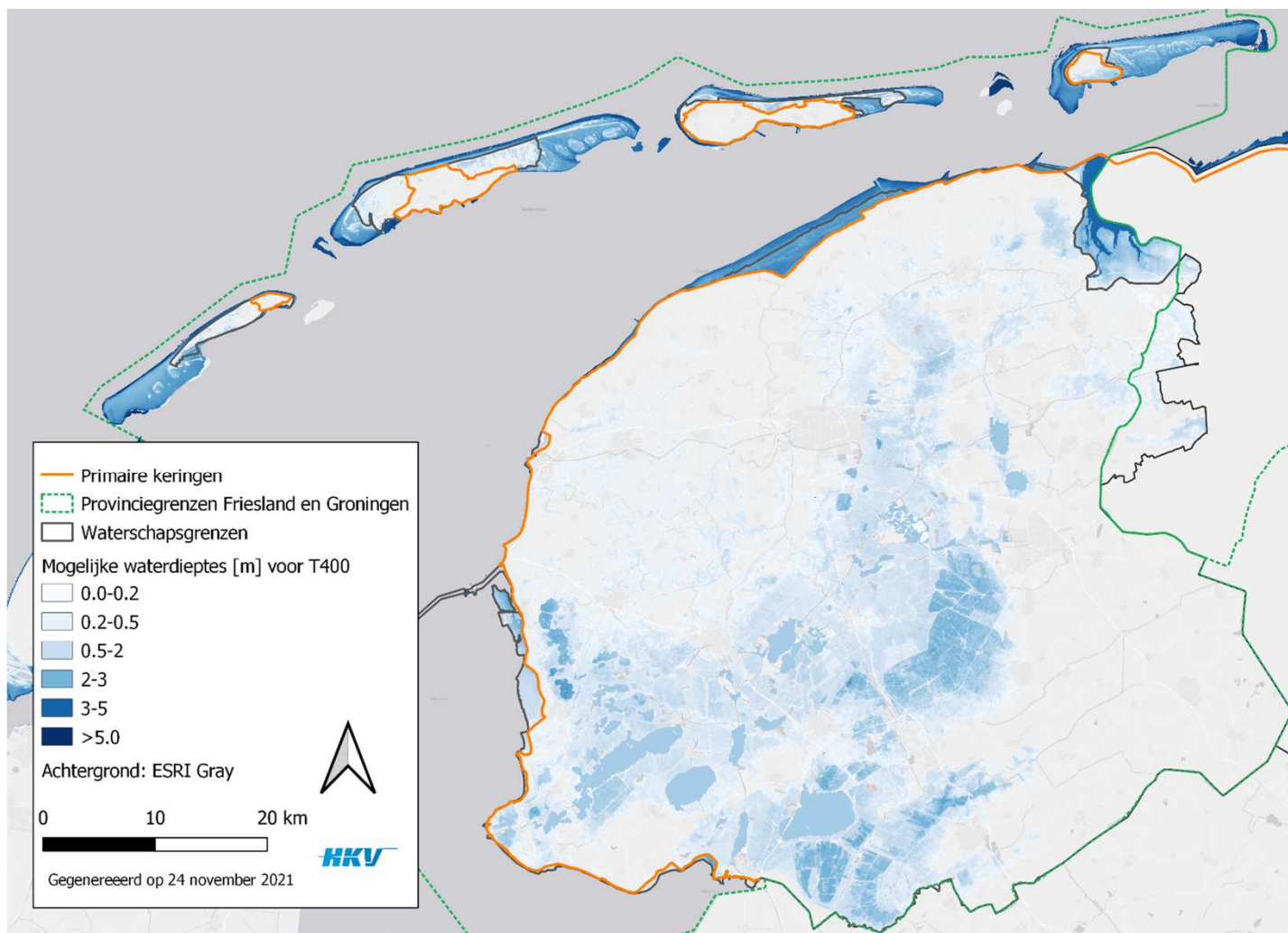
Impactanalyse is eerste stap.

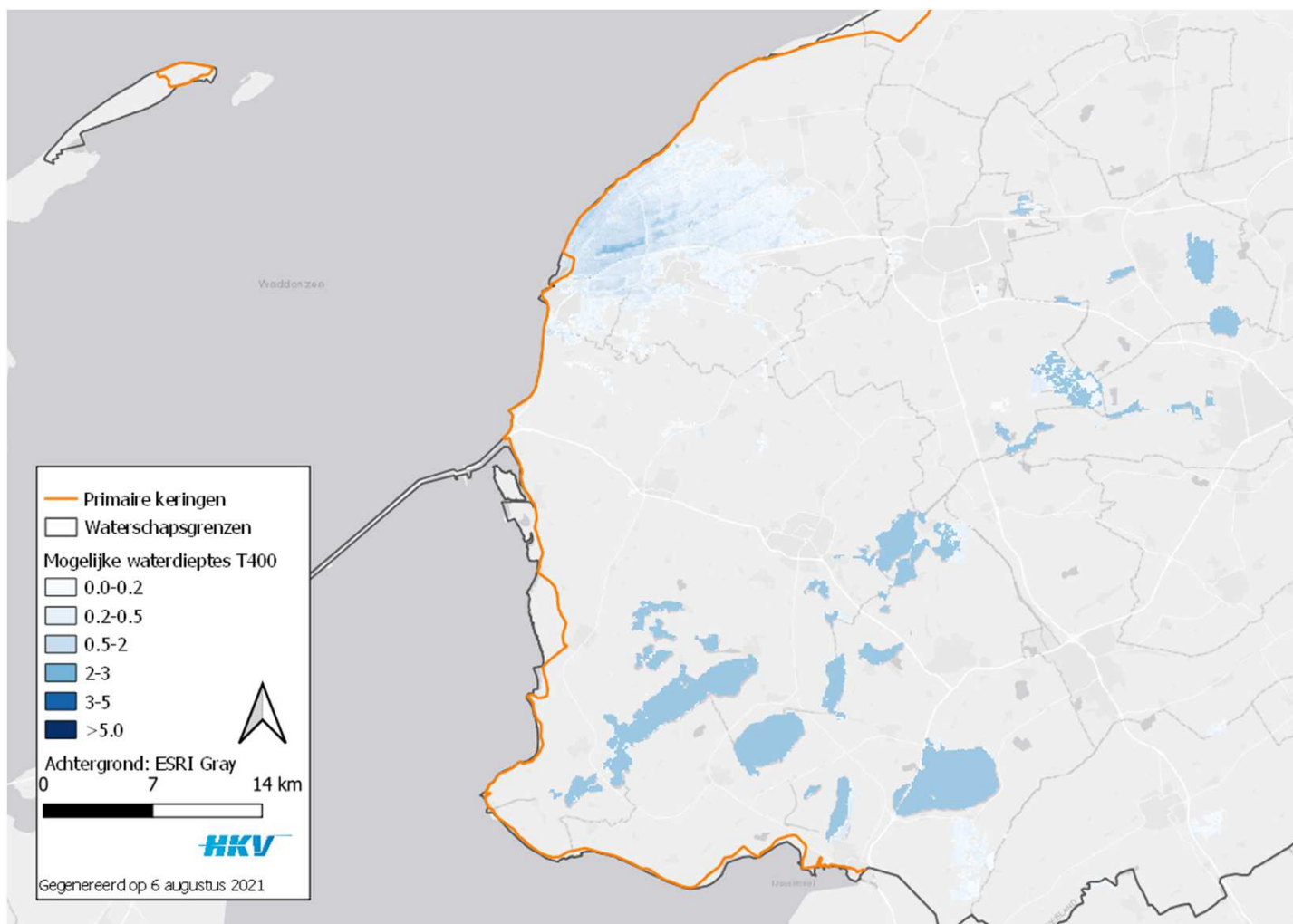
Hoe is de impactanalyse tot stand gekomen

- Landelijk project
- Samenwerking met de Veiligheidsregio Groningen
- Projectgroep met deelname van Wetterskip, Rijkswaterstaat en gemeenten.
- Projectondersteuning van Bureau HKV
- Expert-bijeenkomst, input geleverd door breed scala aan bedrijven, instellingen en organisaties (Landbouw, erfgoed, Water-, gas en elektrabedrijven)

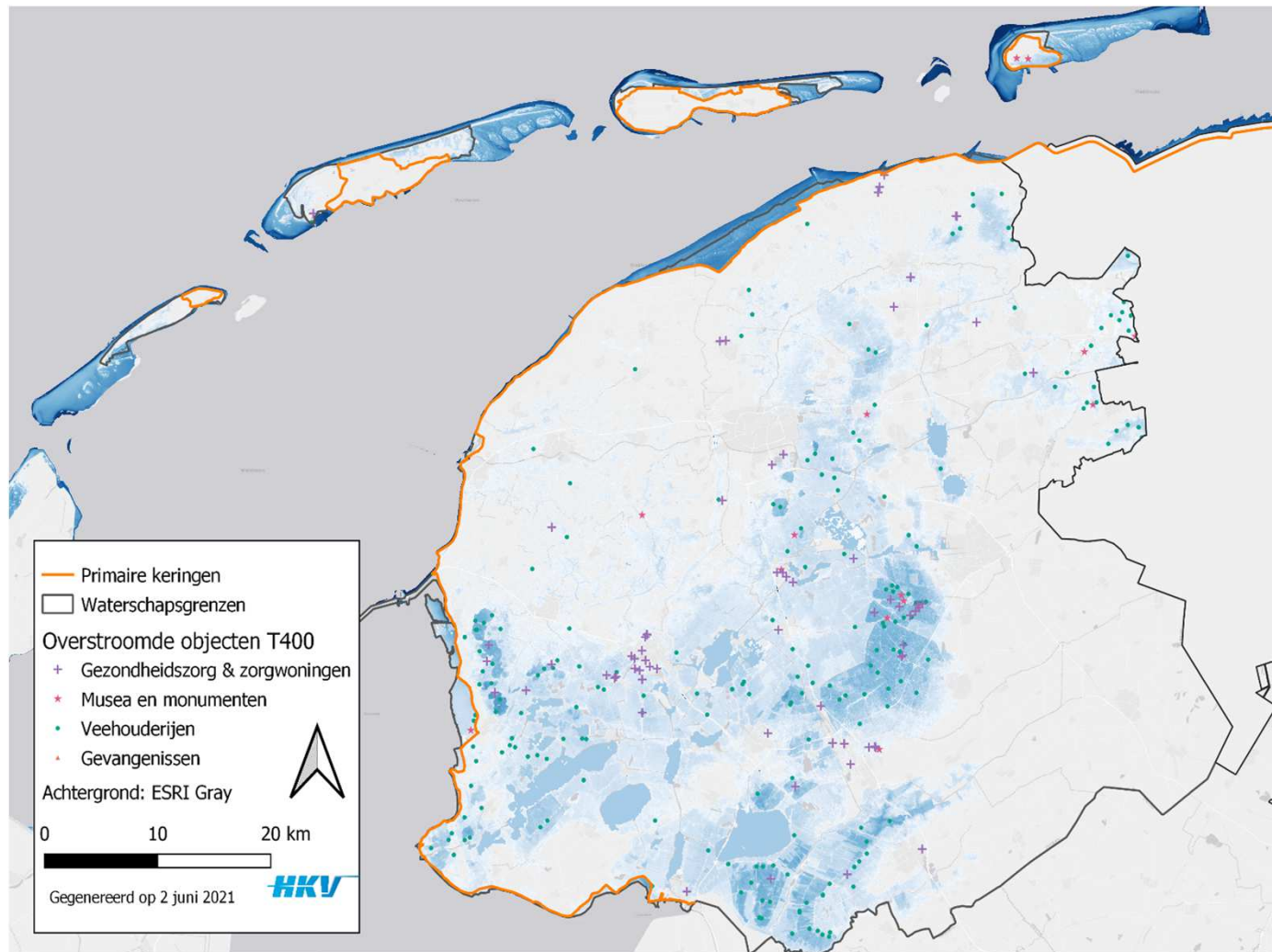
Dreigingsbeeld Fryslân bij overstromingen T 400

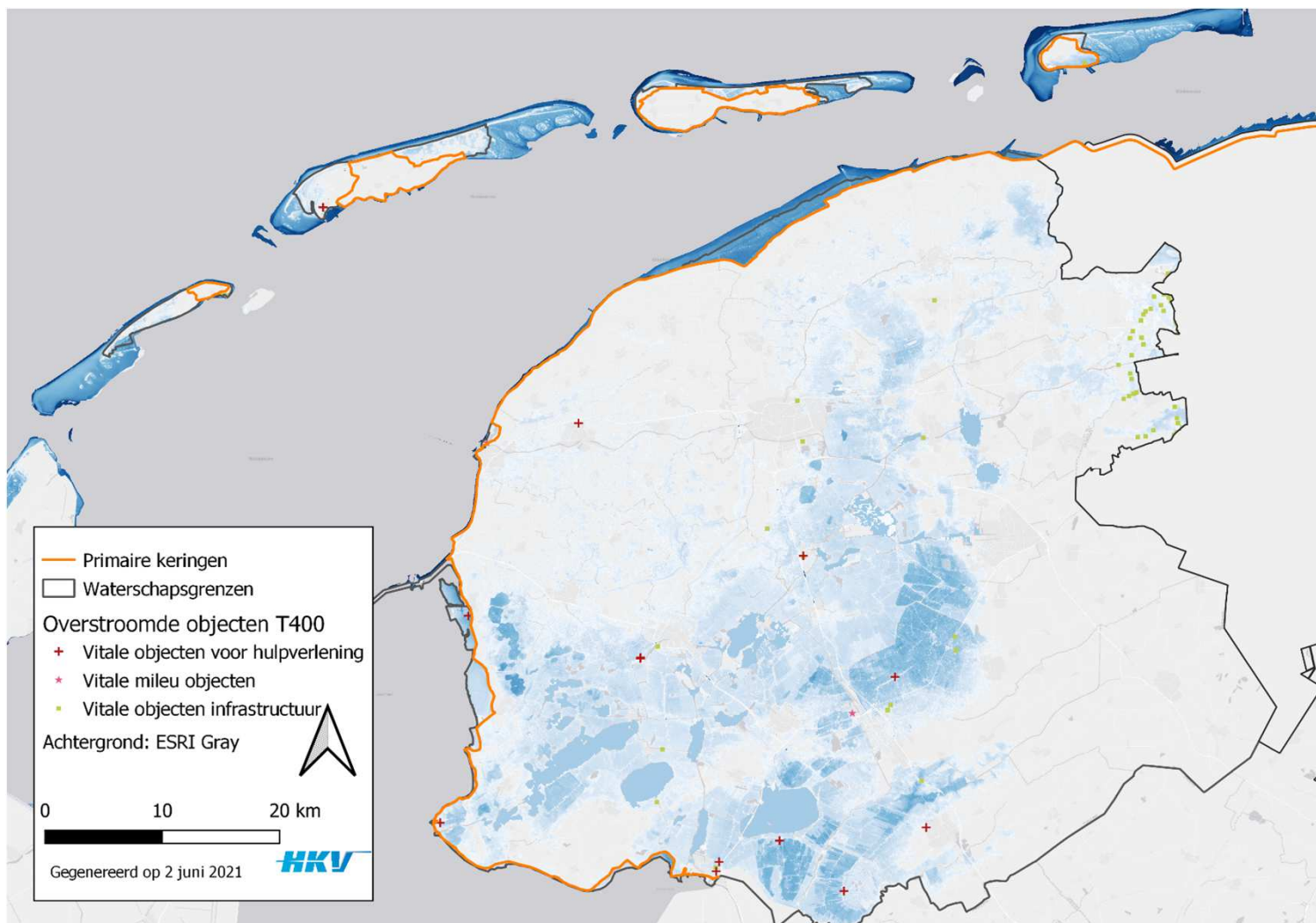
Dreigingsbeeld Sexbierum bij overstromingen T 400

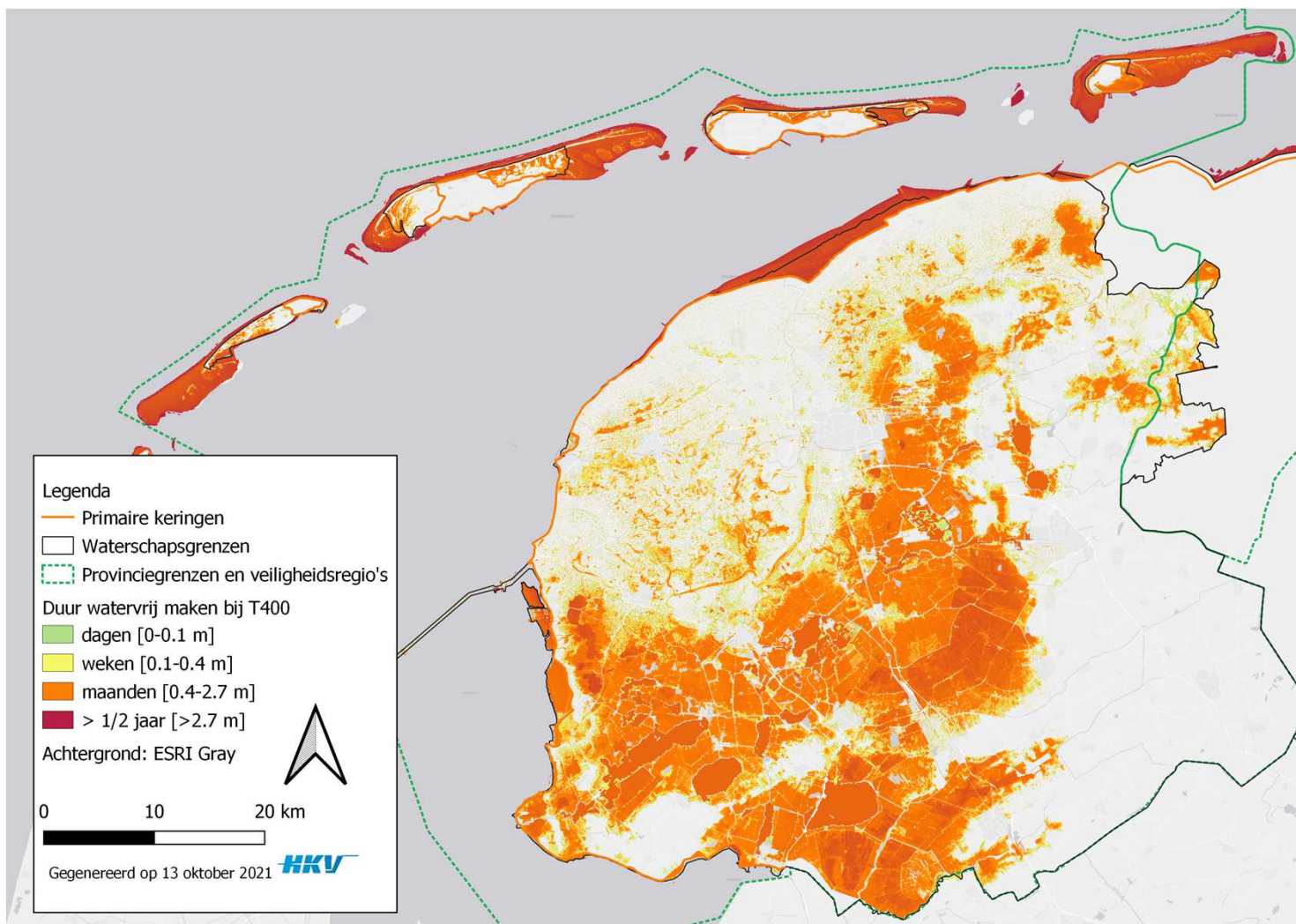
Overstroomde kwetsbare objecten T 400

Overstroomde vitale objecten en infra T 400

Duur watervrij maken T 400

Vervolgtraject

- Handelingsperspectieven voor inwoners, bedrijven en instellingen
- Samenredzaamheid / waterbewustzijn
- Risico- en crisiscommunicatie
- Input voor uitwerken van waterrobuust lokaal ruimtelijk beleid. (laag 2)

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Publicatie veiligheidsregio's in coronacrisis
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Wim Kleinhuis
Auteur	Geartsje Algra
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> - Aanbiedingsbrief RCDV - Rapport 'De veiligheidsregio als verbinder' - een overkoepelende beschouwing van de rol van de veiligheidsregio's tijdens de coronacrisis
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	4a
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	
OR/GO	Kies een item.

Kennisnemen van	Het rapport 'de Veiligheidsregio als verbinder' - een overkoepelende beschouwing van de rol van de veiligheidsregio's tijdens de coronacrisis
Inleiding	Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid heeft het onderzoek 'De Veiligheidsregio als verbinder' gepubliceerd. De afgelopen twee jaren zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de rol van de Veiligheidsregio in de coronacrisis. Het bijgevoegde rapport geeft een overkoepelende beschouwing daarvan.
Kernboodschap	<p>Sommigen menen dat de veiligheidsregio's nauwelijks een rol hebben gespeeld in de coronacrisis, en natuurlijk is het waar dat door de veiligheidsregio's nauwelijks grote beslissingen zijn genomen; de veiligheidsregio's waren vooral uitvoeringsorganisaties. Toch leverden zij een relevante bijdrage: hun cruciale rol lag in het verbinden, coördineren en afstemmen. De meest opvallende ontwikkelingen en observaties met betrekking tot de rol van de Veiligheidsregio in de coronacrisis zijn:</p> <p><u>Verbinden op verschillende manieren</u></p> <p>> Sinds het begin van de coronacrisis waren de veiligheidsregio's gericht op het organiseren en faciliteren (bijvoorbeeld door het bijeenroepen en verslagleggen) van allerlei overlegvormen. Zo organiseerden de Veiligheidsregio's de noodzakelijke afstemming tussen de vele betrokken overheden. Een goede afstemming tussen het nationale, regionale en lokale niveau was belangrijk om zoveel mogelijk als één overheid de coronacrisis te managen.</p> <p>> Een belangrijke rol daarbij was het organiseren (verzamelen,</p>

delen) van cruciale informatie, waarbij veiligheidsregio's zich ontwikkelden tot spin in het web.

> Ook het redigeren en communiceren van het landelijk beleid richting inliggende gemeenten was essentieel (met uniformiteit als uitgangspunt, maar soms ook met ruimte voor regionale of lokale invulling).

> Eveneens essentieel waren het faciliteren en organiseren van uiteenlopende zaken: juridische vragen, de informatievoorziening aan gemeenteraden en het agenderen van thema's in verschillende gremia waaronder het Veiligheidsberaad.

> Waar tijd en ruimte was, werd nagedacht over verschillende toekomstbeelden aan de hand van uiteenlopende scenario's.

Leren en reflecteren

> De coronacrisis leende zich als geen andere voor het principe van al doende leren. Nooit eerder zijn er tijdens een crisis zoveel tussentijdse evaluatierapporten en zelfreflecties geschreven en geleerde lessen vastgehouden, zowel door veiligheidsregio's zelf als door ketenpartners en externe partijen (inclusief onszelf).

> In veel Veiligheidsregio's leidden de evaluaties en geleerde lessen tot een aanpassing van de crisisstructuur. Zo is er 'geëxperimenteerd' met allerlei nieuwe (samenstellingen van) teams en gremia, projectorganisaties en bovenregionale en landelijke overlegorganen en -methoden. De werkwijze werd steeds aangepast aan de actuele behoeften.

> Tegelijkertijd valt op, dat de rol en het werk van de veiligheidsregio gedurende deze crisis – ondanks allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe werkvormen en zelfs de afkondiging van een tijdelijke wet (Twm) – niet substantieel zijn veranderd. Zo vormden de regio's gedurende de afgelopen twee jaar continu een belangrijk aanspreekpunt en platform voor lokale, regionale en landelijke partijen. Het creëren van verbinding was hierin te allen tijde het centrale element.

> Dat de rol nauwelijks is veranderd blijkt ook uit de observatie dat de inhoud van de interne evaluatierapporten (die mede de basis vormden voor het voorliggende rapport) hooguit op detailniveau is veranderd gedurende 2020 en het begin van 2021. Ook in de leersessies – die in het najaar van 2021 plaatsvonden – werden nauwelijks nieuwe ontwikkelingen en lessen gedeeld door veiligheidsregio's en partners.

De toekomstige rol van de veiligheidsregio's

> Het verbindende rol van de veiligheidsregio's – die in deze crisis uitstak – zal ook in toekomstige crises meer en meer van belang worden. De veiligheidsregio's blijken hiervoor ook gewoon veruit de meest logische partij te zijn, want:

- Bij toekomstige crises – waarvan de complexiteit en verwevenheid naar verwachting alleen maar zullen toenemen – zal het multidisciplinaire perspectief van de veiligheidsregio's wederom een belangrijke rol spelen.
- Het zorgen voor verbinding, zoals de veiligheidsregio's daarin werd voorzagen, sluit aan bij hun corebusiness: het prepareren op en organiseren van coördinatie en besluitvorming ten tijde van rampen en crises.

> Veiligheidsregio's zijn niet zozeer gericht op de inhoud, maar des te meer op het proces; het zijn netwerkorganisaties.

> De veiligheidsregio's kennen daarvoor ook een passend schaalniveau (met een overzienbaar aantal gemeenten in iedere regio).

	> Tot slot staan veiligheidsregio's dichtbij gemeenten en bieden daarmee bestuurders comfort (als oliemannetje, in de afstemming met collega's, facilitair en dergelijke)
Consequenties	Het rapport zal waar mogelijk bijdragen aan de verdere professionalisering van veiligheidsregio's bij acute, maar zeker ook bij meer chronische crises.
Communicatie	-

Datum 21 april 2022

Beste leden van de RCDV,

Hierbij bieden wij u namens het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) het rapport *'De veiligheidsregio als verbinder: Een overkoepelende beschouwing van de rol van de veiligheidsregio's tijdens de coronacrisis'* aan.

Sinds het begin van de coronacrisis zijn door het lectoraat Crisisbeheersing van de Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg (NACB) meerdere snelle kennismobilisaties en onderzoeken uitgevoerd naar de rol van de veiligheidsregio's en hun partners in de coronacrisis. Ook binnen de veiligheidsregio's zijn gedurende deze crisis verschillende evaluatierapporten opgesteld. Met als doel om de lessen en observaties van de afgelopen twee jaar te bundelen, is het lectoraat Crisisbeheersing in juli 2021 gestart met een overkoepelende beschouwing van de rol van de veiligheidsregio's in de coronacrisis. Hierbij werd het onderzoeksteam begeleid door drie directeuren veiligheidsregio en een hoofd Crisisbeheersing.

Het rapport, dat vanmiddag gepubliceerd wordt op onze website www.nipv.nl, beschouwen wij als een interactief naslagwerk voor actuele en toekomstige (langdurige) crises, waarin veiligheidsregio's een meer of minder prominente rol spelen. Wij stellen het daarom zeer op prijs, als het rapport onder de aandacht wordt gebracht binnen uw veiligheidsregio.

Veel leesplezier,

Jana Domrose (projectleider) en Menno van Duin (lector Crisisbeheersing)

De veiligheidsregio als verbinder

Een overkoepelende beschouwing van de rol
van de veiligheidsregio's tijdens de coronacrisis

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2022

Auteurs	J. Domrose, M. van Duin, V. Gaspar & M. Luesink
Met medewerking van	M. Bakker, E. Berger, O. Karacan, L. van der Varst en V. Wijkhuijs
Contactpersoon	J. Domrose
Onder begeleiding van	Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio (RCDV)
Contactpersoon	M.L. van Schaijk
Datum	22 maart 2022
Foto's	Shutterstock, ANP, Gettyimages

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Voorwoord

Toen wij vanuit de Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg (NACB) van NIPV in juli 2021 startten met een overkoepelende beschouwing van de rol en het optreden van de veiligheidsregio's, leek de coronacrisis wel zo ongeveer onder controle. Helaas had het virus – met onder andere de Omikron-variant – weer een nieuwe verrassing in petto, en zouden zelfs nieuwe records van het aantal besmettingen per dag worden gehaald. Hoewel het aantal ernstig zieken (en daarmee de belasting van de ziekenhuizen) relatief beperkt bleef, was de maatschappelijke impact nog steeds groot. Klas na klas werd naar huis gestuurd; werken moest nog steeds vooral vanuit huis gebeuren en onderwijl nam het chagrijn in de samenleving toe: nog steeds niet naar de kroeg, dat festival of gewoon gezellig met de gehele familie bij elkaar.

Het is vanzelfsprekend dat wij met dit rapport allang niet de enige instelling zijn die naar de coronacrisis kijkt. Zonder andere rapporten tekort te willen doen, is het duidelijk dat het recent verschenen eerste uitgebreide tussenrapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (2022) het meest aandacht heeft gekregen. Het grootste deel van dat rapport richt zich op zaken die niet primair een relatie hebben met het voorliggende rapport, maar toch komt wel een aantal behartigenswaardige zaken over de veiligheidsregio's aan bod. De Onderzoeksraad is duidelijk positief over de rol en bijdragen van de veiligheidsregio's, alsmede over de eensgezindheid van de voorzitters van de regio's in hun uitingen naar buiten en de rol die daarmee door het Veiligheidsberaad werd vervuld.

Zelf hebben wij recent vanuit de NACB in opdracht van het Veiligheidsberaad gekeken naar en gereflecteerd op het optreden van de Veiligheidsberaad (Wijkhuijs et al., 2022). Wij constateren dat het Veiligheidsberaad het juiste gremium was om de aansluiting tussen Rijk en gemeenten te

organiseren en te faciliteren. Het is ook wel bijzonder te noemen dat het Veiligheidsberaad die betekenisvolle rol kreeg zonder enige beslissingsbevoegdheid. Of dat nu ook tot een steviger wettelijke verankering moet leiden is lastig te beantwoorden. Ondanks, maar misschien ook juist dankzij de lichte formele inbedding, kwam de rol van het Veiligheidsberaad zo goed uit de verf. De 25 voorzitters zullen bij een landelijke crisis in veel gevallen een belangrijke rol spelen en daarmee is er ook een belangrijke rol voor het Veiligheidsberaad weggelegd.

Inmiddels zijn wij op moment van schrijven van dit voorwoord – half maart 2022 – nog steeds niet van het virus af en staat al weer een rijtje nieuwe varianten te popelen om ons het leven zuur te maken. Ondanks de nog steeds enorme aantallen besmettingen en zieken is de coronacrisis van het ene op het andere moment met de aanval van Rusland op Oekraïne vrijwel uit de aandacht verdwenen. Daarbij valt al vanaf het prille begin op dat veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad een duidelijke rol hebben in de koppeling tussen het lokale en het nationale niveau. Veiligheidsregio's zijn aangewezen om een centrale rol te vervullen bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Ook dit is een bewijs dat de laatste paar jaar de veiligheidsregio's een stevige plaats hebben gekregen.

Wij hopen dat (ook) dit rapport zal bijdragen aan de verdere professionalisering van veiligheidsregio's bij acute, maar zeker ook bij meer chronische crises.

Menno van Duin, lector Crisisbeheersing

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Inhoud

Inleiding	5	6. De nieuwe rol van de directeur veiligheidsregio	36
Achtergrond en doelstelling	5	6.1 Ontwikkelingen	37
Aanpak	5	6.2 Observaties	37
Opbouw van deze publicatie	7		
Eerder verschenen onderzoek	8		
		Tijdslijn COVID-19 – deel 3	39
1. Kenmerken van de coronacrisis	10		
1.1 Ontwikkelingen	11	7. Evalueren tijdens een langdurige crisis	42
1.2 Observaties	11	7.1 Ontwikkelingen	43
		7.2 Observaties	43
Tijdslijn COVID-19 – deel 1	13		
		8. De afschaling	45
2. Veiligheidsregio's in een witte crisis	18	8.1 Ontwikkelingen	46
2.1 Ontwikkelingen	19	8.2 Observaties	46
2.2 Observaties	20		
3. Communicatie, naleving en handhaving	21	9. Lessen voor toekomstige crises	48
3.1 Ontwikkelingen	22	9.1 Leiding en coördinatie	49
3.2 Observaties	22	9.2 Informatiemanagement	50
		9.3 Crisiscommunicatie	51
4. (Door)ontwikkeling van de (crisis)organisatie	24	9.4 Samenwerking met partners	51
4.1 Ontwikkelingen	25		
4.2 Observaties	25	Ter afsluiting	53
Tijdslijn COVID-19 – deel 2	27	Literatuur	55
		Bijlage 1	57
5. De spin in het web	31	Bijlage 2	62
5.1 Ontwikkelingen	32	Bijlage 3	64
5.2 Observaties	34		

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Inleiding

Achtergrond en doelstelling

Sinds februari 2020 houdt het coronavirus (SARS-CoV-2) Nederland en de rest van de wereld in zijn greep. Wat begon als een crisis voor de zorgsector, ontwikkelde zich snel tot een alomvattende crisis die nagenoeg alle sectoren, disciplines en thema's binnen de samenleving raakte. Nooit eerder waren alle veiligheidsregio's gedurende een periode van meerdere maanden opgeschaald naar GRIP-4. De coronacrisis ontwikkelde zich daarmee tot een unieke en tegelijkertijd uitdagende crisis voor een organisatie die van oudsher is ingericht voor de beheersing van kortdurende incidenten en rampen (zie ook Van Duin, 2019).

In de voorliggende publicatie blikken wij terug op de ontwikkeling van de rol van de veiligheidsregio's in deze crisis, waarbij wij gebruikmaken van de vele tientallen evaluaties die gedurende de crisis zijn opgesteld. Met welke uitdagingen zijn veiligheidsregio's in de loop van de afgelopen twee jaar geconfronteerd en wat heeft dit betekend voor hun optreden en de samenwerking met diverse partners? Hoe hebben veiligheidsregio's ingespeeld op de steeds terugkerende besmettingsgolven en de maatschappelijke vraagstukken die hiermee gepaard gingen? En tot slot: wat kan deze crisis ons leren voor toekomstige (al dan niet langdurige) crises?

Aanpak

Eerder verschenen corona-onderzoeken

Om al doende van de coronacrisis te kunnen leren, is de NACB van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV)¹ in maart 2020 gestart met verschillende onderzoeksactiviteiten. Zo zijn in 2020 burgemeesters (drie keer), veiligheidsregio's, de GGD, bevolkingszorgfunctionarissen en wetenschappers in het kader van zogenoemde snelle kennismobilisaties bevraagd over hun ervaringen met of visie op de coronacrisis. Ook hebben de 25 veiligheidsregio's en hun partners (c.q. gemeenten, GGD'en, politie en Defensie) in het najaar van 2020 tijdens digitale leersessies ervaringen en lessen uitgewisseld over de samenwerking in deze crisis. In 2021 zijn veiligheidsregio's en burgemeesters voor respectievelijk een derde en vierde keer bevraagd, zijn er (samen met het COT) bestuurlijke handelingsperspectieven opgesteld voor voorzitters veiligheidsregio en burgemeesters en zijn er tot slot een aantal inzichten en lessen uit de crisis samengevat in een overkoepelende notitie (een volledig overzicht van de publicaties is weergegeven in het volgende hoofdstuk). Al deze onderzoeken bieden belangrijke inzichten in de (ontwikkeling van de) rol van de veiligheidsregio's in de coronacrisis en worden daarom als input gebruikt voor deze overkoepelende beschouwing.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

¹ Voor 7 maart 2022: het lectoraat Crisisbeheersing van het Instituut Fysieke Veiligheid.

Aanvullende onderzoeksactiviteiten

Aanvullend op de beschouwing van de eerder gepubliceerde rapporten zijn in het kader van dit onderzoek de interne evaluaties van de veiligheidsregio's bekeken, die tussen maart 2020 en augustus 2021 zijn opgesteld (zie ook bijlage 1). De rode draden uit deze in totaal 94 evaluaties hebben samen met eerder verschenen onderzoek de basis gevormd voor een achttal thema-leertafels, te weten:

1. Leiding, coördinatie en improvisatie in veiligheidsregio's
2. Crisis- (en risico)communicatie in de coronacrisis
3. Informatiemanagement in de coronacrisis
4. Bestuurlijke samenwerking tussen veiligheidsregio's en gemeenten
5. Samenwerking tussen veiligheidsregio's en het Rijk
6. Samenwerking tussen veiligheidsregio's en de witte kolom
7. Samenwerking tussen veiligheidsregio's en bevolkingszorg
8. Handhaving van de coronamaatregelen.

Functionarissen uit veiligheidsregio's en van relevante samenwerkingspartners (gemeente, GGD en het Rijk) werden uitgenodigd om zich via onze website in te schrijven voor één of meerdere leertafels en op bovenstaande thema's te reflecteren. De leertafel-sessies, die tussen medio september en begin november 2021 werden gehouden, duurden twee uur en vonden digitaal plaats via MS-Teams.

De opbrengsten van de leertafels werden in november en december 2021 verdiept met interviews met drie directeuren veiligheidsregio en een hoofd crisisbeheersing. Deze vier personen vormden tevens de begeleidingscommissie voor dit onderzoek. De begeleidingscommissie vergaderde in totaal drie keer tussen juli 2021 en maart 2022.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Opbouw van deze publicatie

De inzichten uit de leertafels en interviews, evaluaties van de veiligheidsregio's en eerder verschenen onderzoek hebben wij weergegeven in onderstaande negen thema's:

1. Kenmerken van de coronacrisis
2. Veiligheidsregio's in een witte crisis
3. Communicatie, naleving en handhaving
4. (Door)ontwikkeling van de (crisis)organisatie
5. De spin in het web
6. De nieuwe rol van de directeur veiligheidsregio
7. Evalueren tijdens een langdurige crisis
8. De afschaling
9. Lessen voor toekomstige crises

We beginnen hieronder met een korte terugblik op eerder verschenen onderzoeken over het optreden van veiligheidsregio's en partners in de coronacrisis. Vervolgens worden per bovengenoemd thema een aantal belangrijke ontwikkelingen beschreven die zich tussen februari 2020 en januari 2022 hebben voorgedaan, aangevuld met een beschouwing van de belangrijkste uitdagingen en succesfactoren. Tussen de thema's in worden op een tijdlijn relevante besluiten, maatregelen en gebeurtenissen weergegeven, die direct of indirect invloed hebben gehad op het optreden van de veiligheidsregio's in de verschillende fasen. De publicatie eindigt met een korte slotbeschouwing over de rol van de veiligheidsregio's in deze crisis.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Eerder verschenen onderzoek

Samengenomen heeft de NACB tussen april 2020 en juli 2021 twaalf onderzoeken gepubliceerd over het optreden en de ervaringen van veiligheidsregio's en partners tijdens de coronacrisis. Omdat deze onderzoeken mede de basis vormen voor een terugblik op de rol van de veiligheidsregio's in deze crisis, zijn hieronder per publicatie enkele, voor de veiligheidsregio's relevante, conclusies samengevat.

1. [De impact van de coronacrisis op gemeenten: Eerste tussenrapportage: een maand na de uitbraak \(april 2020\)](#): Nederland bevindt zich één maand in de coronacrisis. Burgemeesters zijn tevreden over de structuren die zijn opgericht voor de afstemming tussen gemeenten, veiligheidsregio's en het Rijk. De koppeling van lokaal naar nationaal heeft vorm gekregen.
2. [De impact van de coronacrisis op gemeenten. Tweede tussenrapportage: tweeënhalve maand na de uitbraak \(mei 2020\)](#): In gemeenten is er meer en meer aandacht voor de langetermijnevolgen van de coronacrisis en de nafase en voor de terugkeer naar reguliere gemeentelijke processen. Er wordt gewerkt aan een (nood)wet om de afstemming tussen Rijk, veiligheidsregio's en gemeenten op een andere juridische grondslag te kunnen baseren.
3. [De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis \(mei 2020\)](#): Veiligheidsregio's zijn op verschillende momenten met de crisis geconfronteerd en hebben hun opschaling daarop aangepast. Ze nemen een centrale, coördinerende rol in bij het samenbrengen van partners en de regionale implementatie van landelijke maatregelen.
4. [COVID-19: Directeuren Publieke Gezondheid en GHOR over zorgcontinuïteit \(juni 2020\)](#): Samenwerken in goede en flexibele netwerkstructuren wordt als essentieel gezien om de uitbraak te bestrijden en maatschappelijke effecten te beperken. Taakspecificatie, -toedeling en -motivering en informatievoorziening zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.
5. [Experts aan het woord: effecten van de coronacrisis \(juni 2020\)](#): Experts uit verschillende domeinen constateren dat de coronacrisis verweven is met allerlei thema's op verschillende terreinen: sociaal, institutioneel, informatie & communicatie, economisch, infrastructureel en ecologisch. Dit maakt dat effecten (en neveneffecten) van maatregelen moeilijk in te schatten zijn voor beleidsmakers.
6. [De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis \(juli 2020\)](#): Gedurende de eerste maanden van de coronacrisis heeft bevolkingszorg in veel regio's een steeds belangrijker schakelfunctie ingenomen tussen de veiligheidsregio en gemeenten. Keuzes met betrekking tot taakverdeling hangen veelal samen met de reguliere organisatie van bevolkingszorg binnen de regio.
7. [De impact van de coronacrisis op gemeenten. Derde tussenrapportage: zeven maanden na de uitbraak \(oktober 2020\)](#): In gemeenten speelt de vraag of de COVID-wet door de Tweede en Eerste Kamer komt en wat deze betekent voor de rol van veiligheidsregio's en gemeenteraden. Een goede afstemming tussen het kabinet en de gemeenten wordt belangrijk geacht, mocht de rol van de veiligheidsregio door de komst van de wet kleiner worden.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

8. [Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde ervaringen en inzichten \(januari 2021\)](#): Samenwerken, verbindend vermogen, investeren in de sfeer, over en weer verwachtingen expliciteren, kennen en gekend worden, vertrouwen, je gewaardeerd voelen en kennismaken van de wijze van werken van andere ketens blijken volgens betrokkenen essentiële aspecten te zijn bij de aanpak van de coronacrisis door veiligheidsregio's en partners.
9. [Ervaringen van burgemeesters in het eerste jaar van de coronacrisis \(februari 2021\)](#): Burgemeesters waarderen de regionale samenwerking in de coronacrisis. Driekwart van hen geeft tevens aan zich te kunnen vinden in de corona-aanpak van het Rijk, ook al wordt het als uitdaging ervaren om maatregelen uit te leggen aan burgers.
10. [Bestuurlijke handelingsperspectieven voor voorzitters veiligheidsregio en burgemeesters \(maart 2021\)](#): De bestuurlijke handelingsperspectieven wijzen op het belang om het regionaal overleg tussen burgemeesters ook na de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 (Twm) in stand te houden, waarbij veiligheidsregio's vooral een faciliterende rol vervullen. Tegelijkertijd kunnen gremia als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) juist een grote rol vervullen in de ondersteuning van gemeenten.
11. [De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021 \(juni 2021\)](#): Operationeel leiders (OL) constateren dat de rol van de veiligheidsregio's na de inwerkingtreding van de Twm minder afnam dan verwacht. Het Veiligheidsberaad en de regionale beleidsteams (RBT) vergaderen nog zeer frequent en burgemeesters leunen bij de besluitvorming nog sterk op hun veiligheidsregio.
12. [De coronacrisis: voorbereiding én improvisatie \(juli 2021\)](#): Scenario's die vóór corona voor infectieziekten zijn opgesteld, schetsen vrij reële beelden ten aanzien van sterftcijfers, druk op de IC, schaarste en uitdagingen rondom vaccines. De lange duur en alomvattendheid van de crisis en de ingrijpende overheidsmaatregelen vergen daarentegen improvisatievermogen van alle samenwerkingspartners.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

1. Kenmerken van de coronacrisis

1.1 Ontwikkelingen

- › Om de kenmerken van de coronacrisis in perspectief te kunnen plaatsen, is het goed om in te zoomen op een aantal ontwikkelingen binnen de crisisbeheersing van de afgelopen jaren:
 - › Bij de totstandkoming van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) lag het zwaartepunt voor de veiligheidsregio's bij de rampenbestrijding. De wet was vooral een reactie op de vuurwerkramp in Enschede en de brand in café 't Hemeltje in Volendam en moest een aanzet geven meer bovenlokaal of regionaal te organiseren. Vanaf het begin van de eenentwintigste eeuw kwamen ook andere soorten bedreigingen (terrorisme en vormen van maatschappelijke onrust) in beeld. Daarom werd naast rampenbestrijding ook de term crisisbeheersing in de wet opgenomen.
 - › In 2020 vond een evaluatie plaats van de Wvr. Hierin werd geconstateerd dat de Wvr niet of nauwelijks de samenwerking tussen de 25 afzonderlijke regio's stimuleert (Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's, 2020).
 - › Sinds de inwerkingtreding van de Wvr is iedere veiligheidsregio verplicht een regionaal risicoprofiel op te stellen. Een dreigende pandemie staat in alle regionale (en het nationale!) risicoprofielen genoemd als één van de meest bedreigende, maar tegelijkertijd ook één van de meest waarschijnlijke soorten crises.
 - › In het eerste decennium na de inwerkingtreding van de Wvr 2010 kende Nederland slechts enkele situaties waarin in één van de regio's werd opgeschaald naar GRIP-4 en een RBT bijeenkwam. Wanneer er gedacht werd aan rampen en crises dacht men 'vóór corona' daarom vooral aan een relatief kortstondige gebeurtenis die een beperkt deel van ons land (een stad, regio of soms zelfs enkele regio's) zou treffen.

1.2 Observaties

- › Het hoeft geen betoog dat deze coronacrisis om heel veel redenen bijzonder is te noemen:
 - › Sinds de Tweede Wereldoorlog is er geen crisis geweest die zo lang duurde ('eindeloos').
 - › De coronacrisis is een crisis met een ongekeerde schaal (wereld!).
 - › Het is letterlijk een crisis met pieken en dalen (inmiddels zijn er al vijf golven van grootschalige besmettingen geweest).
 - › De crisis heeft geleid tot vele duizenden doden, wat eufemistisch wel werd uitgedrukt in 'oversterfte'.
 - › Nog nooit hebben we in Nederland een situatie gehad met opschaling in alle regio's en van vele maanden naar GRIP-4.
 - › Ook hebben we nog nooit zo intensief gebruikgemaakt van het instrument 'noodverordening'.
 - › De hele aansturing van de crisis geschiedt vanaf het begin top-down, terwijl de sector vooral gewend was met bottom-up informatielijnen: van het Commando Plaats Incident (CoPI) naar het regionaal operationeel team (ROT) en dan naar het gemeentelijk of bestuurlijk beleids-team (GBT/RBT).
- › De coronacrisis startte als een gezondheidscrisis, maar ontwikkelde zich gaandeweg tot een veel bredere maatschappelijke en financieel-economische crisis.
- › Het eerste half jaar was er veel solidariteit in de samenleving en stonden vrijwel alle neuzen dezelfde kant op. Gaandeweg nam deze solidariteit af, ontstonden er divergerende standpunten en nam de polarisatie toe. Vooral in grote gemeenten nam het aantal demonstraties fors toe. Maatschappelijke onrust werd een thema.
- › Vanwege de extreme lengte van de crisis zijn vrijwel alle cijfers en getallen bijzonder: 25 veiligheidsregio's in de crisisstructuur en inmiddels hebben er per regio vaak al meer dan 100 vergaderingen (ROT, RBT, VB) plaatsgevonden; tussen maart 2020 en januari 2022 heeft premier Rutte vele tientallen persconferenties gehouden.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

- › Zelfs twee jaar na het begin van de crisis (met 50% kennis 100% beslissingen nemen) worden wij iedere keer weer door de ontwikkelingen verrast. Na de eerste golf kwam een tweede, een derde, enzovoort. Zelfs na massale vaccinaties waren we niet van het virus verlost; ook een booster was nodig.
- › Vanwege al deze bijzondere eigenschappen is het lastig deze crisis goed te typeren. De crisis heeft nogal kameleontische eigenschappen (chronisch, soms opeens kortstondig hevig, onvoorspelbaar, eindeloos, grenzeloos et cetera) en vertoont daarmee overeenkomsten met de grilligheid van het virus zelf.
- › De crisis heeft inmiddels veel van velen gevraagd. Niet alleen staat al vele maanden de zorg onder druk; ook in diverse andere sectoren wordt al bijna twee jaar extreem veel van organisaties en hun medewerkers verwacht.
- › Het bijzondere van deze crisis is vooral ook dat ze echt iedereen raakte. Bij andere crises raakten bepaalde groepen of mensen in een bepaald gebied betrokken, maar dit keer werd iedereen persoonlijk geraakt. Miljoenen Nederlanders werden zelf in meer of mindere mate ziek; zeer vele verloren wel iemand in hun directe omgeving (familielid, vriend, collega). Miljoenen ouders werden in meer of mindere mate docent en iedereen had wekenlang te maken met allerlei forse beperkingen (scholen dicht, thuis werken, avondklok, mondkapje, beperkingen van sociale contacten). Ondernemers – met name in de horeca, evenementenbranche en de recreatiebranche – kampen door de coronamaatregelen tot op heden met hoge schulden en andere structurele problemen.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

Tijdslijn COVID-19 – deel 1

December 2019 t/m 1 september 2020²

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

² Deze en de volgende tijdslijnen (deel 2 en 3) zijn onder andere gebaseerd op gegevens uit Boin et al. (2020), RIVM (2021a en b), Veiligheidsberaad (2020) en Rijksoverheid (2021).

- 10 maart 2020**
Oproep: inwoners van Brabant dienen zoveel mogelijk thuis te blijven.
- 12 maart 2020**
Persconferentie: oproep aan iedereen om zoveel mogelijk thuis te werken. Bijeenkomsten met > 100 personen worden afgelast.
- 16 maart 2020**
Rutte licht in een toespraak 'tot de natie' de strategie toe voor het mitigeren van COVID-19. Eerste model-noodverordening wordt verzonden naar de veiligheidsregio's.
- 20 maart 2020**
Persconferentie: nieuwe coronamaatregelen; minister Bruins treedt af.
- 25 maart 2020**
2e model-noodverordening vastgesteld.

9 maart 2020
Persconferentie: oproep om geen handen meer te schudden.

11 maart 2020
De WHO classificeert COVID-19 als een pandemie.

15 maart 2020
Persconferentie: scholen, horeca en sportclubs moeten sluiten. Oproep om 1,5 meter afstand te houden.

17 maart 2020
Persconferentie: afkondiging van een eerste economisch noodpakket voor bedrijven en zzp'ers.

23 maart 2020
Persconferentie: Nederland bevindt zich in een 'intelligente lockdown'.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

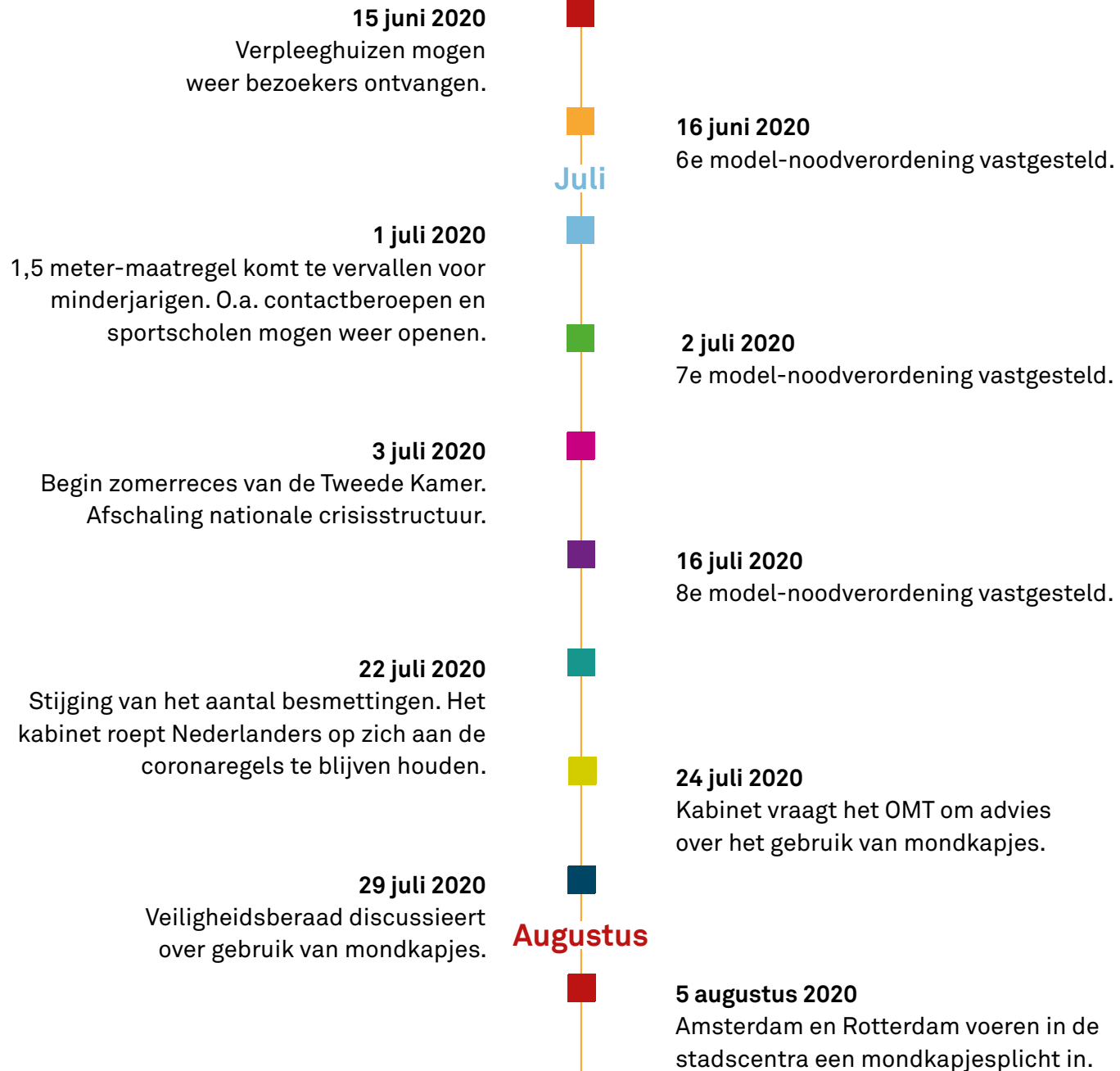
Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

³ De publicatiedata van de eerste vijf model-noodverordeningen zijn gebaseerd op het 'Overzicht publicatiedata noodverordeningen' van het Veiligheidsberaad van 4 juni 2020. De publicatiedata van de overige model-noodverordeningen komen voort uit het onderzoek van Becker, Honée, Boogaard en Geertjes (2020).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

6 augustus 2020
Persconferentie: afkondiging van lokaal en regionaal geldende maatregelen.

12 augustus 2020
Tweede Kamer is terug van reces voor een ingelast coronadebat.

20 augustus 2020
Demonstraties en rellen in Den Haag tegen de coronamaatregelen.
10e model-noodverordening vastgesteld.

14 september 2020
11e model-noodverordening vastgesteld.

29 september 2020
13e model-noodverordening vastgesteld.

September

10 augustus 2020
9e model-noodverordening vastgesteld.

18 augustus 2020
Kabinet adviseert om thuis max. 6 personen te ontvangen en thuis te werken.

1 september 2020
In de veiligheidsregio's worden drie risiconiveaus geïntroduceerd (waakzaam, zorgelijk en ernstig) met bijbehorende maatregelen.

20 september 2020
12e model-noodverordening vastgesteld.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

2. Veiligheidsregio's in een witte crisis

2.1 Ontwikkelingen

- › Omdat COVID-19 als A-ziekte werd geclassificeerd, werden de voorzitters van de veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de bestrijding van de uitbraak in hun regio en kregen alle veiligheidsregio's (onder andere) de taak om de partijen in de zorg te ondersteunen van (Van Duin et al., 2020).
- › De GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) vormt een onderdeel van de veiligheidsregio en wordt aangestuurd door de directeur Publieke Gezondheid (DPG). Tijdens de coronacrisis vervulde de GHOR een coördinerende functie voor de geneeskundige hulpverlening. Zo bracht de GHOR onder andere zorgcapaciteit in beeld en breidde deze uit waar nodig (bijvoorbeeld door de inrichting van zorg-hotels). Ook werden plannen en protocollen opgesteld voor de ondersteuning van de infectiepreventie, uitbraakbestrijding en zorgverlening (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020).
- › De GGD'en zijn veelal⁴ congruent ingericht aan de veiligheidsregio's en worden eveneens aangestuurd door de DPG. In een aantal regio's zijn de GGD en de veiligheidsregio in één organisatie ondergebracht. In deze crisis lag de focus van de GGD-en op het indammen van het coronavirus via onder andere testen, bron- en contactonderzoek en door te vaccineren.
- › De veiligheidsregio's werkten in deze crisis tevens samen met de elf regionale overleggen acute zorg (ROAZ), die verantwoordelijk waren voor de continuïteit van zorg (zie ook Kraaij, Van Duin & Cools, 2020).
- › Ter ondersteuning van de verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorginstellingen (VVT-instellingen) en van de geestelijke gezondheidszorginstellingen (GGZ-instellingen) is in deze crisis op verzoek van de minister van VWS voor het eerst een Regionaal Overleg Niet Acute Zorg (RONAZ) in het leven geroepen (Van Duin et al., 2020). Hiermee ontstond een samenwerkingsstructuur met zorginhoudelijke verantwoordelijkheid, die aanspreekbaar was voor zowel de DPG, het zorgkantoor, de zorgverzekeraar, het ROAZ, zorgaanbieders en andere partijen in de regio's.
- › Gaandeweg de coronacrisis was er steeds meer samenwerking en afstemming nodig tussen de 'witte kolom' (de zorgketen) en de veiligheidsregio's. De wijze waarop in de regio's invulling werd gegeven aan de aanpak van en de structuur voor samenwerking verschilde, met verschillende ervaringen – positief en negatief – tot gevolg (Domrose et al., 2021a). Verschillen zijn onder andere:
 - › De inbedding van de GHOR (bij GGD of veiligheidsregio) en de wijze van koppeling tussen de GGD en de veiligheidsregio (één organisatie of juist niet).
 - › De afwijkingen in de schaal van de ROAZ-regio's en de veiligheidsregio's.
 - › Samenwerkingsafspraken tussen DPG's, de GHOR-organisaties en de ROAZ-structuren.
 - › De reeds bestaande werkwijzen en wijze van organiseren van de acute zorg.
 - › De reeds bestaande relaties met de niet-acute zorg (of het ontbreken daarvan).
 - › Recente (pandemie)oefeningen (in een flink aantal regio's!) waardoor betrokkenen elkaar kenden en men regionaal op sommige knelpunten was voorbereid (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020).
- › In reactie op deze crisis hebben regelmatig aanpassingen plaatsgevonden van de regionale samenwerkingsstructuur (bijvoorbeeld door de oprichting van ROAZ en RONAZ). Daarnaast is er juist een expliciet(er) onderscheid gemaakt tussen een strategisch, tactisch en operationeel ROAZ, en zijn onder andere een regionaal crisisteam zorg en een bestuurlijk overleg Care opgericht (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020).

⁴ M.u.v. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, die haar verzorgingsgebied deelt met de GGD'en Hart voor Brabant en West-Brabant.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

2.2 Observaties

- › In deze crisis was het soms zoeken naar de koppelingen tussen de witte kolom en de crisisstructuur van de veiligheidsregio's. De opschaling in de veiligheidsregio wijkt af van de wijze waarop de witte kolom is opgeschaald en ingericht. Ook was de bestuurlijke rolverdeling op het grensvlak van de infectieziektebestrijding, de zorg en de algemene kolom aanvankelijk onduidelijk. De samenwerking tussen de GGD en de multidisciplinaire crisisorganisatie verliep hier op momenten stroef, wat vooral te maken had met verschillende rolopvattingen en onderlinge verwachtingen (Domrose et al., 2021a).
- › Daarnaast bestaan er cultuurverschillen tussen de veiligheidsregio en de 'witte sector'. De behoefte om rechtstreeks 'te sturen' bij de veiligheidsregio kon botsen met de eigen verantwoordelijkheid van instellingen binnen de zorgsector. Ziekenhuizen waren niet gewend om in een crisisorganisatie te opereren en in hiërarchieën te werken; daarnaast speelden de financiële en andere belangen in relatie tot ziekenhuizen mee (Domrose et al., 2021a).
- › Aan de andere kant leek er binnen de veiligheidsregio's soms weinig zicht op, en begrip voor, de complexe en gedifferentieerde wereld te zijn van de zorgverlening (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020). De mate van centrale (aan)sturing in de zorg is gering (Van Duin et al., 2020).
- › Complicerende factor voor de samenwerking was het feit dat grenzen niet overlappen: er zijn elf ROAZ-gebieden en 25 veiligheids- en GGD-regio's, terwijl er zorginstellingen zijn die verzorgingsgebieden hebben die zich uitspreiden over deze grenzen (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020). Het speelveld met de verschillende actoren werd zo groot, dat het lastig werd om het overzicht te bewaren (Domrose et al., 2021a).
- › De informatie-uitwisseling tussen de GGD en veiligheidsregio kwam in sommige regio's moeilijk op gang. In de ROT's was er in de eerste maanden van de crisis vaak frustratie over het feit dat er geen 'witte' informatie doorkwam. Voor de GGD was het echter soms lastig om in de informatiebehoefte te voorzien, omdat er vanuit allerlei partijen veel van de organisatie werd gevraagd en er gebrek was aan menskracht (Domrose et al., 2021a). In de regio's waar de GGD onderdeel uitmaakt van de veiligheidsregio of op dezelfde locatie zit, ervoeren veiligheidsregio's echter vaak juist korte lijnen met de witte kolom en was er sprake van een efficiënte samenwerking en informatiedeling (Domrose et al., 2021a). Ook blijkt dat de formatie van 'dedicated ROT's' met een vaste AC-GZ (zie ook hoofdstuk 3) bijdroeg aan een efficiënte informatie-uitwisseling tussen de witte kolom en veiligheidsregio's.
- › Alhoewel de meeste regio's het erover eens zijn dat de samenwerking tussen veiligheidsregio's en GGD'en na verloop van tijd duidelijk verbeterde in deze crisis, bleef het versterken van het netwerk tussen 'wit' en 'multi' een overkoepelend aandachtspunt voor de toekomst (Domrose et al., 2021a).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

3. Communicatie, naleving en handhaving

3.1 Ontwikkelingen

- > Vanaf de eerste gemelde besmettingen eind februari 2020 was het noodzakelijk richting de bevolking te communiceren over actuele ontwikkelingen en maatregelen. Aanvankelijk stelden veiligheidsregio's (grotendeels in samenwerking met gemeenten) een eigen communicatiestrategie op die aansloot bij de regionale ontwikkelingen van de crisis. De Brabantse en Limburgse regio's waren hierbij eerder aan zet dan de rest van het land (Van Duin et al., 2020).
- > Ook organisaties zoals de GGD'en, zorginstellingen, politie en natuurlijk het Rijk communiceerden in de eerste maanden – voornamelijk ieder voor zich – over het groeiende aantal bestemmingen en ziekenhuisopnames. Gedurende de crisis nam de veiligheidsregio veelal een leidende rol in de coördinatie van de communicatie.
- > In april 2020 publiceerde het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) een 'Handreiking communicatieaanpak coronavirus' (NKC, 2020) en praktisch communicatiemateriaal voor communicatieprofessionals in het land. Veiligheidsregio's maakten doorgaans dankbaar gebruik van de landelijke lijn; enkele regio's (of inliggende grote gemeenten) bleven daarnaast eigen campagnes ontwikkelen om beter aan te sluiten bij de regionale behoeften (Van Duin et al., 2020).
- > Gedurende de crisis is door veiligheidsregio's een breed scala aan communicatiemiddelen ingezet om de gehele bevolking te bereiken, maar ook om onder andere gemeenten en de pers te informeren. Zo hebben de meeste veiligheidsregio's een aparte corona-site ingericht op hun website, zijn er Q&A's opgesteld, infographics en campagnes ontwikkeld, ervaringsverhalen en filmpjes van bekende personen uit de regio verspreid en persmomenten georganiseerd.
- > In veel regio's ondersteunden communicatieadviseurs van de gemeenten de functionarissen van de veiligheidsregio's bij onder andere het opstellen van Q&A's en uitwerken van campagnes. Tegelijkertijd boden veiligheidsregio's juridische ondersteuning aan gemeenten bij het vertalen van de nationale regelgeving naar lokaal beleid.
- > In verschillende grensregio's was er aandacht voor communicatie met de buurlanden over het verminderen van het grensverkeer ('kom niet naar Nederland').
- > Met de komst van coronamaatregelen nam ook de noodzaak toe voor handhaving. Hierbij werd er primair een beroep gedaan op de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van de gemeenten, die waar nodig (en vooral indien de situatie uit de hand liep) ondersteund werden door de politie.
- > In de zomer van 2020 verschoof het zwaartepunt van het coronabeleid van landelijk naar regionaal. Veiligheidsregio's kregen meer vrijheden bij het opstellen van regels rondom onder andere evenementen en handhaving (Van Duin & Wijkhuis, 2020). Tegelijkertijd groeide vanaf deze periode de weerstand bij de bevolking tegen coronamaatregelen en de bijhorende overheidscampagnes. Door het veranderende sentiment in de samenleving nam binnen veiligheidsregio's en gemeenten de behoefte toe aan een communicatiestrategie die afgestemd was op regionale problematieken.
- > Vanaf de inwerkingtreding van de Twm kwam de verantwoordelijkheid voor de regionale en lokale communicatie hoofdzakelijk bij gemeenten te liggen. Bij de regionale afstemming van strategieën werden ze in veel regio's nog ondersteund door de veiligheidsregio.

3.2 Observaties

- > Door het grote aantal betrokken partijen was het in het begin van de coronacrisis zoeken welke instantie de leiding zou moeten hebben in de communicatie richting de bevolking. De GGD'en beschikten over de inhoudelijke kennis en relevante cijfers, maar hadden in veel gevallen niet de capaciteiten en competenties om spontaan in te spelen op de

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

actuele informatiebehoefte van de bevolking. Ook heerste er in sommige regio's in de eerste weken onduidelijkheid over de taakverdeling tussen veiligheidsregio en gemeenten, bijvoorbeeld toen er in het voorjaar van 2020 sprake was van enorme drukte in natuurgebieden (Van Duin et al., 2020).

- › Uiteindelijk zien wij dat er gedurende de crisis op verschillende manieren invulling is gegeven aan de samenwerking tussen gemeenten en veiligheidsregio's op het gebied van communicatie, deels ook ingegeven door de verschillende fasen van de crisis en de rol van het Rijk hierin: op het ene moment nam de veiligheidsregio het voortouw, en op een later moment was er behoefte aan lokaal maatwerk. In de Randstad-regio's werd de communicatie voornamelijk ingekleurd door de grootste inliggende gemeente.
- › De samenwerking tussen regio's onderling en met het NKC werd in deze crisis, mede door de oprichting van appgroepen, wederzijds als positief en effectief ervaren. Dat laat onverlet dat er volgens de grensregio's bij het Rijk en in de Randstad-regio's te weinig begrip was voor communicatie-uitdagingen rondom het grensverkeer en het groot aantal dagjesmensen tijdens Duitse feestdagen (zie ook hoofdstuk 4).
- › De coronacrisis raakte het vakgebied van crisiscommunicatie aan allerlei kanten en vroeg om vindingrijkheid en flexibiliteit. De communicatiestrategie moest voortdurend aangepast worden aan actuele ontwikkelingen. Waar er op het ene moment een beroep werd gedaan op de gehele bevolking ("Alleen samen krijgen we corona onder controle"), koos men op een ander moment voor de benadering van specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld: "Slimmer chillen = corona killen."). Ook verschoof de focus van de communicatie naarmate de crisis vorderde steeds meer naar risicocommunicatie. Tijdens de (recent gehouden) leertafels ontstond de indruk dat niet alle communicatieadviseurs de nodige competenties hadden om flexibel in te spelen op de veranderende crisis. Volgens meerdere gesprekspartners is de

doorontwikkeling van de communicatiekolom op dit vlak een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.

- › Het meten van het effect van communicatiecampagnes op de naleving van de maatregelen was een uitdaging in deze crisis. Toch deden enkele veiligheidsregio's een poging om via enquêtes zicht te krijgen op het gedrag en de motivatie van inwoners.
- › In deze crisis vervulden veiligheidsregio's voor het eerst ook een rol op het gebied van handhaving van maatregelen. Weliswaar lag de verantwoordelijkheid voor de praktische uitvoering bij politie en gemeenten, maar door een platform te bieden ondersteunden veiligheidsregio's gemeenten om tot een gezamenlijke lijn te komen. Daarnaast werden veiligheidsregio's door het Rijk benaderd om een regionaal beeld van de handhavingsactiviteiten (c.q. geregistreerde waarschuwingen en bekeuringen) te schetsen. Het is immers efficiënter om 25 veiligheidsregio's te benaderen dan 355 gemeenten.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

4. (Door)ontwikkeling van de (crisis)organisatie

4.1 Ontwikkelingen

- › Na de vaststelling van eerste coronagevallen eind februari 2020 schaalden de getroffen veiligheidsregio's (al dan niet formeel) op naar GRIP-4. (Vorbereidende) ROT's en RBT's werden in stelling gebracht.
- › Naar aanleiding van de afkondiging van eerste landelijke coronamaatregelen door premier Rutte op 12 maart, schaalden ook de overige veiligheidsregio's op naar GRIP-4. Hiermee werd de bevoegdheid tot het uitvaardigen van noodverordeningen (ter implementatie van de maatregelen) bij de voorzitters veiligheidsregio gelegd.
- › Per 1 december 2020 trad de Twm in werking, waarmee de structuur van aanwijzingen en noodverordeningen werd verlaten en de bevoegdheden op decentraal niveau bij de burgemeesters kwamen te liggen. Praktisch de helft van de veiligheidsregio's ging daarna over op een projectorganisatie (enkele deden dit al in het najaar), met als doel om de afstemming tussen gemeenten te faciliteren. In de projectteams waren veelal dezelfde kolommen vertegenwoordigd als in de ROT's (Domrose et al., 2021b).
- › De vergadercyclus binnen de crisisorganisaties en projectteams werd gedurende 2020 en 2021 aangepast aan de actuele ontwikkelingen: waar er rond de 'besmettings-pieken' behoefte was aan minimaal wekelijkse afstemming (in de eerste weken van de coronacrisis vergaderden ROT's en RBT's zelfs gemiddeld twee tot vijf keer per week), nam de overlegfrequentie in de zomerperiodes veelal af.

4.2 Observaties

- › Voor vrijwel alle veiligheidsregio's was het vinden van de juiste organisatievorm in de coronacrisis een uitdaging. De lange duur van de crisis en de aanhoudende dynamiek speelden hier evident een rol. Over de gehele linie kozen veiligheidsregio's voor een flexibele organisatiestructuur met uiteenlopende samenstellingen van crisisteams en met diverse aanvullende teams en werkgroepen, die de crisisorganisatie dienden te ondersteunen. Enkele nieuwe organisatievormen in deze crisis zijn:
 - › **Diverse bestuurlijke gremia:** In meerdere veiligheidsregio's is onderscheid gemaakt tussen een volledig RBT met alle burgemeesters (en veelal aangevuld met de DPG, officier van justitie en de korpschef van de politie) en een kern-RBT, bestaand uit de voorzitter veiligheidsregio en zijn of haar staf (plus eventueel enkele burgemeesters). In de drie Brabantse regio's is er in deze crisis voor het eerst voor gekozen om een Interregionaal Beleidsteam (IRBT) op te richten, waarin de drie voorzitters veiligheidsregio aansloten. Daarnaast leverde iedere regio enkele sleutelfunctionarissen (bijvoorbeeld de directeur, interregionaal operationeel leider, informatiemanager, strategisch adviseur en/of communicatieadviseur; zie ook Van Duin et al., 2020). Bij de overgang naar projectorganisaties werden RBT-overleggen veelal 'vervangen' door bestuurlijk afstemmingsoverleggen.
 - › **Dedicated teams:** In veel veiligheidsregio's is na de eerste weken of maanden gekozen om in plaats van steeds wisselende, gepiketteerde ROT's vaste 'dedicated' teams samen te stellen met één dedicated OL. In de meeste veiligheidsregio's was men positief te spreken over deze dedicated teams, die zich enkel met de coronacrisis bezighielden: doordat steeds dezelfde mensen met dezelfde deskundigheid en toenemende ervaring aan tafel zaten, ontstonden voorspelbaarheid en rust. Aan de andere kant is in enkele regio's gedurende de crisis juist besloten om de rol van de OL weer afwisselend door meerdere personen te laten vervullen, omdat de belasting voor één persoon

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

te groot werd. Ook wilde men in deze regio's de kans op tunnelvisie beperken (Domrose et al., 2021b).

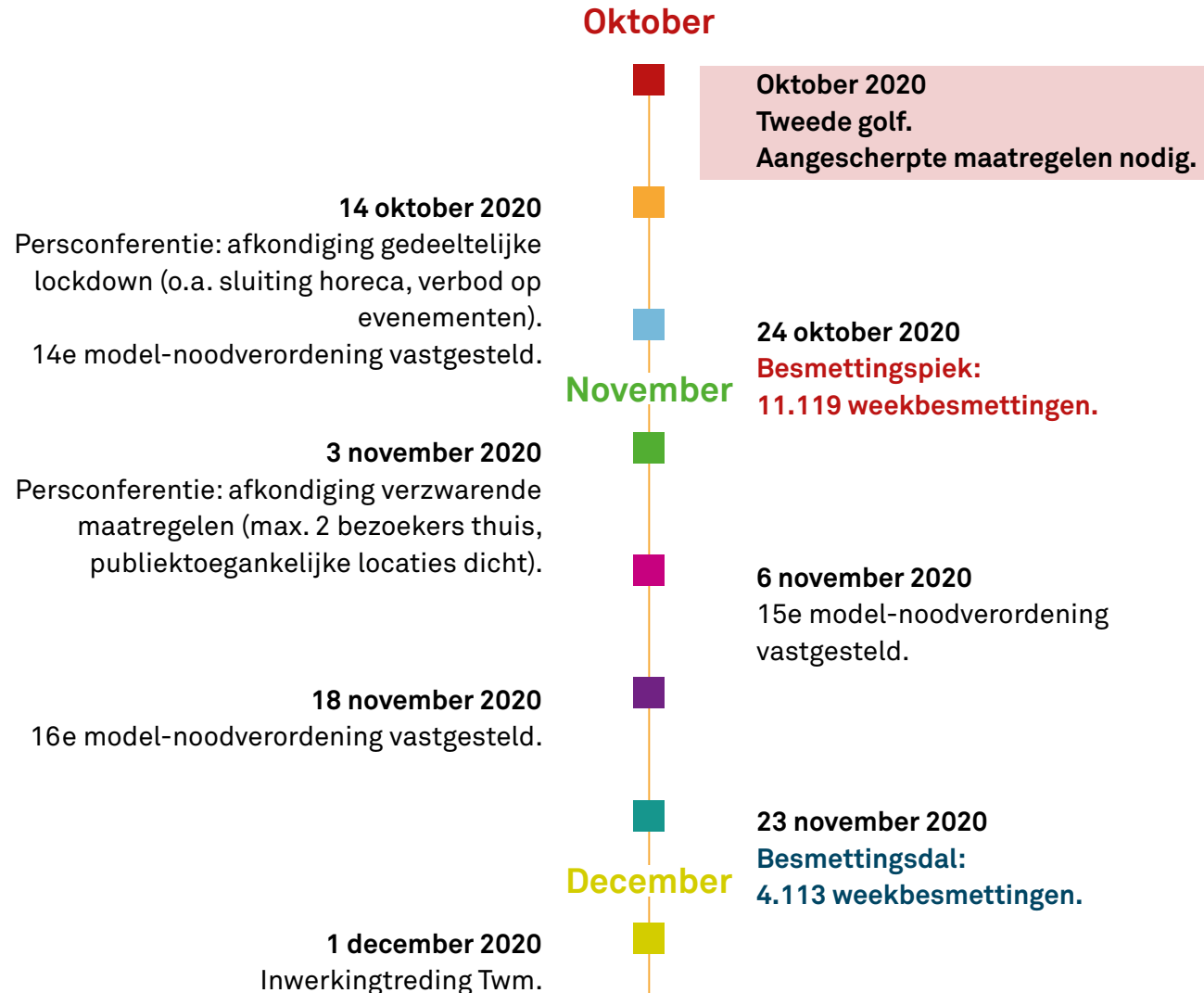
- › **Aanvullende teams:** In alle regio's zijn, naast de reguliere crisisstructuur, tijdelijke ondersteunende teams opgericht. Voorbeelden zijn: scenarioteams, ondersteuningsteams voor de operationeel leider, duidingstafels, juridisch loketten en regionale themawerkgroepen, denktanks en taskforces.
- › Opvallend in deze crisis was de lijn tussen het ROT en RBT. Door de doorlooptijd naar het RBT en de continue verandering van de wereld als gevolg van aanwijzingen vanuit Den Haag, bleek het haast onmogelijk om als ROT in een adviseringspositie te komen. In plaats daarvan nam het ROT een uitvoerende rol in, waarbij het in de praktijk her en der in het vaarwater terecht kwam van de GGD en/of de politie.
- › Door de centrale positie van het RBT was er tevens sprake van verschillende informatieposities bij sleutelfunctionarissen en waren besluitvormingsprocessen niet voor iedereen altijd even goed te volgen (zie ook Domrose et al., 2021a). Aan de andere kant zagen wij dat de samenwerking tussen OL en informatiemanager in deze crisis intensiverde; in veel regio's werden vaste duo's gevormd. In het begin was deze samenwerking (mede door het gebrek aan een duidelijke operatie) zoeken, maar "toen de structuur eenmaal stond, werd het een geoliede machine," aldus een gesproken informatiemanager".
- › De nieuwe invulling en rol van het ROT in de coronacrisis vroegen om andere competenties bij de OL's dan de klassieke flitsrampen (zie Domrose et al., 2021a; Domrose et al., 2021b). Waar bij kortdurende rampen en crisis behoefte is aan besluitvaardige leiders, werden in deze langdurige crisis juist leiders naar voren geschoven die verschillende partijen wisten te verbinden. Ook bestuurlijke sensitiviteit bleek van belang binnen het ROT, waardoor de rol van de (dedicated) OL in sommige regio's voor het eerst door een gemeentesecretaris werd ingevuld. Daarnaast veranderde in deze crisis ook de rol van de directeur veiligheidsregio (zie hoofdstuk 5).

- › Hoewel de rol en positie van de veiligheidsregio na 1 december 2020 (Twm) duidelijk een andere werd, gingen de meeste regio's vrijwel op de oude voet verder. De regio bleef eenzelfde rol spelen, en vaak werd nog gesproken over een RBT, terwijl de formele status was gewijzigd (zie ook Domrose et al., 2021b).
- › Terugblikkend bevestigt deze crisis het principe dat de structuur van de crisisorganisatie afgestemd dient te zijn op de actuele situatie en uitdagingen. Er is simpelweg geen 'one-size-fits-all' voor verschillende crises en ook niet voor verschillende veiligheidsregio's met uiteenlopende kenmerken en uitdagingen (denk aan grensproblematieken, rellen en verzet in de Randstadregio's, het grote aantal ouderen in landelijke regio's). Met het oog op toekomstige crises, die qua duur en complexiteit naar verwachting steeds meer zullen afwijken van de klassieke flitsrampen, zijn flexibiliteit en improvisatievermogen cruciaal voor een veerkrachtige crisisorganisatie.

Tijdslijn COVID-19 – deel 2

Oktober 2020 t/m 1 juli 2021

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

8 februari 2021
Basisscholen en KDV mogen weer open.
Click en collect voor niet essentiële winkels.

8 februari 2021
Besmettingsdal:
1.491 weekbesmettingen.

Maart

Maart 2021
Derde golf. Opnieuw oplopende besmettingen.

1 maart 2021
Middelbare scholen en het MBO gaan weer gedeeltelijk open.

3 maart 2021
Contactberoepen mogen weer starten.
Winkels mogen op afspraak open.

16 maart 2021
Buitensporten mag met max. 4 personen bij sportverenigingen en op aangewezen plekken.

April

20 april 2021
Besmettingspiek:
9.274 weekbesmettingen

28 april 2021
Persconferentie: avondklok komt ter vervallen. Terrassen en niet-essentiële winkels mogen (beperkt) open.

Mei

19 mei 2021
Inwerkingtreding 2e stap openingsplan: o.a. sportscholen en bibliotheken mogen weer open.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Juni

1 juni 2021

Inwerkingtreding Tijdelijke wet coronatoegangsbewijzen.

5 juni 2021

Einde van de lockdown: horeca mag open van 6:00 tot 22:00 uur. Culturele sector gaat weer open.

26 juni 2021

De meeste regels komen te vervallen, 1,5 meter afstand-houden blijft gelden. Discotheken en clubs mogen weer open, met coronatoegangsbewijs.

27 juni 2021

Besmettingsdal:
483 weekbesmettingen

Juli

1 juli 2021

Er zijn internationale coronapaspoorten beschikbaar voor gevaccineerde Nederlanders.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

alleen samen
krijgen we
corona onder
controle

5. De spin in het web

5.1 Ontwikkelingen

- > De alomvattendheid van de coronacrisis vergde al in een vroeg stadium afstemming met de functionele keten. Met name in het begin van de crisis zochten veiligheidsregio's de samenwerking op met de zorg-sector, onder andere via de DPG in het RBT. Om de verbinding ook op operationeel-tactisch niveau te borgen (of waar nodig te versterken), sloten in meerdere regio's GGD'en aan bij het ROT, werden vaste aanspreekpunten aangewezen bij beide partijen en/of onderling professionals uitgewisseld (zo sloten informatiemanagers van veiligheidsregio's aan bij het Landelijk Netwerk Acute Zorg). Ook andere partners uit de functionele kolom, zoals private zorginstellingen, Defensie, waterschappen en het Rode Kruis, waren in meerdere veiligheidsregio's aangehaakt bij operationele overleggen.
- > Veel thema's en maatregelen in deze crisis raakten het gemeentelijke beleid, zoals onderwijs, welzijn, zorg en sport, maar tevens ook bijstand, de uitvoering van verschillende financiële regelingen en openbare orde en veiligheid (Van Duin & Wijkhuis, 2020a). Met name in de eerste maanden speelden veiligheidsregio's een belangrijke rol in de informatievoorziening richting de gemeenteraden. Zo maakten veiligheidsregio's gebruik van periodieke nieuwsbrieven, memo's, vragenlijsten, email- en Whatsappgroepen om burgemeesters en raadsleden te informeren over de landelijke besluitvorming. Tevens waren burgemeesters (of een regionale afvaardiging) sinds de opschaling na GRIP-4 in maart 2020 vertegenwoordigd in de RBT's. Daarnaast informeerden voorzitters veiligheidsregio ministers in het Veiligheidsberaad over regionale sentimenten en vond er hier afstemming plaats over bovenregionale maatregelen.
- > Met de toename van de landelijke coronamaatregelen nam tevens de noodzaak toe tot afstemming met het Rijk over dilemma's en vraagstukken op regionaal niveau. Zo adviseerden vertegenwoordigers van de RCDV de MCCb (Ministeriële Commissie Crisisbeheersing), ICCb (Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing) en het IAO (Interdepartementaal Afstemmingsoverleg) – en vanaf de zomer van 2020 de Ambtelijke Commissie COVID-19 (ACC-19) en het Directeuren Overleg COVID-19 (DOC-19) – over onder andere de uitvoerbaarheid van maatregelen. En in Whatsappgroepen met vertegenwoordigers van veiligheidsregio's en het NKC werden naast communicatiemateriaal ook lokale en regionale beelden van sentimenten binnen de bevolking en de naleving van maatregelen gedeeld.
- > In de eerste maanden van de coronacrisis was door vrijwel alle veiligheidsregio's een speciale corona-informatiewebsite ingericht voor de bevolking en verspreiden regio's (op regionale behoeften afgestemd) communicatiemateriaal via hun sociale mediakanalen. Ook is door enkele regio's een COVID-19 monitor opgezet om de ontwikkeling van sentimenten in de samenleving en de naleving van maatregelen te kunnen volgen (zie ook hoofdstuk 2 'Communicatie, naleving en handhaving').

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

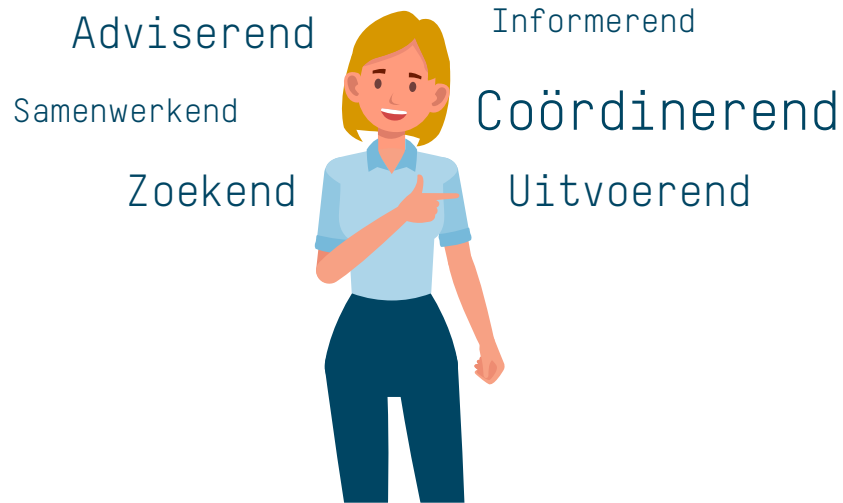
Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Verbindend

Figuur 1 Met welk woord zou je de rol van de veiligheidsregio's in deze crisis typeren?

Toelichting op de figuren

Tijdens zeven van de acht leertafels die in het kader van het huidige onderzoek plaatsvonden (zie ook de inleiding), zijn deelnemers gevraagd om via Mentimeter anoniem een aantal vragen te beantwoorden over hun beleving van de rol van de veiligheidsregio's in de coronacrisis. Zo is deelnemers gevraagd met welk woord zij de rol van de veiligheidsregio's in deze crisis zouden typeren (zie figuur 1). Ook konden zij op een schaal van 1 t/m 5 aangeven in hoeverre zij vonden dat veiligheidsregio's een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan onder andere de verbinding van meerdere samenwerkingspartners (zie figuur 2).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

5.2 Observaties

- › Waar in kortstondige crises doorpakken en besluitvaardigheid van belang zijn, was in de coronacrisis het leggen en onderhouden van de verbinding tussen verschillende partijen de belangrijkste kernwaarde. Figuur 1 laat zien dat de veiligheidsregio's zich in de coronacrisis als spin in het web profileerden en als schakel fungeerden tussen landelijke, regionale en lokale samenwerkingspartners (inclusief burgers). Het was dan ook om die reden dat aan verbindende leidinggevenden de rol van operationeel leider werd toebedeeld.
- › Tijdens de leertafels gaf meer dan driekwart (77%) van alle deelnemers aan dat de veiligheidsregio's een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de verbinding tussen gemeenten en het Rijk: veiligheidsregio's informeerden het Rijk over regionale en lokale uitdagingen en koppelden landelijke besluiten en communicatiestrategieën terug naar het regionale en lokale niveau.
- › Ook op de verbinding tussen gemeenten onderling oefenden veiligheidsregio's een positieve invloed uit: het RBT vormde een platform voor burgemeesters om lokale maatregelen op elkaar af te stemmen en zorgde voor meer inzicht in de specifieke problemen en zorgen binnen de buurgemeenten. "Gemeenten (en hun bestuurders) zijn in deze crisis naar elkaar toegroeid," aldus burgemeesters die deelnamen aan de bestuurlijke leertafel die in het kader van dit onderzoek plaatsvond.
- › Door de grote hoeveelheid informatie en nieuwe informatiestromen in deze crisis (denk aan het Veiligheidsberaad en (landelijke) bestuurlijke informatiedeling) moest de veiligheidsregio haar informatiepositie deels opnieuw uitvinden. De infrastructuur die nodig was om de informatie te managen, werd gaandeweg aangepast aan de nieuwe situatie. Dit resulteerde onder andere in de oprichting van informatieknooppunten en verschillende landelijke Whatsappgroepen. Men slaagde er naarmate de crisis vorderde steeds beter in om vraag en aanbod op elkaar aan te laten sluiten.
- › Toch was er niet op alle momenten in deze crisis sprake van een vlekkeloze verbinding tussen het Rijk, de veiligheidsregio's en gemeenten. Zo bleek men in Den Haag slechts in beperkte mate zicht te hebben op de problematiek in de grensgebieden en moesten grensregio's met name in de eerste maanden van de crisis spontaan inspelen op de implicaties van nieuwe maatregelen voor het grensverkeer. Feitelijk gaf zelfs de laatste lockdown (december 2021) nog allerlei problemen: Duitsland en België werden verrast door de strenge maatregelen in Nederland en de grote hoeveelheid Nederlandse toeristen in onder andere de horeca en winkelcentra vlakbij de grens.
- › Daarnaast bleef de informatiepositie van veiligheidsregio's na de afschaling van de nationale crisisstructuur in de zomer van 2020 achter en werden ze niet meer geconsulteerd over de uitvoerbaarheid van de noodverordeningen. Besluitvorming over maatregelen vond in toenemende mate (en in het bijzonder na de invoering van de Twm) via politieke lijnen plaats (zie ook Inspectie Justitie en Veiligheid, 2021).
- › Ook waren veiligheidsregio's in deze crisis zoekend naar de koppelingen met de diverse spelers binnen de witte kolom, die voornamelijk direct door VWS werden aangestuurd. Zo probeerden veiligheidsregio's via de DPG's aangehaakt te blijven bij landelijke besluitvorming van VWS en op regionaal niveau ondersteuning te bieden aan de GGD'en, maar initiatieven werden niet altijd positief ontvangen. Dat de veiligheidsregio's niet direct een schakelfunctie vervulden tussen witte kolom en Rijk blijkt ook uit de uitvraag tijdens de leertafels (zie figuur 2). Desondanks werd binnen veiligheidsregio's ook nog tijdens de vijfde golf nagedacht over mogelijkheden om de witte kolom te ondersteunen, met name in de overgang van de coronacrisis naar een endemische infectieziekte.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

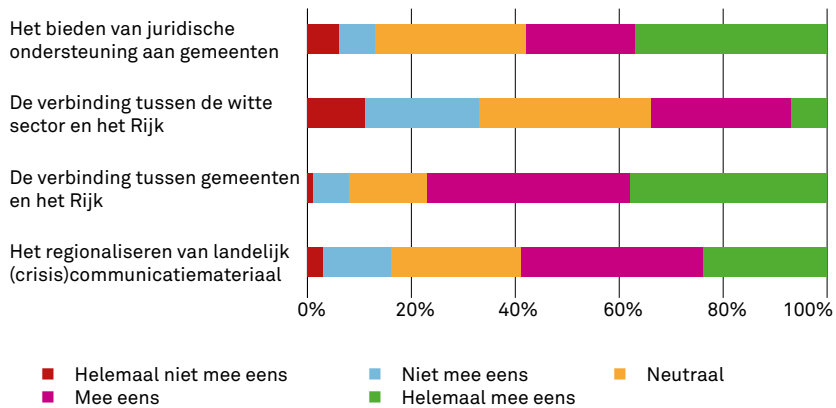
Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

› Tot slot zien wij in deze crisis een geëvolueerde rol van de veiligheidsregio's op het gebied van risico- en crisiscommunicatie. Door enerzijds de doorvertaling van landelijke maatregelen naar regionaal communicatie- en campagnemateriaal en anderzijds de terugkoppeling van regionale sentimenten aan samenwerkingspartners, versterkten de veiligheidsregio's (in ieder geval in het begin van de crisis) de verbinding tussen diverse overheidspartijen (denk aan het Rijk, GGD'en, politie en gemeenten) en de burger.

Figuur 2 Mate waarin deelnemers het eens zijn met de bijdrage van veiligheidsregio's aan ontwikkelingen en gebeurtenissen tijdens de coronacrisis, gemeten aan de hand van een 5-puntsschaal (helemaal niet mee eens tot helemaal mee eens)

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

6. De nieuwe rol van de directeur veilig- heidsregio

6.1 Ontwikkelingen

- › Na de totstandkoming van de Wet veiligheidsregio's en de vorming van veiligheidsregio's is de functie directeur veiligheidsregio (verder te noemen directeur) ontstaan. Voorheen was – bij de brandweerkorpsen en ook bij de hulpverleningsorganisatie – de brandweercommandant de hoogste functionaris. Aanvankelijk waren er maar enkele regio's met een directeur (Don Berghuijs (Rotterdam-Rijnmond) was de eerste directeur die zich als zodanig afficheerde in Nederland). In de afgelopen jaren stelden enkele veiligheidsregio's een aparte directeur aan, naast de brandweercommandant. Gaandeweg kwamen er steeds meer aparte directeuren.
- › De functie van directeur was vanaf het begin geen operationele functie. Wel kon de directeur in de functie van strategisch adviseur Brandweer zitting nemen in een gemeentelijk of regionaal beleidsteam (bij GRIP-3 of 4). Dat was dan in de piketrol die de directeur in veel gevallen ook vervulde.
- › Bij verschillende (mini)crises van de laatste jaren (bijvoorbeeld Fort Oranje, de containercalamiteit in het Noorden) zagen wij al dat de directeur gedurende de gehele crisis een rol – maar dan los van een piketfunctie – ging vervullen. Deze beide GRIP-4-situaties hebben bijgedragen aan een veranderende opvatting over de rol van de directeur (Van Duin et al., 2019a; Van Duin et al., 2019b).
- › Ten tijde van de coronacrisis speelden vrijwel alle directeuren een grote rol en waren bijna in alle gevallen het eerste operationele aanspreekpunt van de voorzitter veiligheidsregio (soms samen met de operationeel leider).

6.2 Observaties

- › Wij constateren dat de directeuren veiligheidsregio in deze coronacrisis een grote rol hebben gespeeld. In deze crisis zetten de directeuren afzonderlijk en gezamenlijk een stap naar voren: we kunnen wel spreken van de 'emancipatie' van de directeur.
- › Er zijn verschillende redenen waarom in deze crisis de rol van de directeur zo geprononceerd kon worden. Het heeft met de aard van de crisis te maken, met de relatief grote rol die veiligheidsregio's zouden spelen en ten slotte met de strategische posities die door directeuren werden ingenomen.
 - › **Aard van de crisis:** Deze crisis duurde lang (er was sprake van een slepende en chronische crisis), waardoor beroep werd gedaan op veel leidinggevende capaciteit; de crisis raakte het hele land (hetgeen overal leidde tot parallele structuren) en kende grote bestuurlijke betrokkenheid. Geen functionaris binnen een veiligheidsregio heeft meer contact met burgemeesters en zeker ook met de voorzitter van de veiligheidsregio dan de directeur; met een grote rol van de voorzitter was er bijna vanzelfsprekend ook een belangrijke rol voor de directeur weggelegd. Daarnaast kende deze crisis veel topdownsturing. Niet het CoPI (bottom up), maar de voorzitter kwam met de laatste informatie (uit bijvoorbeeld het Veiligheidsberaad). Al deze aspecten maakten betrokkenheid van de directeur onvermijdelijk.
 - › **Rol van de veiligheidsregio's:** De rol van de directeuren werd natuurlijk mede zo groot, omdat de eerste acht, negen maanden met (25 regionale) noodverordeningen werd gewerkt, die iedere keer door de veiligheidsregio's moesten worden opgesteld. Dat betekende zo'n 20-24 noodverordeningen per regio. Regio's werden daarmee sowieso een relevante actor (en daarmee dus ook weer de hoogste leidinggevende ervan).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

- › **Strategische posities:** In de meeste gevallen was (en is nog steeds) de directeur het eerste operationele aanspreekpunt voor de voorzitters veiligheidsregio. Voorzitters kwamen en komen wekelijks met informatie uit het Veiligheidsberaad. Ook bij de voorbereiding op deze bijeenkomsten spelen regio's een rol. Vanaf het begin van de crisis sloten één of twee directeuren standaard aan bij overleggen van de ICCb. Ook bij andere gremia (MCCb, IAO, Veiligheidsberaad) sloten directeuren aan; daarnaast werden gedurende de crisis ad hoc nieuwe netwerken en gremia gevormd (ACC-19, DOC-19). Als gevolg van de participatie van directeuren in diverse gremia hadden de directeuren die ook iedere vrijdag met elkaar overlegden in de RCDV een sterke informatiepositie. Feitelijk was er operationeel niemand binnen de 25 regio's die over zo'n sterke informatiepositie beschikte.
- › Het is niet verwonderlijk dat sommige andere leidinggevenden – vaak met een lange operationele staat van dienst – die bijvoorbeeld zo nu en dan functioneerden als operationeel leider, aanvankelijk wel enige moeite hadden met deze zo vooruitgeschoven rol van hun directeur. Dit is niet onbegrijpelijk, aangezien de oude opschalingsmodellen (ingevuld door personen met een piketfunctie) ondergraven werden.
- › Al met al constateren wij dat niet alleen de voorzitter veiligheidsregio een breed gewaardeerd en geaccepteerd relatief nieuw 'fenomeen' is, maar dat dat ook geldt voor de directeur.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

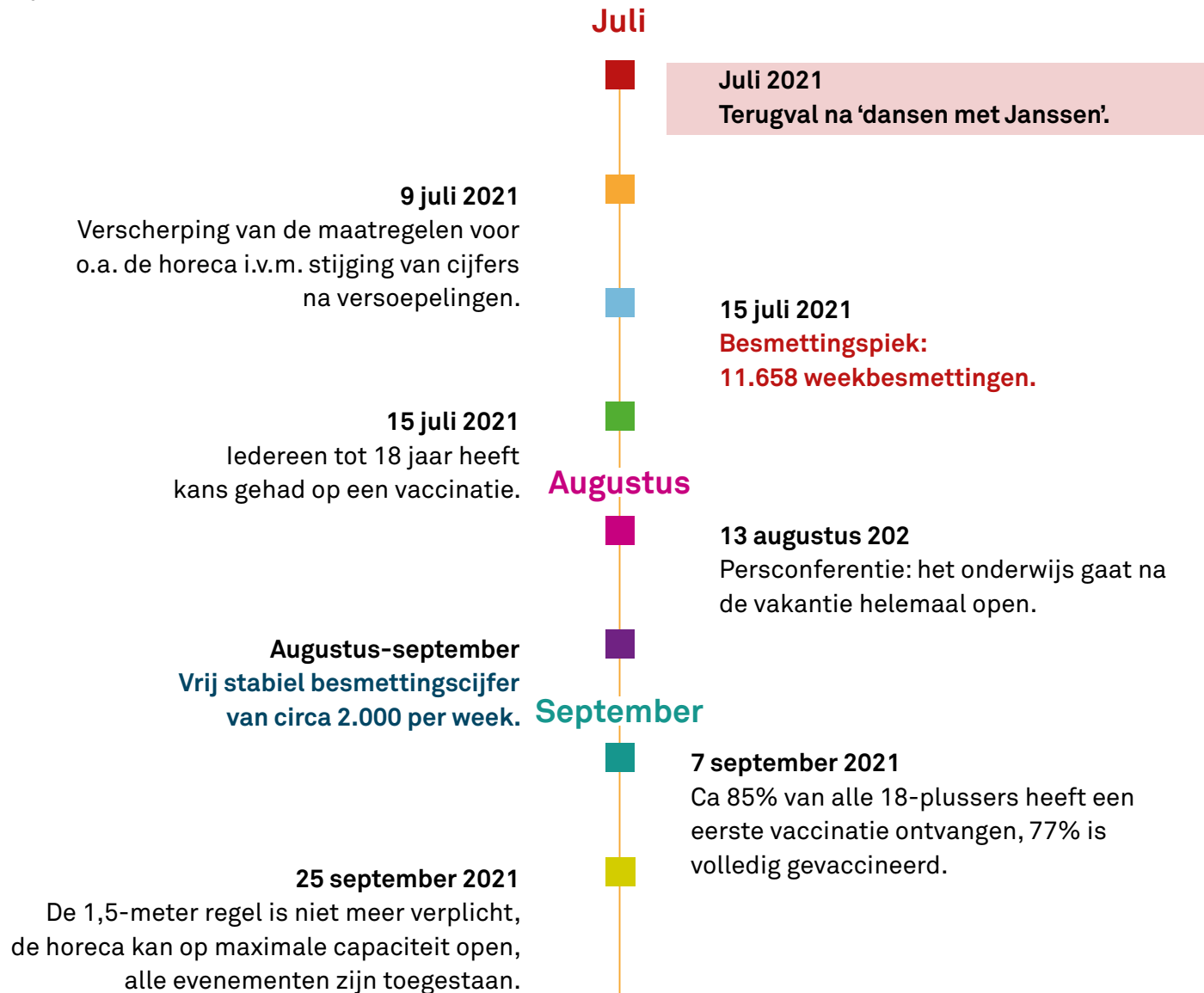
Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Tijdslijn COVID-19 – deel 3

Juli 2021 t/m 10 januari 2022

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

November

- 3 november 2021**
De besmettingen lopen op. Het kabinet adviseert om de helft van de werktijd thuis te werken.
- 12 november 2021**
De 1,5 meter-regel wordt verplicht in gebouwen zonder toegangsbewijs. O.a. winkels en horeca moeten eerder sluiten. Het thuiswerkadvies geldt weer.
- Medio november 2021**
Start van de boostercampagne voor 60+ers en andere risicogroepen.
- 28 november 2021**
Verscherping van de maatregelen: alles gaat dicht van 17:00 tot 05:00 uur, behalve essentiële winkels, dienstverlening en de topsport.

November 2021

Vierde golf. Opmars van de omikron-variant.

6 november 2021

Het coronatoegangsbewijs wordt op veel plekken verplicht. Voor andere binnenlocaties geldt een mondkapjesplicht.

16 november 2021

Debat in de Tweede Kamer over het invoeren van de 2G-maatregel.

24 november 2021

**Besmettingspiek:
24.639 weekbesmettingen.**

December

December 2021

Vijfde golf: hoge besmettingscijfers, matige bezettingsgraad IC's.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

18 december 2021
Persconferentie: afkondiging lockdown vanaf 19 december. Het onderwijs, niet-essentiële winkels, niet-medische contactberoepen, doorstroom- en binnensportlocaties gaan dicht.

31 december 2021
Jaarwisseling:
verbod op vuurwerk.

10 januari 2022
Beëdiging kabinet-Rutte IV met Ernst Kuipers als nieuwe minister van VWS.

Januari

26 december 2021
Besmettingsdal:
10.603 weekbesmettingen.

Begin januari
Verschillende coronaprotesten in het land.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

7. Evalueren tijdens een langdurige crisis

7.1 Ontwikkelingen

- › Veiligheidsregio's hebben sinds begin van de crisis verschillende keren gereflecteerd op het optreden en functioneren van het ROT en RBT, evenals op de samenwerking met diverse partners. In verband met het verzoek van de Inspectie Justitie & Veiligheid aan alle veiligheidsregio's om in plaats van de jaarlijkse systeemtest een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren, heeft iedere veiligheidsregio minimaal één evaluatierapport opgesteld over haar optreden tijdens de coronacrisis.
- › Tevens is in de Twm vastgelegd dat de voorzitter veiligheidsregio binnen één maand naar inwerkingtreding van deze wet verslag dient uit te brengen over de regionale gevolgbestrijding van de coronacrisis tot 1 december 2020. Voorzitters hebben hier invulling aan gegeven door het opstellen van één of meerdere verantwoordingsdocumenten richting de raden van de inliggende gemeenten.⁵
- › Het merendeel van de regio's heeft in de periode februari 2020 t/m september 2021 tussen de twee en vijf evaluaties gehouden (zie ook bijlage 1). Enkele regio's hebben meer dan tien evaluatierapporten opgesteld. Van meerdere regio's is bekend dat ze niet al hun interne evaluaties hebben vastgelegd in formele rapporten. Het totaal aantal door veiligheidsregio's uitgevoerde evaluaties is daarmee onbekend; in het kader van het voorliggende onderzoek zijn 94 rapporten ingezien.
- › Zeventien (zo'n twee derde van alle) veiligheidsregio's hebben minimaal één evaluatie door een externe partij laten opstellen.
- › Negen veiligheidsregio's hebben één of meerdere van hun evaluaties gepubliceerd op hun website en daarmee openbaar gemaakt voor het publiek. Van vier veiligheidsregio's is bekend dat zij de bevolking (bijvoorbeeld doormiddel van enquêtes of impactmonitors) hebben betrokken bij hun evaluatie.
- › In dertien veiligheidsregio's liep eind 2021 nog een evaluatie, of was een (afsluitende) evaluatie gepland.

⁵ De verantwoordingsdocumenten zijn niet meegeteld in de hier genoemde cijfers.

7.2 Observaties

- › De coronacrisis vroeg op het gebied van evalueren om een nieuwe werkwijze: waar veiligheidsregio's gewend waren om hun optreden na afloop van een (flits)incident of kortdurende crisis retrospectief te beschouwen, vergde deze slepende en chronische crisis een integratie van tussentijdse evaluaties in de crisisaanpak. Uit diverse snelle kennismobilisaties blijkt dat regio's er – mede door tussentijdse evaluaties – in slaagden om hun aanpak aan te passen aan de ontwikkelingen van de crisis. Zo heeft een aantal regio's hun crisisorganisatie vanaf het najaar van 2020 ondergebracht in een projectstructuur. Ook zijn ze overgegaan van een piket-ROT naar een vast Corona-ROT met een 'dedicated OL': een OL die geheel werd vrijgemaakt gedurende maanden om het Corona-ROT aan te sturen (zie ook hoofdstuk 3). In enkele regio's werden dergelijke besluiten naar aanleiding van volgende evaluatiemomenten weer teruggedraaid.
- › Veiligheidsregio's gaven gedurende de coronacrisis op uiteenlopende manieren invulling aan het evalueren van hun crisisaanpak. De verschillen liggen hierbij niet in de inhoudelijke thema's. In nagenoeg alle evaluaties komen namelijk de onderwerpen leiding en coördinatie, informatiemanagement, crisiscommunicatie en samenwerking met gemeenten, de GGD en het Rijk aan bod. Wel zijn er duidelijke verschillen in de frequentie van evalueren en de lengte van de geëvalueerde periode(s). Waar enkele regio's voor het hele jaar 2020 één evaluatierapport opstelden (namelijk ter verantwoording tegenover de Inspectie), is in andere regio's in bepaalde periodes wekelijks schriftelijk geëvalueerd. Uiteraard valt niet uit te sluiten dat het leren en reflecteren in regio's waarin gedurende 2020 en de eerste helft van 2021 slechts één evaluatiedocument is opgesteld, op andere manieren vorm heeft gekregen.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

- › Naast concrete actiepunten voor de korte termijn zijn er in de evaluaties veelal ook lessen voor toekomstige crises aangegeven. In totaal hebben veiligheidsregio's (of hun externe opdrachtnemers) in de 94 rapporten die we mochten inzien, 932(!) lessen en adviezen (met deels inhoudelijke overlap) geformuleerd. Aangezien de duidelijkheid en (overzichtelijke) weergave van lessen van belang zijn voor een daadwerkelijk leereffect (Beerens, 2021), is het essentieel om de gedurende de coronacrisis opgedane lessen te bundelen en waar nodig te concretiseren en te vertalen naar toekomstige crises. In hoofdstuk 8 hebben wij daarvoor een eerste voorzet gedaan.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

8. De afschaling

8.1 Ontwikkelingen

- › Op 12 maart 2020 schaalden de laatste veiligheidsregio's op naar GRIP-4 en werden ROT's en RBT's in stelling gebracht (zie ook hoofdstuk 3).
- › In verband met de dalende besmettingscijfers werd begin juli 2020 de nationale crisisorganisatie afgeschaald. Ter vervanging van de MCCb, ICCb en het IAO werden de MCC-19, ACC-19 en het DOC-19 ingericht. Het kabinet ging op zomerreces. Ook binnen de veiligheidsregio's nam de (bestuurlijke) overlegfrequentie veelal af (Van Duin & Wijkhuis, 2020).
- › Vanaf het najaar van 2020 brachten enkele veiligheidsregio's de werkzaamheden rondom corona onder in een projectstructuur (Domrose et al., 2021a).
- › Na de inwerkingtreding van de Twm per 1 december 2020 verminderde de formele rol van de voorzitters veiligheidsregio. Toch bleven in verband met de hoge besmettingsgraad in december 2020 de RBT's (of vergelijkbare bestuurlijke gremia) actief in de veiligheidsregio's.
- › Vanaf het voorjaar van 2021 werd in enkele veiligheidsregio's afgeschaald naar GRIP-2.⁶ Parallel aan de implementatie van het openingsplan voor de samenleving vonden er gesprekken plaats over en gezamenlijke afschaling van alle 25 veiligheidsregio's (Domrose et al., 2021b); de RCDV stelde een afschalingsnotitie op voor het Veiligheidsberaad.
- › In juni 2021 besloot het Veiligheidsberaad dat alle veiligheidsregio's gezamenlijk per 1 juli 2021 zouden afschalen, waarbij de overlegstructuur tot 1 september in stand zou worden gehouden.⁷
- › In verband met de komst van de vijfde golf en de opmars van de omikronvariant in het najaar van 2021 zijn er tot op heden (februari 2022) RBT's actief binnen de veiligheidsregio's (al dan niet onder een andere naam).

8.2 Observaties

- › In zekere zin past afschaling (misschien het best te definiëren als het tegenovergestelde van opschaling) niet als een bijzonder thema in dit rapport. Zoveel is er immers niet daadwerkelijk afgeschaald. Toch valt op dat er in de afgelopen twee jaar op allerlei niveaus en in allerlei gremia veelvuldig gesproken is over het afschalen van de op dat moment werkende / vigerende structuur.
 - › De eerste keer dat het thema afschaling duidelijk speelde was zomer 2020. Velen – en het kabinet zeker – gingen op vakantie. Op regionaal niveau was afschaling toen nog niet zo'n thema. Overigens bleek de 'Rijksafschaling' ook van relatief korte duur.
 - › Een tweede keer dat afschaling speelde, was met het inwerking treden van de Twm. Formeel veranderde er wel degelijk wat, maar feitelijk bleef de rol van de veiligheidsregio's, hun voorzitters en het Veiligheidsberaad bijna hetzelfde. Het RBT veranderde in sommige regio's van naam; andere bleven het (zelfs) RBT noemen.
- › Na verschillende virusgolven kwam afschaling steeds weer in beeld, maar telkens waren er verschillende factoren die ertoe bijdroegen dat deze afschaling uiteindelijk niet werd gerealiseerd:
 - › Er kwam een nieuwe variant van het virus waardoor het aantal besmettingen weer oplaaide.
 - › De opgeschaalde vorm was zo vertrouwd dat met name burgemeesters er vaak geen afstand van wilden doen.
 - › De maatschappelijke effecten van het virus en de pandemie namen toe, hetgeen onder andere bleek uit de toename van protesten en polarisatie.
 - › Afstemming tussen burgemeesters onderling en met anderen bleef waardevol.
 - › Soms los van de virusontwikkeling bleef er het nodige te doen voor de veiligheidsregio (vaak ook op bestuurlijk en juridisch gebied).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

⁶ Bron: Agenda Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Hollands Midden d.d. 22 april 2021.

⁷ Bron: VNG (2021). Nieuwstedenbrief coronacrisis nr. 33.

- › Omdat andere gremia in de lucht bleven (bijvoorbeeld het VB), was er sowieso wekelijks ‘wat te doen’ (voorbereiden; de voorzitter iets meegeven; terugkoppeling na afloop, enzovoort).
- › Terwijl veel gesproken werd over afschaling, is bij verschillende gremia feitelijk vaak lang doorgegaan in een eenmaal vastgestelde en kennelijk goed werkende opgeschaalde vorm.
- › Feitelijk was tegelijkertijd sprake van coronamoeheid en corona-verslaving. We kregen er – ook kijkend naar de permanente aandacht in de media – geen genoeg van en dagelijks was er wel iets te bespreken.
- › Het spreken over afschaling, het voorbereiden erop en het dan uiteindelijk (steeds) niet of nauwelijks doen moet voor diverse betrokkenen die daar een rol in speelden zonder meer de nodige energie hebben gekost. Aan wel of niet en dan toch maar niet afschalen zit ook een mentaal aspect.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

9. Lessen voor toekomstige crises

In dit hoofdstuk hebben wij lessen verzameld die voortkomen uit de interne evaluatierapporten van de veiligheidsregio's die tussen maart 2020 en september 2021 zijn opgesteld. Met het oog op de leesbaarheid zijn enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd; de inhoud van de lessen is echter gelijk gebleven. Daarnaast zijn in onderstaand overzicht geen regio-specifieke lessen opgenomen, maar alleen leerpunten die toepasbaar zijn voor alle 25 veiligheidsregio's. Het onderstaande overzicht dient daarom geenszins beschouwd te worden als een volledige lijst van lessen die gedurende deze crisis werden verzameld.

Uit het overzicht van alle evaluaties (zie bijlage 1) blijkt, dat 37 evaluatierapporten en de daarin vastgehouden lessen door externe partijen zijn opgesteld. Het voordeel van deze extern opgestelde evaluaties is, dat er met een ander perspectief (namelijk van buitenaf) gekeken is naar ontwikkelingen en leerpunten tijdens deze crisis. Omdat de evaluaties veelal door dezelfde externe partijen zijn verricht, zien wij dat er nogal veel sprake is van overlap tussen de vastgehouden lessen (dit maakte het voor ons wederom mogelijk om tot een enigszins beknopt overzicht te komen).

De verzamelde lessen zijn hieronder per thema weergegeven: leiding en coördinatie, informatiemanagement, crisiscommunicatie en samenwerking met partners. De onderzoekers hebben hier verder geen nadere duiding aan gegeven.

9.1 Leiding en coördinatie

Inrichting van de crisisorganisatie

- > Maak in de planvorming een onderscheid in de crisisstructuur voor (kortdurende) flitscrises en langdurige crises waarbij de crisisorganisatie zelf ook wordt getroffen.
- > Durf bij langdurige crises creatief om te gaan met bestaande structuren en beweeg waar mogelijk mee met de opgave. Blijf in het kader van een

flexibele crisisorganisatie alert op de vraag: zitten we met de juiste expertise / partners om tafel?

- > Versterk de ondersteuning voor de operationeel leider, bijvoorbeeld door de aanwijzing van een 'ondersteunende operationeel leider' en/of een specifieke staf voor de OL.
- > Bestendig het werken met *pré-ROT's* bij een dreigende crisis.
- > Neem bij toekomstige rampen en/of crises in overweging om een aparte werkgroep scenario's in te richten. De samenstelling kan deels hetzelfde zijn als tijdens de coronacrisis, maar moet altijd ingevuld worden met deskundigen die expertise hebben van de zaken die spelen tijdens de specifieke situatie op dat moment.

Vorbereiden en oefenen

- > Bespreek in welke mate de crisisorganisatie voorbereid moet zijn op een langdurige crisis. De coronacrisis is exceptioneel. Op welke elementen wil de crisisorganisatie zich voorbereiden en welke punten zijn ter improvisatie op het moment dat iets zich voordoet?
- > Oefen periodiek in een GRIP-4 situatie, zowel in bestuurlijke setting als ambtelijk. Doorleef daarbij de verschillen die er zijn tussen een gemeentelijke crisis en een crisis op regionale of landelijke schaal. Sluit bij GRIP-4 nauw aan op de bedrijfsvoeringsprocessen van de veiligheidsregio.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

- › Onderzoek of er handvatten zijn om diverse teams voor te breiden op langdurige onzekerheid in een crisis en train deze.

Besluitvorming

- › Zorg voor expliciete besluitvorming in het RBT en houd deze na de vergadering samen met de bijhorende acties vast in LCMS.
- › Zorg bij (boven)regionale crises voor een structuur waarin alle burgemeesters voldoende gehoord kunnen worden en op gelijke wijze geïnformeerd (en bevestigd) worden.

Scenarioplanning

- › Bestendig het belang van scenariodenken. Ontwikkel bij volgende crises tijdig eigen scenario's binnen de regio of op gemeentelijk niveau om proactief voor de crisis uit te blijven lopen.
- › Neem ook de tijd om opgestelde scenario's te doorleven.

Werkdruk

- › Wees alert op de grote belasting van (crisis)medewerkers bij langdurige crises. Dit kan bijvoorbeeld door extra afwisseling, vrijstelling van regulier werk en een kritische blik op welke voorbereiding het ROT / RBT vraagt.
- › Ga vanuit het management zowel in teamverband als individueel het gesprek aan over de ervaren werkdruk, wat er vanuit het management wel of niet wordt verwacht van een functionaris en wat een functionaris nodig heeft om prioriteiten te stellen en (tijdig) aan de bel te trekken bij een hoge werkdruk.

Reflectie

- › Plan momenten in voor tussentijdse reflectie: hoe gaat het? Wat staat ons mogelijk te wachten? Wat zijn mogelijke implicaties? Hoe gaat de aansluiting tussen de regio's en partners? Kijk hierbij naar de inhoud, niet naar de posities. Reflecteer op momenten ook interregionaal met andere regio's.

- › Blijf alert op kwetsbaarheid wat betreft continuïteit en kwaliteit, die in zekere mate inherent is aan de inrichting van de crisisorganisatie; bekijk met regelmaat of er op dit gebied knelpunten zijn en/of de inrichting aanpassing behoeft.
- › Besteed op gezette tijden aandacht aan verwachte knelpunten en bestuurlijke dilemma's in de toekomst en tijdens de nafase. Geef het doorleven van toekomstscenario's prioriteit, om de gezamenlijke beeldvorming hierover te versterken.

9.2 Informatiemanagement

Informatiebehoefte

- › Kijk naar de concrete informatiebehoefte voor de komende periode en wat hiervoor nodig is. Inventariseer hierbij ook informatiebehoefte van bestuurlijk en operationeel verantwoordelijken.
- › Prioriteer wat noodzakelijk is voor de uitvoering, wat nodig is voor bestuurlijk informeren en afstemming en wat 'nice to have' is.
- › Sta expliciet stil bij het belang van duiding.
- › Blijf tussentijds reflecteren op informatiemanagement.

Netcentrisch werken

- › Train onder andere de hoofden informatie binnen de monodisciplinaire teams in het gebruik van LCMS en versterk de samenwerking met de informatiemanager van het ROT.
- › Zorg naast een centraal informatiepunt voor beeld- en besluitvorming (LCMS) ook voor een centraal informatiepunt voor informatie-uitwisseling of afstemming (bijvoorbeeld mails van partners).
- › Bestendig in de planvorming het succes van het informatieknoppunt (IKP) en continueer dit platform.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Informatie-uitwisseling met partners

- > Stem vraag en aanbod af tussen partners: welke informatie is belangrijk bij andere crisistypen en hebben veiligheidsregio's daar toegang toe via partners?
- > Het blijkt niet efficiënt om als veiligheidsregio individueel contact te onderhouden met elke crisispartner. Borg en verbeter daarom de samenwerking met landelijke teams zoals het LOT-C en investeer ook tijdens de crisis in de samenwerking.
- > Neem het landelijke informatiemanagement tijdens een interregionale crisis mee in zowel landelijke als regionale vakbekwaamheidsactiviteiten met als doel tijdens een crisis helder te hebben welke verwachtingen er onderling zijn.

9.3 Crisiscommunicatie

Borging van de crisiscommunicatie

- > Zet communicatieprofessionals in op basis van competenties en maak van communicatie een aparte kolom om eigen prioriteiten te kunnen bepalen en effectief te communiceren. De traditionele crisiscommunicatiestructuur zoals die bij flitsrampen ingezet wordt, voldoet niet bij andersoortige crises.
- > Onderzoek de kansen die een frontoffice heeft. Ontwikkel criteria, de opzet en uitvoering van een frontoffice en borg deze in de (crisis)organisatie.
- > Maak communicatie een vast onderdeel van beeld-, oordeel- en besluitvorming. Bespreek daarin de omgevingsanalyses en het effect ervan op de communicatie. Zet in LCMS wat het beleid is rondom communicatie.

Communicatiestrategie en taakverdeling

- > Maak bij een crisis van grote omvang waarbij meerdere partners (algemene en functionele keten) actief en verantwoordelijk zijn, een duidelijk schema met welke doelgroepen er zijn, wie er eigenaar is van welk deel

van de communicatie en wie wat communiceert met welke kernboodschap en via welk kanaal.

- > Trek ook nadrukkelijk regionaal op rond communicatie. Het regionale verhaal staat niet los van de landelijke kaders, maar kan wel richting, consistentie en houvast bieden.
- > Blijf gedurende crises de dialoog voeren *met het publiek* en herijk de communicatiestrategie regelmatig. Wat zijn de actuele zorgen, vragen en verwachtingen? En hoe kan de overheid helpen? Dit vanzelfsprekend zonder dat de verwachting wordt gewekt dat de overheid alles kan oplossen.

Effect van crisiscommunicatie

- > Het is belangrijk om het effect van de eigen communicatie te meten. Zo kan vastgesteld worden of het communicatieadvies en de aanpak aangepast moeten worden. Het effect kan zichtbaar gemaakt worden in de omgevingsanalyses.

9.4 Samenwerking met partners

Algemeen

- > Voor alle samenwerkingsverbanden geldt: bestendig het onderlinge vertrouwen dat is opgedaan tijdens deze crisis.
- > Voorkom op alle niveaus dat betrokken partijen verrast worden tijdens crises. Het is niet altijd te voorspellen op welke manier er uitvoering gegeven wordt aan beleid, maar het is wel mogelijk om elkaar inzicht te geven in behoeftes, dilemma's en mogelijke scenario's.
- > Breng specifieke taken en verantwoordelijkheden van ketenpartners in kaart en beschrijf de uitgangspunten voor het eigen optreden en functioneren. De taken en verantwoordelijkheden dienen periodiek herijkt en toegelicht te worden.
- > Houd aandacht voor de verschillende afstemmingslijnen op lokaal, regionaal en nationaal niveau wanneer de crisisstructuur anders georganiseerd wordt dan bij een klassiek incident.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Gemeenten

- > Maak duidelijke governance-afspraken tussen de gemeenten en de veiligheidsregio over de inzet van gemeentelijk personeel in de regionale crisisorganisatie bij een langdurige crisis.
- > Zorg voor een structuur waarin alle burgemeesters voldoende gehoord kunnen worden en op gelijke wijze geïnformeerd en bevroegd worden. Evalueer deze structuur regelmatig tijdens de crisis en pas deze zo nodig aan. Zorg voor een AOV-er liaison vanuit de gemeenten naar de crisisorganisatie: een liaisonofficier die de verbinding vormt tussen burgemeester en voorzitter veiligheidsregio op het gebied van beleid.
- > De samenwerking tussen de regiogemeenten vraagt aandacht voor lokale capaciteit voor de disciplines communicatie en OOV.

Witte kolom

- > Zorg bij een 'witte crisis' voor aansluiting van de GGD in het ROT. Dit heeft een positief effect op de samenwerking, uitwisseling en het delen van actuele informatie.
- > Zorg voor gezamenlijke procesafspraken tussen en vaste aanspreekpunten bij de GGD, GHOR, bevolkingszorg en het ROT.
- > Borg de brugfunctie van de DPG (tussen de witte kolom, veiligheidsregio en het publieke domein) voor de toekomst.
- > Wil je de GHOR naar de toekomst toe van waarde laten zijn, dan moet deze een positie worden geven. Het moet duidelijk zijn wat de taken van de GHOR, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn in welk stadium van een crisis. Organiseer de verbinding tussen de GHOR en de GGD en zorg dat ze elkaars taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden kennen.

Bovenregionaal en landelijk

- > Ook bij toekomstige crises is het goed om bovenregionaal met elkaar af te stemmen en samen te werken. In deze crisis zat dat, naast infectieziektebestrijding, met name op het communicatieve en juridische vlak. Ga met elkaar na op welke vlakken deze samenwerking verder vorm moet worden gegeven, zodat deze kennis ook bij toekomstige crises kan worden benut.
- > Onderzoek wat er landelijk en regionaal van elkaar verwacht wordt en hoe de afstemming gerealiseerd kan worden. Sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij bestaande werkwijzen, zoals bestaande vergaderstructuren en het netcentrisch werken.
- > Zorg als RCDV voor afstemming met de andere kolommen en managementraden, zeker als actuele onderwerpen de processen en expertise van bijvoorbeeld de gemeente raken.

Het Rijk

- > Zorg voor voldoende afstemming tussen het Rijk en het werkveld om te voorkomen dat er maatregelen worden getroffen die praktisch vrijwel niet uitvoerbaar zijn of die vanwege gebrek aan capaciteit niet te handhaven zijn.
- > Overweeg om te onderzoeken of een GRIP-Rijk wellicht toch opnieuw kan worden opgenomen in het Referentiekader GRIP, waarbij met name de aansluiting van de nationale crisisstructuur op die van de samenwerkende veiligheidsregio's goed beschreven moet worden. Hierbij dient aan aandacht te zijn voor de rol en de (vakbekwame) bemensing vanuit Rijk en regio van het LOCC-N, LOT-C en het NKC, maar ook voor de rol van reguliere structuren tijdens een crisis zoals managementraden en het Veiligheidsberaad.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Ter afsluiting

Sommigen menen dat de veiligheidsregio's nauwelijks een rol hebben gespeeld in de coronacrisis, en natuurlijk is het waar dat door de veiligheidsregio's nauwelijks grote beslissingen zijn genomen;⁸ de veiligheidsregio's waren vooral uitvoeringsorganisaties. Toch leverden zij een relevante bijdrage: hun cruciale rol lag in het verbinden, coördineren en afstemmen. De (voor ons) meest opvallende ontwikkelingen en observaties met betrekking tot de rol van de veiligheidsregio in de coronacrisis hebben wij hieronder samengevat.

Verbinden op verschillende manieren

- › Sinds het begin van de coronacrisis waren de veiligheidsregio's gericht op het organiseren en faciliteren (bijvoorbeeld door het bijeenroepen en verslagleggen) van allerlei overlegvormen. Zo organiseerden de veiligheidsregio's de noodzakelijke afstemming tussen de vele betrokken overheden. Een goede afstemming tussen het nationale, regionale en lokale niveau was belangrijk om zoveel mogelijk als één overheid de coronacrisis te managen.
- › Een belangrijke rol daarbij was het organiseren (verzamelen, delen) van cruciale informatie, waarbij veiligheidsregio's zich ontwikkelden tot spin in het web.
- › Ook het redigeren en communiceren van het landelijk beleid richting inliggende gemeenten was essentieel (met uniformiteit als uitgangspunt, maar soms ook met ruimte voor regionale of lokale invulling).
- › Eveneens essentieel waren het faciliteren en organiseren van uiteenlopende zaken: juridische vragen, de informatievoorziening aan gemeenteraden en het agenderen van thema's in verschillende gremia waaronder het Veiligheidsberaad.

- › Waar tijd en ruimte was, werd nagedacht over verschillende toekomstbeelden aan de hand van uiteenlopende scenario's.

Leren en reflecteren

- › De coronacrisis leende zich als geen andere voor het principe van al doende leren. Nooit eerder zijn er tijdens een crisis zoveel tussentijdse evaluatierapporten en zelfreflecties geschreven en geleerde lessen vastgehouden, zowel door veiligheidsregio's zelf als door ketenpartners en externe partijen (inclusief onszelf).
- › In veel veiligheidsregio's leidden de evaluaties en geleerde lessen tot een aanpassing van de crisisstructuur. Zo is er 'geëxperimenteerd' met allerlei nieuwe (samenstellingen van) teams en gremia, projectorganisaties en bovenregionale en landelijke overlegorganen en -methoden. De werkwijze werd steeds aangepast aan de actuele behoeften.
- › Tegelijkertijd valt op, dat de rol en het werk van de veiligheidsregio gedurende deze crisis – ondanks allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe werkvormen en zelfs de afkondiging van een tijdelijke wet

⁸ Met uitzondering van het besluit dat aan het begin van de coronacrisis in Noord-Brabant werd genomen ten aanzien van evenementen en enkele besluiten rond de investering in een coronaziekenhuis en het sluiten van bedrijven (onder andere slachterijen).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

(Twm) – niet substantieel zijn veranderd. Zo vormden de regio's gedurende de afgelopen twee jaar continu een belangrijk aanspreekpunt en platform voor lokale, regionale en landelijke partijen. Het creëren van verbinding was hierin te allen tijde het centrale element.

- > Dat de rol nauwelijks is veranderd blijkt ook uit de observatie dat de inhoud van de interne evaluatierapporten (die mede de basis vormden voor het voorliggende rapport) hooguit op detailniveau is veranderd gedurende 2020 en het begin van 2021. Ook in de leersessies – die in het najaar van 2021 plaatsvonden – werden nauwelijks nieuwe ontwikkelingen en lessen gedeeld door veiligheidsregio's en partners.

De toekomstige rol van de veiligheidsregio's

- > Het verbindende rol van de veiligheidsregio's – die in deze crisis uitstak – zal ook in toekomstige crises meer en meer van belang worden. De veiligheidsregio's blijken hiervoor ook gewoon veruit de meest logische partij te zijn,⁹ want:
 - > Bij toekomstige crises – waarvan de complexiteit en verwevenheid naar verwachting alleen maar zullen toenemen – zal het multidisciplinaire perspectief van de veiligheidsregio's wederom een belangrijke rol spelen.
 - > Het zorgen voor verbinding, zoals de veiligheidsregio's daarin werd voorzagen, sluit aan bij hun corebusiness: het prepareren op en organiseren van coördinatie en besluitvorming ten tijde van rampen en crises.
 - > Veiligheidsregio's zijn niet zozeer gericht op de inhoud, maar des te meer op het proces; het zijn netwerkorganisaties.
 - > De veiligheidsregio's kennen daarvoor ook een passend schaalniveau (met een overzienbaar aantal gemeenten in iedere regio).
 - > Tot slot staan veiligheidsregio's dichtbij gemeenten en bieden daarmee bestuurders comfort (als oliemannetje, in de afstemming met collega's, facilitair en dergelijke).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

⁹ De GGD'en hadden in de coronacrisis misschien een dergelijke rol kunnen spelen, als niet hun taak (met het bron- en contactonderzoek, teststraten, vaccinaties enzovoort) al zo groot was dat ze deze verbindende rol niet ook nog eens op zich konden nemen.

Literatuur

Bakker, M., Leene, M., Domrose, J., Berger, E., & Duyvis, M. (2020). *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Becker R., Honée L., Boogaard G. & Geertjes G. (2020). *Mate van juridische differentiatie door veiligheidsregio's*. Coronapapers.nl.

Beerens, R. J. J. (2021). *Improving disaster response evaluations: Supporting advances in disaster risk management through the enhancement of response evaluation usefulness*. Division of Risk Management and Societal Safety, Faculty of Engineering, Lund University.

Boin, A., Overdijk, W., Van der Ham, C. Hendriks, J., & Sloof, D. (2020). *COVID-19: Een analyse van de nationale crisisrespons*. The Crisis University Press

Domrose, J., Berger, E., Braakhekke, E., & Van Duin, M., (2021a). *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Domrose, J., Luesink, M., Berger, E., Van Duin, M., & Karacan, O. (2021b). *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: Op weg naar de zomer van 2021*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's. (2020). *Evaluatie Wet veiligheidsregio's naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweertzorg*. Inspectie Justitie en Veiligheid (2021). *Evaluatie aanpak Covid-19*. Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Kraaij, M., Van Duin, M., & Cools, C. (2020). *COVID-19: Directeuren Publieke Gezondheid en GHOR over zorgcontinuïteit*. Instituut Fysieke Veiligheid. Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie. (2020). *Handreiking Communicatieaanpak coronavirus*. NKC.

Onderzoeksraad voor Veiligheid. (2022). *Aanpak coronacrisis. Deel 1: tot september 2020*. Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Rijksoverheid (2021). *Coronavirus tijdlijn*. Ontleend aan: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn>.

RIVM (2021a). *Ontwikkeling COVID-19 in grafieken*. Ontleend aan: <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken>.

RIVM (2021b). *Tijdlijn van maatregelen voor bestrijding COVID-19*. Ontleend aan: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/tijdlijn-maatregelen-covid>.

Van Duin, M. (2019). *De toekomst van de veiligheidsregio*. Instituut Fysieke Veiligheid

Van Duin, M., Wijkhuijs, V., Eikenaar, T., Elbers, J.M., & Koebrugge, O. (2019a). *GRIP op de sluiting en ontruiming van camping Fort Oranje*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Van Duin, M., Wijkhuijs, V., Leentvaar, E., Bakker, M., & Domrose, J. (2019b). *Containercalamiteit: crisisbeheersing in het Waddengebied. Een evaluatie in opdracht van de veiligheidsregio's Fryslân, Groningen en Noord-Holland Noord*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Van Duin, M., & Wijkhuijs, V. (2020). *De impact van de coronacrisis op gemeenten. Derde tussenrapportage: zeven maanden na de uitbraak*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Van Duin, M., Wijkhuijs, V., Domrose, J., Berger, E., & Leene, M. (2020). *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis*. Instituut Fysieke Veiligheid.

Veiligheidsberaad (2020). *Overzicht publicatiedata noodverordeningen*. Ontleend aan: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/26/ek-bijlage-1-overzicht-publicatiedata-van-noodverordeningen>.

Wijkhuijs, V., Luesink, M., Ten Dam, M., & Van Duin, M. (2022). *De rol van het Veiligheidsberaad tijdens de coronacrisis. Een reflectie op de periode maart 2020 tot en met september 2021*. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Bijlage 1

Overzicht corona-evaluaties veiligheidsregio's

A Veiligheidsregio	B Aantal evaluaties ¹⁰	C Periode van de evaluaties	D Type evaluatie	E Intern of extern opgesteld	F Voor bevolking te vinden op het internet	G Bevolking meegenomen in het proces	H Aantal aanbevelingen en/of lessen ¹¹	I Deelname aan overig NIPV onderzoek naar de coronacrisis ¹²	J Nog lopende evaluaties
Amsterdam-Amstelland	4	Maart - december 2020	Tussentijdse evaluaties en zelf-evaluatie, observaties Actieleden Corona	Intern (1) en extern (3)	Ja (1 v/d 4)	Nee	34	4	Integrale terugblik op gehele coronaperiode gepland
Brabant-Noord	2	Maart - december 2020	Zelfevaluatie	Intern (2)	Nee	Nee	7	4	Onbekend
Brabant-Zuidoost	6	Januari - december 2020	Zelfevaluatie, tussentijdse terugblik, tussentijdse evaluatie ROT en GHOR	Intern (5), extern (1)	Ja (1 v/d 6)	Ja, d.m.v. impactmonitor	11	2	Nee
Drenthe	1	Maart - augustus 2020	Tussentijdse evaluatie	Intern	Ja	Nee	8	3	Nee
Flevoland	4	Maart - december 2020	Tussentijdse evaluaties crisisorganisatie, zelf-evaluatie, tussentijdse evaluatie bevolkingszorg	Intern (1), extern (3)	Ja (1 v/d 4)	Nee	28	2	Ja

¹⁰ Elke regio heeft tenminste één evaluatie opgesteld, aangezien – op grond van artikel VIIB van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 – de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet (01/12/2020) een verslag moest leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Informele evaluaties of interne evaluaties die wij niet hebben kunnen inzien, zijn niet meegenomen in dit overzicht

¹¹ Hierbij zijn de aanbevelingen en/of lessen per evaluatie bij elkaar opgeteld.

¹² Overig onderzoek: *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin et al., 2020); *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Bakker et al., 2020); *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a); *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

A Veiligheidsregio	B Aantal evaluaties ¹⁰	C Periode van de evaluaties	D Type evaluatie	E Intern of extern opgesteld	F Voor bevolking te vinden op het internet	G Bevolking meegenomen in het proces	H Aantal aanbevelingen en/of lessen ¹¹	I Deelname aan overig NIPV onderzoek naar de coronacrisis ¹²	J Nog lopende evaluaties
Fryslân	4	Maart 2020 - februari 2021	Tussentijdse evaluaties ROT en RBT, zelfevaluatie, leerevaluatie coronabesmettingen AZC Sneek	Intern (2), extern (2)	Ja (2 v/d 4)	Ja, d.m.v. burgerpanel Fries Sociaal Planbureau	15	3	Onbekend
Gelderland-Midden	1	Maart - december 2020	Evaluatie GRIP-4 incident	Extern	Nee	Nee	5	3	Onbekend
Gelderland-Zuid	5	Maart - december 2020	Tussentijdse evaluaties multi-disciplinaire, bevolkingszorg, GHOR en communicatie, zelfevaluatie	Intern (1), extern (4)	Nee	Nee	54	3	Eindevaluatie GRIP-4 corona en evaluatie gemeentelijke actieteams
Gooi en Vechtstreek	4	Maart - december 2020	Tussentijdse evaluaties crisisorganisatie, zelfevaluatie, tussentijdse evaluatie bevolkingszorg	Intern (1), extern (3)	Ja (1 v/d 4)	Nee	28	2	Ja
Groningen	5	Februari 2020 - februari 2021	Tussentijdse evaluaties crisisorganisatie, zelfevaluatie, evaluatie GHOR	Intern (1), extern (4)	Nee	Nee	43	4	Nee
Haaglanden	1	Maart - december 2020	Zelfevaluatie	Intern	Nee	Nee	0	3	Interne evaluatie
Hollands Midden	2	Maart - oktober 2020	Tussentijdse evaluaties	Intern (1), extern (1)	Nee	Nee	50	3	Ja

10 Elke regio heeft tenminste één evaluatie opgesteld, aangezien – op grond van artikel VIIB van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 – de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet (01/12/2020) een verslag moest leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Informele evaluaties of interne evaluaties die wij niet hebben kunnen inzien, zijn niet meegenomen in dit overzicht

11 Hierbij zijn de aanbevelingen en/of lessen per evaluatie bij elkaar opgeteld.

12 Overig onderzoek: *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin et al., 2020); *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Bakker et al., 2020); *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a); *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

A Veiligheidsregio	B Aantal evaluaties ¹⁰	C Periode van de evaluaties	D Type evaluatie	E Intern of extern opgesteld	F Voor bevolking te vinden op het internet	G Bevolking meegenomen in het proces	H Aantal aanbevelingen en/of lessen ¹¹	I Deelname aan overig NIPV onderzoek naar de coronacrisis ¹²	J Nog lopende evaluaties
IJsselland	2	Maart 2020 – juni 2021	Zelfevaluatie, vragenlijst van Inspectie JenV over bovenregionale en landelijke samenwerking	Intern (2)	Nee	Ja, door GGD IJsselland	11	2	Eindevaluatie COVID-19 gepland
Kennemerland	2	Maart – december 2020	<i>Lessons learned</i> , zelfevaluatie	Extern (2)	Ja (1 v/d 2)	Nee	12	3	Onbekend
Limburg-Noord	2	Februari – november 2020	Zelfevaluatie	Intern	Nee	Nee	5	3	Nee
Midden- en West-Brabant	2	Maart – december 2020	Tussentijdse evaluatie en zelfevaluatie	Intern	Nee	Nee	5	3	Onbekend
Noord- en Oost-Gelderland	1	Februari - december 2020	Zelfevaluatie	Intern	Nee	Nee	6	4	Tweede bestuurlijke tussen-evaluatie gereed (niet openbaar); evaluatie over periode van start crisis tot einde GRIP-4 lopend

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

¹⁰ Elke regio heeft tenminste één evaluatie opgesteld, aangezien – op grond van artikel VIIB van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 – de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet (01/12/2020) een verslag moest leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Informele evaluaties of interne evaluaties die wij niet hebben kunnen inzien, zijn niet meegenomen in dit overzicht

¹¹ Hierbij zijn de aanbevelingen en/of lessen per evaluatie bij elkaar opgeteld.

¹² Overig onderzoek: *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin et al., 2020); *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Bakker et al., 2020); *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a); *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

A Veiligheidsregio	B Aantal evaluaties ¹⁰	C Periode van de evaluaties	D Type evaluatie	E Intern of extern opgesteld	F Voor bevolking te vinden op het internet	G Bevolking meegenomen in het proces	H Aantal aanbevelingen en/of lessen ¹¹	I Deelname aan overig NIPV onderzoek naar de coronacrisis ¹²	J Nog lopende evaluaties
Noord-Holland Noord	11	Maart 2020 - juni 2021	Tussentijdse rapportages, functioneren crisisorganisatie, zelfevaluatie	Intern (9), extern (2)	Ja (6 v/d 10)	Ja, d.m.v. een enquête over gedrag en motivatie van burgers	51	2	Voorbereiding evaluatie van de periode juli tot en met oktober 2021 naar hele crisisorganisatie en overdracht naar gemeentelijke structuur.
Rotterdam-Rijnmond	7	Maart 2020 - februari 2021	Flitsreflecties, rode draad evaluatie, bevolkingszorg evaluatie	Extern (7)	Nee	Nee	85	3	Nee
Twente	2	Maart - december 2020	First en second impression functioneren crisisorganisatie	Extern	Nee	Nee	6	3	Onbekend
Utrecht	1	Maart - december 2020	Zelfevaluatie	Intern	Ja	Nee	0	3	Nee
Zaanstreek-Waterland	2	Maart - december 2020	Tussentijdse evaluatie, eindbeschouwing	Intern (1), extern (1)	Nee	Nee	11	2	Onbekend
Zeeland	3	Maart - oktober 2020	Zelfevaluatie ROT-RBT, evaluatie kolom bevolkingszorg, quick scan evaluatie strategisch beleids-team zorg	Intern (2), extern (1)	Nee	Nee	66	3	Evaluatie start crisis tot zomer 2021, evaluatie witte kolom

¹⁰ Elke regio heeft tenminste één evaluatie opgesteld, aangezien – op grond van artikel VIIB van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 – de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet (01/12/2020) een verslag moest leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Informele evaluaties of interne evaluaties die wij niet hebben kunnen inzien, zijn niet meegenomen in dit overzicht

¹¹ Hierbij zijn de aanbevelingen en/of lessen per evaluatie bij elkaar opgeteld.

¹² Overig onderzoek: *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin et al., 2020); *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Bakker et al., 2020); *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a); *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

A Veiligheidsregio	B Aantal evaluaties ¹⁰	C Periode van de evaluaties	D Type evaluatie	E Intern of extern opgesteld	F Voor bevolking te vinden op het internet	G Bevolking meegenomen in het proces	H Aantal aanbevelingen en/of lessen ¹¹	I Deelname aan overig NIPV onderzoek naar de coronacrisis ¹²	J Nog lopende evaluaties
Zuid-Holland Zuid	15	Maart 2020 - maart 2021	Wekelijkse evaluaties, multidisciplinaire evaluaties, reflectie van evaluatie, verslag evaluatiebijeenkomst, incidentevaluatie, evaluatieverslagen bevolkingszorg en crisiscommunicatie	Intern (14), extern (1)	Nee	Nee	293	2	Externe evaluatie over periode maart 2020 t/m juni 2021
Zuid-Limburg	5	Maart - november 2020	Zelfevaluatie, tussentijdse evaluaties	Intern (3), extern (2)	Nee	Nee	98	3	ROT-evaluatie van 1 december 2020 tot 1 juli 2021

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

¹⁰ Elke regio heeft tenminste één evaluatie opgesteld, aangezien – op grond van artikel VIIB van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 – de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet (01/12/2020) een verslag moest leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Informele evaluaties of interne evaluaties die wij niet hebben kunnen inzien, zijn niet meegenomen in dit overzicht

¹¹ Hierbij zijn de aanbevelingen en/of lessen per evaluatie bij elkaar opgeteld.

¹² Overig onderzoek: *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin et al., 2020); *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Bakker et al., 2020); *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a); *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

Bijlage 2

Toelichting op het evaluatieoverzicht

Bovenstaande matrix geeft een overzicht van de evaluaties van de veiligheidsregio's die tussen maart 2020 en augustus 2021 zijn opgesteld. Alle veiligheidsregio's hebben het functioneren van de crisisorganisatie tijdens de coronacrisis geëvalueerd, maar er kunnen verschillen worden geconstateerd met betrekking tot onder andere de frequentie van evalueren, het type en de openbaarheid van de evaluaties. De informatie in de matrix is volledig gebaseerd op informatie uit de evaluaties van de veiligheidsregio's die ons ter beschikking zijn gesteld. Informatie uit andere bronnen dan die van de veiligheidsregio's zelf is niet opgenomen in de matrix.

De veiligheidsregio's (**kolom A**) zijn wettelijk vereist¹³ het functioneren van de crisisorganisatie tijdens de coronacrisis te evalueren. Hierdoor hebben alle veiligheidsregio's tenminste één evaluatie uitgevoerd of uit laten voeren. De evaluatiedocumenten die verwerkt zijn in de matrix zijn aangeleverd door de veiligheidsregio's of zijn te vinden op de website van desbetreffende regio. Verantwoordingsdocumenten, interne evaluaties waar geen formeel document over is opgesteld of evaluaties die we niet hebben mogen inzien, zijn niet meegenomen.

In **kolom B** wordt het totaal aantal evaluaties (zoals hierboven beschreven) van de desbetreffende veiligheidsregio aangegeven. De periode waarin de eerste tot het einde van de laatste evaluatie heeft plaatsgevonden, wordt in de **kolom C** genoemd. Het type evaluatie staat in **kolom D**. De typering is gebaseerd op de titel van de evaluatie en bevestigd met informatie uit de

inleiding van het desbetreffende document. Per evaluatie wordt het type genoemd.

Of de evaluatie(s) intern – door de veiligheidsregio zelf – of extern – door een andere organisatie of adviesbureau – is of zijn uitgevoerd, wordt in **kolom E** aangegeven. In **kolom F** wordt aangegeven of de evaluatie(s) voor burgers online te vinden is of zijn. Dit geeft inzicht in de openbaarheid van de evaluatie(s) van de veiligheidsregio. Daarnaast is er gekeken of de bevolking is meegenomen in de evaluatie(s). Is er, bijvoorbeeld, een enquête geweest die wordt behandeld in de evaluatie? Of heeft de regio de effecten van de crisiscommunicatie gemonitord? Dit wordt aangegeven in **kolom G**.

Aan het einde van een evaluatie wordt vaak een aantal aanbevelingen gedaan en/of zijn er lessen getrokken. Het totale aantal aanbevelingen en/of lessen van alle evaluaties per veiligheidsregio, staat in **kolom H**. De inhoud van de aanbevelingen en eventuele herhalingen van aanbevelingen in verschillende evaluaties is hierbij buiten beschouwing gelaten. **Kolom I** geeft aan, aan hoeveel NIPV-onderzoeken over de veiligheidsregio's in de coronacrisis een regio heeft deelgenomen. Vanaf het begin van de coronacrisis heeft het NACB namelijk onderzoek gedaan naar veiligheidsregio's in de coronacrisis. Zo zijn in de periode van mei 2020 tot mei 2021 vier onderzoeken¹⁴ uitgevoerd waarvoor gesprekken zijn gehouden met verschillende medewerkers uit de veiligheidsregio's.

¹³ Op grond van artikel VIIB van de Twm moest de voorzitter veiligheidsregio binnen een maand na de inwerkingtreding van deze wet een verslag leveren als bedoeld in artikel 40 Wet veiligheidsregio's. Zie <https://wetten.overheid.nl>.

¹⁴ *De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis* (Van Duin & Wijkhuis, 2020a). *De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis* (Kraaij, Van Duin & Cools, 2020). *Veiligheidsregio's in de coronacrisis: gedeelde inzichten en ervaringen* (Domrose et al., 2021a). *De veiligheidsregio's in de coronacrisis: op weg naar de zomer van 2021* (Domrose et al., 2021b).

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Ten slotte laat de matrix in **kolom J** zien of de desbetreffende veiligheidsregio nog een evaluatie heeft lopen of een evaluatie heeft afgerond na augustus 2021. Deze zijn niet opgenomen in de eerdere kolommen, omdat voor de matrix de periode maart 2020 t/m augustus 2021 is aangehouden.

Ter controle van de cijfers en beschrijvingen gegeven aan de evaluaties, is de matrix naar de veiligheidsregio's gestuurd voordat het rapport is gepubliceerd. Hiermee is de mogelijkheid gegeven eventuele veranderingen en aanvullingen aan ons door te geven.

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie
en handhaving

Doorontwikkeling
crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol
directeur VR

Evalueren
tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor
toekomstige crises

Bijlage 3

Afkortingen

ACC-19	Ambtelijke Commissie COVID-19	ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
CoPI	commando plaats incident	RONAZ	Regionaal Overleg Niet-Acute Zorg
DOC-19	Directeuren Overleg COVID-19	ROT	regionaal operationeel team
DPG	Directeur Publieke Gezondheid	Twm	Tijdelijke wet maatregelen COVID-19
GGD	gemeentelijke gezondheidsdienst	VB	Veiligheidsberaad
GGZ	geestelijke gezondheidszorg	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GHOR	Geneeskundige Hulporganisatie in de Regio	VVT	verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg
GRIP	gecoördineerde regionale incidentbestrijdingsprocedure	VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
IAO	Interdepartementaal Afstemmingsoverleg	WHO	World Health Organization
ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing	Wvr	Wet veiligheidsregio's
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid		
IRBT	interregionaal beleidsteam		
JenV	Justitie en Veiligheid		
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem		
NKC	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie		
LOCC-N	Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum - nationaal		
LOT-C	Landelijk Operationeel Team Corona		
MCC-19	Ministeriële Commissie COVID-19		
MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing		
NIPV	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid		
NACB	Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweertzorg		
OL	operationeel leider		
OMT	Outbreak Management Team		
RBT	regionaal beleidsteam		
RCDV	Raad Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio		
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu		

Kenmerken crisis

VR's in witte crisis

Communicatie en handhaving

Doorontwikkeling crisisorganisatie

Spin in het web

Nieuwe rol directeur VR

Evalueren tijdens crisis

Afschaling

Lessen voor toekomstige crises

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.nipv.nl

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Rapport NIPV “De Oekraïense vluchtelingencrisis: De Eerste ervaringen van veiligheidsregio’s en gemeenten”
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Kies een item.
Portefeuillehouder	Wim Kleinhuis
Auteur	Gerben van Alst
Bijlagen	Rapport NIPV “De Oekraïense vluchtelingencrisis”
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	4b
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Crisisbeheersing

Kennisnemen van	Rapport NIPV “De Oekraïense vluchtelingencrisis: De Eerste ervaringen van veiligheidsregio’s en gemeenten”
Inleiding	<p>In de nacht van 23 op 24 februari 2022 is Oekraïne door Russische troepen binnengevallen. De oorlog duurt nu tien weken en heeft een enorme vluchtelingenstroom op gang gebracht. Al kort na het uitbreken van de oorlog schatte de VN Vluchtelingenorganisatie UNHCR dat zo’n 4 miljoen (van de in totaal 44 miljoen) inwoners het land zouden ontvluchten. Na zo’n acht weken oorlog moest dit aantal naar boven worden bijgesteld en waren naar schatting zo’n 5 miljoen inwoners van Oekraïne op de vlucht.</p> <p>Omdat een grote toestroom van Oekraïense vluchtelingen werd verwacht, gaf het kabinet op 7 maart 2022 aan de voorzitters veiligheidsregio de opdracht om in totaal 50.000 opvangplekken te creëren: 2.000 per veiligheidsregio, waarvan de eerste 1.000 opvangplekken binnen twee weken gereed zouden moeten zijn. De veiligheidsregio’s gingen met deze opdracht aan de slag. Daarmee zagen vooral de gemeenten zich voor een enorme opgave gesteld. Naast opvangplekken dienden namelijk ook financiële bijstand te worden geregeld en onderwijs en zorg voor de Oekraïense vluchtelingen te worden georganiseerd. Om inzicht te verkrijgen in de ervaringen die tot nu toe bij de opvang van de Oekraïense vluchtelingen zijn opgedaan, heeft het lectoraat Crisisbeheersing van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) een zogenoemde snelle kennismobilisatie uitgevoerd onder veiligheidsregio’s en gemeenten.</p>
Kernboodschap	De Russische invasie in Oekraïne op 24 februari 2022 zorgde voor een volgende crisis van ongekeerde omvang. In enkele weken tijd ontstond een grote vluchtelingenstroom en de economische consequenties van de oorlog zijn groot en direct voelbaar. Ook

	<p>maakte deze crisis enkele andere, reeds sluimerende, crises meer zichtbaar, zoals die van de overvolle asielzoekerscentra, de structurele krapte op de woningmarkt, de overbelasting van de zorg en het personeelstekort in het onderwijs.</p> <p>Het is mede daarom bewonderenswaardig te noemen dat zo kort na de coronacrisis, die veel van de samenleving had gevraagd, er zo veel inzet is gepleegd om binnen tien weken bijna 50.000 vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen; ruim 34.000 vluchtelingen verblijven op dit moment in een gemeentelijke opvanglocatie.</p> <p>De manier waarop de opvang is georganiseerd, leert ons dat vaak kleinschalige opvang sneller mogelijk is en past dit ook beter bij de lokale situatie. Veel gemeenten wensen geen grootschalige asielzoekerscentra (met 500 of meer personen en vaak op afstand van de 'bewoonde wereld' gelegen).</p> <p>De voorzitters veiligheidsregio's zullen de discussie moeten aangaan over de vraag voor welke soorten van crises zij aan de lat willen staan. Dat de problemen in Ter Apel (die al langere tijd spelen) nu opeens door de veiligheidsregio's moeten worden opgelost, lijkt oneigenlijk en het risico bestaat dat het Rijk ook voor andere problemen die nationaal niet worden opgelost de weg van de veiligheidsregio's gaat bewandelen. "De veiligheidsregio's worden het werkpaard van het kabinet."</p>
Consequenties	Geen
Communicatie	Geen

De Oekraïense vluchtelingen- crisis: Eerste ervaringen van veiligheidsregio's en gemeenten

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2022

Auteurs V. Wijkhuijs, E. Leentvaar & M. van Duin

Datum 2 mei 2022

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Inhoud

	Inleiding	4
1	Bevindingen	6
1.1	Het aantal en typen opvanglocaties	6
1.2	De regionale crisisstructuur	7
1.3	Afstemming tussen veiligheidsregio's en het Rijk	8
1.4	Belangrijke rol voor gemeenten	10
1.5	Maatschappelijke veerkracht	11
2	Slotbeschouwing	12
	Bijlage: Respondenten	14

Inleiding

Achtergrond

Toen in de nacht van 23 op 24 februari 2022 Oekraïne door Russische troepen werd binnengevallen, wist Europa hoe laat het was. Met de inval gaf de Russische president Poetin uiting aan zijn al lang gekoesterde wens om – in ieder geval – het oostelijk deel van Oekraïne, de Donbas, in te lijven. De oorlog duurt nu tien weken en heeft een enorme vluchtelingenstroom op gang gebracht. Al kort na het uitbreken van de oorlog schatte de VN Vluchtelingenorganisatie UNHCR dat zo'n 4 miljoen (van de in totaal 44 miljoen) inwoners het land zouden ontvluchten. Na zo'n acht weken oorlog moest dit aantal naar boven worden bijgesteld en waren naar schatting zo'n 5 miljoen inwoners van Oekraïne op de vlucht.¹ Zij zochten hun toevlucht vooral in Polen, maar ook in andere Europese landen, waaronder in Nederland.

Omdat een grote toestroom van Oekraïense vluchtelingen werd verwacht, gaf het kabinet op 7 maart 2022 aan de voorzitters veiligheidsregio de opdracht om in totaal 50.000 opvangplekken te creëren: 2.000 per veiligheidsregio, waarvan de eerste 1.000 opvangplekken binnen twee weken gereed zouden moeten zijn.² De veiligheidsregio's gingen met deze opdracht aan de slag. Daarmee zagen vooral de gemeenten zich voor een enorme opgave gesteld. Naast opvangplekken dienden namelijk ook financiële bijstand te worden geregeld en onderwijs en zorg voor de Oekraïense vluchtelingen te worden georganiseerd.³

Om inzicht te verkrijgen in de ervaringen die tot nu toe bij de opvang van de Oekraïense vluchtelingen zijn opgedaan, heeft het lectoraat Crisisbeheersing van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) een zogenoemde snelle kennismobilisatie uitgevoerd onder veiligheidsregio's en gemeenten. In deze publicatie doen wij hiervan verslag.

Ervaringen van veiligheidsregio's en gemeenten: een eerste inventarisatie

Om te vernemen hoe gemeenten en veiligheidsregio's de Oekraïense vluchtelingencrisis tot nu toe hebben ervaren, hebben wij in de periode van 30 maart tot en met 2 mei met in totaal twintig personen gesproken, te weten met twee gemeentesecretarissen, vijf directeurs veiligheidsregio en dertien burgemeesters van wie zes voorzitter van een veiligheidsregio zijn.⁴

¹ Daarmee was de Oekraïense vluchtelingenstroom een van de snelst groeiende vluchtelingenstromen sinds de Tweede Wereldoorlog.

² Zie brief van de minister en staatssecretaris van Justitie en Veiligheid d.d. 8 maart 2022; TK 2021-2022, 19637, nr. 2829.

³ Op grond van de EU-richtlijn Tijdelijke Bescherming (Richtlijn 2001/55/EG), die op 4 maart 2022 door de Raad van de EU van kracht werd verklaard omdat EU-landen eventuele asiolverzoeken van Oekraïense vluchtelingen niet op een goede manier zouden kunnen verwerken, genieten Oekraïense vluchtelingen in EU-lidstaten het recht op opvang, medische zorg en onderwijs voor minderjarige kinderen. Ook biedt de regeling het recht om in het land van verblijf te werken.

⁴ Zie de bijlage voor een overzicht van de respondenten.

De gesprekken duurden gemiddeld zo'n half uur en daarin zijn wij ingegaan op de volgende thema's:

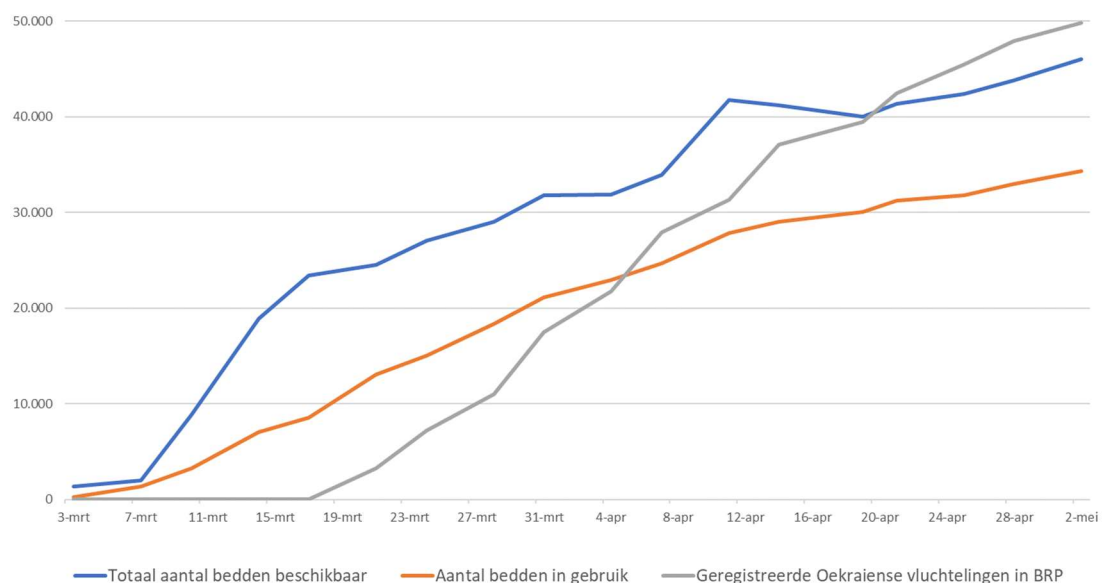
- > het aantal en typen opvanglocaties
- > de regionale crisisstructuur
- > de afstemming tussen veiligheidsregio's en het Rijk
- > de rol van gemeenten
- > de maatschappelijke veerkracht.

In het volgende hoofdstuk beschrijven we thematisch en puntsgewijs onze bevindingen, waarbij informatie uit de gesprekken soms op onderdelen is aangevuld met informatie uit nieuwsberichten en Tweede Kamerstukken. We sluiten af met een korte slotbeschouwing waarin we een aantal aandachtspunten aandragen voor gemeenten, veiligheidsregio's en het Rijk.

1 Bevindingen

1.1 Het aantal en typen opvanglocaties

Op 7 maart 2022 gaf de minister van JenV aan veiligheidsregio's de opdracht om in totaal 50.000 opvangplekken te realiseren voor mensen die uit Oekraïne zouden vluchten. Door de inspanningen die sindsdien zijn gepleegd, heeft nog geen van hen op straat hoeven slapen.

Figuur 1.1 Totaal aantal beschikbare bedden in gemeentelijke opvanglocaties, het aantal dat daarvan in gebruik is en het totaal aantal bij gemeenten geregistreerde Oekraïense vluchtelingen, 3 maart t/m 2 mei 2022 (Bron: Ministerie van JenV)

Typen opvanglocaties

- > In verschillende gemeenten zijn voor de eerste opvang sporthallen en cruiseschepen in gereedheid gebracht. Bij eerdere grote crises was dit een beproefde methode gebleken waaraan echter ook nadelen (als een gebrek aan privacy) kleven. Ook werden (doelgroep)hotels benaderd om voor de eerste paar dagen (72 uur) of voor een langere periode in opvang te voorzien.⁵
- > Daarnaast maken gemeenten over het algemeen gebruik van leegstaande verzorgingshuizen, kloosters en kantoorpanden, die vaak nog wel eerst moesten worden verbouwd.
- > In veel gevallen nam het inrichten van opvangplaatsen meer tijd in beslag dan gedacht en was er enige vertraging, mede doordat de levering van materialen en spullen langer duurde als gevolg van schaarste of omdat het lastig bleek om een opvanglocatie te bemensen (voor beveiliging, catering, informatievoorziening en dergelijke). Maar omdat ook de instroom van vluchtelingen uit Oekraïne minder snel toenam dan aanvankelijk gedacht, leidde dit nauwelijks tot problemen.

⁵ Doelgroepshotels zijn locaties waar doorgaans tijdelijke arbeidsmigranten worden gehuisvest.

Spreiding over het land

- > De vluchtelingen die in Nederland arriveerden, reisden vaak door naar Amsterdam, Utrecht of Den Haag. Omliggende veiligheidsregio's werd gevraagd om een hub-functie te vervullen. In het westen van het land raakten zodoende de opvanglocaties sneller bezet dan aan de oostgrens van ons land.
- > Een uitzondering hierop vormde de opvang op de Legerplaats Harskamp in gemeente Ede, waar op verzoek van het ministerie van JenV in allerijl 950 opvangplekken in gereedheid werden gebracht en al op 3 maart de eerste groep vluchtelingen uit Oekraïne arriveerde.
- > Naast opvang door gemeenten, vonden Oekraïners onderdak bij familie, vrienden of bij particulieren. In het laatste geval bleek de opvang soms van korte duur en klopte men (na zo ongeveer een maand) alsnog bij de gemeente aan. Ondertussen lijkt hier meer stabiliteit in te zijn gekomen.

Vluchtelingenpopulatie

- > Inzicht in de samenstelling van de vluchtelingenpopulatie verkreeg men gaandeweg. Naast vrouwen en kinderen kwamen ook veel ouderen en gehandicapten, evenals mensen die eerder uit een ander land naar Oekraïne waren gevlucht of voor hun werk of studie in Oekraïne verbleven. Deze diversiteit betekende dat bij het plaatsen van mensen in opvanglocaties zorgvuldigheid moest worden betracht.
- > Bovendien mengden zich in de vluchtelingenstroom ook vluchtelingen uit andere landen, die niet voor de speciale EU-regeling Tijdelijke Bescherming in aanmerking kwamen. Zij dienden zich gewoon te melden bij het aanmeldcentrum in Ter Apel.
- > Zeker niet alle Oekraïense vluchtelingen wensten gebruik te maken van de beschikbare opvanglocaties. Onder degenen die tot nu toe in Nederland arriveerden, waren ook mensen die zelfstandig in hun verblijf konden (of wensten te) voorzien. Meer dan vluchtelingen uit andere landen bleken zij zelfredzaam en ook kieskeurig in de locatie van verblijf (wat niet wil zeggen dat alle Oekraïense vluchtelingen zo zijn!).

1.2 De regionale crisisstructuur

Hoewel er – in de woorden van de minister van JenV – sprake is van ‘een landelijke crisis’ en daarmee ook van ‘een crisis van meer dan plaatselijke betekenis’,⁶ is er in geen enkele veiligheidsregio opgeschaald naar GRIP-4, terwijl het Rijk dit wel verwachtte toen het de veiligheidsregio's de taak gaf om het gereedkomen van opvanglocaties te coördineren.

- > Opschaling naar GRIP-4 was volgens diegenen die wij spraken niet nodig en ook ongewenst, omdat er voor de voorzitters veiligheidsregio geen noodzaak was gebruik te maken van noodbevoegdheden (als omschreven in artikel 39 Wvr).
- > Anders dan tijdens de coronacrisis beschouwen de voorzitters veiligheidsregio zich in deze crisis veel meer als gelijke van hun collega-burgemeesters.
- > Wel vindt er in regionaal verband tot nu toe wekelijks bestuurlijk overleg plaats in een zogenoemd bestuurlijk afstemmingsoverleg.
- > Ook is er in de eerste weken in een aantal veiligheidsregio's opgeschaald naar GRIP-2 om operationele slagkracht te genereren voor het inrichten van noodopvanglocaties.

⁶ Brief van de minister en staatssecretaris van JenV d.d. 8 maart 2022, TK 2021-2022, 19 637, nr. 2829.

De Oekraïense vluchtelingen crisis ontstond kort nadat de coronapandemie onder controle leek te zijn gebracht en volgde dus vrijwel aansluitend op een arbeidsintensieve periode voor medewerkers van veiligheidsregio's en gemeenten.

- > Ook zonder formeel op te schalen werden er weer crisisteam opgetuigd.
- > Met name informatiemanagers en communicatieadviseurs, die in vrijwel elke crisis een spilfunctie vervullen, moesten weer aan de bak.
- > In verschillende gesprekken werden zorgen geuit over de werkbelasting.

1.3 Afstemming tussen veiligheidsregio's en het Rijk

Zoals twee jaar geleden voor de bestrijding van de coronacrisis de nationale crisisstructuur werd geactiveerd, zo gebeurde dat nu op 9 maart weer. De opschaling op nationaal niveau was deze keer bedoeld om de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne in goede banen te leiden.⁷ De wijze waarop hierover afstemming tussen het Rijk en decentrale overheden plaatsvond, vertoont overeenkomsten met de wijze waarop dat tijdens de coronacrisis ging.

- > Het Veiligheidsberaad werd gevraagd om bij het gereedkomen van opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen een coördinerende rol te vervullen.
- > Met name in de eerste weken werd door de verantwoordelijke bewindslieden uitgebreid informatie gedeeld met de leden van het Veiligheidsberaad.
- > Een aantal voorzitters en directeuren veiligheidsregio nam deel in de gremia van de nationale crisisstructuur, zoals dat ook ten tijde van de coronacrisis het geval was, om langs die weg de verbinding tussen het Rijk en de veiligheidsregio's te leggen.
- > Ten behoeve van de samenwerking tussen het Rijk, de veiligheidsregio's en andere betrokken actoren (als de VNG, het Rode Kruis en het COA) werd in Zeist het zogenoemde Knooppunt Coördinatie Informatie Oekraïne (KCIO) ingericht, dat een vergelijkbare functie vervult als het LOT-C ten tijde van de coronacrisis. De bijdrage van het KCIO werd door diegenen die wij spraken gewaardeerd.

Naast overeenkomsten zijn er in vergelijking met de coronacrisis ook verschillen te constateren in de bestuurlijke constellatie.

- > Bij de bestrijding van infectieziekten hebben de voorzitters veiligheidsregio op grond van de Wet publieke gezondheid formeel een rol. Bij de opvang van vluchtelingen is dat niet het geval; die taak ligt primair bij het Rijk en de gemeenten.
- > In de eerste maanden van de coronacrisis werd via een aanwijzing van de minister van Volksgezondheid een beroep gedaan op de bevoegdheid van de voorzitters veiligheidsregio om op grond van artikel 39 WvR in regionale noodverordeningen maatregelen vast te leggen. Deze bevoegdheid was nu niet nodig; er hoefden op regionaal niveau geen maatregelen te worden getroffen in het kader van de openbare orde en veiligheid en voor het organiseren van vluchtelingenopvang bestaat geen aanwijzingsbevoegdheid.
- > Dat het kabinet desalniettemin het Veiligheidsberaad (i.c. de voorzitters veiligheidsregio) benaderde om het gereedkomen van opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen te coördineren, is wel begrijpelijk. Langs die weg kunnen immers alle gemeenten snel worden bereikt.⁸ Strikt genomen is echter de opvang van vluchtelingen die recht hebben op bescherming een taak van het COA.

⁷ De nationale crisisstructuur bestaat uit een Interdepartementaal Afstemmingsoverleg (IAO) dat als voorportaal dient van de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) en de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb).

⁸ Zie Wijkhuijs et al., 2022. *De rol van het Veiligheidsberaad tijdens de coronacrisis: Een reflectie op de periode maart 2020 tot en met september 2021*. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Noodwet: Regeling opvang ontheemden Oekraïne

Om gemeenten te bewegen Oekraïense vluchtelingen op te vangen, trad – mede op aandringen van (een aantal leden van) het Veiligheidsberaad – op 1 april 2022 een noodwet in werking op basis van de Wet verplaatsing bevolking. Daarmee werd bij burgemeesters de plicht neergelegd om in de opvang van Oekraïense vluchtelingen te voorzien (zie onderstaand kader).

Regeling opvang ontheemden Oekraïne

Het formele verzoek van het kabinet aan gemeenten om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, volgde na een periode waarin het Rijk al eerder een dwingend beroep op een aantal gemeenten had gedaan om noodopvang voor asielzoekers te realiseren. In de zomer van 2021 was na de machtswisseling in Afghanistan het aantal asielverzoeken sterk gestegen en bleek het COA niet in staat om in voldoende opvangplaatsen te voorzien. Als laatste redmiddel om opvangplekken te creëren gaf de toenmalige staatssecretaris van JenV in december 2021 aan vijf gemeenten een aanwijzing om noodopvanglocaties in te richten. Kort daarna moest de staatssecretaris, in antwoord op Kamervragen, erkennen dat het niet ging om een ‘aanwijzing’ in formele zin, omdat de juridische grondslag daarvoor ontbrak.⁹

Bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen is nu de Wet verplaatsing bevolking (Wvb) gebruikt als basis voor de zogenoemde ‘Regeling opvang ontheemden Oekraïne’, die op 1 april 2022 bij Koninklijk Besluit in werking trad.¹⁰ Artikel 4 van de Wvb geeft de minister van JenV de mogelijkheid om aanwijzingen te geven aan de burgemeester. De regeling die op basis daarvan tot stand is gekomen, verplicht burgemeesters tot opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en geeft tevens een uitwerking van wat onder opvang moet worden verstaan, zoals huisvesting, het verstrekken van financiële middelen en het aanbieden van onderwijs.

De vraag die door respondenten werd gesteld, is of deze noodwet werkelijk nodig was en nut had.

- > Burgemeesters hebben reeds, op grond van artikel 176 Gemeentewet, een algemene bevoegdheid om in noodsituaties regels te stellen in de vorm van noodverordeningen.
- > De plicht die nu aan burgemeesters is opgelegd, had wellicht beter van toepassing kunnen zijn op het college van B&W, aangezien de taken die in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne worden genoemd (huisvesting, bijstand, onderwijs) primair bij wethouders zijn belegd.
- > De noodwet beperkt zich (vooralsnog) tot de opvang van Oekraïense vluchtelingen, terwijl de huisvesting van statushouders al jarenlang spaak loopt.

Huisvesting van statushouders

Niet alleen verzocht de minister van JenV de voorzitters veiligheidsregio om de opvang van Oekraïense vluchtelingen te coördineren, ook werd een coördinerende rol gewenst bij het gereedkomen van opvanglocaties voor statushouders afkomstig uit andere landen. Normaal gesproken verloopt de afstemming met gemeenten hierover via provinciale regietafels, onder voorzitterschap van de commissaris van de Koning. Om echter te voorkomen dat gemeenten via verschillende lijnen (namelijk die van de provincie en die van de veiligheidsregio)

⁹ Antwoord van staatssecretaris Broekers-Knol op vragen van TK-lid Omzigt d.d. 10 januari 2020; Aanhangsel van de Handelingen TK 2021-2022, 1305.

¹⁰ Staatscourant 1 april 2022. nr. 9469

bevraagd zouden worden – en daarmee mogelijk een verdringingseffect in de vraag naar opvanglocaties zou ontstaan – legde de minister van JenV ook de coördinatie van de opvanglocaties voor statushouders tijdelijk in handen van de veiligheidsregio's.¹¹

- > Door de veiligheidsregio's ook te belasten met de huisvesting van statushouders, werd deze taak weggenomen van de commissarissen van de Koning.
- > De afstemming over opvanglocaties voor respectievelijk Oekraïense vluchtelingen en statushouders heeft niet in alle veiligheidsregio's een duidelijke vertaling gekregen.
- > In gesprekken werd wel aangegeven dat door gemeenten de opvang van Oekraïners met meer sympathie wordt opgepakt dan de huisvesting van (andere) statushouders.

1.4 Belangrijke rol voor gemeenten

Was tijdens de coronacrisis vooral de inzet van de 'witte kolom' (GGD en zorginstellingen) cruciaal en hadden daarnaast de gemeentelijke boa's en politie bij de handhaving van de coronamaatregelen een grote rol, zo is nu bij de Oekraïense vluchtelingencrisis eerst en vooral de 'oranje kolom', oftewel de gemeentelijke organisatie, aan zet.

- > Ten eerste hebben gemeenten een cruciale rol bij het vinden en gereedmaken van opvanglocaties. In de eerste dagen waren het vooral locaties voor crisisnoodopvang (in sporthallen et cetera), terwijl nu meer werk wordt gemaakt van het vinden en realiseren van duurzame vormen van huisvesting.
- > Omdat vluchtelingen uit Oekraïne direct na aankomst door gemeenten (en niet het COA) worden opgevangen, en na hun inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie (BRP) ook bijstand, onderwijs en zorg moeten worden georganiseerd, doet de Oekraïense vluchtelingencrisis een groot beroep op de gemeentelijke processen.
- > Deze crisis is daarmee (meer dan de coronacrisis) onderwerp van overleg in het college van B&W en de gemeenteraad. In sommige regio's nemen wethouders (bijvoorbeeld belast met ruimtelijke ordening en wonen) deel aan intergemeentelijk overleg.
- > Binnen de veiligheidsregio's hebben de coördinerende gemeentesecretarissen een grote rol als voorzitter van het overleg tussen gemeentesecretarissen over kwesties als huisvesting, onderwijs en zorg. Zij sporen collega's aan om naar eigen inzicht opvanglocaties te vinden en voor opkomende problemen oplossingen te vinden.
- > Soms blijkt het voor bepaalde (bijvoorbeeld dichtbevolkte) gemeenten lastig om woonruimte te vinden, maar kan wel – ook voor andere gemeenten – een bijdrage worden geleverd aan het organiseren van onderwijs of de registratie van vluchtelingen in de BRP.
- > Wij hebben vooralsnog weinig grote knelpunten bij het organiseren van onderwijs en zorg vernomen, maar feit is wel dat beide sectoren kampen met een grote krapte aan personeel en dit laat zich nu nog meer gevoelen (gebrek aan huisartsen, docenten et cetera).
- > Uitgaande van het aantal meldingen dat op 2 mei bij het UWV was binnengekomen, zijn inmiddels zo'n 4300 vluchtelingen uit Oekraïne aan het werk. Diegenen die geen betaalde arbeid verrichten, kunnen zoals gezegd bij de gemeente een beroep doen op financiële bijstand (i.c. leefgeld).
- > De gemeenten kregen naast dit alles ook nog de taak om de energietoeslag uit te keren waar minima aanspraak op konden maken vanwege de enorme stijging van energieprijzen.

¹¹ Brief van de minister en staatssecretaris van JenV d.d. 8 maart 2022, TK 2021-2022, 19 637, nr. 2829.

- > Wat bij gemeenten op dit moment tot grote frustratie leidt, is dat – ondanks alle inspanningen die zij inmiddels hebben gepleegd – door het Rijk nog steeds geen duidelijkheid is gegeven over de financiële vergoedingen die zijn toegezegd.
- > Degenen die wij spraken waarderen de inspanningen van de VNG om met het Rijk tot overeenstemming te komen over de verschillende regelingen. Ook is men zeer te spreken over de informatievoorziening door de VNG richting gemeenten.

1.5 Maatschappelijke veerkracht

In waarschijnlijk alle gemeenten zijn vanaf de eerste weken door burgers en instellingen verschillende initiatieven ontplooid.

- > Vrij massaal en op allerlei manieren is en wordt door scholen, kerken, verenigingen en andere soms spontaan gevormde groepen aan Oekraïense vluchtelingen ondersteuning aangeboden.
- > Bij deze initiatieven spelen de gemeenten over het algemeen een bescheiden rol; soms is er wel een gemeentelijk coördinator aangewezen, maar vaak zijn er binnen de gemeenten organisaties die (deels gesubsidieerd) de coördinerende werkzaamheden verrichten.

Behalve door gemeenten zijn ook door particulieren een groot aantal vluchtelingen opgevangen.

- > Waar in sommige gevallen de particuliere opvang goed was doordacht, bleek deze in andere gevallen slechts van korte duur en klopte men alsnog bij de gemeente aan.

De eerste weken was er nauwelijks een wanklank te horen en was de solidariteit met de Oekraïense vluchtelingen over het algemeen groot. Langzamerhand vervaagt deze roze wolk, zonder dat dit nu al tot tegenstellingen in de samenleving leidt. Verschillende kwetsbaarheden werden in de gesprekken wel genoemd.

- > Het beeld van de apathische en hulpbehoevende vluchteling dat mede door media-beelden werd opgewekt, gaat maar ten dele op; een deel van de Oekraïense vluchtelingen die in de eerste weken arriveerden bleek behoorlijk kapitaalkrchtig en ging vooral zijn eigen weg (op zoek naar de meest optimale opvang).
- > De Oekraïense vluchtelingen krijgen – in de ogen van sommigen – soms meer dan anderen van de overheid mogen verwachten (snel geregeld onderdak, behoorlijk leefgeld, medische zorg).
- > De verwachting is dat de Oekraïense vluchtelingen binnen afzienbare tijd weer kunnen terugkeren, maar daarover is vooralsnog weinig met zekerheid te zeggen.

2 Slotbeschouwing

Net op het moment dat de coronacrisis ten einde leek, volgde er met de Russische invasie in Oekraïne op 24 februari 2022 een volgende crisis van ongekeerde omvang. In enkele weken tijd ontstond een grote vluchtelingenstroom en de economische consequenties van de oorlog zijn groot en direct voelbaar. Ook maakte deze crisis enkele andere, reeds sluimerende, crises meer zichtbaar, zoals die van de overvolle asielzoekerscentra, de structurele krapte op de woningmarkt, de overbelasting van de zorg en het personeelstekort in het onderwijs. Het is mede daarom bewonderenswaardig te noemen dat zo kort na de coronacrisis, die veel van de samenleving had gevraagd, er zo veel inzet is gepleegd om binnen tien weken bijna 50.000 vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen; ruim 34.000 vluchtelingen verblijven op dit moment in een gemeentelijke opvanglocatie. De manier waarop de opvang in gemeenten is georganiseerd, leert ons de volgende zaken.

- > Vaak is kleinschalige opvang sneller mogelijk en past dit ook beter bij de lokale situatie. Veel gemeenten wensen geen grootschalige asielzoekerscentra (met 500 of meer personen en vaak op afstand van de 'bewoonde wereld' gelegen).
- > De kracht van de aanpak die nu door gemeenten is ingezet, is dat er gezocht is naar reeds bestaande, leegstaande panden.
- > Regelgeving staat echter dergelijke oplossingen (die nu tijdelijk kunnen) in de weg.
- > Waarschijnlijk kunnen sommige gemeenten nog wel meer Oekraïense vluchtelingen en statushouders opnemen, maar doen zij dat niet vanwege gevoeligheden binnen de lokale samenleving of omdat hiermee de achterblijvende gemeenten 'beloond' worden.
- > Door sommige gemeenten wordt nu geïnvesteerd in meer semipermanente huisvesting, die op termijn uitkomst zou kunnen bieden voor andere woningzoekenden (jongeren, alleenstaanden).

Gemeenten

Zonder twijfel hebben gemeenten bij de opvang van de Oekraïense vluchtelingen een cruciale rol te vervullen. Daarmee wordt van de gemeentelijke organisatie, die tijdens de coronacrisis al veel werk verzette, opnieuw een grote inspanning gevraagd.

- > Het is belangrijk dat bestuurders en leidinggevendenden voldoende oog hebben voor de belastbaarheid van hun medewerkers. Het is logisch dat in bijzondere situaties van sommige medewerkers meer wordt gevraagd, maar feitelijk is dat nu al ruim twee jaar lang het geval. Hetzelfde geldt overigens voor onderwijzend personeel en medewerkers van de GGD.
- > Een groot aantal gemeenten doet enorm zijn best om opvang voor Oekraïense vluchtelingen en statushouders te organiseren. Maar er is ook een aantal gemeenten dat daarin achterblijft. De eensgezindheid onder gemeenten is minder groot dan die tijdens de coronacrisis was.
- > Argumenten om minder dan andere gemeenten te doen, zijn bijvoorbeeld:
 - Die andere gemeenten hebben veel leegstaande kantoorpanden of juist veel grote vakantieparken of een haven waar een cruiseschip aan de kade kan liggen.
 - Voor de opvang van Oekraïners bestaat in de gemeente nog wel draagvlak, maar voor de huisvesting van statushouders uit andere landen (als Afghanistan of Syrië) is dat veel minder het geval.

- > De tijd van vrijblijvendheid is nu echter voorbij; solidariteit is geboden. Hoewel 'naming en shaming' niet de oplossing is, kan meer transparantie in wat gemeenten de afgelopen jaren aan opvang van vluchtelingen hebben gedaan, wel duidelijkheid scheppen.

Veiligheidsregio's

Aan de voorzitters veiligheidsregio is een coördinerende rol toebedeeld in de uitvoering van de opdracht die de staatssecretaris van JenV aan gemeenten heeft opgelegd om voor Oekraïense vluchtelingen en statushouders opvangplekken te organiseren.

- > De voorzitters veiligheidsregio's zullen de discussie moeten aangaan over de vraag voor welke soorten van crises zij aan de lat willen staan. Dat de problemen in Ter Apel (die al langere tijd spelen) nu opeens door de veiligheidsregio's moeten worden opgelost, lijkt oneigenlijk en het risico bestaat dat het Rijk ook voor andere problemen die nationaal niet worden opgelost de weg van de veiligheidsregio's gaat bewandelen. "De veiligheidsregio's worden het werkpaard van het kabinet."

Het Rijk

In de aanloop naar deze vluchtelingencrisis zijn door het Rijk een aantal inschattingfouten gemaakt en onduidelijkheden gecreëerd (zoals 'de aanwijzing' aan een aantal gemeenten om noodopvang voor asielzoekers te realiseren). Ook in de afgelopen twee maanden leek in de relatie tussen het Rijk en decentrale overheden soms sprake van twee verschillende 'werelden'.

- > Inmiddels richten alle ogen zich op het nationaal programma van de rijksoverheid waaruit zou moeten blijken hoe en waar de komende maanden Oekraïense vluchtelingen zullen worden opgevangen, ook als zij mogelijk enkele jaren in Nederland zullen blijven. De gemeenten hebben nu al bijna 50.000 opvangplekken gerealiseerd en bemenst (uitgaande van een periode van zes maanden), en het is te verwachten dat zij ook de klus van 'nog eens 25.000 opvangplekken' zullen moeten klaren, maar – zo gaven meerdere respondenten aan – "dan houdt het ook echt op".
- > Er bestaat bij gemeenten en veiligheidsregio's een duidelijke vrees dat de komende maanden de nationale crisisstructuur wordt afgebouwd en er weer een situatie ontstaat als in de zomer van 2020, toen het kabinet met reces ging en de voorzitters veiligheidsregio's er opeens alleen voor stonden: "Maak niet weer diezelfde fout!"
- > Ook vinden gemeenten het de hoogste tijd dat het ministerie van JenV duidelijkheid geeft over financiële compensatieregelingen, zoals de vergoeding van kosten voor het verbouwen van panden.
- > Het zou goed zijn als meer dwingend wordt opgetreden richting 'wegduikende' gemeenten. Dit betekent dat op nationaal niveau (met eventueel de commissaris van de Koning als rijksheer) of op regionaal niveau een aanwijzingsbevoegdheid zal moeten worden belegd.

Bijlage: Respondenten

Naam	Functie
Mw. S. van den Broek	Directeur Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
Dhr. H. Bruls	Burgemeester van Nijmegen Voorzitter Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Dhr. J. Donker	Directeur Veiligheidsregio Utrecht
Dhr. J. Eshuis	Gemeentesecretaris Hengelo
Mw. C. Frenz	Directeur Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Dhr. M. Houben	Burgemeester van Nuenen
Dhr. H. Lenferink	Burgemeester van Leiden Voorzitter Veiligheidsregio Hollands Midden
Dhr. E. Lichtenberg	Burgemeester van Altena
Dhr. A. Marcouch	Burgemeester van Arnhem Voorzitter Veiligheidsregio Gelderland-Midden
Dhr. A. Mengerink	Directeur Veiligheidsregio IJsselland
Dhr. V. Molkenboer	Burgemeester van Woerden
Mw. M. Moorman	Burgemeester van Bernheze
Dhr. P. Oskam	Burgemeester van Capelle aan den IJssel
Dhr. M. Out	Burgemeester van Assen Voorzitter Veiligheidsregio Drenthe
Dhr. J. Rooijmans	Directeur Veiligheidsregio Limburg-Noord
Dhr. S. Schelberg	Burgemeester van Hengelo
Mw. A. Schouten	Burgemeester van Alkmaar Voorzitter Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Dhr. K. Schuiling	Burgemeester van Groningen Voorzitter Veiligheidsregio Groningen
Dhr. C. Smits	Gemeentesecretaris Etten-Leur
Dhr. R. Verhulst	Burgemeester van Ede

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2022
Ter behandeling in de vergadering van	de agendacommissie Veiligheid de bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	
Auteur	
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2022
Vergaderdatum	09-06-2022
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een product van alle organisatiedelen samen.
OR/GO	

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> 1. De inhoud van het programma Veiligheid in de eerste bestuursrapportage over 2022 vast te stellen. 2. De eerste bestuursrapportage over 2022 door te geleiden naar het dagelijks bestuur.
Inleiding	<p>Middels de bestuursrapportage wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het dagelijks bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel inhoudelijk als financieel.</p> <p>Omdat voor alle kolommen geldt dat het op dit moment lastig is om een prognose af te geven, is ervoor gekozen hierover in de inleidende tekst een toelichting op te geven. In de kolomteksten wordt daarom niet meer ingegaan op de financiën. Ook zijn in de inleidende tekst de toelichtingen opgenomen inzake de programma overstijgende onderwerpen.</p> <p>De bestuurscommissie Veiligheid besluit over de inhoud van het programma Veiligheid.</p>
Beoogd effect	Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen.
Argumenten	<p><i>1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren</i></p> <p>Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.</p>

Kanttekeningen/risico's	<p>1.1 De coronacrisis, situatie in Oekraïne, krappe arbeidsmarkt en stijgende prijzen maken het resultaat van Veiligheidsregio Fryslân onvoorspelbaar en onzeker</p> <p>Bij de tweede bestuursrapportage hopen we meer duidelijkheid te kunnen geven over de financiële resultaten.</p>
Financiële consequenties	<p>Net als de afgelopen jaren staat 2022 deels in het teken van corona. Daarnaast is in het voorjaar met de oorlog in Oekraïne een nieuwe crisissituatie ontstaan. De onvoorspelbaarheid en onzekerheid over het verloop maken dat het afgeven van een resultaat op dit moment erg lastig is.</p>
Vervolgaanpak/uitvoering	<p>Het bestuurlijk proces ziet er als volgt uit:</p> <p>Agendacommissie veiligheid – 25 mei Auditcommissie – 30 mei Bestuurscommissie veiligheid – 9 juni Dagelijks Bestuur – 15 juni Algemeen bestuur – 30 juni</p>
Communicatie	Voorlopig alleen schriftelijk.
Besluit	Kies een item.
Paraaf secretaris	
Kopie naar auteur	

Bestuursrapportage

Januari - april 2022

1. Inleiding

Financiële beschouwing

Middels de bestuursrapportage wordt het algemeen bestuur tweemaal per jaar geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het dagelijks bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel inhoudelijk als financieel. Daarbij geven we antwoorden op de vragen: worden de taken uitgevoerd zoals gepland? Is er een bijstelling nodig van de afgesproken resultaten? En geven we daarvoor meer of minder geld uit dan vooraf gepland? Het uitgangspunt hierbij is eenvoudig: de afgesproken taken dienen te worden uitgevoerd binnen de kwalitatieve en financiële kaders. Eventuele afwijkingen hierop dienen we tijdig aan te kondigen.

Zoals we de laatste jaren hebben gemerkt, is de praktijk echter weerbarstig. Door het coronavirus hebben wij ons herhaaldelijk in een situatie bevonden waarin het speelveld veranderde. Hierdoor dienden wij onze rol in de pandemiebestrijding uit te voeren en tegelijk de reguliere dienstverlening voor onze burgers beschikbaar te houden. Deze omstandigheden hebben ertoe geleid dat in de afgelopen twee jaren prioriteiten zijn verschoven, taken zijn uitgesteld en projecten zijn vertraagd. Deze achterstanden willen wij de komende jaren inhalen.

Net als de afgelopen jaren staat 2022 deels in het teken van corona. Hoewel er op dit moment geen sprake is van stringente maatregelen die onze reguliere dienstverlening verstoren, voeren wij nog steeds werkzaamheden uit in het kader van de pandemiebestrijding. De hoeveelheid werkzaamheden is sinds maart weliswaar afgenomen, maar in januari en februari was er nog volop sprake van een enorme inzet op het gebied van testen en vaccineren. Voor de vergoeding van deze kosten kunnen we ook in 2022 gebruik maken van meerkostenregeling van ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Dit betekent echter wel dat de reguliere taken ook begin dit jaar nog deels zijn verstoord, en dat de gewenste inhaalwerkzaamheden om de achterstanden van de afgelopen jaren in te halen, later zijn opgestart dan gehoopt. Tegelijk zien wij nieuwe uitdagingen op ons pad komen.

Zoals in de jaarrekening 2021 en begroting 2023 genoemd is zorgt de huidige arbeidsmarkt voor een uitdaging. Doordat er sprake is van een enorme krapte op de arbeidsmarkt, is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Mogelijk leidt dit tot vertraging in het realiseren van onze (inhaal)werkzaamheden.

Ook de afbouw van de coronawerkzaamheden leidt tot nieuwe vraagstukken. Omdat de ontwikkeling van het virus zich niet laat voorspellen, is het onzeker in welke mate de coronaorganisatie moet worden afgebouwd. Wel worden we gevraagd om een 'waakvlamorganisatie' in stand te houden. Hiermee zijn we in staat om weer snel bij te kunnen schakelen, mocht de situatie daar aanleiding toe geven. Over de wijze waarop we hier een gepaste invulling aan kunnen geven, wordt hard gewerkt.

In het voorjaar is met de oorlog in Oekraïne een nieuwe crisissituatie ontstaan. De vluchtelingenstroom zorgt voor een aantal acute vraagstukken die in samenwerking met onze deelnemende gemeenten worden opgepakt. Deze vraagstukken betreffen onder meer het vinden en inrichten van opvanglocaties en het faciliteren van een medische screening. De langetermijneffecten van de Oekraïne-crisis op onze organisatie zijn op dit moment lastig in te schatten. Een en ander hangt samen met het verloop van de oorlog, de ontwikkeling van de hulpvraag vanuit het rijk en de ondersteuningsvraag vanuit de gemeenten aan de veiligheidsregio. Daarnaast is de veiligheidsregio ook gevraagd een rol te spelen in

de opvang van de andere vluchtelingen, dit in verband met de overloop van de opvang in Ter Apel. De kosten van de Oekraïne-crisis worden naar alle waarschijnlijkheid volledig vergoed door het Rijk, echter de regeling moet nog door het kabinet worden vastgesteld.

We constateren een prijsstijging op velerlei gebieden zoals bouw- energiekosten, en oplopende levertijden. De oorlog verstrekt dit effect. Duidelijk is dat de huidige inflatie van 9,7% (maart '22) een stuk hoger ligt dan de indexatie van 0,8% waarmee in onze begroting rekening is gehouden.

Gelukkig gaan er vooral heel veel zaken goed binnen de VRF. We maken duidelijke vorderingen op de inhoudelijke programma's zowel bij Veiligheid als ook bij Gezondheid. Ook organisatorisch zien we duidelijke resultaten uit de investeringen die we deden op gebied van informatiemanagement en procesverbeteringen. Verder worden we gewaardeerd met een goede beoordelingen uit de HKZ-audit, een hoge tevredenheidsscore van de crisisfunctionarissen over de Friese crisisorganisatie en zijn de ervaringen met digitalisering van de vakbekwaamheidstrainingen positief.

Het komende jaar staat voor ons ook in het teken van het uitvoeren van onze reguliere taken en in het inhalen van een deel van de opgelopen achterstanden. Uiteraard dienen we hierbij binnen de financiële kaders te blijven. De dynamiek van de pandemie, de onzekerheden rondom de oorlog in Oekraïne, de economische omstandigheden en de krapte op de arbeidsmarkt leiden er niettemin toe dat we wederom voor grote uitdagingen staan.

De diverse ontwikkelingen maken het afgeven van een prognose lastig, door de achterblijvende uitgaven verwachten we echter dat een positief resultaat zal worden gerealiseerd. De komende maanden blijft een en ander nauwlettend gemonitord worden, zodat bij de tweede bestuursrapportage een actuele (financiële) prognose afgegeven kan worden.

Programmaoverstijgende onderwerpen

Introductie BIO/NEN normen

De BIO (Baseline Informatievoorziening Overheid) is het normenkader op het gebied van informatieveiligheid. Het Veiligheidsberaad, waarin de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's zitting hebben, heeft een toenemende behoefte aan meer samenwerking op het gebied van informatieveiligheid. Om hierop in te spelen is landelijk het Versnellingsplan Informatieveiligheid gestart. Dit verplicht iedere veiligheidsregio om op 1 januari 2023 te voldoen aan de BIO en de bijhorende GGD aan de NEN 7510. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) ziet zelf ook de toegevoegde waarde van deze implementatie. Ook voor het aansluiten van VRF op het landelijke vertrouwelijke Informatie-uitwisselingssysteem (waarschuwt bij cyberaanvallen) van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) is voldoen aan de BIO noodzakelijk. VRF is gestart met een project om in 2022 deze normen te kunnen implementeren. Er zijn hiertoe diverse werkgroepen ingericht en aan de slag gegaan. De uitwerking en de implementatie ligt op schema. Het is verwachting dat alle normen uiterlijk aan het einde van 2022 kunnen worden geïmplementeerd.

Geactualiseerde uitvoeringsplanning bestemmingsreserves

De afgelopen jaren is een aantal achterstanden ontstaan in onze taken. Daarom hebben wij een verzoek gedaan tot het vormen van bestemmingsreserves ter financiering van het inhalen van deze taken. In bijlage 1 geven wij een actueel beeld van de status van de uitvoeringsplanning van deze bestemmingsreserves.

De voorstellen die opgenomen zijn in de jaarrekening 2021 zijn nog niet vastgesteld door het algemeen bestuur en blijven daarom in deze uiteenzetting buiten beschouwing.

Invulling extra bijdrage BDUR

Zoals in de kaderbrief aangekondigd is er vanaf 2022 een structurele verhoging van de Brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) voor verschillende landelijke ontwikkelingen. Een deel van dit budget wordt gebruikt als dekking voor een nieuwe functie bij Crisisbeheersing: beleidsadviseur informatiemanagement. Dit betreft een gezamenlijke invulling met de Brandweer om in te spelen op zaken op het gebied van informatiemanagement waaronder de verbinding met landelijke ontwikkelingen zoals Knooppunt Coördinatie Regio's-Rijk (KCR2). Het restant budget krijgt vanuit hier een vervolg.

2. Programma Gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Beroeps- en reizigersvaccinaties

Minderopbrengsten bij de GGD zoals bij beroeps- en reizigersvaccinaties worden per 2022 niet meer vergoed door VWS. In het eerste kwartaal is een stijgende lijn te zien en als deze zich doorzet, kan het product beroeps- en reizigersvaccinatie kostendekkend worden uitgevoerd. Het is nog onduidelijk of dit jaar als gevolg van corona en Oekraïne de stijgende lijn qua vaccinaties zich ook voor de rest van 2022 doorzet.

Inspecties kinderopvang

In november 2021 is de bestuurscommissie geïnformeerd over de wettelijke verplichting intensivering Gastoudertoezicht. Vanaf 2023 dient 50% van de gastouderopvang jaarlijks (ook onaangekondigd) geïnspecteerd te worden door de GGD. Het uitgangspunt in 2021 was 5%. Gemeenten ontvangen hiervoor een ongeoormerkt budget in het gemeentefonds (structureel is 6,4 miljoen euro beschikbaar gesteld door het ministerie van SZW).

Het team Toezicht wordt uitgebreid om voorbereid te zijn op de opgave die vanaf 1 januari 2023 uitgevoerd moet worden. De fasegewijze opbouw van de formatie in 2022 van het team in het kader van de uitbreiding is meegenomen in de prognose. Dit leidt tot een tekort bij toezicht, maar dit kan zoals het nu lijkt worden opgevangen binnen het budgettaire kader voor 2022.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De coronapandemie, een krappe arbeidsmarkt en uitval door (langdurig) ziekteverzuim zorgt voor een achterstand in de werkzaamheden en verhoogde werkdruk voor JGZ. Met hierbij de niet voorziene verhoogde inzet vanuit de JGZ voor vluchtelingen uit Oekraïne, maakt dat er nieuwe focus is aangebracht. Waar eerst nog was voorzien in het inhalen, is inmiddels gebleken dat dit geen optie meer is. De coronapandemie, een krappe arbeidsmarkt en uitval door (langdurig) ziekteverzuim zorgt voor een achterstand in de werkzaamheden en verhoogde werkdruk voor JGZ. Met hierbij de niet voorziene verhoogde inzet vanuit de JGZ voor vluchtelingen uit Oekraïne, maakt dat er nieuwe focus is aangebracht. Waar eerst nog was voorzien in het inhalen, is inmiddels gebleken dat dit geen optie meer is. De focus komt te liggen op de kansrijke start van het jonge kind, de mentale gezondheid, het verzuim van schoolgaande kinderen en jeugd (12+) en het goed in beeld hebben en houden van de zogenoemde risicokinderen.

De invoering van het prenataal huisbezoek is uitgesteld tot 1 juli. De voorbereiding invoering prenataal huisbezoek is wel gestart.

In januari 2022 heeft de Stuurgroep JGZ 3.0 ingestemd met de prioritering van het programma. Prioritering omdat de impact van de crisissen nog steeds effect heeft op uitvoering van het reguliere werk en belastbaarheid van de medewerkers. De thema's behoeftegericht werken en digitalisering krijgen prioriteit.

Zorg en Veiligheid

Als gevolg van tijdelijke beleidsmatige onderbezetting staat de doorontwikkeling van het beleidsterrein Zorg en Veiligheid grotendeels even stil. De evaluatie van het tot stand komen van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) Wet Verplichte GGZ (WvGGZ) en het meldpunt lopen vertraging op. Het convenant gegevensdeling dat onder dit meldpunt valt, is eveneens vertraagd. Met de inzet van tijdelijk personeel wordt verwacht de vertraging in te lopen.

De dienstverlening in het kader van de WvGGZ en binnen het meldpunt zorgwekkend gedrag verloopt volgens verwachting. De Wet Aanpak Multiproblematiek Sociaal domein (WAMS) moet bijdragen aan een betere zorg voor inwoners met meerdere complexe problemen en treedt medio 2023 in werking. Met de verbinding tussen Meldpunt Zorgwekkend Gedrag en bemoeizorg, hebben de gemeenten een

meldpunt waar niet acute hulpvragen kunnen worden neergelegd. Om een goede behandeling van de meldingen mogelijk te maken, wordt met dit wetsvoorstel voorzien in een betere juridische basis voor de gegevensverwerking door de meldpunten.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Het landelijke jaar- en vaccinatiegraadverslag voor 2021 wordt in juni 2022 verwacht. Deze wordt samen met een duiding in oktober met de bestuurscommissie gedeeld.

Door het coronajaar is de uitvoering van het RVP in 2021 afwijkend geweest, hierdoor is er geen goed zicht op de regionale opkomstcijfers en kan er geen goede regionale prognose gegeven worden. Wel is het de verwachting dat de vaccinatiegraad voor 2021 iets lager ligt dan voorgaande jaren, dit is een landelijk beeld. De voorjaarscampagne dit jaar tegen HPV virus (Humaan Papilloma Virus) en de Meningokokkenziekte geeft eenzelfde beeld.

Corona

Het eerste kwartaal 2022 heeft nog zeer grote inzet van de corona organisatie gevraagd. Zowel met vaccineren in de eerste weken van januari, als met testen en BCO en een dreigend code zwart scenario in de zorg. In het eerste kwartaal is voor die inzet al een declaratie van ruim 16 miljoen euro bij VWS ingediend. Momenteel is er sprake van een afbouwfase. Tegelijkertijd anticiperen we op landelijke ontwikkelingen.

De tijdelijke meerkostenregeling voor 2022 voor de drie opdrachten die de GGD-en hebben ten aanzien van de pandemische bestrijding (testen, traceren en vaccineren) lijken voor geheel 2022 geborgd. In de voorjaarsnota zal dit aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. Momenteel worden er gesprekken gevoerd over de meerkostenregeling in 2023. De uitkomst hiervan is nog niet bekend.

Landelijke Functionaliteit Infectieziekten (LFI) en structurele borging pandemische paraatheid

Het LFI is breed in het veld aan het verkennen op welke wijze de pandemische paraatheid in de toekomst beter geborgd kan worden. Een versterking van de infectieziektebestrijding binnen de GGD-en is hier een onderdeel van. Ook wordt er gekeken naar aanpassingen in wetgeving om de slagkracht bij het bestrijden van een pandemie te vergroten. Aangezien het een complex en dynamisch speelveld is, vergt de planvorming voor de uitvoering tijd. De minister verwacht in juni een plan aan de Tweede Kamer te kunnen presenteren over de structurele borging. Er wordt gewerkt aan verschillende scenario's.

Oekraïne crisis

De komst van veel vluchtelingen, waaronder veel kinderen, heeft impact op de reguliere organisatie en in het bijzonder op de JGZ, infectieziektebestrijding en Toezicht. Vooral de toenemende druk op de JGZ en de reeds opgelopen achterstanden als gevolg van corona, maakt het lastiger om deze extra taken te kunnen waarmaken. Er is al schaarste aan personeel waardoor het niet eenvoudig is om eventueel extra oplopende achterstanden in te halen. Daarbij merken we in Fryslân, maar ook landelijk is dit het beeld, dat de druk op psychosociale hulpverlening (PSH) toeneemt. Vooral het coördineren van de hulpverlening en de vragen van ketenpartners en gemeenten zijn flink toegenomen.

Personeel

Zorgen zijn er ten aanzien van ons personeel. Het ziektepercentage heeft soms pieken tot 11%. Ook uitval als gevolg van coronabesmettingen, waardoor er niet gewerkt kon worden. Daarbij zijn er ook langdurige zieken, onder andere met long covid. Dit in samenhang met een groter wordende personeelsschaarste maakt de druk op het huidige personeel groter.

Strategisch wordt er ingezet op arbeidsmarktcommunicatie, functiedifferentiatie en taakherziening. Hiermee hopen we onder andere nieuwe artsen te werven. Op sommige producten (Forensische Geneeskunde, Medische Milieukunde, TBC) wordt er op noordelijke schaal (Groningen, Drenthe en Friesland) gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden.

Stand van zaken overige resultaten

De jaarlijkse HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) audit is goed verlopen. De auditors waren onder de indruk van hoe we onze werkzaamheden georganiseerd hebben en uitvoeren in deze bijzondere periode. Positief opvallend is benoemd de beweging naar integraliteit, er wordt actief gezocht naar samenwerking. Niet alleen binnen de GGD, maar juist ook erbuiten. Als aandachtspunt is benoemd de functionerings- en/of beoordelingsgesprekken. Binnen de GGD voeren we die niet op de klassieke manier uit. We gaan kijken hoe we dat vorm kunnen geven passend bij de GGD en zelforganisatie.

3. Programma Crisisbeheersing

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Gedurende de coronapandemie hebben we geleerd dat flexibiliteit de spirit is voor de afdeling Crisisbeheersing. Dat geldt zeker ook voor 2022 nu we samen met gemeenten druk bezig zijn met het organiseren van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

In ons jaarplan 2022 hebben we balans aangebracht tussen werkzaamheden voortvloeiend uit de corona- en Oekraïne-crisis, wettelijk verplichte werkzaamheden en overige taken. Op dit moment zijn er geen inhoudelijke afwijkingen in onze jaarplanning.

Stand van zaken overige resultaten

Waakstand Corona

In maart 2022 hebben het Veiligheidsberaad en de minister van J&V afgesproken om over te gaan op een waakstand voor wat betreft de crisisorganisatie; gelet op dit landelijke besluit is ook VRF in maart overgegaan op de waakstand.

Ondanks de waakstand, gaan de crisis overleggen binnen de GHOR door; we blijven de continuïteit van zorg monitoren en faciliteren het Regionaal Overleg Niet Acute Zorg. Het coronacentrum in Wolvega is per 1 april afgeschaald.

Vluchtelingenopvang Oekraïne/ Projectorganisatie

Het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO) heeft op 4 maart 2022 opdracht gegeven aan VRF om middels het construct van de crisisorganisatie (BAO, ROT, Teams Bevolkingszorg, Communicatie en Geneeskundige Zorg, Informatieknooppunt) invulling te geven aan de coördinatie van de realisatie van opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne (1.000 plekken voor 19 maart en additioneel ook 1.000 plekken). Met ingang van april is de landelijke opdracht door het BAO overgeheveld van de crisisorganisatie naar een projectorganisatie. Op deze manier wordt de reguliere crisisorganisatie ontlast.

Middels de projectorganisatie zijn taken en verantwoordelijkheden verdeeld tussen de VRF en de Friese gemeenten. De gemeenten dragen zorg voor het realiseren, inrichten en exploiteren van de noodopvanglocaties. VRF draagt zorg voor de realisatie, inrichting en exploitatie van het Fries Coördinatie Punt (FCP) én de crisisnoodopvang in Heerenveen.

Reguliere werkzaamheden

Onderstaand een aantal bestuurlijk relevante werkzaamheden:

Impactanalyse hoogwater Fryslân vastgesteld

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in haar vergadering van 9 februari 2022 de Impactanalyse vastgesteld. Met deze Impactanalyse wordt gehoor gegeven aan de oproep van het Veiligheidsberaad om de effecten van wateroverlast en overstromingen in beeld te brengen. De Impactanalyse vormt input voor het uitwerken van evacuatiestrategieën en handelingsperspectieven.

Evaluatie jaarwisseling

De jaarwisseling 2021-2022 kenmerkte zich – ondanks intensieve voorbereidingen – door een hoog aantal uitrukken en ongekende agressie jegens hulpverleners. Het BAO heeft aangegeven vroegtijdig te willen starten met de voorbereidingen op de jaarwisseling 2022-2023; hiertoe is een Voorbereidingsgroep ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten, Politie, OM en VRF.

Veldnorm

In 2019 is de Veldnorm Evenementenzorg (VNEZ) vastgesteld. De implementatie van deze veldnorm zou 1 januari 2022 een feit moeten zijn. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft aangekondigd deze veldnorm te gaan toetsen bij evenementen. Echter, door coronacrisis met druk op de werkzaamheden van GHOR en de maatregelen die impact hadden op evenementen, heeft implementatie nog niet plaatsgevonden. Start van implementatie is voorzien in 4^e kwartaal 2022. In de bestuurscommissie Veiligheid zal het proces ter vaststelling worden aangeboden.

Crisisorganisatie 24/7 paraat

Bezetting

In de eerste vier maanden van 2022 is het in verband met het vertrek van diverse crisisfunctionarissen “passen en meten” geweest om de kernbezetting van onze crisisorganisatie op peil te houden. Zo zijn er diverse vacatures uitgezet en zijn er nieuwe crisisfunctionarissen geworven voor diverse piketgroepen. De piketfuncties zijn qua bezetting in voldoende mate ingevuld.

Tevredenheid crisisfunctionarissen

Verschillende crisisfunctionarissen hebben in het vierde kwartaal van 2021 – middels interviews - deelgenomen aan een tevredenheidsonderzoek. Zij zijn bevroegd op de volgende onderdelen: “Organisatie VRF”, “Vakbekwaamheid”, “Communicatie en informatie vanuit VRF in zowel de koude als de warme fase” en “Rol van de crisisfunctionaris”. Als veiligheidsregio zijn wij uniek in deze uitvraag bij externe crisisfunctionarissen. Gemiddeld waarderen zij de Friese crisisorganisatie met een 7,4 en daar zijn we trots op.

Vakbekwaamheid

Het vakbekwaamheidsprogramma is weer op het niveau van voor Corona. Specifiek noemen we de Copi trainingsweek op de vliegbasis Leeuwarden waar het nieuwe incidentbestrijdingsplan in de praktijk werd geoefend. Tevens zijn we in voorbereiding voor een grote oefening op Terschelling i.s.m. gemeente en defensie.

Inzetten

GRIP

- 18 februari: GRIP-1 in Sneek, stormschade aan een flat
- 27 februari: GRIP-1 in Dokkum, zeer grote brand in kringloopwinkel/hengelsportzaak
- 28 maart: GRIP-1 in Leeuwarden, brand in een portiekflat
- 25 april: GRIP-1 in Sneek, brand in appartementencomplex

Geen GRIP

- 18 februari: Extreem weer (Code rood KNMI; landelijke NL-Alert; iedere 2 uur afstemming tussen OL, A-OL, IM'er ROT en communicatieadviseurs; zwaartepunt van de Friese inzet lag bij de inzet in Sneek en bij een containerschip dat boven Vlieland 26 – lege – containers verloor)
- 21 maart: brand in de PI te Leeuwarden

4. Programma Brandweer

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Prijsstijgingen

Lastig te verkrijgen en duurder wordende grondstoffen, beperkte beschikbaarheid van vaklieden en verschraving van de markt met aanbieders: ontwikkelingen die nog steeds of in toenemende mate oorzaak zijn dat prijzen verder omhooggedreven worden. Voor Brandweer Fryslân heeft het vooral impact op de prijs van correctief onderhoud, de brandstofkosten en de aanschaf van materieel en (bouw)materiaal, wat bijvoorbeeld doorwerkt bij het realiseren van de bouwagenda of de aanschaf van voertuigen.

Verder is bekend dat landelijk afgesproken mantelovereenkomsten onder druk komen te staan. Voor Fryslân heeft dit met name impact op af te nemen dienstauto's. Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) is belast met de verantwoordelijkheid om hier maatregelen voor te treffen. In de loop van het jaar wordt beter inzicht verwacht, waarna ook het gevolg voor het resultaat ten opzichte van de begroting concreter wordt.

Onvoorspelbare en langere levertijden

Nog steeds geldt dat we te maken hebben met lange en onbetrouwbare levertijden. Dit is een effect van zowel de coronacrisis alsook van de oorlog in Oekraïne. Bijvoorbeeld de investering in het nieuwe operationele uniform schuift hierdoor naar volgend jaar. Er is bewustwording over deze ontwikkeling en er wordt volop gestreefd naar betere sturing en mitigerende maatregelen. Waar mogelijk worden bestelprocessen vroegtijdig in gang gezet, zodat de daadwerkelijke aanschaf en realisatie volgens planning gedaan kan worden.

Stand van zaken overige resultaten

Vakbekwaamheid

Het onderdeel vakbekwaam worden zit momenteel in een opstartfase. Na de zomer start de tweede manschapopleiding van dit jaar. Duidelijk is dat het dit jaar niet lukt om een inhaalslag te gaan maken. Oorzaak hiervan is dat het werven van nieuwe vrijwilligers achterblijft. Dit knelt nu niet en bovendien wordt er beperkte wervingsbehoefte ervaren. Dit wordt nauwlettend gemonitord.

Vanaf januari zou het reguliere oefenprogramma weer volledig opgestart worden. Vanwege de opleving van het aantal coronabesmettingen aan het begin van het jaar, zijn daardoor toch een aantal zaken anders opgepakt. Zo werden de theorieavonden van de module Basisprincipes Brandbestrijding digitaal georganiseerd. De ervaringen hierbij waren positief en bieden mogelijkheden voor de toekomst. Ook is er, in verband met het tegelijk samenzijn van de volledige eigen post en andere posten op de oefenlocatie, voor gekozen tot en met maart niet realistisch te oefenen. Vanaf eind maart zijn we weer volledig opgestart met het oefenprogramma.

Bouwagenda

Er wordt uitvoering gegeven aan de eerste tranche van de bouwagenda. Het voorlopig ontwerp van zowel post Makkum als post Langweer is nagenoeg afgerond. Na het definitieve ontwerp wordt hiervoor het proces van vergunningverlening en aanbesteding gestart. De invloed van prijsstijgingen op bouw materiaal, en daarmee de uitvoering van de bouwagenda, wordt daardoor later inzichtelijk. Voor de andere posten uit de eerste tranche is en wordt verder gezocht naar een geschikte locatie.

Natuurbrandbeheersing

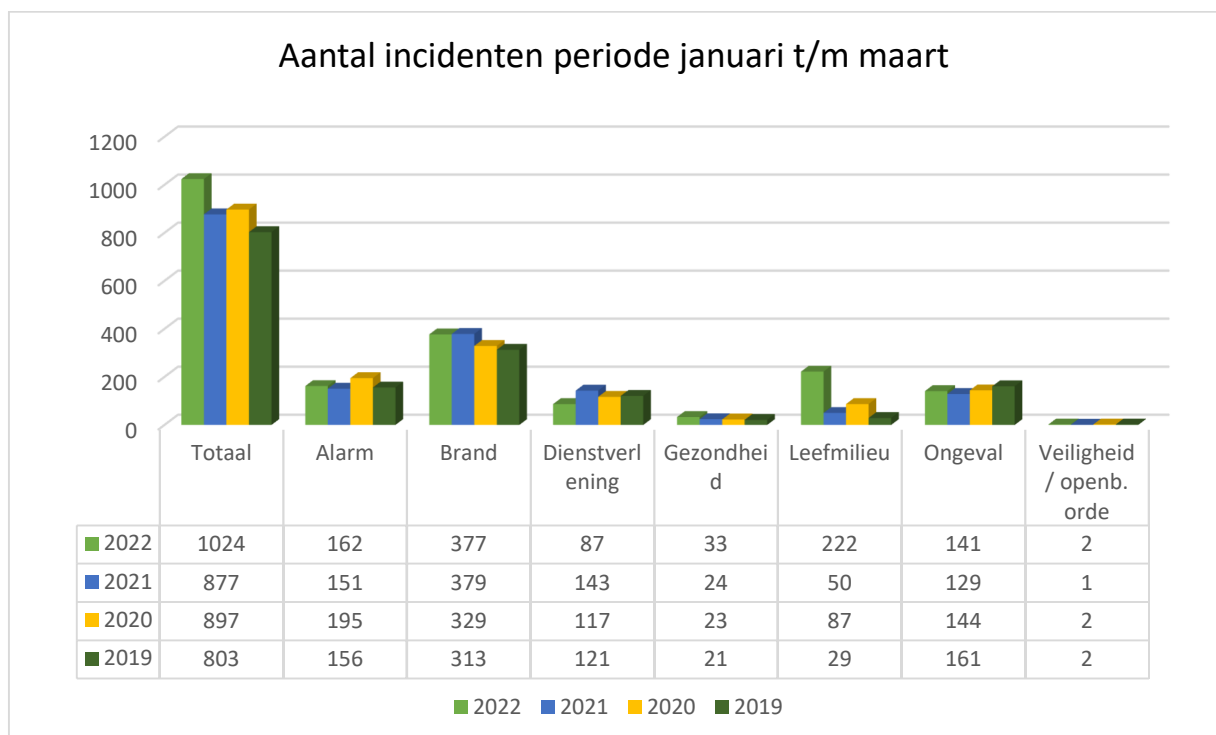
De uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing loopt volgens planning: Vlieland is geschouwd en met Schiermonnikoog wordt een start gemaakt. Verder wordt samen met partners een intentieverklaring ontwikkeld met daarin afspraken over hoe we willen samenwerken. Dit zowel in de voorbereidende fase, als tijdens het bestrijden van natuurbranden. Verwacht wordt dat de intentieverklaring in de bestuurscommissie na de zomer met het bestuur wordt gedeeld. Ondertussen wordt ook gewerkt aan een programma van eisen voor passend materieel voor natuurbrandbestrijding. Alle hiervoor genoemde aspecten worden beschreven in de visie op natuurbrandbeheersing. De ontwikkeling hiervan loopt volgens planning en wordt dit jaar opgeleverd.

Energietransitie

Brandweer Fryslân zet zich in om zo goed als mogelijk voorbereid te zijn op nieuwe risico's die de energietransitie met zich meebrengt. Het gaat hierbij enerzijds om ontwikkelingen ten aanzien van hulpverlening bij nieuwe type incidenten, bijvoorbeeld incidenten met zonnepanelen of elektrische auto's. Anderzijds is nieuwe kennis nodig voor de adviseringstaak bij ruimtelijke plannen. Zo oriënteert Brandweer Fryslân zich op deelname aan de ontwikkeling van de Regionale Energietransitie (RES) Fryslân. Bovendien worden medewerkers voorbereid met nieuwe thema's in de digitale leeromgeving.

Repressieve cijfers

Brandweer Fryslân is in de periode van januari tot en met maart in totaal 1024 keer gealarmeerd. Dit is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren. De meest opvallende stijging is te zien bij de classificatie leefmilieu. Primaire oorzaak hiervan is storm Eunice die in februari over ons land raasde en daarmee veel schade en omgevallen bomen bezorgde. Het grootste deel van de 222 alarmeringen leefmilieu waren dus storm-gerelateerd.

Bron: kerncijfers incidenten NIPV

5. Programma Organisatie

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

VRF kent vanuit het meerjarenbeleidsplan Organisatie 2019-2022 de thema's digitalisering, duurzaam voorbeeldgedrag en uitstekend werkgeverschap. Deze thema's worden geregisseerd door het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering. In het eerste kwartaal van 2022 is er door de crisisorganisatie nog een beperkt beroep gedaan op adviserende en regievoerende medewerkers van de verschillende bedrijfsvoeringsafdelingen. Hierdoor was het mogelijk om weer meer aandacht te besteden aan reguliere taken en aan achterstanden, die zijn ontstaan door de inzet op Corona. Ook geeft dit ruimte om dit jaar weer in te zetten op de bovengenoemde beleidsthema's.

Stand van zaken overige resultaten

Digitalisering

VRF wil haar digitale dienstverlening verhogen en verbeteren. Daarvoor heeft Bedrijfsvoering samen met de primaire processen een aantal programma's met een meerjarig karakter opgezet. Het beter inrichten van de i-functie in de organisatie, het (her)formuleren en vaststellen van informatiebeleid en de sturing op projecten zijn daar drie belangrijke voorbeelden van.

De jeugdgezondheidszorg werkt, met het programma JGZ 3.0, aan haar toekomstbestendigheid. Hiervan uit wordt er voor alle ouders in Fryslân gewerkt aan het digitaal ontsluiten van 'mijn kinddossier'. De dataveiligheid binnen VRF is in 2021 verbeterd. Vanuit het project BIO/NEN zijn dit kwartaal stappen gezet voor het implementeren van alle eisen, die verplicht worden gesteld aan onze organisatie. De implementatie is eind 2022 gereed.

Binnen de brandweer zijn de projecten 'navigeren en automatisch statussen' en 'slimmer alarmeren' opgestart. Met navigatie wordt ervoor gezorgd dat hulpverleners op de meest efficiënte wijze bij een incident arriveren. Met automatisch statussen wordt data over de prestaties verzameld waarmee de brandweerorganisatie kan worden doorontwikkeld. Door 'slimmer alarmeren' ontstaat er inzicht in de paraatheid en daarmee ook vroegtijdig inzicht in onderbezetting. Op basis van informatie kan de organisatie snel maatregelen nemen. Denk daarbij aan het inzetten van beroepspersoneel op een vrijwillige post, of bij onderbezetting, het direct alarmeren van de dichtstbijzijnde volgende eenheid.

Van de volgende projecten zijn in het eerste kwartaal van 2022 plannen van aanpak opgesteld (in BERAP-II wordt er gerapporteerd over de voortgang van deze projecten):

1. Toekomstbestendige gegevensvoorziening: er wordt in 2022 een technische infrastructuur gerealiseerd die als fundament dient voor ons gegevensvoorziening (betrouwbare data, BI-rapportages en ketensamenwerking);
2. Digitale transformatie: dit project levert een functionaliteit op die voorziet in de basisambitie om ouders en jongeren inzicht en regie te geven in hun dossier en het principe 'digitaal waar het kan, fysiek waar het moet'. Ook wordt in dit project de vernieuwing van het de planning voor screening van pasgeborenen betrokken;
Contentintegratie: dit beschrijft het proces van het samenbrengen en toegankelijk maken van alle relevante (vak)informatie via één zoekstelsel. Informatie kan worden ontsloten via 1 zoekingang via bijvoorbeeld intranet (intern) en waar mogelijk ook in een (toekomstige) KCS-module (extern).

Duurzaam voorbeeldgedrag

Het dagelijks bestuur heeft eind 2020 de ambitie uitgesproken dat de VRF een wezenlijke bijdrage aan de Sustainable Development Goals levert. Deze ambitie krijgt vorm op drie terreinen: mobiliteit, energietransitie en duurzamer organiseren. In deze beleidsperiode zijn er voor de brandweerkazernes blauwdrukken opgesteld, die leidend zijn voor het uitvoeren van de duurzame bouwagenda. Tevens is de duurzaamheidslat ontwikkeld waarlangs nieuwe leveranciers worden gelegd en onderhoudt VRF actief samenwerkingsvormen met andere relevante partijen binnen 'Fryslân koopt circulair'.

Door hybride werken worden er minder reisbewegingen gemaakt en wordt onze CO2-voetafdruk kleiner. Dit jaar wordt de aanbesteding voor duurzame mobiliteit gestart, die resulteert in een volledig elektrisch wagenpark voor VRF (is nu 80%). Afgelopen twee jaar zijn er duurzame thuiswerkplekken aangeschaft en dit jaar wordt hierop beleid voor na 2022 ontwikkeld.

Uitstekend werkgeverschap

In 2021 kreeg VRF wederom het certificaat Great Place to Work: dé erkenning voor goed werkgeverschap! De aandachtspunten uit het onderzoek worden dit jaar opgepakt. Een belangrijk aandachtspunt is samen vormgeven aan hybride werken. Het streven is, passend bij het type werk, de gezonde balans te vinden in geconcentreerd thuis werken en elkaar ontmoeten, informeren en inspireren op kantoor. Ook is er dit jaar in het bijzonder aandacht voor de vitaliteit van onze medewerkers. Het langere tijd in de crisis- en of thuiswerken, heeft impact gehad en de mate waarin is voor iedereen anders. Wel is het van belang om ons bewust te zijn van die impact, aandacht voor elkaar te hebben en het thema vitaliteit geregeld op de agenda te zetten.

Bijlage 1. Geactualiseerde uitvoeringsplanning bestemmingsreserves

In te halen werkzaamheden

De bestemmingsreserve in te halen werk voor de Brandweer bevat brandweertaken op het gebied van vakbekwaam, projecten en omgevingswet. De eerste maanden van het jaar was door de coronamaatregelen lastig om de inhaalwerkzaamheden op te pakken. Inmiddels zijn de maatregelen (voorlopig) van de baan en wordt er hard gewerkt aan de plannen voor de in te halen werkzaamheden binnen de afdeling vakbekwaam. Zo zijn de wervingsacties weer opgestart en wordt gestaag weer begonnen met het volgen van opleidingen. Op het gebied van werving van nieuwe vrijwilligers constateren wij een aantal uitdagingen. Tot op heden vallen de wervingsaantallen tegen, waardoor er ook minder opleidingsplanning nodig is.

De besteding van de gelden omtrent projecten lopen volgens plan. Dit betekent dat deze in te halen werkzaamheden de komende jaren zijn gerealiseerd. De werkzaamheden op het gebied van de omgevingswet zijn echter tot 2023 opgeschort, omdat de ingang van de omgevingswet wederom vertraging heeft opgelopen.

De in te halen werkzaamheden van organisatie en GGD zullen naar verwachting komend najaar worden gerealiseerd.

Overige bestemmingsreserves brandweer

De overige bestemmingsreserves van de brandweer betreffen de reserves FLO, Uitwerkingskader Meldkamer en Tweede loopbaanbeleid. De voortgang van deze reserves zijn sterk afhankelijk van externe ontwikkelingen. Ten aanzien van deze reserves zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden ten opzichte van hetgeen uiteen is gezet in de jaarrekening 2021.

Overige bestemmingsreserves GGD

De inzet van de GGD op deze beleidsmatige ontwikkelingen verloopt vooralsnog conform de planning. De verwachte onttrekkingen aan de bestemmingsreserve zijn dan ook conform de onttrekkingen volgens de 1^e begrotingswijziging 2022.

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Rode draden analyses VRF 2019, 2020 en 2021
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. S. Buma
Auteur	W. Kleinhuis
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> - Operationele Prestaties Veiligheidsregio Fryslân 2019 – 2020 - 2021 - Brief aan Inspectie Justitie & Veiligheid 31 maart 2022
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	6
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Crisisbeheersing

Kennisnemen van	De aan de Inspectie J&V verzonden brief de dato 31 maart 2022
Inleiding	Bij brief van 3 februari 2022 heeft de Inspectie J&V de Veiligheidsregio's verzocht om, in aansluiting op het Periodieke Beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018, rode draden analyses over de jaren 2019, 2020 en 2021 aan te leveren.
Kernboodschap	Bij brief van 31 maart 2022 heeft VRF de benodigde informatie aangeleverd bij de Inspectie (inclusief diverse bijlagen met best practices). Samengevat is onze conclusie dat de Friese crisisorganisatie – evenals de jaren 2016 tot en met 2018 – ook in de jaren 2019 tot en met 2021 heeft voldaan aan het Toetsingskader van de Inspectie.
Communicatie	We hebben de Inspectie uitgenodigd om in 2022 in gesprek te gaan met VRF. Enerzijds over de terugblik op de jaren 2019 tot en met 2021; anderzijds willen we de Inspectie graag meenemen in de ontwikkelingen waar we in 2022 mee bezig zijn, waaronder het opstellen van het nieuwe Meerjarenbeleidsplan VRF 2023-2026.

Operationele Prestaties Veiligheidsregio Fryslân 2019 – 2020 - 2021

1. Melding, alarmering en opschaling

De meldkamer zorgt bij aanvang en tijdens een incident of crisis voor tijdige alarmering en informatie-uitwisseling door eenduidige aansturing.

Bevindingen 2019-2021

De alarmering verliep in 2019-2021 over het algemeen correct en tijdig. De CaCo voerde de volledige taakomschrijving uit. Zo deelde de CaCo via RMG-02 op de portofoon het beeld van het incident met de crisisfunctionarissen. De crisisfunctionarissen waren na alarmering grotendeels binnen de gestelde wettelijke opkomsttijd van 30 minuten aanwezig op de opkomstlocatie. Waar de wettelijke opkomsttijd niet werd gehaald, werd wel direct begonnen met de werkzaamheden. Daarnaast waren de crisisfunctionarissen het eens over de GRIP-opschaling.

Actiepunten 2022

Het gebruik van de portofoon en delen van informatie via het RMG-02 kanaal in combinatie met de werkzaamheden tijdens de hectische aanrijfase behoeft aandacht. Tijdens het vakbekwaamheidsprogramma in 2022 wordt hierop ingespeeld. In een aantal situaties is er een verschil in beleving van het incident (o.a. qua urgentie en veiligheid) tussen de CaCo en de hulpdiensten ter plaatse. In 2022 gaat de veiligheidsregio hierover in gesprek met de CaCo's.

Zienswijze VRF

Uit de interne evaluaties van GRIP incidenten blijkt dat we voldoen aan de basisvereisten c.q. de normeringen die worden gesteld ten aanzien van "alarmeren en opschalen". Ook door externe evaluaties, waaronder de evaluatie van het IFV over de containercalamiteit¹, is de VRF positief beoordeeld op melding, alarmering en opschaling. Er zijn wel een aantal actiepunten die aandacht behoeven, maar deze doen niets af aan de basisvereisten.

2. Leiding & Coördinatie

De crisisorganisatie stuurt en coördineert de operationele en bestuurlijke aanpak van een incident of crisis effectief en efficiënt.

Bevindingen 2019-2021

Op alle niveaus was duidelijkheid over de taakverdeling. Binnen en tussen de teams en functionarissen van de crisisorganisatie en externe partners vond regelmatige afstemming en informatie-uitwisseling tijdens het incident of crisis plaats. Er was een effectieve samenwerking met externe partners. De taakverdeling, verantwoordelijkheden en verwachtingen in de aanpak van het incident waren duidelijk. Tijdens CoPI-inzetten was er oog voor elkaar en de overleggen waren gestructureerd en efficiënt.

Actiepunten 2022

In de trendanalyse van 2019-2020 is als aandachtspunt benoemd het concreet maken van het oogmerk. Hoewel in de trendanalyse van 2021 dit niet expliciet is teruggekomen, wordt er ook in 2022 in het vakbekwaamheidsprogramma aandacht aan besteed. In het vakbekwaamheidsprogramma 2022 wordt ook aandacht besteed aan het scenario denken, het in kaart brengen van risico's en vervolgrisco's. Tijdens een incident of crisis maakt scenario denken deel uit van het overleg, maar dit kan specifiek en doordachter.

Zienswijze VRF

¹ Zie bijlage 9: IFV evaluatierapport containercalamiteit

Uit de interne evaluaties van GRIP incidenten blijkt dat we de basisvereisten c.q. de normeringen die worden gesteld ten aanzien van “leiding en coördinatie” op orde hebben. Er vindt regelmatige afstemming plaats tijdens een incident, tijdens een dergelijke afstemming of overleg kunnen er nog een aantal puntjes op de i worden gezet. Uit de externe evaluatie van het COT naar aanleiding van Coronabesmettingen in het AZC in Sneek² komt naar voren dat er door de VRF en haar partners goed wordt samengewerkt en er verbinding is.

3. Informatiemanagement

De crisisorganisatie en de extern betrokken partners beschikken over tijdige, actuele en relevante informatie gedurende een incident of crisis.

Bevindingen 2019-2021

Binnen de crisisorganisatie is over de periode 2019-2022 netcentrisch informatie gedeeld in LCMS. Ook met externe partners vond er informatiedeling plaats. Het beeld is thematisch geordend, de in LCMS gedeelde informatie is helder en gestructureerd.

Actiepunten 2022

Uit de trendanalyse van 2019-2020 en uit de trendanalyse van 2021 is naar voren gekomen dat de knelpunten en scenario's in oordeelsvorming en de communicatiestrategie niet altijd volledig in LCMS worden vastgelegd. Binnen het vakbekwaamheidsprogramma wordt hier aandacht aan besteed in 2022.

Zienswijze VRF

Uit de interne evaluaties van de GRIP incidenten blijkt dat de VRF de basisvereisten c.q. normeringen die worden gesteld ten aanzien van “informatiemanagement” op orde heeft. De crisisorganisatie en extern betrokken partners beschikken over het algemeen over tijdige, actuele en relevante informatie gedurende een incident en crisis, deze informatie wordt gedeeld via LCMS. Er zijn een aantal punten met betrekking tot de vastlegging van oordeelsvorming en communicatiestrategie die aangescherpt kunnen worden. Een succesvol voorbeeld van de werking van het informatiemanagement binnen Friesland is het Informatieknooppunt, opgezet ten tijde van de coronacrisis, blijkt uit de evaluatierapportage VRF COVID-19³.

4. Crisiscommunicatie

Met verschillende doelgroepen (zoals getroffen, media, bevolking, verwanten en de interne organisatie) wordt tijdig, doelgericht en regelmatig gecommuniceerd over het incident of crisis.

Bevindingen 2019-2021

Er is snel na de start van het incident op maat gecommuniceerd richting betrokkenen, belangstellenden en media. Bijvoorbeeld via NL-alert, Twitter en aanwezige media worden mensen geïnformeerd. Ook is er persoonlijk geïnformeerd, veelal richting getroffen. Ook was er veelal afstemming met betrokken gemeenten en externe partners.

Actiepunten 2022

Een omgevingsanalist wordt ingezet vanaf GRIP 2. Tijdens een aantal GRIP 1 incidenten is er wel ondersteuning van een omgevingsanalist, waardoor maatwerk geleverd kan worden. Aan de reguliere inzet van een omgevingsanalist wordt binnen crisiscommunicatie gewerkt.

Zienswijze VF

² Zie bijlage 13: Leerevaluatie COT Coronabesmettingen AZC Sneek (september 2020)

³ Zie bijlage 12: Evaluatierapportage VRF COVID-19

Uit de interne evaluaties van de GRIP incidenten blijkt dat de VRF de basisvereisten c.q. normeringen die worden gesteld ten aanzien van “crisiscommunicatie” grotendeels op orde heeft. De communicatie richtte zich op informatieverstrekking, betekenisgeving en handelingsperspectief. Voor verbetering vatbaar is het onderzoeken van het effect van de communicatie door middel van een omgevingsanalyse. Tijdens de coronacrisis zijn er echter veelvuldig Friese omgevingsanalyses gedaan, zo blijkt uit de zelfevaluatie Corona.

5. Overdracht nafase

Na afschaling is sprake van een duidelijke overdracht van activiteiten van de crisisorganisatie naar de “nafase-organisatie”. Daarbij zijn vervolgactiviteiten belegd.

Bevindingen 2019-2021

Tijdens incidenten was er aandacht voor de overdracht van acties naar de reguliere organisatie. Overdrachtspunten worden specifiek benoemd en geadresseerd. Met partijen uit de reguliere organisaties is afgestemd door de crisisfunctionarissen.

Actiepunten 2022

In de trendanalyses van 2019-2020 en de trendanalyse van 2021 zijn aan de nafase geen aandachtspunten c.q. actiepunten verbonden.

Zienswijze VRF

Uit de interne evaluaties van GRIP incidenten blijkt dat de VRF de basisvereisten c.q. normeringen die worden gesteld ten aanzien van “overdracht nafase” op orde heeft. Over het afschalen en de overdracht van de acties is zorgvuldig nagedacht en er wordt voldoende aandacht aan besteed. Ook uit de evaluatie van het IFV over de containercalamiteit⁴ wordt de afschaling positief beoordeeld: *“In deze casus is een mooie vorm gevonden om de processen die thans nog lopen en ook nog wel een tijdje zullen lopen, op een goede manier te borgen.”*

⁴ Zie bijlage 9: IFV evaluatierapport VRF COVID-19

Inspectie Justitie en Veiligheid
T.a.v. de heer P.C.J. Neuteboom, Hoofdinspecteur-directeur
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum **uw kenmerk**
31 maart 2022 3828877

Onderwerp
Rode draden analyses VRF 2019, 2020 en 2021

Geachte heer Neuteboom

A. Inleiding

Bij brief van 3 februari 2022 heeft u ons verzocht om, in aansluiting op het Periodieke Beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018, rode draden analyses over de jaren 2019, 2020 en 2021 aan te leveren. Graag voldoen wij aan uw verzoek om deze gegevens voor het einde van het eerste kwartaal 2022 bij u aan te reiken.

Qua lay-out van de informatie sluiten wij aan bij de brieven die wij op respectievelijk 31 augustus 2018 (“Operationele Prestaties VRF 2016 en 2017”; zie bijlage 1) en op 28 februari 2019 (“Operationele Prestaties VRF 2018”; zie bijlage 2) aan u hebben toegezonden.

B. Scope Rode draden analyses 2019 – 2020 - 2021

De Trendanalyse 2019-2020 (zie bijlage 3) bestaat uit evaluaties van 22 GRIP-incidenten, 1 niet GRIP-incident en 15 praktijksimulaties.

De trendanalyse 2021 (zie bijlage 4) bestaat uit 13 GRIP-incidenten, 1 pré ROT en 23 praktijksimulaties.

C. Beeld Veiligheidsregio Fryslân

De jaren 2016 tot en met 2018

Beeld Veiligheidsregio Fryslân: Kwaliteitszorg

In augustus 2019 heeft u deze rapportage aangeboden aan de voorzitter van onze Veiligheidsregio.

In uw rapportage (zie bijlage 5) deelt u ten aanzien van de scores met betrekking tot kwaliteitszorg het volgende mee:

- ✓ “Verantwoording aan algemeen bestuur: op orde
- ✓ Evalueren van risicobeheersing, voorbereiding en uitvoering: voorbeeld voor anderen
- ✓ Leren en bijstellen intern: op orde
- ✓ Leren extern: op orde”

Beeld Veiligheidsregio Fryslân: Operationele prestaties

In mei 2020 heeft u deze rapportage aangeboden aan de voorzitter van onze Veiligheidsregio. In uw rapport (zie bijlage 6) deelt u het volgende mee:

“De Inspectie heeft het operationeel presteren van VRF in de jaren 2016-2018 beoordeeld aan de hand van de door de Veiligheidsregio aangeleverde gegevens over hun prestaties op vijf processen. Op basis hiervan concludeert de Inspectie dat binnen VRF alle vijf genoemde processen die een rol spelen bij de aanpak van rampen en crises, te weten “melding en

alarmering”, “leiding en coördinatie”, “informatiemanagement”, “crisiscommunicatie” en “overdracht nafase” op orde zijn”.

De jaren 2019 tot en met 2021

In de bijlage (zie bijlage 7) treft u onze bevindingen over de vijf bovengenoemde processen uit uw Toetsingskader gespecificeerd aan. Wij zoomen hierbij specifiek in op de door uw Inspectie in uw brief van 3 februari 2022 genoemde “Waarderingsaspecten”.

D. Overige resultaten 2019-2021

Naast de bevindingen over de bovengenoemde vijf processen delen wij graag onderstaande informatie met u, welke betrekking heeft op de periode 2019-2021:

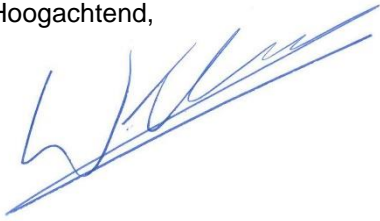
- ✓ Op 2 januari 2019 vond de containercalamiteit met de MS Zöe plaats op de Noordzee (GRIP 4 van 2 januari tot 6 februari 2019). Het IFV heeft, in opdracht van de drie betrokken Veiligheidsregio's Fryslân, Groningen en Noord-Holland Noord het operationeel optreden en het bestuurlijk crisismanagement geëvalueerd. Graag verwijzen wij u naar de oplegnotitie van onze Bestuurscommissie Veiligheid van 2 oktober 2019 (zie bijlage 8) en het bijbehorende evaluatierapport (zie bijlage 9). Naar aanleiding van aanbevelingen uit deze evaluatierapportage heeft VRF een Handreiking en een Factsheet “Omgang met Spontane Burgerinitiatieven” (zie bijlagen 10 en 11) opgesteld met als doel om een betere afstemming over de inzet van vrijwilligers tijdens calamiteiten te realiseren.
- ✓ VRF heeft meegewerkt aan twee onderzoeken (Terrorismegevolgbestrijding en Crisiscommunicatie bij uitval van 112) van uw Inspectie; de eindrapporten van uw Inspectie zijn aan de orde geweest in onze Bestuurscommissie Veiligheid.
- ✓ COVID-19
 - In december 2020 heeft uw Inspectie alle Veiligheidsregio's verzocht om een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren; In maart 2021 hebben wij de “Evaluatierapportage COVID-19, 11 maart 2020 – 1 december 2020” (zie bijlage 12) aan u toegestuurd.
 - In 2020 hebben wij diverse leerevaluaties uitgevoerd die betrekking hebben op “ons eigen functioneren”. Zo heeft het COT in opdracht van ons bestuur een leerevaluatie uitgevoerd voor de specifieke casus COVID-besmettingen in het AZC Sneek. De uitkomsten zijn door ons gebruikt als input om een kwaliteitsslag te maken en beter voorbereid te zijn, mocht zich een vergelijkbare casus voordoen. In bijlage 13 treft u deze Evaluatie aan.
- ✓ Ons Algemeen Bestuur heeft op 15 december 2021 ons nieuwe Regionaal Crisisplan 2022-2025 vastgesteld; met de vaststelling van dit Crisisplan is voor de komende vier jaren de inrichting van onze crisisorganisatie geborgd. In het Crisisplan zijn nieuwe elementen opgenomen zoals de inzet van de crisisorganisatie bij sluimerende crises (“boerenprotesten, droogte, kwetsbaarheid in software Log4j, Oekraïne-crisis”), de taak- en werkwijze van ons nieuwe Informatieknooppunt alsmede de hierboven reeds genoemde omgang met spontane burgerinitiatieven. Graag verwijzen wij u naar de bijlagen 14 (Oplegnotitie van ons Algemeen Bestuur) en 15 (het Regionaal Crisisplan 2022-2025)

E. Resumé

Samengevat is onze conclusie dat de Fryske crisisorganisatie – evenals de jaren 2016 tot en met 2018 – ook in de jaren 2019 tot en met 2021 heeft voldaan aan het Toetsingskader van uw inspectie. Graag gaan wij dit jaar met u in gesprek over deze terugblik over de jaren 2019 tot en met 2021. Daarnaast willen wij u ook graag meenemen in de ontwikkelingen waar we in 2022 mee bezig zijn, waaronder het opstellen van ons nieuwe Beleidsplan voor de periode 2023-2026.

Wij gaan ervan uit dat we u voor dit moment volledig hebben geïnformeerd. Voor vragen en/of nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer Richard Dijkhoff, Beleidsadviseur van de Afdeling Crisisbeheersing (r.dijkhoff@vrfryslan.nl) / 088-2299785)

Hoogachtend,

W.K. Kleinhuis
Algemeen Directeur Veiligheidsregio Fryslân

Bijlagen

1. Brief VRF aan Inspectie J&V 31 augustus 2018 (“Operationele Prestaties 2016 en 2017”)
2. Brief VRF aan Inspectie J&V 26 februari 2019 (“Operationele Prestaties 2018”)
3. Trendanalyse VRF over de jaren 2019 en 2020
4. Trendanalyse VRF over 2021
5. Rapport Inspectie J&V over “Beeld Veiligheidsregio Fryslân: Kwaliteitszorg” (augustus 2019)
6. Rapport Inspectie J&V over “Beeld Veiligheidsregio Fryslân: Operationele Prestaties” (mei 2020)
7. Rode Draden Analyse VRF 2019-2020-2021
8. Bestuurscommissie Veiligheid 2-10-2019, oplegnotitie Evaluatierapport Containercalamiteit
9. IFV Evaluatierapport Containercalamiteit
10. Handreiking “Omgang met spontane burgerinitiatieven”
11. Factsheet “Omgang met spontane burgerinitiatieven”
12. Evaluatierapportage VRF COVID-19, 11 maart 2020 – 1 december 2020
13. Leerevaluatie COT Coronabesmettingen AZC Sneek (september 2020)
14. Algemeen Bestuur 15-12-2021, oplegnotitie Regionaal Crisisplan
15. Regionaal Crisisplan VRF 2022 - 2025

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Projectplan en stand van zaken 'Uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg'
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. J. Rijpstra
Auteur	Thessa van Dijken
Bijlagen	Projectplan 'Uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg'
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	7
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	VRF, afdeling crisisbeheersing
OR/GO	Kies een item.

Kennisnemen van	het vastgestelde projectplan voor een landelijk uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg.
Inleiding	<p>Op 4 december 2020 verscheen het eindrapport Evaluatie Wet Veiligheidsregio's1 (Wvr) en op 3 februari 2021 het Kabinetsstandpunt evaluatie Wet Veiligheidsregio's. Zowel in het rapport van de evaluatiecommissie Wvr als in het kabinetsstandpunt daarop wordt voorgesteld om de Veiligheidsregio's een sterkere regierol te geven op bevolkingszorg en crisiscommunicatie. Het Veiligheidsberaad heeft op 4 oktober 2021 besloten de adviezen van de evaluatiecommissie en het Kabinetsstandpunt verder uit te werken in een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie), ter vaststelling door de 25 besturen Veiligheidsregio. Het vastgestelde kwaliteitsniveau kan vervolgens dienen voor implementatie in de regio's en daarnaast worden meegenomen in het traject van de wetsontwikkeling</p> <p>In de bijlage vindt u het projectplan van het Veiligheidsberaad waarin meer informatie over de verdere uitwerking, de achtergronden en de context en het besluit om te komen tot een landelijk uniform kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie wordt gegeven.</p> <p>Het beoogde resultaat is gericht op:</p> <ol style="list-style-type: none"> een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, inclusief een afbakening tussen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing; landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie), die ten minste een verbetering

	<p>inhouden t.o.v. de huidige gemiddelde situatie bij de gemeenten;</p> <p>c. certificering van opleidingen, examens en nascholing, gericht op het vakbekwaam worden en blijven van functionarissen;</p> <p>d. een eenduidige beschrijving van de rol van de Veiligheidsregio's op de monitoring van het vastgestelde kwaliteitsniveau en op de ondersteuning van de inliggende gemeenten op de uitvoering;</p> <p>e. kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit;</p> <p>f. indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's;</p> <p>g. uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetswijziging.</p> <p>Bestuurlijke aandachtspunten Vanuit de portefeuillehouder van het '<i>bestuurlijk overleg Gemeenten van het Veiligheidsberaad - met de bestuurlijk portefeuillehouders Bevolkingszorg/Crisisbeheersing van de Veiligheidsregio's</i>' is veel steun gebleken om te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie.</p> <p>Er zijn daarbij enkele aandachtspunten meegegeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om bij bovenregionale crises te kunnen samenwerken, is een landelijk uniform, geborgd kwaliteitsniveau nodig. Dat vereist eenduidigheid in opleidingen en examinering; • Zorg voor duidelijke rollen en taken van gemeenten en Veiligheidsregio's, bijvoorbeeld door scheiden van de verantwoordelijkheid voor regie (op voorbereiding en kwaliteitsbewaking) en uitvoering; • Zorg voor scheiden van het 'wat' (landelijk uniforme kwaliteitseisen vaststellen) en het 'hoe' (beschikbaarheid en continuïteit op regionaal/lokaal niveau organiseren); • Doe nu al wat kan en regel waar nodig zaken in de nieuwe wet. <p>Planning Het project is in februari 2022 gestart met een beoogde einddatum van oktober 2022. Mogelijk dat door de inzet van gemeenten en veiligheidsregio's op de vluchtelingenopvang van Oekrainers het opleveren van het eindresultaat langer duurt naar nu beoogd.</p> <p>Vertegenwoordiging Burgemeester Rijpstra vertegenwoordigd Fryslân in het Bestuurlijke Overleg Bevolkingszorg. De coördinerend gemeentefunctionaris, dhr. E. de Jong, neemt namens Fryslân deel aan het Landelijk Netwerk Bevolkingszorg (LNB). Daarnaast is Fryslân ambtelijk vertegenwoordigd in het Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg (LOCB). Via deze gremia wordt input geleverd aan het landelijk project.</p>
Kernboodschap	<p>Het komen tot een uniform kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg betreft een landelijke ontwikkeling, die naar verwachting geen grote gevolgen heeft voor Fryslân.</p>
Consequenties	<p>Bevolkingszorg is in de 25 Veiligheidsregio's verschillend georganiseerd. In Fryslân is bevolkingszorg al grotendeels ingericht zoals in de ambitie is beschreven. Hele</p>

	<p>grote wijzingen worden door ons, zoals het nu lijkt, niet verwacht.</p>
Communicatie	<p>Via de nieuwsbrieven Bevolkingszorg worden de gemeenten en crisisfunctionarissen Bevolkingszorg op de hoogte gehouden van het project en andere (landelijke) ontwikkelingen.</p> <p>Parallel aan de landelijke ontwikkeling wordt in Fryslân gewerkt aan de herziening van het Deelplan Bevolkingszorg incl. crisiscommunicatie. In afstemming met AOV'ers, crisiscommunicatieadviseurs, crisisfunctionarissen (bevolkingszorg en communicatie), operationeel leiders en een klankbordgroep van gemeentesecretarissen wordt in september 2022 het eindresultaat voorgelegd aan het Plenair Overleg Oranje Kolom (POOK) .</p>

Projectplan Uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg

Versie: 25 februari 2022

Projectgegevens

Afdeling:	Bestuursondersteuning Veiligheidsberaad
Projectnummer	
Synergy:	
PMC-nummer:	
Artikel 68/69/70:	
Titel:	Projectplan Uniform kwaliteitsniveau Bevolkingszorg
Datum:	25 februari 2022
Opdrachtgever:	Veiligheidsberaad, Marco Out
Versie:	Definitief
Opsteller:	Jeroen Koffijberg/Mark Luijten
Review door:	Bas Koppes, Dian Aarts, Mark Luijten

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Ondersteuning Veiligheidsberaad en RCDV
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.ifv.nl
info@ifv.nl
026 355 24 00

Inhoud

	Inleiding	4
1	Projectopdracht	5
1.1	Opdracht Veiligheidsberaad	5
1.2	Context	6
2	Projectaanpak	9
2.1	Governance	9
2.2	Projectrisico's en mitigerende maatregelen	14
2.3	Werkwijze	14
2.4	Vervolgproces	15
3	Projectbeheersing	16
3.1	Planning werkzaamheden	16
3.2	Vergaderplanning	17
3.3	Begroting	17
	Bijlage 1: Overzicht landelijke trajecten bevolkingszorg en crisiscommunicatie	19

Inleiding

Crises worden steeds vaker gekenmerkt door een complex, bovenregionaal karakter, met een veelheid aan actoren en aspecten, en kans op maatschappelijke ontwrichting. De covid-pandemie is daar een voorbeeld van, maar ook de extreme wateroverlast in Limburg in juli 2021. Ook valt te denken aan scenario's als langdurige droogte of uitval van digitale systemen.

Deze maatschappelijke uitdagingen vragen om een doorontwikkeling van bevolkingszorg, inclusief crisiscommunicatie. De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (opgeleverd op 4 december 2020) biedt daarin kansen, onder meer om de opleidingen en examinering verder te uniformeren en (daarmee) de samenwerking tussen regio's verder vorm te geven. Om deze reden wordt vanuit dit project verbinding gezocht met het Programma versterking crisisbeheersing en brandweezorg van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV).

Het Veiligheidsberaad erkent dit belang en heeft daarom op 4 oktober 2021 opdracht gegeven om te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg.

Om te komen tot een uniform kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg is samenwerking nodig tussen de gemeenten, de veiligheidsregio's en het NIPV. De laatste vanwege haar kennis en ervaring als onderzoeks- en opleidingsinstituut. Het Veiligheidsberaad speelt hierin een agenderende rol en heeft van daaruit een stuurgroep ingesteld voor de uitvoering van bovenstaande opdracht, onder voorzitterschap van de portefeuillehouder Gemeenten en met deelname van het LNB, de RCDV, JenV, bestuurlijk portefeuillehouders bevolkingszorg en het NIPV.

De kwaliteitsverbetering van bevolkingszorg is primair een verantwoordelijkheid van de gemeenten en hun veiligheidsregio. De resultaten vanuit de stuurgroep worden om die reden – na bespreking in het Veiligheidsberaad – ter instemming voorgelegd aan de 25 algemeen besturen veiligheidsregio.

Het vastgestelde kwaliteitsniveau dient voor implementatie in de regio's en wordt meegenomen in het traject van de wetsontwikkeling.

1 Projectopdracht

1.1 Opdracht Veiligheidsberaad

Op 4 oktober 2021 is door het Veiligheidsberaad een 'stuurgroep kwaliteitsniveau bevolkingszorg' ingesteld, onder voorzitterschap van de heer Out (portefeuillehouder Gemeenten van het Veiligheidsberaad) en verder bestaande uit enkele bestuurlijk portefeuillehouders en een vertegenwoordiging vanuit: het ministerie van JenV, het Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg (LOCB), het Landelijk Netwerk Bevolkingszorg (LNB), de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio (RCDV) en het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV, voorheen IFV).

Opdracht

Opdracht aan de stuurgroep is te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie) – in de vorm van kaders, normen en beleid (het 'wat') – dat op voordracht van het Veiligheidsberaad kan worden vastgesteld door de 25 besturen veiligheidsregio. De implementatie hiervan (het 'hoe') valt niet binnen de scope van de opdracht, maar is na bestuurlijke vaststelling aan alle gemeenten samen met hun veiligheidsregio afzonderlijk (desgewenst met ondersteuning vanuit de landelijke koepelorganisaties). Wel is onderdeel van de opdracht om een indicatie te geven van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's. Via de veiligheidsregio worden de gemeentelijke colleges van B&W betrokken bij de opbrengsten van dit traject.

Resultaat

Beoogd resultaat is een voorstel aan het Veiligheidsberaad, dat is gericht op:

- a) een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, inclusief een afbakening tussen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing;
- b) landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie), die ten minste een verbetering inhouden t.o.v. de huidige gemiddelde situatie bij de gemeenten;
- c) kaders en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen, examens en nascholing, gericht op het vakbekwaam worden en blijven van functionarissen;
- d) een eenduidige beschrijving van de regierol van de veiligheidsregio's; o.a. de monitoring van het vastgestelde kwaliteitsniveau en op de ondersteuning van de inliggende gemeenten op de uitvoering;
- e) kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit;
- f) indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's;
- g) uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetswijziging.

Bestuurlijke aandachtspunten

Uit het bestuurlijk overleg van de portefeuillehouder Gemeenten van het Veiligheidsberaad met de bestuurlijk portefeuillehouders Bevolkingszorg/Crisisbeheersing van de veiligheidsregio's is veel steun gebleken om te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie.

Er zijn daarbij enkele aandachtspunten meegegeven:

- > Om bij bovenregionale crises te kunnen samenwerken, is een landelijk uniform, geborgd kwaliteitsniveau nodig. Dat vereist eenduidigheid in opleidingen en examinering;
- > Zorg voor duidelijke rollen en taken van gemeenten en veiligheidsregio's, bijvoorbeeld door scheiden van de verantwoordelijkheid voor regie (op voorbereiding en kwaliteitsbewaking) en uitvoering;
- > Zorg voor scheiden van het 'wat' (landelijk uniforme kwaliteitseisen vaststellen) en het 'hoe' (beschikbaarheid en continuïteit op regionaal/lokaal niveau organiseren);
- > Doe nu al wat kan en regel waar nodig zaken in de nieuwe wet.

1.2 Context

Uitgangspunt bij de bovenstaande opdracht zijn:

- > de adviezen van de evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio;
- > het kabinetsstandpunt n.a.v. de adviezen van de evaluatiecommissie;
- > de position paper van het Veiligheidsberaad t.a.v. de wetsevaluatie;
- > de resultaten van eerdere landelijke projecten gericht op kwaliteitsverbetering van bevolkingszorg (Ambitieagenda bevolkingszorg 2020-2024);
- > samenwerking met de vakraad risico- en crisisbeheersing.
- > het via de algemeen besturen veiligheidsregio betrekken van de colleges van B&W bij de opbrengsten van dit project.

Adviezen evaluatiecommissie Wvr

De ambitie van het kabinet naar aanleiding van de evaluatiecommissie Wvr krijgt vorm in een programmatische aanpak onder aansturing van het ministerie van JenV: het Programma versterking crisisbeheersing en brandweezorg. De resultaten van dit programma worden verwerkt in een contourennota die in het najaar van 2022 worden gedeeld met de Tweede Kamer. De contourennota schetst de opbrengst van het programma en doet beleidsvoorstellen voor de versterking van crisisbeheersing en brandweezorg in Nederland. In de contourennota wordt nader uitgewerkt hoe de crisisbeheersing en brandweezorg in de toekomst vorm krijgen. Bevolkingszorg inclusief crisiscommunicatie is hierin een onderdeel.

In haar eindrapport heeft de evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's ten aanzien van bevolkingszorg het volgende geadviseerd:

- > Maak de algemeen besturen van de veiligheidsregio's in de nieuwe wetgeving verantwoordelijk voor de regie op de bevolkingszorg ;
- > Laat gemeenten gezamenlijk een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg opstellen, inclusief een afbakening met gemeentelijke crisisbeheersing;
- > Voor de bevolkingszorgtaken zijn de lokale kennis en de lokale inbedding van gemeenten cruciaal. Daarom moet de bevolkingszorgtaak een gemeentelijke verantwoordelijkheid blijven;
- > Het bestuur van de veiligheidsregio krijgt de verantwoordelijkheid om kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg op te stellen en uitspraken te doen over de gewenste beschikbaarheid en continuïteit van bevolkingszorg op regionaal en interregionaal niveau en over de wijze waarop samenwerking tussen gemeenten op het gebied van bevolkingszorg wordt vormgegeven (bijvoorbeeld door gezamenlijke preparatie of uniformering van kernprocessen);

- > Beschouw crisiscommunicatie als eigenstandig proces onder verantwoordelijkheid van de gemeenten en adviseer om de algemeen besturen van de veiligheidsregio's in de nieuwe wetgeving verantwoordelijk te maken voor de regie op dit proces.

Kabinetsstandpunt

Het kabinet beschouwt bevolkingszorg als aan incidenten en crises gekoppelde zorgtaken van gemeenten. Het kabinet neemt het initiatief om met het Veiligheidsberaad en de VNG te verduidelijken wat daartoe wordt gerekend; te lang bestaat daarover al verwarring. Het kabinet gaat de regierol van het bestuur van de veiligheidsregio op de bevolkingszorgtaken verder versterken langs de lijn van het advies van de evaluatiecommissie. Passend daarbij is de aanstelling van een regionaal functionaris bevolkingszorg door en in dienst van de veiligheidsregio.

Position paper Veiligheidsberaad

In de position paper naar aanleiding van de evaluatie Wet veiligheidsregio's geeft het Veiligheidsberaad aan zich te kunnen vinden in de suggestie die zowel in het rapport van de evaluatiecommissie als in het kabinetsstandpunt is verwoord, om de veiligheidsregio's een sterkere regierol te geven op bevolkingszorg en crisiscommunicatie. Uitgangspunt daarbij is voor het Veiligheidsberaad dat dit leidt tot versterking van de kwaliteit van bevolkingszorg en crisiscommunicatie en daarmee tot betere hulpverlening aan de burger bij een crisis. Deze kwaliteitsverbetering kan worden bereikt door uniformiteit in het optreden (met oog voor de verschillen tussen de veiligheidsregio's), zodat gemeenten en veiligheidsregio's beter kunnen samenwerken bij bovenregionale crises. Het Veiligheidsberaad staat daarbij voor, dat de gemeenten de processen van bevolkingszorg en crisiscommunicatie uitvoeren op een gezamenlijk (landelijk) vastgesteld kwaliteitsniveau, waarbij zij waar nodig en mogelijk samenwerken onder coördinatie van hun veiligheidsregio. Landelijke certificering op de opleidingen en examens draagt daaraan bij. De veiligheidsregio's monitoren en ondersteunen het vastgestelde kwaliteitsniveau voor de inliggende gemeenten op de uitvoering waar dat vanuit de gemeenten gewenst is.

Eerdere landelijke projecten

De (door)ontwikkeling van bevolkingszorg speelt al ruim 10 jaar. In die periode zijn goede resultaten behaald, onder andere in het komen tot eenduidige processen en prestatie-eisen voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie en in de praktische samenwerking tussen gemeenten. Zie de bijlage bij dit projectplan voor een overzicht van de eerdere trajecten.

Programmavoorstel doorontwikkeling bevolkingszorg

Door het LOCB is een programmavoorstel opgeleverd aan het LNB voor de doorontwikkeling van bevolkingszorg. Het onderhavig projectplan past in het grotere geheel van dat programmavoorstel. Ook kan het resultaat van onderhavig project worden doorgepakt binnen het programma van het LOCB, door verdere uitwerking hiervan en ondersteuning van de implementatie in de regio's.

Vakraad risico- en crisisbeheersing

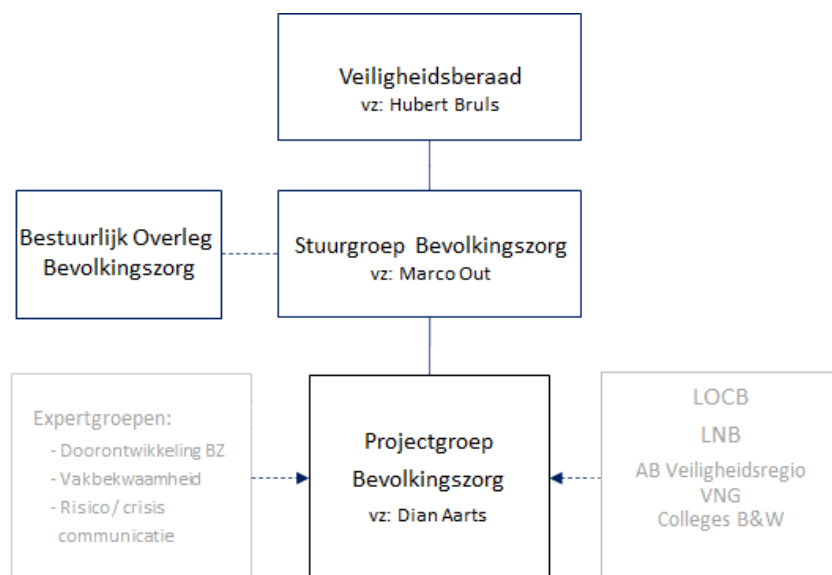
In 2021 is de Vakraad risico- en crisisbeheersing opgericht. De vakraad neemt besluiten over de aanpak van landelijke samenwerking op vraagstukken die het vakgebied van risico- en crisisbeheersing raken, stuurt landelijke projecten en programma's aan en zorgt voor afstemming met overige vakraden en regio's. Een onderwerp op de agenda is het evaluatierapport Wet veiligheidsregio's. Op het gebied van bevolkingszorg en crisiscommunicatie is de afspraak gemaakt hierin samen te werken met het LOCB en LNB,

waarbij de vakraad vooral als rol heeft om met de veiligheidsregio's afstemming te zoeken over de ontwikkellijnen op dit domein en hierover te adviseren aan de RCDV en het Veiligheidsberaad.

2 Projectaanpak

2.1 Governance

Na instelling door het Veiligheidsberaad ziet de stuurgroep bevolkingszorg toe op uitvoering van de opdracht. De uitvoering vindt plaats binnen een projectgroep met vertegenwoordigers vanuit een aantal landelijke expertteams rondom bevolkingszorg, aangevuld met een vertegenwoordiging van LOCB en LNB. De projectgroep ontwikkelt producten en legt verantwoording af aan de stuurgroep. De stuurgroep consulteert en informeert het Bestuurlijk overleg bevolkingszorg en rapporteert aan het Veiligheidsberaad. Na bespreking in het Veiligheidsberaad worden de resultaten ook naar de algemeen besturen van de veiligheidsregio's gestuurd voor instemming. Het AB van een veiligheidsregio besluit zelfstandig over de wijze van implementatie van de aanbevelingen uit dit project.

2.1.1 Stuurgroep bevolkingszorg

De stuurgroep bestaat uit de volgende leden en stelt in de eerste vergadering het projectplan en de financiële begroting ervan vast.

Deelnemer

- > Marco Out, voorzitter
- > Ada Grootenboer
- > Mark Buijs
- > Cora-Yfke Sikkema
- > Jan Eshuis
- > Jacqueline Nijland
- > Marie-Louise van Schaijk
- > Christa Monster
- > Dian Aarts/Bas Koppes
- > Coby Flier

Namens

- Veiligheidsberaad
- Bestuurlijk overleg bevolkingszorg
- Bestuurlijk overleg bevolkingszorg
- Bestuurlijk overleg bevolkingszorg
- LNB (voorzitter)
- LNB (vicevoorzitter)
- RCDV (portefeuille BZ)
- Ministerie van JenV
- Projectgroep
- NIPV; PM

- > Jeroen Koffijberg, secretaris NIPV (Bestuursondersteuning VB)

De stuurgroep komt iedere zes weken (digitaal) bij elkaar, te weten:

- > Om het projectplan vast te stellen:
 - medio februari 2022 om het definitieve projectplan te bespreken, en het informeren van het Veiligheidsberaad van maart 2022;
- > Om te sturen op de uitvoering van het projectplan:
 - eind maart 2022 om de voortgang van de projectgroep te bespreken en om eventuele dilemma's/vraagstukken van de projectgroep op te lossen;
 - medio april 2022 om de eerste resultaten van de projectgroep te bespreken
 - eind juni om de producten voor het Veiligheidsberaad van medio juni 2022 te bespreken.
 - in september en oktober om de volgende producten op te leveren.

Voordat het resultaat wordt voorgelegd aan het Veiligheidsberaad wordt dit door de voorzitter van de stuurgroep tenminste één keer ter consultatie voorgelegd aan het Bestuurlijk overleg bevolkingszorg, dat bestaat uit de bestuurlijk portefeuillehouders bevolkingszorg/crisisbeheersing van de 25 veiligheidsregio's. Ook wordt door projectgroep gecommuniceerd met vertegenwoordigers van LNB en RCDV. Vanuit de stuurgroep wordt afgestemd met de koepels VNG en VGS.

2.1.2 Projectgroep

De projectgroep komt tweewekelijks bij elkaar en bestaat uit de volgende leden:

Deelnemer	Namens
> Dian Aarts	Projectleider (LOCB)
> Bas Koppes	Inhoudelijk expert en plv projectleider (LOCB)
> Jeroen Koffijberg	Secretaris (NIPV)
> Esther Reinstra	Namens Expertteam vakbekwaamheid
> Carian Cools	Namens Expertteam crisis- en risicocommunicatie
> Yvon Bronkhorst	Landelijk netwerk kwaliteitszorg
> Nils Ligthart	Ministerie van JenV
> Lizette Tijink	Programma Versterking crisisbeheersing & brandweertzorg/ Vakraad risico- crisisbeheersing

De projectgroep informeert en stemt af met de coördinerend gemeentesecretarissen (via de klankbordgroep LNB). Ook het LNB wordt ingelicht via de voorzitter en secretaris van de projectgroep. De voorzitter van de stuurgroep vervult een ambassadeursrol naar de bestuurlijk portefeuillehouders en de bestuurlijk portefeuillehouders vervullen een ambassadeursrol binnen hun eigen algemeen bestuur veiligheidsregio.

In de veiligheidsregio's worden de (tussentijdse) uitkomsten getoetst in het algemeen bestuur. Bijvoorbeeld door voor de zomer een eerste conceptversie op te leveren. Thema's die een multidisciplinair karakter kennen, vragen om afstemming met de veiligheidsregio's en uniformering met overige processen binnen de multidisciplinaire samenwerking. Deze thema's worden afgestemd met de Vakraad risico- en crisisbeheersing.

De projectgroep levert de volgende producten op:

- a) *Een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, inclusief een afbakening tussen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing*

Huidige status

Er is in het bestaande 'Bevolkingszorg op orde' een beschrijving opgenomen van de processen die onder bevolkingszorg vallen. Een duidelijke afbakening met de gemeentelijke crisisbeheersing staat echter niet opgenomen. De huidige beschrijving houdt nog onvoldoende rekening met de meest recente maatschappelijke tendensen en is nog te veel gericht op flitsrampen.

Toelichting

Maak een beschrijving van wat bevolkingszorg wel, maar ook niet is. Betrek daarbij maatschappelijke tendensen en de betekenis daarvan. Denk ook aan crises buiten GRIP (o.a. bij opvang van vluchtelingen, een hack in het gemeentelijk domein, boerenprotesten). Welke flexibiliteit en welke expertise is daarbij nodig en welke samenwerkingsafspraken? Dit kan leiden tot een andere definitie van bevolkingszorg, andere processen en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Betrek vervolgens de uitkomst van deze deelopdracht in het JenV-programma. N.B.: hoe de veiligheidsregio's/gemeenten dit vervolgens organiseren staat hier los van.

Uitwerking

- > Een analyse en beschrijving opstellen, in samenwerking met het ministerie van JenV en de VNG.
 - > Het LOCB en LNB gebruiken als klankbord, aangezien dit ook onderdeel is van het programmaplan doorontwikkeling bevolkingszorg van het LOCB.
- b) *Landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie), die ten minste een verbetering inhouden t.o.v. de huidige gemiddelde situatie bij de gemeenten*

Huidige status

Er liggen prestatienormen uit bevolkingszorg op orde. Deze dateren uit 2014 en zijn vastgesteld in het Veiligheidsberaad, maar niet wettelijk verankerd.

Er zijn kwalificatieprofielen voor een aantal bevolkingszorgfuncties vastgelegd. Deze zijn niet wettelijk verankerd. Er is een landelijk referentiekader en een regionaal crisisplan. Als het landelijk kader wijzigt, dan moet een regionaal crisisplan daarop aangepast worden.

Toelichting

Het vraagstuk is welke vormen van meting er nodig zijn en waar bevolkingszorg staat en wat nog moet worden gedaan om aan de normen te voldoen. Daarvoor kunnen de bestaande plannen uit de regio's bekeken worden om te analyseren hoe e.e.a. op elkaar aansluit.

In de derde tranche Besluit veiligheidsregio's en Besluit personeel veiligheidsregio's (die mogelijk in de loop van 2022 inwerking zal treden) wordt een aantal eisen voor de OvD-BZ, AC-BZ en HTOC vastgelegd (t.a.v. deelname aan operationele teams en t.a.v. taken en kwalificaties).

Uitwerking

- > Actualiseren (prestatie-eisen uit) Bevolkingszorg op orde, door secretaris projectgroep met LOCB en LNB als klankbord. Door vergelijking met bestaande plannen uit de veiligheidsregio's inzicht geven in het huidige niveau, waarbij de geactualiseerde eisen ten minste op het gemiddelde van het huidige niveau zijn, inclusief een toekomstperspectief.
- > Deze via de stuurgroep landelijk laten bekrachtigen en een voorstel doen aan Veiligheidsberaad en algemeen besturenb over het niveau van vaststelling (en eventuele behoefte mee geven richting traject van wetgeving).

c) *Kaders en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen, examens en nascholing, gericht op het vakbekwaam worden en blijven van functionarissen*

Huidige status

Voor een aantal functies is een kader beschikbaar voor opleiding, een proeve van vakbekwaamheid en een examen.¹ Hiervoor is geen wettelijke verankering en er is dus geen wettelijke verplichting om te voldoen aan deze vakbekwaamheidseisen. Evenmin is vastgelegd bij welke instituten het onderwijs en examen moeten worden afgelegd.

Uitwerking

- > Actualiseren kwaliteitseisen voor de diverse functionarissen, in ieder geval van de sleutelfunctionarissen (zoals algemeen commandant (AC-BZ), officier van dienst (OvD-BZ), communicatieadviseur BT, communicatieadviseur ROT, communicatieadviseur CoPI, hoofd crisiscommunicatie en omgevingsanalist).
- > Deze via de stuurgroep landelijk laten bekrachtigen en meegeven aan het ministerie van JenV om op te nemen in het Besluit personeel veiligheidsregio's. Er zijn nu nog verschillende benamingen in de regio's. Profielen: uniforme naamgeving, uitwisselbaarheid.
- > Opstellen van een geactualiseerde en uniforme lijst voor de meldkamerstructuur (o.a. werken met dezelfde namen voor crisisrollen).
- > Alle bestaande kwalificatiedossiers kritisch bezien en aanpassen waar nodig, en verder kijken voor welke andere bevolkingszorgfuncties een kwalificatiedossier opgemaakt zou moeten worden.
- > Beleggen van kwaliteitseisen bij het NIPV onder het Expertteam vakbekwaamheid, zo mogelijk in het jaarplan 2022. Dan zou de financiering en inzet van daaruit kunnen plaatsvinden.
- > Daarnaast in de projectgroep bespreken of de lijst moet worden uitgebreid zodat er bijvoorbeeld voor het hoofd van elke taakorganisatie een kwalificatieprofiel ligt.
- > Beleggen bij secretaris projectgroep om voorstel te maken en dit te klankborden bij LOCB en LNB.
- > Beschrijven wat nodig is om te komen tot (verplichte) certificering van de opleidingen. Hiervoor de uitgangspunten vaststellen.
- > Beleggen bij secretaris projectgroep om voorstel te maken en dit te klankborden bij LOCB en LNB.

¹ zie overzicht <https://www.ifv.nl/kennisplein/Paginas/Kwaliteitsinstrumenten-voor-de-functies-van-bevolkingszorg.aspx>

- d) *Een eenduidige beschrijving van de regierol van de veiligheidsregio's; met name op de monitoring van het vastgestelde kwaliteitsniveau en op de ondersteuning van de inliggende gemeenten op de uitvoering*

Huidige status

Er is geen beschrijving beschikbaar. Dit is een nieuw te ontwikkelen beschrijving.

Toelichting

De vraag is hoe vergaand dit moet zijn. Is een formulering zoals voor de GHOR in artikel 33, 34 Wvr voldoende en kan dan elke veiligheidsregio dit verder invullen? In dat geval dus schriftelijk afspraken maken met de gemeenten en verantwoording bijvoorbeeld door middel van gemeentelijk jaarverslag hoofdstuk veiligheid. Of moet, als dat niet voldoet, in overleg worden gegaan en moeten aanwijzing kunnen worden geven?

Uitwerking

Agenderen voor LOCB en LNB met oplegnotitie, op te stellen door secretaris vanuit de projectgroep in samenwerking met vertegenwoordiger van vakraad RCB. Daarin een aantal alternatieven aangeven met uiteenlopende mate van detail. Vervolgens doorgeleiden naar projectgroep en stuurgroep.

- e) *Kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit*

Huidige status

Geen beschrijving beschikbaar.

Toelichting

Voorstel vanuit bevolkingszorg is om een waterlijn af te spreken: wat hebben we allemaal minimaal geregeld (in lijn met prestatie-indicatoren en kwaliteitseisen) en hoeveel kunnen gemeenten hiervan afwijken (bandbreedte)? Daarbij nadrukkelijk de bandbreedte vaststellen en een eventueel ingroeimodel, en minimaal iets opnemen met betrekking tot bovenregionale samenwerking (en eenduidigheid).

Uitwerking

Op basis van de geactualiseerde prestatie-eisen voorstel opstellen voor waterlijn door secretaris projectgroep met LOCB als klankbordgroep. Deze doorgeleiden naar stuurgroep.

- f) *Indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's*

Huidige status

Hiervoor is nog niets beschikbaar. Eerst moeten de kwaliteitsnormen op orde zijn. Vervolgens moet de vraag beantwoord worden wat de consequenties hiervan zijn ten aanzien van de kosten.

Toelichting

In beeld brengen welke kosten en besparingen de voorgestelde impulsen met zich meebrengen. Eventueel een aantal scenario's/best practices uitwerken om inzicht te geven in hoe dit voor de regio's kan uitpakken.

Uitwerking

Uitvragen via het LOCB en LNB door projectsecretaris.

g) *Uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetswijziging*

Toelichting

In de projectgroep en stuurgroep per onderdeel aangeven of wettelijke borging gewenst is. Daarna vervolgetraject starten in overleg met ministerie. Het gaat dan onder meer om beschrijving van de functies in de wet. Het ministerie van JenV overweegt een derde tranche Besluit personeel veiligheidsregio's. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij dit traject.

Uitwerking

De projectgroepleden zijn trekker voor de verschillende onderwerpen en werken dit uit met het werkveld (expertteams, vakgroep, LOCB/LNB) en leggen de opbrengsten voor aan de stuurgroep, zo nodig als discussienotitie. Voor de definitieve uitwerking wordt te zijner tijd bekeken hoeveel schrijfcapaciteit nodig is.

2.2 Projectrisico's en mitigerende maatregelen

Risico	Maatregel(en)
Project staat los van jaarplanning expertteams	Jaarplan vooraf toetsen aan planning expertteams door leden van de projectgroep en hierop aansluiten
Bepert draagvlak voor opgeleverde producten	Vroegtijdig het werkveld betrekken, expertteams en algemene bestuursoverleggen benutten
Te late aansluiting bij wetgevingstraject	Deelnemer JenV in de projectgroep en stuurgroep en afstemming over wetgevingstraject
Financiële dekking onvoldoende	VB verzoeken om middelen beschikbaar te stellen ter financiering van dit project
Vertraging op te leveren producten	Producten per deelproject definiëren en in planning opnemen. Planning bijhouden en bijstellen. Vertragingen rapporteren en bijstellen
Te beperkte schrijfcapaciteit	Inzet projectteamleden/expertteams in planning opnemen. Externe expertise NIPV vooraf opnemen en begroten

2.3 Werkwijze

De bijeenkomsten van de projectgroep zijn primair om akkoord te gaan met de tussenproducten, de voortgang te bespreken en af te stemmen over de werkverdeling. Tussendoor wordt door de afzonderlijke projectgroepleden aan de producten gewerkt, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van de respectievelijke achterbannen. De projectgroep

kan daarbij gebruik maken van de secretaris als bewaker van de afspraken. De projectgroep legt de resultaten (o.b.v. punten a t/m g) voor aan de stuurgroep.

De stuurgroep consulteert tussentijds bestuurlijk de 25 veiligheidsregio's, alsmede VNG en VGS, over de denkrichting en het proces om te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau. De stuurgroep levert het resultaat op aan het Veiligheidsberaad.

2.4 Vervolgproces

Het projectresultaat wordt in concept na de zomer van 2022 door de voorzitter van de stuurgroep ter bespreking voorgelegd aan het Veiligheidsberaad. Vervolgens worden de definitieve producten opgeleverd. Na onderschrijving door het Veiligheidsberaad wordt het resultaat ter finale instemming voorgelegd aan de 25 algemeen besturen veiligheidsregio en via deze besturen desgewenst aan de inliggende gemeenten.

Het vastgestelde kwaliteitsniveau dient voor implementatie in de regio's en wordt daarnaast ook meegenomen in het traject van de wetsontwikkeling.

3 Projectbeheersing

3.1 Planning werkzaamheden

Voor dit project geldt de volgende (concept)planning die tijdens de eerste projectgroep-vergadering nader wordt vastgesteld:

Fasering	Start	Eind	Wie	Resultaat
Opstellen projectplan	1-12-21	21-01-22	Jeroen Koffijberg	Uitgewerkt projectplan en start projectgroep. Bespreken in SG: Bespreken in VB:
Inventarisatie huidige producten: wat ligt er al per deelproduct?	14-1-22	21-01-22	Jeroen Koffijberg	
Deelproducten: *				
1. een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg en afbakening bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing	21-01-22	01-06-22	Projectgroeplid:	
2. landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg	01-04-22	01-06-22	Projectgroeplid:	
3. kaders en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen, examens en nascholing	01-06-22	01-09-22	Projectgroeplid:	
4. beschrijving van de rol van de veiligheidsregio's op de monitoring van het vastgestelde kwaliteitsniveau en op de ondersteuning gemeenten	01-07-22	01-09-22	Projectgroeplid:	
5. kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit	01-09-22	01-10-22	Projectgroeplid:	
6. indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's	01-09-22	01-10-22	Projectgroeplid:	
7. uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetwijziging	01-10-22	01-11-22	Projectgroeplid:	
Out of scope:				

- Implementatie in de regio's				
*plandata: producten zullen parallel lopen en in dit stadium nog niet vast te stellen welke producten eerst gereed zijn.				

3.2 Vergaderplanning

Vergadering	Data	Tijdstippen	Waar
Veiligheidsberaad	21-03-22 01-07-22 10-10-22 16-12-22	15.00-17.00 15.00-17.00 15.00-17.00 15.00-17.00	
Stuurgroep BZ (tot de zomer; extra overlegdata worden gepland)	17-02-22 30-03-22 18-05-22 22-06-22	14.00-15.30 10.00-11.30 10.00-11.30 10.00-11.30	
Bestuurlijk overleg (vindt plaats voor het VB), secretaris Mark Luijten (klankbordgroep/info voorziening regio's)	03-03-22 23-05-22 05-09-22 10-11-22		
Projectgroep (in te plannen na overleg woensdag door Jeroen)			Startbijeenkomst (woe of vrij ochtend rond 10)

3.3 Begroting

Voor dit project geldt de onderstaande begroting. De financiële dekking zal in het eerste kwartaal van 2022 definitief vastgesteld worden.

Activiteit	Kosten	Dekking
Opstellen projectplan en initiële inrichting project, 80 uur à € 120 (incl. btw)	€ 11.616	Werkbudget Veiligheidsberaad
Detachering projectleiding vanuit veiligheidsregio, 8 uur per week, 1 april tot 1 november 2022 (30 weken) à € 105	€ 25.200	PM
Ondersteuning projectgroep en stuurgroep, 10 uur per week, 1 april 2021 tot 1 november 2022 (30 weken) à € 120 (incl. btw)	€ 43.560	PM
PM: inhuur expertise NIPV, 12 uur per week, 1 april 2021 tot 1 november 2022 (30 weken) à € 105	€ 25.200	
Onvoorzien (ca. 10% projectbegroting)	€ 10.500	

Personele inzet voor schrijfwerk, 8 uur per week, 1 april tot 1 november 2022	€ 0	Regulier budget bestuursondersteuning Veiligheidsberaad
Totaal	€116.076	

Bijlage 1: Overzicht landelijke trajecten bevolkingszorg en crisiscommunicatie

Periode	Project	Doelstelling	Realisatie
2010-2011	GROOT	Het opleveren van uniforme functiespecifieke opleidingsproducten voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie	<ul style="list-style-type: none"> > Kwalificatieprofielen, opleidingskaders > Eindtermen en opleidingskaders voor de basisopleiding van enkele functies
2012	Bevolkingszorg op orde	Antwoord geven op de vraag wat wordt verstaan onder adequate bevolkingszorg	Rapport 'Bevolkingszorg op orde – de vrijblijvendheid voorbij': met een nieuwe visie ² op bevolkingszorg en daaraan gekoppelde prestatie-eisen.
2012-2013	GROOTER	Ondersteunen bij de realisatie van de gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie	<ul style="list-style-type: none"> > eenduidige beschrijving van de sleutelfuncties en van uitvoerende en ondersteunende processen > uniforme opleidingskaders met bijbehorende (kaders voor) proeven van bekwaamheid voor de sleutelfuncties en procesopleidingen Bevolkingszorg > borging en beheer van de opgestelde producten op landelijk niveau.
2014	Bevolkingszorg op orde 2.0	Toetsen van de prestatie-eisen aan incidenten en oefeningen	<ul style="list-style-type: none"> > positieve ontwikkeling en professionalisering van bevolkingszorg op regionaal en gemeentelijk niveau. > Het rapport Bevolkingszorg op orde gaf nog geen antwoord op de vraag wat de visie en de prestatie-eisen betekenen voor de invulling en organisatie van bevolkingszorg. > Meer aandacht nodig voor normen en toetsingskaders bij de praktijk.
2016-2017	Project Versterking Bevolkingszorg	Ondersteunen van de implementatie van 'Bevolkingszorg op orde 2.0' en het creëren van gemeenschappelijk inzicht in	> interregionale gesprekken gevoerd en visitaties per veiligheidsregio gepland. Deze methodiek bleek onvoldoende aan te slaan en heeft er gaandeweg toe geleid dat dit onderdeel werd stopgezet.

² De visie ging uit van de zelfredzaamheid van het overgrote deel van de bevolking en het redeneren vanuit maatschappelijk belang. De opgenomen prestatie-eisen kwamen voort uit de erkenning dat ook voor bevolkingszorg binnen de rampenbestrijding en crisisbeheersing minimeisen moeten bestaan om over te kunnen gaan tot operationele invulling en zo de vrijblijvendheid voorbij te gaan.

		het verloop van de implementatie	> Dit heeft wel geleid tot een vervolgonderzoek om te komen tot een toekomstagenda.
2019-2020	Toekomst bevolkingszorg	<ul style="list-style-type: none"> > Een betere zorg aan, met en door de bevolking bij een crisis > De opgaven van vandaag en morgen oppakken, zodat Bevolkingszorg zich nog beter kan aanpassen aan de toekomstige ontwikkelingen in de samenleving en de aard en omvang van toekomstige crisisvormen > Handvatten bieden om de prioriteiten binnen bevolkingszorg te bepalen en te kijken waar de samenwerking kan worden gezocht op thema's binnen de veiligheidsregio's 	<p>Ambitieagenda Bevolkingszorg 2020-2024, waarin ambities zijn bepaald op een viertal thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Bevolkingszorg in de toekomst > Stimuleren (bestuurlijke) verbinding > Doorontwikkeling netwerkfunctie bevolkingszorg > Versterken van bevolkingszorg

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Rechtmatigheidsverantwoording 2022
Ter behandeling in de vergadering van	het Algemeen Bestuur
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Dhr. Knoll / Dhr. Postma
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording 2. Normenkader 3. Intern controleplan 2022
Vergaderdatum	30-6-2022
Agendapunt	08
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Marita Velzing
OR/GO	Kies een item.

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kennis te nemen van het Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording 2022 en het intern controleplan 2022. 2. Het normenkader vast te stellen. 3. Voor de inrichting van de Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 2022: <ul style="list-style-type: none"> - De verantwoordingsgrens vast te stellen op 3% van de totale lasten (inclusief toevoeging reserves) - Het ambitieniveau vast te stellen op een rechtmatigheidsverantwoording gericht op de financiële rechtmatigheid en hantering van wettelijke normen (variant 1).
Inleiding	<p>Het is de verwachting dat door een wetwijziging het Dagelijks Bestuur vanaf 2022 verantwoordelijk wordt voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op dit moment geeft de accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Er zal gebruik worden gemaakt van de interne controles die door VRF worden uitgevoerd (op basis van het controleplan).</p> <p>Met deze wijziging beoogt de wetgever het Dagelijks- en het Algemeen Bestuur meer in positie te brengen en het onderlinge gesprek over de rechtmatigheid te bevorderen. In bijgevoegd plan van aanpak wordt beschreven hoe VRF met deze verandering omgaat, welke stappen worden doorlopen en welke keuzes dat met zich meebrengt. Om de rechtmatigheidsverklaring verder in te richten wordt op twee onderdelen besluitvorming gevraagd. Bij de inrichting kiezen we voor een systematiek die niet leidt tot meerkosten.</p>

Beoogd effect	Voldoen aan de aanpassing van artikel 213 van de Gemeentewet zodat VRF zelf een oordeel afgeeft over de rechtmatigheidsverantwoording. VRF zal deze verantwoording intern moeten organiseren zodat het DB hierover een verklaring kan afgeven.
Argumenten	
Kanttekeningen/risico's	<ol style="list-style-type: none"> 1. De invoering van de wetwijziging is al meerdere malen uitgesteld. VRF gaat ervan uit dat over het boekjaar 2022 een oordeel over de rechtmatigheid zal moeten worden afgegeven. 2. Het zelf afleggen van een verantwoording over de rechtmatigheid is nieuw. Dit betekent dat het vinden van de juiste weg in de praktijk een zoektocht zal zijn. Hierdoor is het mogelijk (bijvoorbeeld na overleg met de accountant) dat nog wijzigingen zullen optreden in het controleplan.
Financiële consequenties	Geen.
Vervolgaanpak/uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> - Auditcommissie: 30 mei 2022 - Bestuurscommissies: 9 juni 2022 <p>Met de uitgangspunten van Begroting 3.0 in het achterhoofd (vastgesteld in december 2021 door het AB), dienen traditionele bedrijfsvoeringsonderwerpen nu ook ter informatie te worden voorgelegd aan de bestuurscommissies.</p> <ul style="list-style-type: none"> - DB: 16 juni 2022 <p>Op het moment dat de wetwijziging volledig is goedgekeurd, zal het controleprotocol en eventueel de controleverordening worden aangepast en ter goedkeuring worden aangeboden.</p>
Communicatie	
Besluit	Kies een item.
Paraaf secretaris	
Kopie naar auteur	

Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording 2022

1. Wat gaat er veranderen?

Tot en met 2021 geven externe accountants een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Het is de verwachting dat een wetwijziging wordt aangenomen waardoor vanaf boekjaar 2022 het Dagelijks Bestuur (DB) verantwoordelijk wordt voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. De externe accountant geeft vanaf dat moment alleen nog een controleverklaring af met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

1.1 Wijzigingswet met betrekking tot rechtmatigheid

Voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening gelden wettelijke eisen die zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De commissie BBV geeft die richtlijnen aan gemeenten en andere decentrale overheden over de uitvoering en toepassing van het BBV. Er komt een wetwijziging aan over de verantwoording over rechtmatigheid in jaarrekeningen van gemeenten en veiligheidsregio's.

De redenen voor deze wijziging zijn:

- Een expliciete rechtmatigheidsverantwoording onderstreept de aanspreekbaarheid van het DB.
- Het kan een kwaliteitsverhogend effect op de financiële bedrijfsvoering hebben.
- De voorgestelde methodiek sluit bovendien aan bij een bredere maatschappelijke trend, waarbij het bestuur verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. De verantwoordelijkheid voor de financiële huishouding en het rechtmatig handelen wordt hiermee explicieter bij het DB belegd. Dat is een verplichting en een uitdaging.

1.2 Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording wordt gezamenlijk uitgevoerd door de ambtenaren op de afdelingen binnen VRF verantwoordelijk voor de uitvoering van de interne controle, de concerncontroller die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) en het DB dat de verantwoording moet afgeven. Om te komen tot een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zal er nauw contact moeten zijn. Zo zullen de interne controlewerkzaamheden moeten worden afgestemd met VIC. En geeft VIC naar aanleiding van de scoping, fraude-risicoanalyse en eerdere uitkomsten van de verbijzonderde interne controle weer input voor de interne controle. Zo kan het zijn dat uit de systeemgerichte werkzaamheden zoals uitgevoerd door de VIC blijkt dat de interne beheersing op orde is en de kwaliteitscontrole het kan doen met een kleinere steekproef.

Alhoewel het DB een explicietere verantwoordelijkheid krijgt, zal niet 'alles' anders worden. De werkzaamheden om vast te stellen of rechtmatig is gehandeld, zullen niet wezenlijk anders worden. Het normenkader (met relevante wet- en regelgeving) wordt vastgelegd en daarnaast zal jaarlijks een intern controleplan worden opgesteld. Op basis daarvan worden Verbijzonderde Interne Controles (VIC) uitgevoerd door VRF. De resultaten van deze audits vormen een belangrijke input voor de beoordeling door de accountant. Daar komt bij dat er

grote “overlap” bestaat tussen aspecten van rechtmatigheid en getrouwheid. Mede hierom zal de accountantscontrole ook niet fundamenteel veranderen.

2. Rollen rechtmatigheidsverantwoording

2.1 Algemeen Bestuur

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is mede bedoeld om het gesprek te ondersteunen tussen het Algemeen Bestuur (AB) en het DB, over de (financiële) rechtmatigheid. Met als doel om de kaderstellende en controlerende rol van het AB op dit vlak te versterken. Hierbij zal het AB de verantwoordingsgrens vast moeten stellen (tussen de 0% en 3%) en aangeven aan het DB, wat over de rechtmatigheid in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen moet worden.

In de praktijk zal na afloop van het kalenderjaar en na het uitvoeren van alle controles een gesprek tussen AB en DB plaatsvinden over de bevindingen van de rechtmatigheidsverantwoording. Over de exacte invulling en de timing van dit gesprek wordt nog nagedacht, maar de (voorzitter van de) Auditcommissie zou hierin een rol kunnen spelen. Na afloop van dit gesprek kan worden bepaald wat in de bedrijfsvoeringsparagraaf dient te worden opgenomen.

2.2 Dagelijks Bestuur

De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid ligt bij het DB. Het DB richt daarvoor de administratie en interne beheersing zodanig in, dat het verantwoording kan afleggen. Het DB is verantwoordelijk voor het vermijden van rechtmatigheidsfouten en het optimaliseren van de bedrijfsprocessen om dit te voorkomen. Het afleggen van verantwoordelijkheid door het DB ondersteunt de verantwoordelijkheidsverdeling tussen AB en DB. Hierbij is het volgende van belang. Het DB neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening waarin wordt aangegeven of rechtmatig is gehandeld. Daarnaast kan een toelichting worden opgenomen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag over de kwaliteit van de interne beheersing en de leer- en verbeterpunten.

2.3 Accountant

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording – straks een onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring wordt straks geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid. Het DB zal immers de rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. De accountant zal uitsluitend toetsen of de jaarrekening getrouw is, maar toetst daarbij dus ook of de rechtmatigheidsverantwoording dat is. Hierbij wordt beoordeeld of de rechtmatigheidsverantwoording:

- Juist, toereikend en volledig is;
- Geschikt is voor het doel waarvoor deze wordt verstrekt;
- Geen ander beeld oproept en overeenkomt met de feiten. Dit maakt dat afstemming en overleg met de accountant over de wijze waarop door VRF de rechtmatigheidsverantwoording wordt vorm gegeven noodzakelijk is. Op deze manier wordt voorkomen dat de accountant alsnog zelf (delen van) de

rechtmatigheidsverantwoording over doet omdat deze van mening is onvoldoende te kunnen steunen op de bevindingen.

2.4 Medewerkers en proceseigenaren in de eerste lijn

De interne controle wordt uitgevoerd door de lijnorganisatie. Dit is het proces dat gericht is op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid omtrent het bereiken van doelstellingen en maakt het mogelijk om hierover verantwoording af te leggen. Werkzaamheden die hiervoor in beeld komen zijn gegevensgerichte controlewerkzaamheden zoals steekproeven/detailcontroles en cijferanalyses. Een voorbeeld is het zelf uitvoeren, gedurende het jaar, van steekproeven. Door gedurende het jaar de kwaliteitscontroles uit te voeren, kunnen snel maatregelen worden genomen bij constatering, waardoor herstelacties worden geminimaliseerd en verdere fouten worden voorkomen. De kwaliteit van de werkzaamheden gaat hierdoor omhoog. De kwaliteitscontrole vormt de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording.

2.5 VIC-team / Interne auditors

De verbijzonderde interne controle (VIC) wordt uitgevoerd door de concerncontroller en heeft als doel om, onafhankelijk van de teams die de interne controle hebben uitgevoerd, vast te stellen of de interne controlemaatregelen (controle binnen de processen) zijn uitgevoerd en voldoende hebben gewerkt. Met behulp van de verbijzonderde interne controle wordt op onafhankelijke wijze getoetst of de teams de interne controlemaatregelen naleven. De VIC vormt hiermee het sluitstuk voor de rechtmatigheidsverantwoording.

3. Besluiten

3.1 Bepaling hoogte verantwoordingsgrens

Om als AB de controlerende rol te kunnen vervullen, is het van belang te bepalen wanneer zij geïnformeerd willen worden. Voor iedere euro of boven een bepaald bedrag? Dit bedrag, de zogenaamde verantwoordingsgrens, is een door het AB vast te stellen bedrag, waarboven het DB de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. Het AB is vrij om binnen de genoemde bandbreedte van 0% tot 3% de verantwoordingsgrens te bepalen.

De rechtmatigheidsverantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de 'van belang zijnde aspecten' in de verantwoording hoeven te worden betrokken. De grens waarboven afwijkingen in de verantwoording moeten worden opgenomen wordt door het AB bepaald en bedraagt maximaal 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). Onder afwijkingen wordt verstaan fouten (dus het niet naleven van wet- en regelgeving) en/of posten waarvan bij het DB onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid (omdat juristen bijvoorbeeld van mening verschillen over een aanbesteding). Benadrukt wordt dat deze onduidelijkheden zich niet een-op-een hoeven te verhouden met het begrip onzekerheden in de controle van de accountant. Het DB voert immers geen accountantscontrole uit, maar kan vanuit interne toetsingen en monitoring informatie krijgen over onduidelijkheden die twijfels geven over de rechtmatigheid en uit dien hoofde moeten worden gecommuniceerd met het AB. Voor de afwijkingen wordt een grens van maximaal 3% gehanteerd.

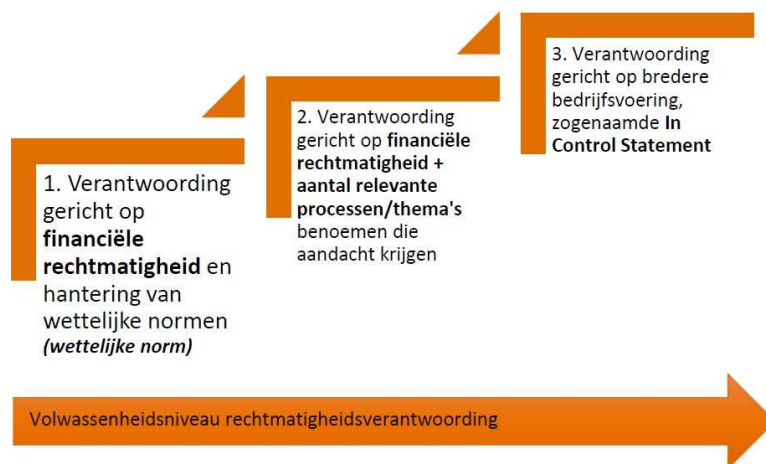
Aangezien het jaar 2022 het eerste jaar is dat de rechtmatigheidsverantwoording verstrekt dient te worden, kiezen wij ervoor om de grens van 3% te hanteren. Deze verantwoordingsgrens geldt voor fouten en onduidelijkheden afzonderlijk. Dit betekent dat rechtsmatigheidsfouten pas in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen en toegelicht wanneer zij boven het door het AB vastgestelde percentage komen. Wanneer het voor het DB niet duidelijk is of financieel rechtmatig is gehandeld, worden deze eveneens pas in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en toegelicht indien zij boven het door het AB vastgestelde percentage komen.

Besluit 1:

De verantwoordingsgrens te bepalen op 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves).

3.2 Rechtmatigheidsverantwoording als groeimodel?

De rechtmatigheidsverantwoording zoals de wet voorschrijft betreft alleen de financiële rechtmatigheid binnen de decentrale overheid. Dit is qua inhoud hetzelfde als waarover de accountant in de huidige situatie een oordeel geeft. De hiervoor beschreven verantwoording gericht op financiële rechtmatigheid en hantering van de wettelijke normen is in onderstaande figuur weergegeven als **variant 1**. Voor de invulling van de rechtmatigheidsverantwoording zijn, afhankelijk van het ambitieniveau van de organisatie, diverse varianten mogelijk, te weten:

Figuur B.1: Drie varianten: van rechtmatigheidsverantwoording tot ICS

In **variant 2** kan het AB ook vragen andere elementen toe te voegen aan de rechtmatigheidsverantwoording. Voordeel hiervan is dat het AB aanvullend geïnformeerd kan worden over belangrijke aandachtspunten binnen de bedrijfsvoering als impuls om hier verbeteringen in aan te brengen. Uiteraard leidt dit tot extra controle- inspanningen (middelen en formatie) binnen de organisatie.

Variant 3 betreft de logische stap om, in gedachte van een verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering en interne beheersing, over het gehele functioneren van de organisatie een "In Control Statement" (ICS) af te geven. Dit gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording

en geeft ook aan of het systeem van interne beheersing en risicomanagement toereikend is om de risico's te beheersen.

Gezien de huidige stand van zaken rondom rechtmatigheid in de jaarrekening, de ontwikkeling van de administratieve organisatie en interne controle binnen VRF en de stappen die nog gezet moeten worden om in 2022 klaar te zijn om zelf verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid, wordt voorgesteld om vooralsnog uit te gaan van variant 1. Een doorontwikkeling kan na 2022 worden overwogen.

Besluit 2:

Het ambitieniveau vast te stellen op een rechtmatigheidsverantwoording gericht op de financiële rechtmatigheid en hantering van wettelijke normen (variant 1).

4. Fundament voor de rechtmatigheidscontrole

4.1 Normenkader

Het normenkader voor een rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de VIC relevante regelgeving van hogere overheden en VRF zelf. Dit is wet- en regelgeving die bepalingen bevat over financiële beheershandelingen en door AB is vastgesteld en voorgeschreven. Het normenkader dient uiterlijk voor de aanvang van de jaarrekeningcontrole te zijn vastgesteld. Overeenkomstig de kadernota rechtmatigheid (Bado) is het normenkader rechtmatigheid namelijk een inventarisatie van de voor de accountantscontrole relevante regelgeving. Het normenkader wordt geoperationaliseerd in het toetsingskader, waarin per wet/regeling/verordening is vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing. Het AB hoeft dit normenkader niet expliciet (jaarlijks) vast te stellen, maar kan het normenkader ook bevestigen door het voor kennisgeving aan te nemen.

Het normenkader is toegevoegd als Bijlage 1.

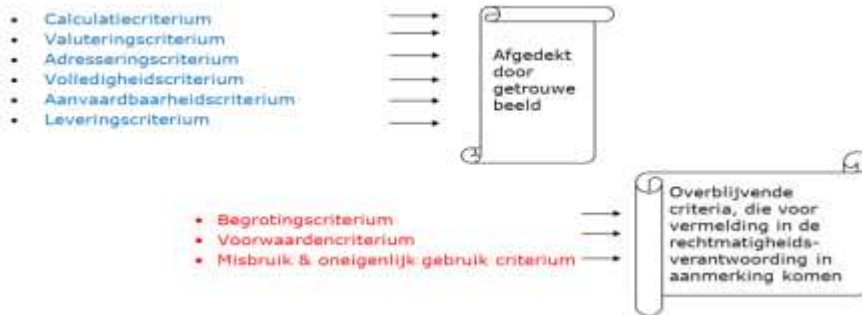
4.2 Controleprotocol en de controleverordening

Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening. De controleverordening beschrijft de regels die gelden voor de controle van de jaarrekening.

Het controleprotocol en de controleverordening zullen worden aangepast op het moment dat de wijziging van de wet is gepubliceerd en vervolgens worden voorgelegd aan het AB.

4.3 Rechtmatigheidscriteria

Rechtmatigheidscriteria In de literatuur en wetsgeschiedenis worden negen rechtmatigheidscriteria onderscheiden.

De bovenste zes (blauwe) criteria zien toe op de getrouwheid en blijven van toepassing bij het vaststellen van de jaarrekening door het AB. Er is dus sprake van overlap. Over deze criteria wordt niet afzonderlijk gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast blijven deze criteria onderdeel uitmaken van de reguliere jaarrekeningcontrole en de controleverklaring van de accountant. Blijven over de laatste drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium, misbruik & oneigenlijk gebruik. Deze komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

4.4 Risicoprofiel

In gesprekken met de organisatie kan worden ingegaan op fraudesignalen. Een best practice is om jaarlijks een frauderisico-analyse op te stellen en deze te bespreken in de organisatie met directie, auditcommissie en eventueel DB. Doel van de frauderisicoanalyse is te onderzoeken en toetsen of bestaande procedures 'fraudeproof' zijn. Naast fraudesignalen wordt gekeken naar de effectiviteit van de beheersmaatregelen. Voor de uitvoering van de VIC wordt ook gekeken naar de uitkomsten van de interne controle. Bij het bepalen van de processen met het hoogste risico wordt gebruik gemaakt van deze informatie.

4.5 Aanpassingen interne controleplan

Het interne controleplan kan worden aangepast indien vanuit de bevindingen van de accountant uit de management letter of indien wordt geconstateerd dat de beheersmaatregelen niet het gewenste effect hebben gehad gedurende het jaar. Daarnaast zal tevens een aantal procesbeschrijvingen worden opgesteld om te bepalen of hier nog aanvullende risico's worden gevonden. Hiermee zal worden gestart met de meest belangrijke processen.

5. Tenslotte

In dit plan van aanpak wordt een beslissing gevraagd over het ambitieniveau, de verantwoordingsgrens en ligt het normenkader ter vaststelling voor. Ter informatie wordt het interne controleplan 2022 tevens aangeboden.

Het normenkader is opgenomen in Bijlage 1 en het format voor de rechtmatigheidsverantwoording in Bijlage 2.

Bijlage 2 Format rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid DB

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het DB aan in hoeverre in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de door het AB vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het AB op XX XXX 202X vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het AB bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief de mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op €x.

Conclusie

Het DB is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties (niet) rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- ..
- ..
- ..

In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het DB beschreven welke actie zij onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Intern controleplan 2022

Alwin Postma

April 2022

1. Doelstelling intern controleplan

De doelstelling van dit intern controleplan is om op gestructureerde wijze aan te geven welke stappen wij nemen om vast te stellen dat onze organisatie 'in control' is. Het begrip 'in control zijn' betekent concreet:

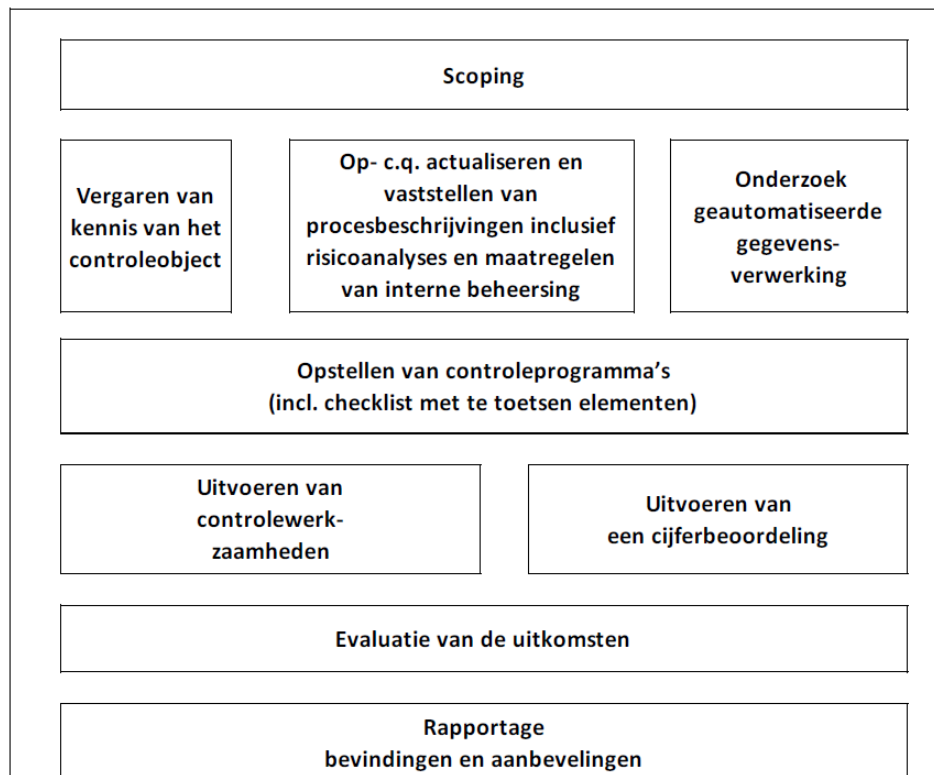
- Betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening
- Naleving van relevante wet- en regelgeving
- Effectiviteit en efficiency van de bedrijfsprocessen.

De Verbijzonderde Interne Controle (VIC) wordt zoveel mogelijk procesgericht ingevuld. Hierbij geldt als uitgangspunt dat niet elke individuele vastlegging in de administratie wordt getoetst maar de processen achter de gegevens worden getoetst. Hierbij wordt beoordeeld of de processen de juistheid, tijdigheid en volledigheid waarborgen. Procesgerichte controle bestaat in hoofdlijnen uit de volgen de stappen:

- Bepalen controledoelstelling
- Bepalen relevante wet- en regelgeving (toetsingskader)
- Risicoanalyse op procesniveau
- Het in kaart brengen van de opzet
- Het vaststellen van het bestaan
- Het toetsen van de werking
- Het rapporteren over de bevindingen en adviseren van verbeteringen.

Het controleplan 2022 heeft primair tot doel om de (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid vast te stellen.

Dit zal resulteren in de schematisch weergegeven opbouw

2. Onderscheid significante- en overige processen

De processen zijn geselecteerd op basis van de volgende aspecten.

- In beginsel zijn alle processen met een financiële stroom geselecteerd om beoordeeld te worden.
- Voor alle benoemde processen in het uitvoeringsplan is beoordeeld in hoeverre er sprake is van een hoger/lager risico.
- Processen die vanuit de frauderisico-analyse als significant wordt aangemerkt worden sowieso betrokken worden in de VIC.

De huidige opzet van de risicoanalyse is vooral een inschatting die vooraf is gemaakt o.b.v. de bevindingen van voorgaand jaar, de bevindingen vanuit de interimcontrole en jaarrekeningcontrole van de accountant en de frauderisico-analyse. Dit is een goede basis om mee verder te gaan, maar is altijd aan aanpassingen onderhevig.

Er wordt gewerkt met een bijstelling van het risico wanneer de opzet en bestaan a.d.h.v. een lijncontrole is verricht. Vanuit deze beoordelingen kunnen afwijkende beelden ontstaan die een bijsturing van het eerder ingeschatte risico wenselijk maken (wijziging in de wet- en regelgeving, de mate van kwalitatieve en financiële control en of er sprake is van mutaties in werkprocessen/medewerkers). Deze bijsturing zal een effect hebben op de uiteindelijke controlerichting (systeem- of gegevensgericht) en de daarmee gemoeide aantallen.

Onderdeel	Controleaanpak
<i>Risico's</i>	<ul style="list-style-type: none">• Inventariseren van de risico's (i.s.m. vakafdeling).• Scoren van de kans & impact van de risico's (hoog, middel, laag).
<i>Beheersmaatregelen</i>	<ul style="list-style-type: none">• Inventarisatie van de fysieke & geautomatiseerde beheersmaatregelen: <i>Wie doet wat, wanneer, waarmee en waarom?</i>• Vaststellen van de opzet, het bestaan en – waar noodzakelijk – de werking van deze beheersmaatregelen.
<i>Restrisico's</i>	<ul style="list-style-type: none">• Kwantificeren van het restrisico.• Bepalen van gegevensgerichte controlewerkzaamheden (detailcontroles, cijferbeoordelingen, cijferanalyses, verbandscontroles).

3. Uitvoering / vastlegging per proces

Door het uitvoeren van testwerkzaamheden kan een oordeel worden gegeven over de werking van deze interne beheersingsmaatregelen. Wij streven ernaar zoveel mogelijk systeemgericht te controleren in plaats van gegevensgericht. Dit betekent het volgende:

- Systeemgerichte controle: **testen van beheersmaatregelen**, op basis van analyse van het proces (opzet en bestaan) wordt bepaald in hoeverre beheersmaatregelen bestaan binnen het proces waarop gesteund kan worden. Indien er effectieve beheersmaatregelen bestaan

binnen het proces, kan gekozen worden voor controle van de effectiviteit van beheersmaatregelen

- Gegevensgerichte werkzaamheden worden uitgevoerd om afwijkingen van materieel belang op beweringniveau (richting) te ontdekken en omvatten detailcontroles van transactiestromen, posten in het financiële overzicht en onderdelen van de toelichting bij het financiële overzicht, alsmede gegevensgerichte cijferanalyse. Gegevensgerichte werkzaamheden worden uitgevoerd om in te kunnen spelen op het ingeschatte risico van een afwijking van materieel belang. Deze methode wordt gevolgd indien blijkt dat niet gesteund kan worden op beheersingsmaatregelen.

De doelstelling van het uitvoeren van systeemgerichte werkzaamheden is te beoordelen of een interne beheersingsmaatregel effectief heeft gewerkt. Het doel van een gegevensgerichte detailcontrole is om afwijkingen van materieel belang op beweringniveau te ontdekken.

De werkprogramma's per proces zijn voor de komende jaren het spoorboekje voor de uit te voeren controles. De werkprogramma's zullen voorafgaande aan de controle (opzet, bestaan en werking) opgesteld worden.

De opbouw van de werkprogramma's per proces is als volgt:

1. Doelstelling controle. Hierin wordt de controledoelstelling opgenomen. Moet deze op rechtmatigheid (recht, hoogte of duur), juistheid (kosten) of volledigheid (opbrengsten) worden gecontroleerd en wat zijn de posten in de programmarekening en de balans die gerelateerd zijn aan de processen.
2. Wet- en regelgeving (normenkader) van toepassing op het proces en de impact hiervan op de interne controle. Hier wordt ingegaan op de relevante wet- en regelgeving en rechtmatigheidsaspecten van het desbetreffende proces inclusief de toelichting hoe dit geborgd is in het proces en de uitvoering van de interne controle.
3. Risicoanalyse. In dit hoofdstuk zijn de risico's en beheersmaatregelen in het betreffende proces weergegeven (in beginsel de opzet en bestaan). Deze risico's en beheersmaatregelen zijn het vertrekpunt van de interne controle en beschrijven overzichtelijk de beheersing van het proces. Hierin wordt niet alleen gefocust op financiële risico's maar is ook aandacht voor juridische risico's en eventuele niet-financiële risico's (bedrijfsvoerings- / dienstverleningsrisico's). Voor 2022 ligt de focus primair op de financiële rechtmatigheid.
4. Overzicht bevindingen en aanbevelingen. In dit overzicht zijn de bevindingen en aanbevelingen weergegeven die uit de risicoanalyse komen.
5. Werkzaamheden interne controle. Hierin worden concreet de werkzaamheden van de interne controle beschreven. Dit begint met de beoordeling van de opzet (door middel van een jaarlijkse actualisatie van de risicoanalyse met de proceseigenaar waardoor de procesbeheersing in beeld is), vervolgens het bestaan van het proces waarbij door middel van een lijncontrole het proces in beeld wordt gebracht. Vervolgens wordt de werking van de beheersmaatregelen beschreven waarbij via deelwaarnemingen de werking wordt getoetst.
6. Evaluatie en conclusie.

Wanneer belangrijke beheersingsmaatregelen in het proces niet aanwezig of zichtbaar zijn en hierdoor het risico niet voldoende afdekt, moeten aanvullende gegevensgerichte controles worden

uitgevoerd. Ook vormt een evaluatie van de bevindingen van vorig jaar en ontwikkelingen in het huidige jaar een rol in het bijstellen van de werkprogramma's.

Ten tijde van het schrijven van dit controleplan zijn de procesgerichte controles nog niet uitgevoerd. Deze controles zijn voor de belangrijkste processen voorzien in 2022. Dit betreft de processen Betalingsverkeer, Inkoop en aanbesteden en Personeel en salarissen.

RAPPORTAGE

Allereerst worden de uitkomsten van de VIC per proces gerapporteerd aan de proceseigenaar. De proceseigenaar krijgt hierbij de gelegenheid om een reactie te geven op de bevindingen en aanbevelingen vanuit de VIC.

Vervolgens wordt vanuit de rapportage per proces een overkoepelende rapportage opgesteld. Deze overkoepelende rapportage is primair gericht aan het management. De accountant zal het rapport ter kennisneming ontvangen.

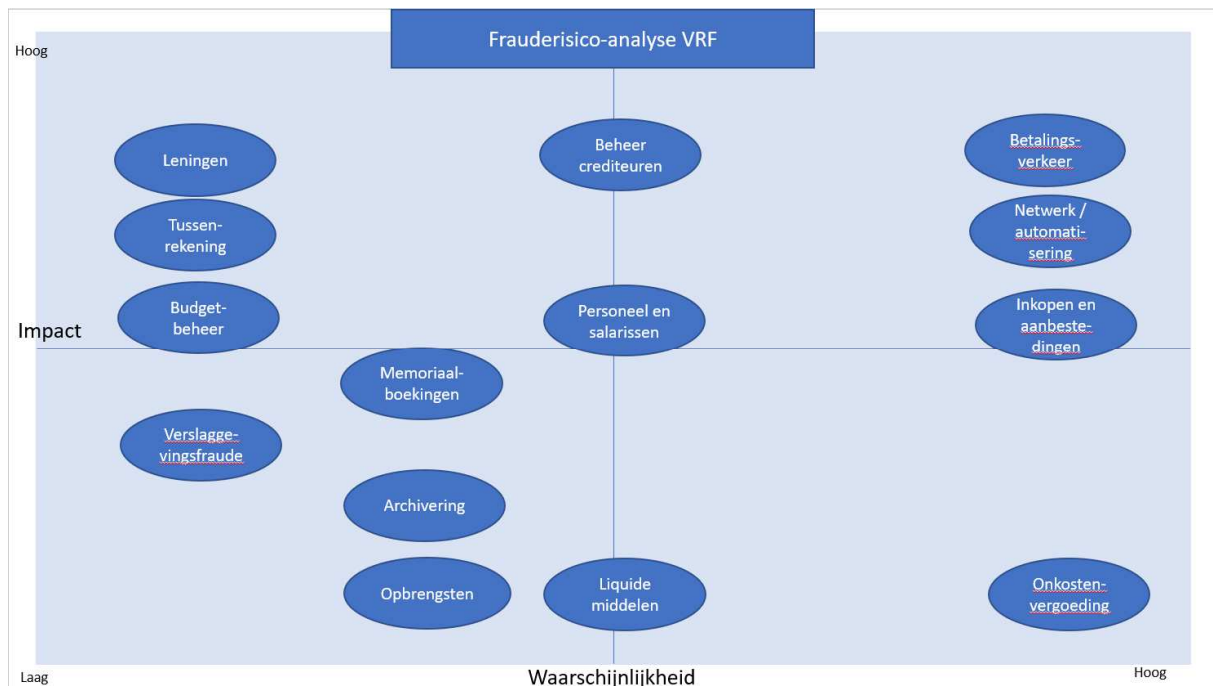
De rapportage (inclusief eventuele bijlagen) moet inzage geven in:

- Bijzonderheden naar aanleiding van de risicoanalyse;
- De omvang en aard van de uitgevoerde controles;
- De geconstateerde onvolkomenheden op detailniveau (financieel/niet-financieel, herstelbaar/niet-herstelbaar, rechtmatigheid);
- Een kwantificering van de fouten per proces plus de beantwoording van de vraag of en zo ja waar men financieel risico loopt;
- Conclusies en aanbevelingen;
- De voortgang ten aanzien van eerdere verbeteringsvoorstellen.

Bijlagen:

- A. Uitvoeringsplan VRF 2022

Uitvoeringsplan Interne Controle 2022

Planning

Per proces zijn de volgende werkzaamheden gepland:

Betalingsverkeer

Risico's:

- Inkopen zijn onrechtmatig omdat de geldende budgethoudersregeling niet wordt gevolgd (hoog risico).
- Er wordt op onrechtmatige wijze geld onttrokken aan de bank- en girorekeningen (hoog risico).

Werkzaamheden:

- Check op de autorisatie van verplichtingen en facturen conform de geldende budgethoudersregeling;
- Steekproefsgewijze controle vanuit betalingsrun om vast te stellen dat naam en rekeningnummer overeenstemmen met de factuur;
- Check op het verrichten van betalingen door de juiste personen;

Controlestrategie: Er is vastgesteld dat de afdeling financiën hier ook regelmatig checks op uitvoert en dit geldt zeker voor betalingen groter dan € 10.000. Daarom is een beperkte steekproef voldoende om de budgethoudersregeling en de betalingsrun te controleren.

Planning: Drie maal per jaar zal bij 25 facturen deze check worden uitgevoerd. Daarnaast zal ook drie maal per jaar worden gecheckt of de betalingsrun door de juiste personen is goedgekeurd.

Inkopen en aanbestedingen

Risico's:

- Er wordt niet voldaan aan de voorschriften van EU-aanbesteding (hoog risico);
- Inkopen zijn onrechtmatig omdat ze in strijd met het interne inkoopbeleid tot stand zijn gekomen (NB: van toepassing zolang dit in het normenkader staat) (midden risico);

Werkzaamheden:

- Toetsen van de juiste aanbestedingsprocedure vanuit Europese regelgeving.
- Vaststellen dat bij het inkopen de verplichtingen van het inkoopbeleid (bv. meervoudig onderhands aanbesteden) zijn nageleefd.

Controlestrategie:

Het proces van Europees aanbesteden heeft nog steeds extra aandacht nodig binnen VRF, ondanks dat er de afgelopen jaren belangrijke stappen zijn gezet. Voorgaande neemt niet weg dat aan de hand van de volledige crediteurenlijst zal worden gecheckt op welke wijze inkopen zijn aanbesteed. Drie maal per jaar zullen alle crediteuren uit de boekhouding worden geëxporteerd en zal worden nagegaan op welke wijze is aanbesteed en of gedurende het kalenderjaar het risico bestaat dat de grens voor Europees aanbesteden wordt overschreden. Begin 2023 zal de definitieve lijst worden opgesteld. Gedurende 2022 zal een contractregister worden opgesteld, met als doel om eenvoudiger te kunnen vaststellen of er uitgaven worden gedaan terwijl de einddatum van het raamcontract is verstreken.

Netwerk / automatisering

Risico's:

- Het netwerk en/of applicaties zijn toegankelijk voor onbevoegden en/of onbevoegden kunnen wijzigingen aanbrengen in het netwerk en/of de applicaties (hoog risico).

Gedurende 2022 worden normen van BIO/NEN geïmplementeerd bij VRF. Hiertoe is een project opgezet. Daarnaast heeft de accountant in de management letter een aantal opmerkingen en aanbevelingen gedaan die betrekking hebben op dit onderdeel. Er zal worden getoetst in hoeverre deze aanbevelingen zijn opgevolgd.

Verder zullen geen werkzaamheden worden uitgevoerd vwb. dit onderwerp.

Personeel en salarissen

Risico 1 : Brutosalarissen zijn onrechtmatig omdat CAR/UWO onjuist wordt toegepast (midden risico):

- Toetsing op juistheid toepassen rechtspositie (CAR/UWO, eigen beleid);
- Review op toepassing standenregister salarisadministratie;

Risico 2: Pensioenpremies zijn onrechtmatig doordat verkeerde premiepercentages en/of franchises zijn toegepast (midden risico);

- Review op de extern uitgevoerde (verbands)controles in de salarisadministratie, specifiek rondom sociale lasten, premies en loonheffing;
- Controle van het bruto-netto traject (toepassing van juiste premies, toeslagen);

Risico 3: Loonheffing is onrechtmatig door de verkeerde toepassing van de arbeidskorting danwel loonheffingstabel (midden risico);

- Review op de extern uitgevoerde (verbands)controles in de salarisadministratie, specifiek rondom sociale lasten, premies en loonheffing;
- Controle van het bruto-netto traject (toepassing van juiste premies, toeslagen);

Risico 4: Declaraties zijn onrechtmatig doordat uitbetaalde declaraties niet conform interne en externe wet -en regelgeving zijn bepaald (midden risico);

- Controle op declaraties van reiskosten en onkosten;
- Deelwaarneming en analyse declaraties vrijwilligers;

Risico 5: Brutosalarissen zijn onrechtmatig doordat betaald wordt aan personen die niet (langer) in dienst zijn (deadman payroll; midden risico);

- Review op toepassing standenregister salarisadministratie;

Controlestrategie:

Maandelijks wordt een standenregister opgesteld ter controle van de salarisadministratie, waarbij gecontroleerd wordt op:

- de juistheid en volledigheid van de dossiers van in- en uitdiensttreding;
- of alles is afgerekend bij uitdiensttreding;
- de aanwezigheid van een onderlegger voor wijzigingen in salarissen;
- onderbouwing van de onkostenvergoedingen;
- of er fiscale issues zijn.

In januari worden aanvullende controles uitgevoerd op het bruto-nettotraject op basis van de nieuwe premies, op de schaalperiodiek-bedragen en op het invaliditeits- & arbeidsongeschiktheids-pensioen. Deze controles worden opnieuw uitgevoerd wanneer het salaris in zijn geheel wijzigt door cao verhogingen.

Maandelijks wordt er door het systeem een random selectie van 50 onkostendeclaraties gegenereerd die door de salarisadministratie wordt gecontroleerd.

Voor wat betreft de vrijwilligersvergoedingen wordt twee maal per jaar een controle gedaan op de juistheid en autorisaties van vrijwilligersvergoedingen. Deze controle zal in augustus en aan het einde van het jaar worden uitgevoerd en er zullen dan elke keer 10 declaraties worden gecontroleerd.

Investerings en afschrijvingen

Risico 1: Verantwoorde investeringen komen niet toe aan de organisatie c.q. bestaan niet (langer) (midden risico).

- Toets op het bestaan van activa die zijn opgenomen in de administratie.

Risico 2: Investerings zijn niet uitgevoerd binnen het investeringsdoel van het ter beschikking gestelde krediet (midden risico);

- Benutting van investeringskredieten en gereedmelden van investeringen;

Risico 3: Er worden investeringen uitgevoerd waarvoor geen krediet is verkregen (midden risico);

- Benutting van investeringskredieten en gereedmelden van investeringen.

Risico 4: Het krediet wordt overschreden (begrotingsrechtmatigheid) (midden risico);

- Benutting van investeringskredieten en gereedmelden van investeringen.

Risico 5: Afschrijvingskosten zijn onrechtmatig omdat de afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de financiële verordening niet juist zijn toegepast (midden risico);

- Toetsen of juiste afschrijvingstermijnen worden toegepast;

Werkzaamheden:

Toetsen of juiste afschrijvingstermijnen worden toegepast: éénmaal per jaar wordt aan de hand van het vastgestelde Meerjaren Investeringsplan een controle worden uitgevoerd of de afschrijvingstermijnen overeen komen met de vastgestelde afschrijvingstermijnen.

Benutting van investeringskredieten en gereedmelden van investeringen: In de tweede bestuursrapportages (t/m augustus) en in het jaarrekening wordt gerapporteerd over de status van de investeringen. In de bestuursrapportage wordt tevens het verschil tussen de realisatie en het volledige krediet verklaard. Tijdens deze werkzaamheden kunnen de risico's op overschrijding van het investeringskrediet worden herkend. Aan het einde van het jaar zal in jaarrekening worden gerapporteerd over de realisatie over het afgesloten boekjaar.

Toets op het bestaan van activa in de administratie: De belangrijkste activa betreffen voertuigen van de brandweer. Er zal daarom worden getoetst of deze activa daadwerkelijk bestaan. De lijst met verzekerde voertuigen zal worden gecheckt met de activastaat.

Treasury / Leningen

Normenkader: Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), Regeling Schatkistbankieren
Decentrale Overheden en Financiële verordening

Risico 1: Er wordt niet voldaan aan de voorschriften rondom de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (midden risico);

Risico 2: Het proces van het aantrekken van (kasgeld)leningen is in strijd met het treasurystatuut (financiële verordening; midden risico);

Werkzaamheden:

Toetsen kasgeldlimiet en renterisiconorm: één maal per jaar worden deze indicatoren herberekend.

Toetsen het proces rondom aantrekken van nieuwe financiering: dit proces wordt alleen getoetst indien er daadwerkelijk een nieuwe financiering wordt aangetrokken.

Toetsen van gelden conform de regeling schatkistbankieren.

Toetsen van de vertaling van de meerjarige investeringsprogramma naar de treasury-cashflowbegroting.

Begrotingsrechtmatigheid

Risico 1: Er wordt ten onrechte geschoven tussen budgetten en programma's om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen (midden risico).

Risico 2: Begrotingsoverschrijdingen zijn onrechtmatig (midden risico).

Risico 3: Reservemutaties zijn in strijd met besluitvorming van AB (midden risico).

Werkzaamheden:

1. Voer een toets uit op de memoriaalboekingen en stel expliciet vast dat de memoriaalboekingen niet zijn gemaakt om te schuiven tussen budgetten.

Deze toets wordt zo veel als mogelijk uitgevoerd gedurende het kalenderjaar om de jaarafsluiting te ontlasten.

2. Toetsen of begrotingswijzigingen goed zijn doorgevoerd in de financiële administratie.

Uitvoering nadat een begrotingswijziging wordt goedgekeurd.

3. Stel vast of programma's een overschrijding laten zien. Zo ja, stel vast of de overschrijding past binnen de voorwaarden van de kadernota rechtmatigheid.

4. Stel vast dat overschrijdingen cf. het BBV worden toegelicht in de jaarstukken.

5. Toets of reservemutaties (zowel stortingen als onttrekkingen) voldoen aan besluitvorming van het AB (separaat besluit of begroting).

Verkopen en debiteuren

Het grootste deel van de opbrengsten van de VRF bestaat uit gemeentelijke bijdragen en de rijksuitkering BDuR. Voor deze opbrengsten wordt getoetst of deze conform bestuursbesluit respectievelijk de beschikking zijn verwerkt.

Declaratie VWS

Ook in 2022 staat in het teken van bestrijding van Covid-19, aangezien het ministerie van VWS voor het gehele jaar een opdracht heeft gegeven aan de GGD'en. Daarnaast heeft VWS aangegeven dat de onkosten ook in 2022 kunnen worden gedeclareerd. Net als in 2020 en 2021 zal daarom een declaratie worden ingediend bij het ministerie voor extra gemaakte kosten. Op de rechtmatigheid van deze declaraties zal zo goed als mogelijk worden toegezien. Er is een intern proces opgesteld om de besluitvorming hierover in geval bij onduidelijkheden te laten nemen door het DT. Daarnaast zal worden gecheckt of de berekeningen juist en volledig zijn uitgevoerd.

Declaratie opvang vluchtelingen Oekraïne

Veiligheidsregio's zijn vanuit hun taak in crisisbeheersing gevraagd een coördinerende rol op zich te nemen bij de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De aanvullende kosten zullen worden vergoed door het Rijk. Het ministerie van JenV zal hiervoor een regeling opstellen. Er zal op de rechtmatigheid van deze declaraties worden toegezien.

Planning van werkzaamheden en rapportage

Proces	Werkzaamheden	jan - apr	mei - aug	sep-dec
Betalingsverkeer	Check op de autorisatie van verplichtingen en facturen conform de geldende budgethoudersregeling	x	x	x
	Steekproefsgewijze controle vanuit betalingsrun om vast te stellen dat naam en rekeningnummer overeenstemmen met de factuur	x	x	x
	Check op het verrichten van betalingen door de juiste personen	x	x	x
Inkopen en aanbestedingen	Toetsen van de juiste aanbestedingsprocedure vanuit Europese regelgeving	x	x	x
	Vaststellen dat bij het inkopen de verplichtingen van het inkoopbeleid (bv. meervoudig onderhands aanbesteden) zijn nageleefd.	x	x	x
Netwerk en automatisering	Implementatie Bio/NEN : geen aanvullende werkzaamheden			
Personeel en administratie	Toetsing op juistheid toepassen rechtspositie (CAR/UWO, eigen beleid)			
	Review op toepassing standenregister salarisadministratie	x	x	x
	Review op de extern uitgevoerde (verband)controles in de salarisadministratie, specifiek rondom sociale lasten, premies en loonheffing	x		
	Controle van het bruto-netto traject (toepassing van juiste premies, toeslagen)	x		
	Controle op declaraties van reiskosten en onkosten	x	x	x
	Deelwaarneming en analyse declaraties vrijwilligers		x	x
Investerings en afschrijvingen	Toets op het bestaan van activa die zijn opgenomen in de administratie	x		
	Benutting van investeringskredieten en gereedmelden van investeringen		x	x
	Toetsen of juiste afschrijvingstermijnen worden toegepast;			x
Treasury en leningen	Toetsen kasgeldlimiet en renterisiconorm			x
	Toetsen het proces rondom aantrekken van nieuwe financiering	na aantrekking		
	Toetsen van gelden conform de regeling schatkistbankieren			x
	Toetsen van de vertaling van de meerjarige investeringsprogramma naar de treasury-cashflowbegroting			x
Begrotings-rechtmatigheid	Toets op memoriaalboekingen		x	x
	Toetsen of begrotingswijzigingen goed zijn doorgevoerd in de financiële administratie		x	
	Overschrijding programmabegroting vaststellen inclusief onderbouwing			x
	Toets of reservemutaties (zowel stortingen als onttrekkingen) voldoen aan besluitvorming van het AB			x
Verkopen en debiteuren	Toetsen of Bdur juist zijn verwerkt			x
Declaratie VWS	Toetsen rechtmatigheid en juistheid van de declaratie bij VWS	x	x	x
Rapportage			x	x

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole
 (de gearceerde vetgedrukte wet- en regelgeving is ook opgenomen in het toetsingskader)

Productgroepen	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
GHOR	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen	- Wet Veiligheidsregio's - Besluit Veiligheidsregio's	
Brandweer	Brandweezorg: - Planvorming - Risicobeheersing - Vakbekwaamheid - Materieelbeheer - Repressie Brandweer	- Wet Veiligheidsregio's - Besluit Veiligheidsregio's	
Jeugd-gezondheidszorg	Gezondheidsonderzoeken Jeugdgezondheidszorg Preventieve logopedie Advies en ondersteuning Rijksvaccinaties Spreekuren Kortdurende begeleiding Netwerken preventieve jeugdzorg Cursussen en voorlichting Tandheelkundige voorlichting Advisering leerplicht en leerlingenvervoer Extern vertrouwenspersoon Preventie ziekteverzuim	- Wet Publieke Gezondheid - Leerplichtwet - Wet op het primair onderwijs / Wet op de expertisecentra - Wet Maatschappelijke Ondersteuning	
Gezondheidsbevordering	Ondersteuning LGB Gezondheidsbevordering Documentatie Massamediale publieksinformatie Epidemiologisch onderzoek	- Wet Publieke Gezondheid - Wet op het primair onderwijs - Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen	
Algemene gezondheidszorg	Alg. Infectieziektebestrijding Bestrijding SOA Bestrijding TBC Reizigersvaccinatie Medische milieukunde Technische hygiëne zorg Publieke gezondheidszorg asielzoekers Vangnet- en Bemoeizorg (OGGZ) Forensische geneeskunde	- Wet Publieke Gezondheid - Wet op de lijkbezorging - Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding - Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming - Wet kinderopvang - AWBZ - Warenwetbesluit tatoeëren en piercen	

Algemeen Bestuur en ondersteunende processen	Algemeen beheer	<ul style="list-style-type: none"> - Grondwet - Burgerlijk Wetboek - Gemeentewet - Wet gemeenschappelijke regelingen - Algemene wet Bestuursrecht - Archiefwet - Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg - Wet op de geneesmiddelenvoorziening BES - Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst - Wet openbaarheid van bestuur - Wet markt en overheid - Algemene verordening gegevensbescherming - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht - Wet open overheid (WOO) 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân 2019 - Organisatieverordening Veiligheidsregio Fryslân 2020 - Archiefverordening Veiligheidsregio Fryslân 2014 - Besluit Informatiebeheer Klachtenregeling Zorg Veiligheidsregio Fryslân 2017 - Mandaatbesluiten
	Financieel beheer en treasurybeheer	<ul style="list-style-type: none"> - Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - Besluit accountantscontrole decentrale overheden - Besluit Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR) - Wet financiering decentrale overheden (FIDO) - Regeling uitvoering decentrale overheden (Ufdo) - Wet houdbare overheidsfinanciën (Hof) - Regeling schatkistbankieren decentrale overheden - Regeling Informatie voor derden (IV3) - Regeling Single Information Single Audit (Sisa) - Fiscale wetgeving 	<ul style="list-style-type: none"> - Financiële verordening Veiligheidsregio Fryslân 2016 (ex art 212 GW) - Controleverordening Veiligheidsregio Fryslân 2014 (ex art. 213 GW) - Regeling Budgethouderschap Veiligheidsregio Fryslân 2014
	Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> - Ambtenarenwet - Fiscale wetgeving - Sociale verzekeringswetten - Pensioenwet - CAR (-UWO) Veiligheidsregio's - Wet beroepen individuele gezondheidszorg (BIG) - Arbeidstijdenwet - Wet Arbeidsomstandigheden - ABP- wetgeving - Loga-circulaires - Circulaires Biza - Beroepscode voor verpleging en verzorging - Medisch tuchtrecht - Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen - Wet werk en zekerheid - Wet verbetering poortwachter - Wet normalisering rechtspositie ambtenaren 	

	Inkopen en contractbeheer	EU-aanbestedingsregels Aanbestedingswet 2012 Aanbestedingsbesluit Gids Proportionaliteit Wet markt en overheid	Inkoop- en aanbestedingsbeleid VRF 2021-2026
	Crisis COVID-19		- Verantwoordingsinstructie Meerkosten COVID-19 GGD - Verantwoordingsinstructie Meerkosten COVID-19 VR

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Informatienotitie 'Handreiking voor Publieke Gezondheid en Veiligheid bij evenementen' met daarin als onderdeel implementatie van de 'Veldnorm Evenementenzorg'.
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Niet Openbaar
Portefeuillehouder	Jan Rijpstra
Auteur	Aart Schoenmaker en Wim Kleinhuis
Bijlagen	-
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	10
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	afdeling Crisisbeheersing (GHOR).

Kennisnemen van	Regionale ontwikkeling Handreiking voor Publieke Gezondheid en Veiligheid bij evenementen en daarin als onderdeel de Veldnorm Evenementenzorg.
Inleiding	<p>In Fryslân hebben we sinds 2013 de bestuurlijk vastgestelde 'Handreiking publieke-evenementen GHOR Fryslân'. Deze handreiking wordt gebruikt bij de geneeskundige advisering in het proces om te komen tot een evenementenvergunning.</p> <p>In april 2017 is een landelijke inventarisatie gedaan onder evenementen-zorgaanbieders, certificerende organisaties, het Ministerie van VWS de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd en GGD GHOR Nederland. Er bleek grote behoefte te bestaan aan een veldnorm</p> <p>In 2019 zijn landelijk de documenten Handreiking voor Publieke Gezondheid en Veiligheid bij evenementen en de Veldnorm Evenementenzorg afgerond. De implementatieperiode liep tot en met 1 januari 2021 en is vanwege de coronapandemie verlengd tot 1 januari 2022.</p> <p>De inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd gebruikt bij het toetsen van de kwaliteit van zorg tijdens een evenement deze veldnorm.</p> <p>De veldnorm beschrijft wat goede evenementenzorg is en stelt normen over competenties, zorgniveaus, inzet, registratie en evaluatie. Ook geeft de veldnorm duidelijkheid over de verschillende termen en definities die binnen de evenementenzorg worden gehanteerd. Binnen de evenementenzorg onderscheiden we een aantal zorgniveaus. Zorgniveaus zeggen iets over de complexiteit van de zorgvraag van bezoekers die wordt ingezet bij evenementen. Met de veldnorm worden de bestaande twee</p>

zorgniveaus vervangen door zeven nieuwe (specifiekere) zorgniveaus en bijbehorende termen.

De veldnorm geeft evenementenorganisatoren en evenementenzorgverleners in de voorbereiding op evenementen kaders mee die bij de vergunningsaanvraag gebruikt moeten worden. Daarnaast geeft het de gemeenten en Veiligheidsregio Fryslân (GHOR) handvaten voor de evenementenvergunning en advisering.

Oorzaak uitgestelde regionale implementatie handreiking en veldnorm

De afdeling Crisisbeheersing had de planning om in 2020 de handreiking en de veldnorm te actualiseren c.q. te implementeren in samenwerking met zorgpartners en gemeenten. Eind januari 2020 kwam daarin een kink in de kabel in verband met de coronacrisis. Crisisbeheersing, en met name de GHOR-werkzaamheden stonf toen vol aan de lat om samen met de keten te zorgen dat de continuïteit van zorg in de regio geborgd was. Daarmee werden de werkzaamheden van de afdeling crisisbeheersing ook anders geprioriteerd. Deze prioriteit kon ook gemaakt worden doordat landelijk ook geen evenementen waren toegestaan.

Op het moment dat de landelijke maatregelen werden versoepeld en daarmee evenementen met restricties weer mogelijk waren, is er in nauwe samenwerking met gemeenten en zorgpartners planvorming en advisering ontwikkeld om veilige en gezonde evenementen te kunnen organiseren.

Het regionale beeld versus landelijke beeld vanuit de veiligheidsregio's in stand van zaken implementatie handreiking en veldnorm wijkt in grote lijnen niet af. Enkele regio's hebben informatief de gemeenten en zorgpartners geïnformeerd, twee regio's hebben de veldnorm volledig geïmplementeerd.

Basis op orde

De afdeling crisisbeheersing heeft begin 2022 een risicoanalyse voor het komende evenementenseizoen opgesteld in overeenstemming met de zorgpartners. Het beeld vanuit GHOR is gedeeld met de Friese gemeenten. Ook zijn al voor alle risicovollere evenementen meldingsformulieren in concept opgesteld en verstuurd naar de zorgpartners.

Ondanks dat de handreiking en de veldnorm nog niet regionaal zijn geactualiseerd en geïmplementeerd, is er binnen de regio Fryslân een stevige fundering in het kader van geneeskundige advisering van evenementen richting gemeenten. Daarnaast zijn er zeer korte lijnen met de zorgpartners, ter voorbereiding op de advisering en tijdens evenementen.

Traject van implementatie handreiking en veldnorm

De zorgpartners hebben op dit moment nog steeds te maken met de inzet rondom en gevolgen van de coronapandemie en daarnaast met de opvang vluchtelingen uit Oekraïne met basiszorg en/of medische evacuees. Daarom is de keuze gemaakt om dit evenementenseizoen in te steken op een sterke ketensamenwerking rondom evenementen, waarbij het voortijdig signaleren van knelpunten en afstemming met de zorgpartners en gemeenten voorop staat.

	<p>Het implementatieplan geeft de stappen aan die gezet moeten worden om medio november 2022 een geactualiseerde en geïmplementeerde handreiking en veldnorm ter vaststelling voor te leggen aan de Bestuurscommissie Veiligheid.</p> <p>Te nemen stappen in de implementatie zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afstemming met de zorgpartners en gemeenten over rollen en verantwoordelijkheden, definities evenementenzorg en loketfunctie GHOR. - Actualiseren handreiking en veldnorm en standaard- en maatwerkadviezen. - Ter voorbereiding op evenementen in 2023 actualiseren van factsheets. - Vanaf 1 januari 2023 werken volgens handreiking en veldnorm evenementenadvisering voor vergunningsverleningsproces gemeenten.
Kernboodschap	<p>De basis rondom de geneeskundige advisering voor publieksevenementen is in Fryslân op orde. Het jaar 2022 wordt samen met de zorgpartners en gemeenten gebruikt om de handreiking en veldnorm te implementeren, zodat de landelijke vastgestelde terminologie, taken en verantwoordelijkheden bij evenementenzorg herkenbaar en eenduidig zijn.</p>
Consequenties	<p>Het plan van aanpak voor de implementatie wordt digitaal vastgelegd in een implementatieplan. Dit plan bestaat uit 2 fasen: Informeren en implementeren.</p> <p><u>Informeren:</u> Mei en juni 2022 zorgpartners en gemeenten meenemen in de regionale ontwikkeling handreiking, inclusief veldnorm en de inspectie-bezoeken.</p> <p><u>Implementeren:</u> Juli, augustus, september 2022 - actualiseren handreiking en veldnorm verwerken in standaard- en maatwerkadviezen. Oktober, november 2022 –actualiseren factsheets advisering en opleveren handreiking.</p> <p>De handreiking (inclusief veldnorm) wordt november 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de Bestuurscommissie Veiligheid.</p> <p>Januari 2023 - bij adviesaanvragen dient de planvorming conform terminologie en inhoud veldnorm zijn.</p> <p>Voor aanvang evenementenseizoen 2023 zijn gemeenten en zorgpartners op vlieghoogte en gereed om volgens de veldnorm te werken.</p>
Kanttekening	<p>Aangekondigde pilot toezicht evenementenzorg door Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd</p> <p>In maart 2022 heeft de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) aangekondigd te starten met een pilot in het toezicht op evenementenzorg, op basis van de veldnorm.</p> <p>De inspectie gaat in het kader van de pilot diverse evenementen bezoeken, zo mogelijk ook in Fryslân en bij dit bezoek constateert dat de veldnorm nog niet is geïmplementeerd.</p>

	<p>Echter:</p> <ul style="list-style-type: none">- het is verklaarbaar (corona, opvang vluchtelingen Oekraïne) dat afronding van de implementatie nog niet heeft plaatsgevonden;- de gezondheidszorg bij evenementen gewaarborgd is;- de implementatie inmiddels is gestart, en- het perspectief dat op 1 januari 2023 implementatie is voltooid
Communicatie	Afstemming met de zorgpartners en gemeenten over rollen en verantwoordelijkheden, definities evenementenzorg en loketfunctie GHOR.

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing Vlieland
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. O. Brouwer
Auteur	Lars van Tongeren
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Risico Index Natuurbranden Vlieland 2. Maatregelenmatrix Vlieland 3. Voortgangsoverzicht gebiedsgerichte aanpak
Vergaderdatum	9-6-2022
Agendapunt	11
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Projectgroep Natuurbrandbeheersing: Arent ter Weeme, Jacques Pommer, Samira Veerbeek, Rutger de Groot en Lars van Tongeren
OR/GO	Kies een item.

Kennisnemen van	De nieuwe Risico Index Natuurbranden (RIN) van Vlieland met de bijbehorende maatregelenmatrix opgesteld vanuit de gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast kennis nemen van het voortgangsoverzicht van de gebiedsgerichte aanpak.
Inleiding	De RIN maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Hierbij wordt gekeken naar de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties. Deze risicoanalyse dient als input voor de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing om middels schouwen in het natuurgebied maatregelen te inventariseren en te prioriteren. Dit resulteert in een gezamenlijke maatregelenmatrix waarbij elke uit te voeren maatregel wordt weggezet in prioriteit, tijd en actiehouders. De maatregelenmatrix is opgesteld met verschillende partners. De RIN is inmiddels ter goedkeuring voorgelegd aan het afdelingsoverleg Risicobeheersing/Planvorming en het MT-brandweer met een positief resultaat.
Kernboodschap	Het beoogd effect van de RIN en de gebiedsgerichte aanpak is om risico's in beeld te brengen en onveiligheden en risico's ten aanzien van (brand)veiligheid in natuurgebieden te voorkomen/ te beperken.
Consequenties	Bij het met elkaar aangaan van de gebiedsgerichte aanpak voor het natuurgebied is er vanuit elke actor de intentie uitgesproken om mee te werken aan de gestelde maatregelen. De komende vier jaren betekent dit voor de projectgroep natuurbrandbeheersing dat er in samenwerking met Staatsbosbeheer en de gemeente Vlieland samengewerkt wordt om de afgesproken maatregelen uit te voeren.
Communicatie	De volgende communicatie heeft plaatsgevonden <ul style="list-style-type: none"> - Informeren college van Burgemeester en Wethouders gemeente Vlieland - Informeren afdelingsoverleg Risicobeheersing & Planvorming

	<ul style="list-style-type: none">- Informeren MT-Brandweer- Informeren repressieve dienst Brandweer Vlieland
--	--

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Vlieland

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Vlieland

Datum: 1-11-2021

Versie: Definitief

Opsteller: Lars van Tongeren (Brandweer Fryslân)

Medewerking: Bertwin Bergman (Staatsbosbeheer)
Sonja Vrijenhoek (Staatsbosbeheer)
Jacques Pommer (Brandweer Fryslân)
Arent ter Weeme (Brandweer Fryslân)
Ploegleden (post Vlieland Brandweer Fryslân)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
2. Aanpak	5
2.1 De methodiek.....	5
2.2 Proces.....	6
3. Resultaten	7
3.1 Beschrijving natuurgebied	7
3.2 Risico's natuurgebied	7
3.2.1 Score totaal.....	7
3.2.2 Score vaste factoren.....	8
3.2.3 Score aanwezige personen	9
3.2.4 Score preventief en preparatief	10
3.2.5 Correctiefactoren	11
3.2.6 Risico's	11
3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen	13
3.4 Overige bijzonderheden	13
4. Conclusie.....	14

1. Inleiding

De Risico Index Natuurbranden (= R.I.N.) maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Daarbij wordt de kans op ontstaan van brand in een natuurgebied buiten beschouwing gelaten. De definitie van natuurbrandrisico in deze methodiek is: 'de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'. Brandweer Fryslân stelt voor elk relevant natuurgebied in haar regio een R.I.N. op. Vanuit deze basis wordt verder gewerkt aan natuurbrandbeheersing doormiddel van de 'gebiedsgerichte aanpak' waarbij ingezet wordt op het reduceren van de risico's in een natuurgebied. Tevens vormt de R.I.N. input voor het Regionaal Risicoprofiel en is daarmee input voor het regionaal beleid van de veiligheidsregio. Dit betreft een actualisatie van de R.I.N. van 2013.

Natuurbrandrisico:
'De kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de methodiek van het opstellen van de R.I.N. en een beschrijving van het proces waar de R.I.N. onderdeel van uitmaakt. In het derde hoofdstuk worden de resultaten getoond van de inventarisatie. Hier wordt een beschrijving van het natuurgebied gegeven, de risico's in diverse kaarten weergegeven en een beschrijving van de preventieve en preparatieve maatregelen. Ook worden de kaartvakken met het hoogste risico en de meeste relevantie uitgelicht. De overige bijzonderheden van het natuurgebied komen ook aan bod. In hoofdstuk 4 wordt een algemene conclusie getrokken.

2. Aanpak

2.1 De methodiek

Conform de landelijke methodiek¹ worden de natuurbrandrisico's per natuurgebied in kaart gebracht. Elk natuurgebied wordt opgedeeld in kilometervakken. Per kilometer vak worden er 17 parameters in kaart gebracht, die samen een totaalscore geven voor het vak. De volgende parameters worden per vak geïnterpreteerd:

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Na het inventariseren van bovenstaande parameters en het eventueel toekennen van correctiefactoren ontstaat per kilometer vak een risicoclassificatie in de vorm van een kleur. De volgende risicoclassificatie wordt gehanteerd:

Score	Risico	Kleur kilometer vak
0 – 170	Geen risico	<i>Transparant</i>
170 – 300	Laag risico	<i>Groen</i>
301 – 400	Middelmatig risico	<i>Geel</i>
401 – 500	Hoog risico	<i>Oranje</i>
501 – meer	Zeer hoog risico	<i>Rood</i>

Om de natuurbrandrisico's te inventariseren wordt gebruik gemaakt van een webbased applicatie die in 2018 is ontwikkeld als deelproject van het programma 'Grootschalig Brandweeroptreden – Specialistisch Optreden'. Deze webbased applicatie maakt, afhankelijk van de geleverde data per

¹ Landelijke Risico Index Natuurbranden Handreiking versie 3.0.

regio, 12 van de 17 parameters automatisch inzichtelijk. Een handmatige check op de automatische parameters is van belang en wordt ook uitgevoerd.

2.2 Proces

Het opstellen van de R.I.N. is geïntegreerd met het proces van de 'gebiedsgerichte aanpak'. Om een juiste start te maken met het inventariseren van de natuurbrandrisico's is gedegen dossieronderzoek en een actorenanalyse van belang. Voor de R.I.N. zijn de natuurbeheerders en lokale brandweerkorpsen een belangrijke speler in het proces. Na de voorbereiding wordt een schouw van het desbetreffende natuurgebied gedaan met een multi-werkgroep. Aan de hand van de informatie uit de webbased applicatie, gesprekken met de partners en de schouw van het gebied wordt de R.I.N. opgemaakt. Vanuit deze basis wordt er middels de gebiedsgerichte aanpak verder gewerkt aan het reduceren van de natuurbrandrisico's. Per jaar worden een aantal natuurgebieden geactualiseerd. Met een cyclus van vier jaar worden alle natuurgebieden in Fryslân meegenomen. Dit is veranderd ten opzichte van 2013, toen de R.I.N. voor alle natuurgebieden in één keer werd opgemaakt, waarbij tevens het risico wel per natuurgebied in beeld is gebracht. In Fryslân gaat het om de volgende natuurgebieden:

- Alde-Feanen
- Ameland
- Beetsterzwaag e.o. - Lippenhuisterheide
- Drents-Friese Wold
- Duurswouderheide e.o. – Bakkeveensterduinen
- Fochteloerveen
- Haulerveld / Blauwe Bos
- Kiekenberg – Dellebuursterheide e.o.
- Oranjewoud - Katlijkerheide
- Gaasterlân e.o. – Rysterbosk
- Schiermonnikoog
- Terschelling
- Vlieland

3. Resultaten

3.1 Beschrijving natuurgebied

Vlieland is een eiland die beschikt over 1 dorp en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied beschikt voornamelijk over bos en duinen. De hele noordkant van het eiland is strand. Aan de westkant van het eiland is de 'Vliehors' gelegen wat kan worden gekenmerkt als een zandvlakte. Dit gedeelte van het eiland is in eigendom van defensie.

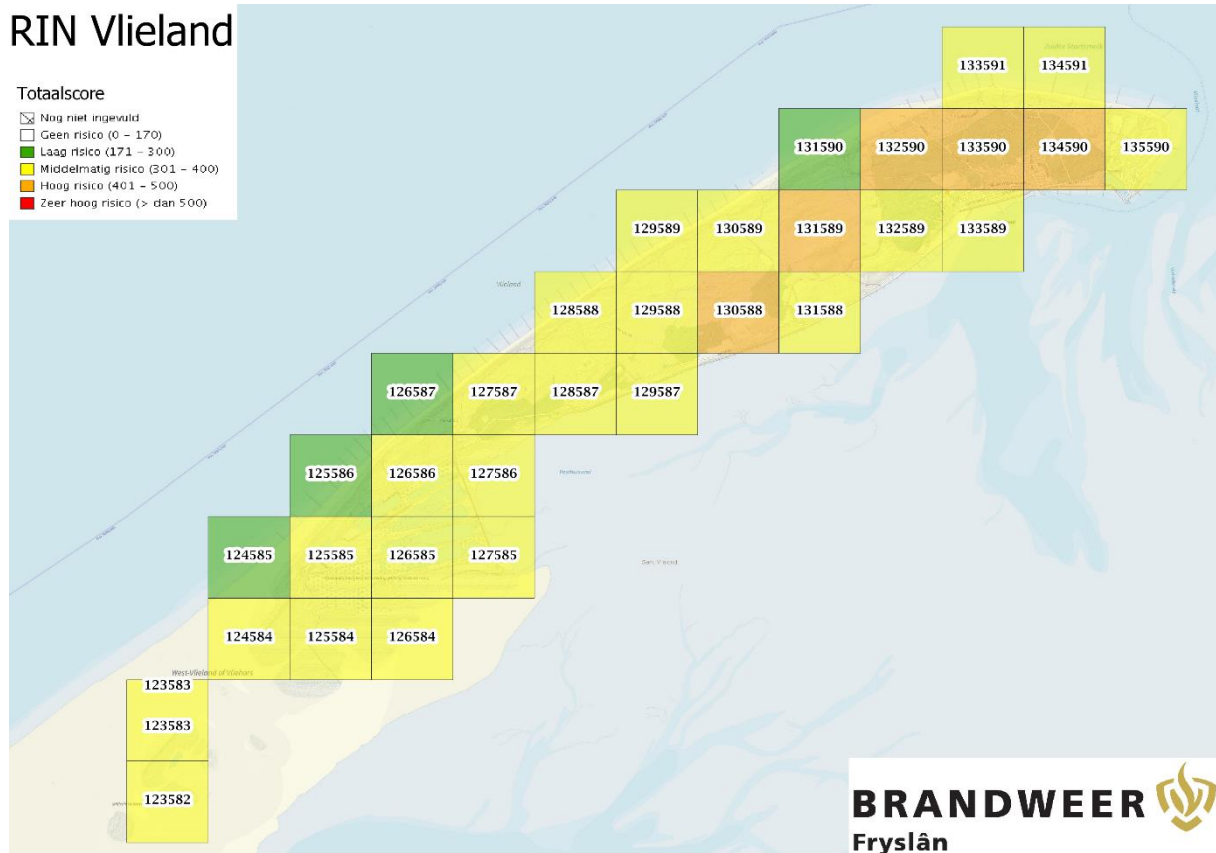
3.2 Risico's natuurgebied

In de onderstaande afbeeldingen zijn de resultaten van het inventariseren van de parameters weergegeven. De totaalscore en de diverse deelkaarten worden weergegeven om een duidelijk beeld te geven van de risico's in het natuurgebied. Van de meest risicovolle kilometervakken is een risicoduiding gemaakt.

3.2.1 Score totaal

In de onderstaande afbeelding is de totaalscore van het natuurgebied weergegeven. Alle parameters hebben hier een bijdrage aan.

In de totaalscore van het gehele natuurgebied is te zien dat er veel kilometervakken een middelmatig risico scoren. Een aantal vakken scoren een laag risico, deze zitten met name aan de kant van het strand. De hoog risicovakken zijn gelegen nabij het dorp en halverwege het natuurgebied. In de volgende sub paragrafen zijn de deelkaarten opgenomen waar per categorie is inzichtelijk is gemaakt wat de scores hiervan zijn en wat daarvan op invloed is geweest.

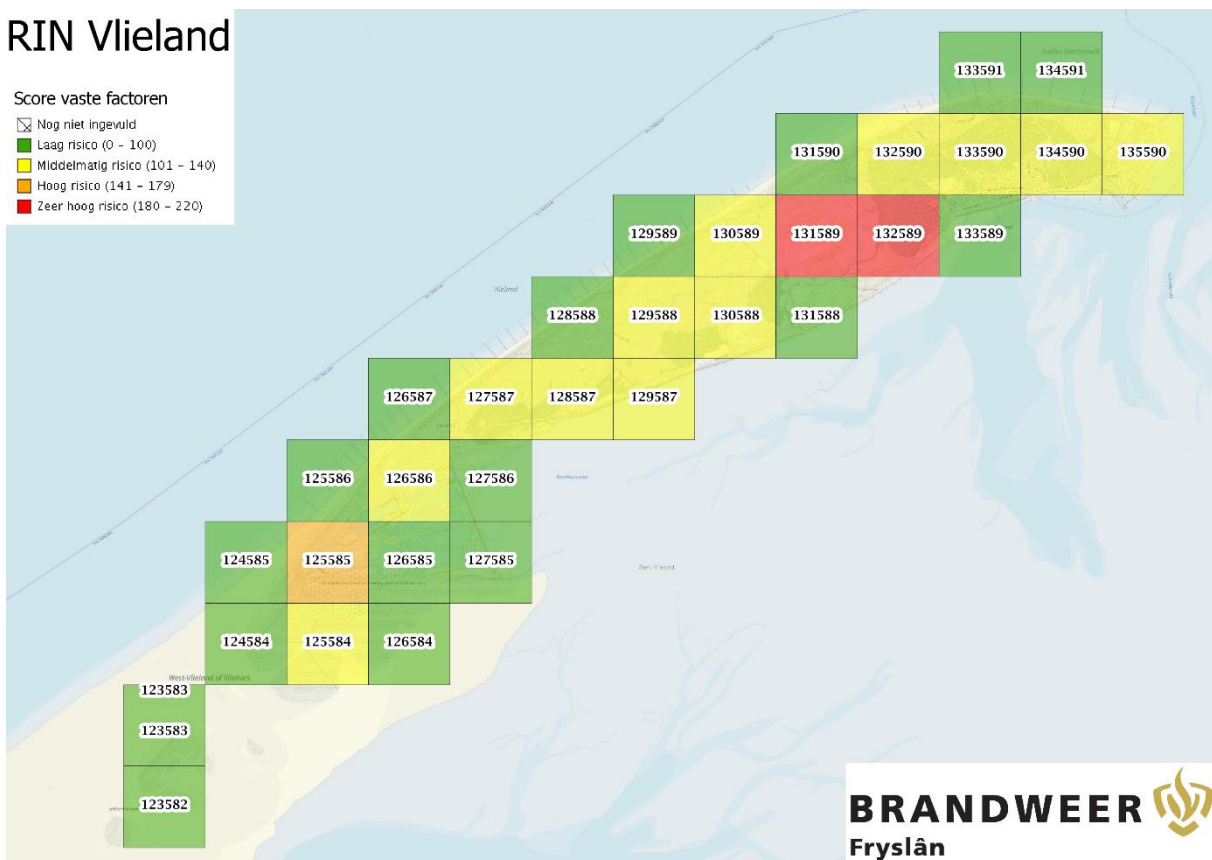

3.2.2 Score vaste factoren

In de onderstaande afbeelding is de score van de vaste factoren in het natuurgebied weergegeven.

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle/ kwetsbare objecten/ vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

RIN Vlieland

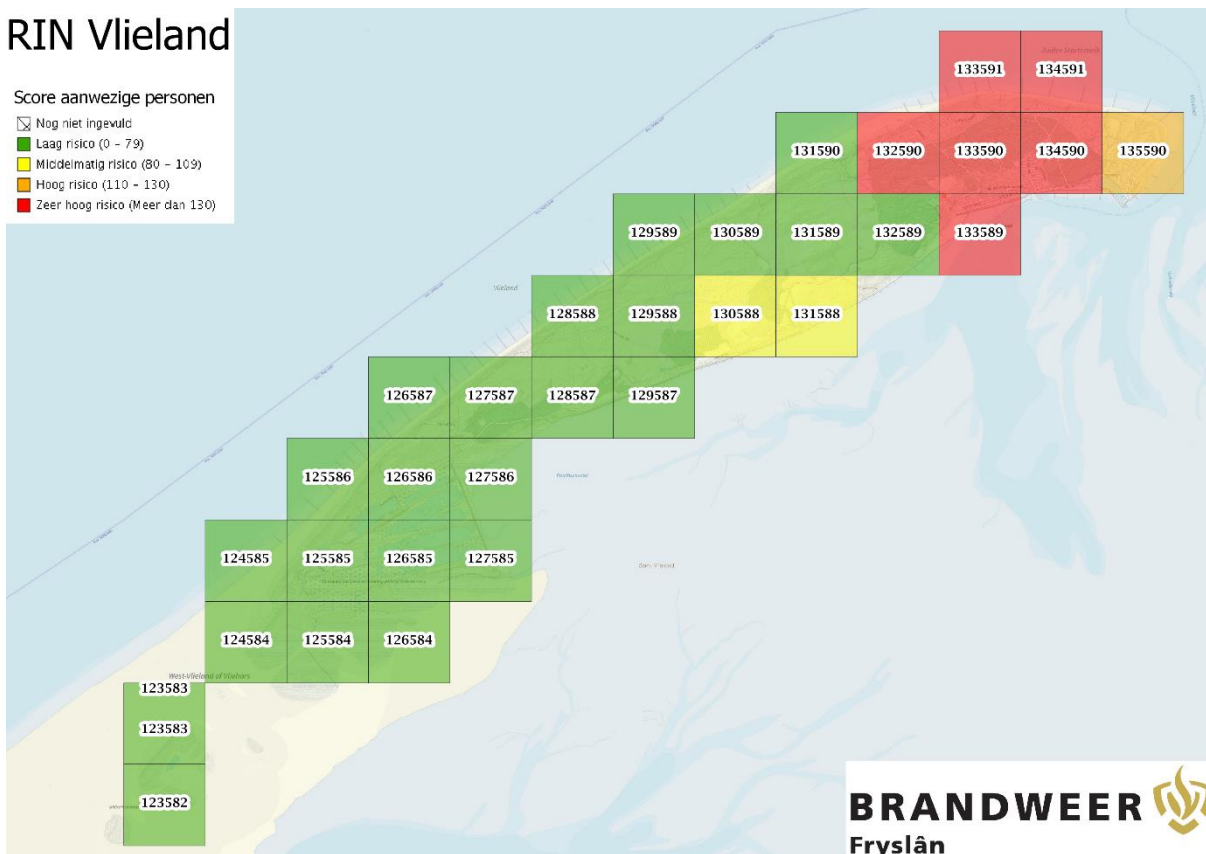
Op de deelkaart 'score vaste factoren' valt te zien dat over het hele natuurgebied wisselende risicoscores te zien zijn. Deze risicoscore is een combinatie van bovenstaande parameters. Vooral de bossen en natuur rondom het dorp hebben een middelmatige score en meer westelijk zelfs een hoog risico. Hier zit veel brandbare vegetatie, hogere ecologische waarden en kwetsbare objecten in de nabijheid. De hellingspercentages in het natuurgebied en de kansen op uitbreiding, maken samen met de hoge ecologische waarde op het eiland dat veel vakken een middelmatig of hoog risico vormen.

3.2.3 Score aanwezige personen

In de onderstaande afbeelding is de score van de aanwezige personen in het natuurgebied weergegeven.

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

RIN Vlieland

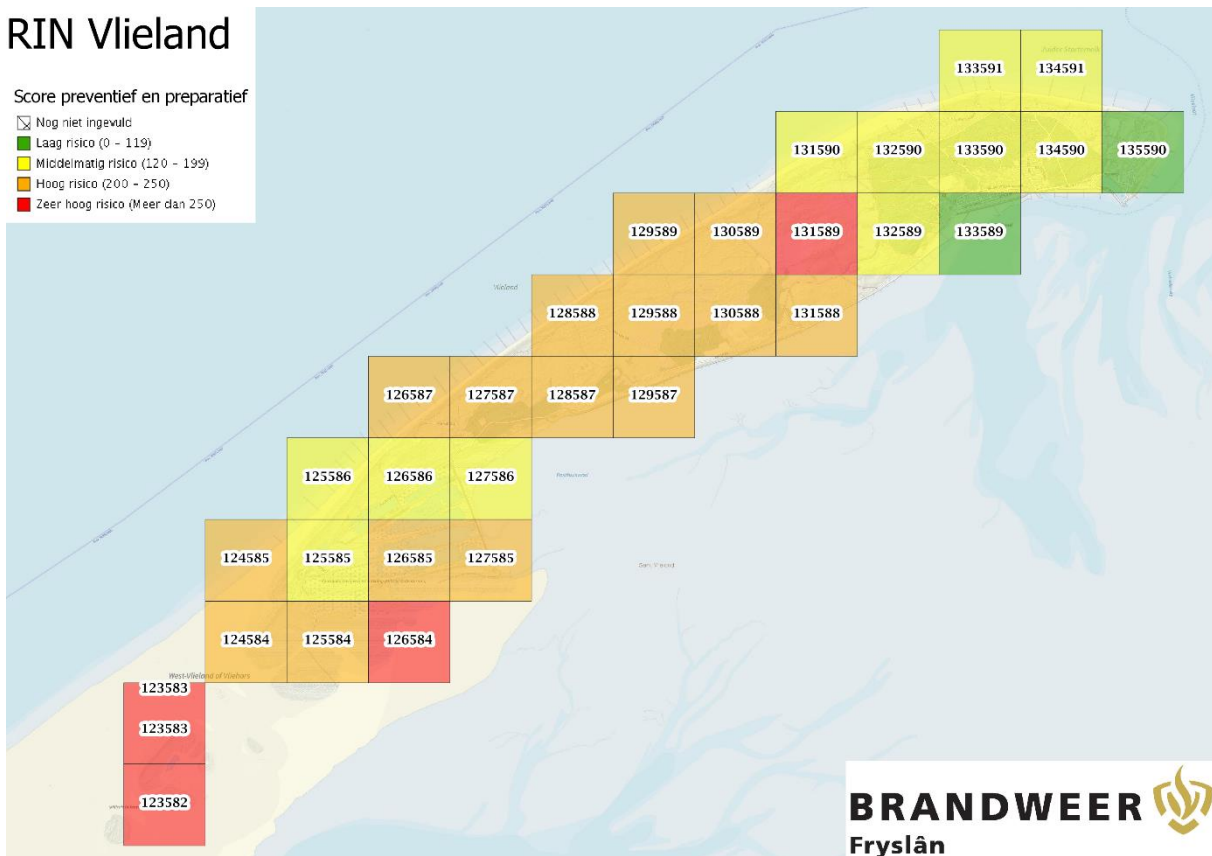
Op de deelkaart 'aanwezige personen' is te zien dat met name rondom het dorp een zeer hoog en hoog risico is. Dit heeft te maken met de bewoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten die zich met name rondom de dorpen bevinden. Hier zit onder andere camping Stortemelk waar zomers meer dan 3.000 personen aanwezig zijn, daarnaast zijn er vakantiewoningen en hotels in het dorp zelf. Westelijk gelegen van het dorp is nog een camping van Staatsbosbeheer gelegen. Over het hele eiland voltrekken zich toeristen.

3.2.4 Score preventief en preparatief

In de onderstaande afbeelding is de score van de preventieve en preparatieve maatregelen in het natuurgebied weergegeven.

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit/ kwantiteit ontsluiting

RIN Vlieland

Op de deelkaart 'score preventief en preparatief' valt te zien dat rondom het dorp er over het algemeen een middelmatig risico is en meer westelijker van het eiland de score verhoogd naar een hoog risico en bij de Vliehors een zeer hoog risico. De parameter opkomsttijd, kwaliteit ontsluiting en de snelle ontdekking spelen vooral een rol in het verschil tussen de risico's. Hoe westelijker op het eiland hoe slechter deze parameters scoren. De parameter opkomsttijd peloton scoort over het hele eiland hoog, aangezien er één brandweerploeg op het eiland is gevestigd. Om te komen tot een peloton dienen er voertuigen van de vaste wal te komen, dit neemt veel tijd in beslag.

3.2.5 Correctiefactoren

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Voor de R.I.N. van Vlieland is op geen enkel kilometer vak een correctiefactor toegepast.

3.2.6 Risico's

Van de meest risicovolle kilometervakken is hieronder een risicoduiding gemaakt.

Vak	Kleur totaalscore	Risico
134590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
133590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
132590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
131589		Hoog
<p>Beschrijving Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een zeer hoog. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een zeer hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Primaire- en secundaire waterwinning - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
130588		Hoog
<p>Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een middelmatig risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen

Hulpverleningskaarten

Voor de brandweer van Vlieland zijn hulpverleningskaarten beschikbaar op de voertuigen. Op deze kaarten staan de wegen ingetekend die begaanbaar zijn voor een tankautospuit. Deze zijn niet direct ontwikkeld voor natuurbrandbestrijding maar helpen zeker mee met het vinden van een goede aanrijroute.

3.4 Overige bijzonderheden

Opkomsttijden peloton

De parameter 'opkomsttijden peloton' scoort op het gehele eiland het hoogst. Dit komt doordat er twee tankautospuiten beschikbaar zijn op het eiland en de overige eenheden met de veerboot overgezet moet worden. Het duurt minstens anderhalf uur om een peloton aan brandweervoertuigen op het eiland te krijgen.

Repressieve slagkracht

Het feit dat er één brandweereenheid op het eiland aanwezig zijn, betekent ook dat er een andere manier van natuurbrandbestrijding benodigd is. Een snelle knockdown is van belang om erger te voorkomen. Daarnaast beschikt Defensie ook over materieel ten behoeve van brandbestrijding, onderling wordt samengewerkt ten tijde van calamiteiten.

4. Conclusie

Vlieland is een eiland die beschikt over 1 dorp en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied bestaat voornamelijk uit bos en duinen. De hele noordkant van het eiland is strand. Aan de westkant van het eiland is de 'Vliehors' gelegen wat kan worden gekenmerkt als een zandvlakte (in eigendom van defensie).

De score vaste factoren laat zien dat er een wisselend beeld is qua risico. De zwaartepunten liggen met name rondom het dorp, het naast het dorp gelegen bos en de natuur midden op het eiland. Dit is met name een combi tussen een hoge ecologische waarde, brandbaarheid vegetatie, kwetsbare objecten en de kans op uitbreiding.

Op de deelkaart aanwezige personen is te zien dat met name rond het dorp een zeer hoog risico aanwezig is en in de buurt van de camping van Staatsbosbeheer. Hier zijn veel aanwezigen in de vorm van inwoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten.

De deelkaart score preventief en preparatief laat zien dat rondom het dorp er over het algemeen een middelmatig risico is en meer westelijker van het eiland de score verhoogd naar een hoog risico en bij de Vliehors een zeer hoog risico. De parameter opkomsttijd, kwaliteit ontsluiting en de snelle ontdekking spelen vooral een rol in het verschil tussen de risico's en scores hoger richting het westelijk deel van het eiland.

In de totaalscore valt te zien dat over het gehele eiland er een aanzienlijk risico is, de meeste vakken scoren minimaal een middelmatig risico. De vakken met een hoog risico zitten met name rondom het dorp, omdat hier veel mensen aanwezig zijn. Daar ligt wat betreft het natuurgebied (natuurbrandrisico) op Vlieland dan ook het zwaartepunt. Al met al laat de totaalscore zien dat Natuurbranden zeker een risico vormt voor Vlieland.

Maatregelenmatrix Gebiedsgerichte aanpak Vlieland

Hoofd- en subcompartment(en)	Risico's en aandachtspunten	code	Noodzakelijke acties	RIN vaknummer	RIN-risico	Achiehouder	Termijn	afgerond	opmerkingen
1									
Noorderstoek/Witte lid	Geen bijzonderheden		Geen maatregelen	135590	Middelmatig				
	Bijzondere objecten:			135590	Middelmatig				
	Brouwerij (Utiliteit/bijeenkomst)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Manege (Bijeenkomst)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Jachthaven	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Strandtent (Bijeenkomst)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
2									
A RWZI	Op open plek in het bos bevindt zich een vaste evenementlocatie (ITGWG)	2.2	Geen maatregelen, afstemmen met RB/PV	134590	Hoog	BRW	Doorlopend		
	Op subcompartmentsscheiding A-B, fueltrap/springers aangetroffen	2.1	25 m L.o.v. compartimentsgrens vrijhouden (fueltrap/springer)	134590	Hoog	SBB	1 jaar		
B Asbult	Betreft voormalige vuilstort, risico repressie door aanwezigheid van gassen/materiaal	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Delen van het terrein niet of nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	135590	Middelmatig	BRW	1 jaar		
C Vallei achter de camping en stortemelk	Vegetatie rondom vakantiewoningen bestaat uit duingras, duindoorn en rozenbottel	2.3	Vegetatie laag houden, meenemen in project om eigenaren te informeren over natuurbrand	133591	Middelmatig	BRW	4 jaar		
	Beperkte bereikbaarheid recreatiewoningen in het gebied gebied door smalle wegen en toegepaste bochtenstraat	2.4	Gemeente en eigenaren adviseren over beperkte bereikbaarheid en risico's daarvan	133591	Middelmatig	GEM	2 jaar		
	Geen maatregelen mogelijk door aanwezige vegetatie, hoog risico voor recreatiewoningen (de zeereep loopt over de gehele lijn door)	2.4	Gemeente en eigenaren adviseren over beperkte bereikbaarheid en risico's daarvan	133591	Middelmatig	Allen	4 jaar		
	Noordzeereep, delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	133591	Middelmatig	Allen	4 jaar		
	De vegetatie op de scheiding camping Stortemelk en Landal Vlieduy is zeer dicht begroeid en niet bereikbaar	2.4	Gemeente en eigenaren adviseren over beperkte bereikbaarheid en risico daarvan	133591	Middelmatig	Allen	4 jaar		
	Bijzondere objecten:								
	Stortemelk/de Bolder (Camping/bijeenkomst)	2.5	rapport schouw en opnemen op repressieve kaart						
	Vierrijk (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is			BRW	1 jaar		
	Recreatiewoningen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is			BRW	1 jaar		
	Landal Vlieduy (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is			BRW	1 jaar		
	Industrieterrein Oosterseveld (utiliteit)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is			BRW	1 jaar		
	Rioolwaterzuiveringsinstallatie ,incl. gasopslag (RWZI)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is			BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees orchideeën)	1.1	Opnemen op repressieve kaart			BRW	1 jaar		
3									
A Vlieland dorp	Woningen aan de rand liggen in het bos.	2.4	Gemeente en eigenaren adviseren over beperkte bereikbaarheid en risico daarvan	134590	Hoog	BRW	1 jaar		
B Vlieland dorp	Geen bijzonderheden		Geen maatregelen	133590	Hoog				
	Bijzonder object:			133590	Hoog				
	Doniastate (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	133590	Hoog	BRW	1 jaar		
C Ijsbaan	Geen bijzonderheden		Geen maatregelen	133590	Hoog				
	Bijzonder object:			133590	Hoog				
	Sporthof en Zwembad (Bijeenkomst)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	133590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Vliehorst (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	133590	Hoog	BRW	1 jaar		
D Ijsbaan	Begroeiing blusvijver, aandachtspunt voor bluswater	3.1	Hekken van de vijver	133590	Hoog	SBB	Jaarlijks		
	Bluswater is minder goed bereikbaar ivm verzakken grond thv opstelplaats	3.2	Mogelijk aanbrengen zuigbuis of blusriool om bluswater en veiligheid te garanderen. Graskeien?	133590	Hoog	Allen	2 jaar		
E Ijsbaan	Geen bijzonderheden	2.2	Geen maatregelen	133590	Hoog				
F Ijsbaan	Bereikbaarheid bluswater	3.1	Hekken van de vijver	133590	Hoog	SBB	Jaarlijks		
	Bijzonder object:			133590	Hoog				
	Eureka (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	133590	Hoog	BRW	1 jaar		
4									
A Vuurboetsduin	Bijzondere vegetatie	1.1	Opnemen op repressieve kaart	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Bluswater is minder goed bereikbaar ivm verzakken grond thv opstelplaats	3.2	Mogelijk aanbrengen zuigbuis of blusriool om bluswater en veiligheid te garanderen	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	Allen	2 jaar		
	Ter hoogte van de subcompartmentsscheiding A-D is veel dood tak en top hout aanwezig	2.1	25 m tov compartimering vrijhouden(vrij van tak en top hout)	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Dicht op het subcompartment bevindt zich compacte strook met veel dennen, hoge vuurlast	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Pad opwaarderen naar eisen hoofdcompartment	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Vegetatie rondom zendmasten verwijderen	4.2	Objecten en installaties met een kritieke functie vrij houden van vegetatie	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB	2 jaar		
	Jonge dennen nabij werkp pad verwijderen	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Dennenbomen nabij subcompartment zijn aangetast door koffievuurtjeszwam (paddestoelen)	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Bodemlaag onder aan scheiding subcompartment bevat veel heide, wilgentakjes en gras	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Vuurboetsduin, delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Bijzonder object:			132589 / 132590	Middelmatig / Hoog				
	Vuurtoren	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Kaasbunker	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Vitens	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Zendmast	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Woningen Staatsbosbeheer	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132589 / 132590	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
B Bokkedal	Geen bijzonderheden		Geen maatregelen	132590	Hoog				
C Ankerplaats	Pad op de subcompartmentsscheiding C-D vrijmaken van vegetatie	2.2	Pad vrijmaken, eggen en laten begroei met gras	132590	Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Bijzonder object:			132590	Hoog				
D Kooisplek	Mogelijkheid onderzoeken om poel op te waarden als bluswater	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Broedgebied (lees Lepelaar)	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	130589 / 131589	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	4 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees Zonnedaauw)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	130589 / 131589	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees Jeneverbes)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	130589 / 131589	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees Orchideeën)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	130589 / 131589	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
	Veld met dennen uitdunnen ter hoogte van kwetsbare vegetatie, pad kan daarmee opgewaarderd worden	4.1	Plan uitwerken om subcompartment te verhogen naar een compartiment	132589	Middelmatig	SBB/BRW	4 jaar		
5									
Kantonnierspad	Operationele maatregelen nemen bij zeer droog weer	5.1	Klepelen/maaien opnemen in planvorming			SBB/BRW	Doorlopend		
	Thv bunkercomplex (h12) veel duindoorn, betreft een museum!	5.2	Onderzoeken wat mogelijk is om veiligheid te verhogen	131590	Laag	BRW	1 jaar		
	Vegetatie rondom vakantiewoningen bestaat uit duingras, duindoorn en rozenbottel	2.3	Vegetatie laag houden, meenemen in project om eigenaren te informeren over natuurbrand	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Beperkte bereikbaarheid recreatiewoningen in het gebied gebied door smalle wegen en toegepaste bochtenstraat	2.4	Gemeente en eigenaren adviseren over beperkte bereikbaarheid en risico daarvan	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Geen maatregelen mogelijk door vegetatie, hoog risico recreatiewoningen (de zeereep loopt over gehele lijn door)	2.3	Vegetatie laag houden, meenemen in project om eigenaren te informeren over natuurbrand	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Bijzonder object:			132590	Hoog				
	Westcord hotel (Logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Badhuys (Bijeenkomst)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
	Bunkercomplex H12 (Museum)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	132590	Hoog	BRW	1 jaar		
6									
Lange paal	Pad van dertig , vegetatie staat dicht op compartimentsgrens	2.1	Weg laten voldoen aan eisen van compartiment, opspoelen	131588	Middelmatig	SBB	1 jaar		
	Fuel traps en vegetatie nabij compartimentsgrens	2.1	25 m tov compartimering vrijhouden (fueltrap/springer) thv overgang duinlandschap/bos	131588	Middelmatig	SBB	1 jaar		
	Bijzonder object:			131588	Middelmatig				
	Camping Lange Paal	2.5	rapport schouw en opnemen op repressieve kaart	131588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Woning Staatsbosbeheer	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	131588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
7									
Vallei van het veen/Nieuwe Kooi (eendenkooi)	Compartment bevat fueltraps thv bos camping lange paal	2.1	25 m tov compartimering vrijhouden (fueltrap/springer) , compartimering tov camping	130589 / 130588 / 129588	Middelmatig / Hoog	SBB	1 jaar		
	Operationele maatregelen nemen bij zeer droog weer	5.1	Klepelen/maaien opnemen in planvorming	130589 / 130588 / 129588	Middelmatig / Hoog	SBB/BRW	Doorlopend		
	Bijzondere vegetatie (lees begrazingsgebied Staatsbosbeheer)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	130589 / 130588 / 129588	Middelmatig / Hoog	BRW	1 jaar		
8									
Oude Kooi (eendenkooi)	Compartment wordt begrast, begrazing door SBB	1.1	Opnemen op repressieve kaart	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Bereikbaarheid bluswater bomenland is door riet vermindert	3.1	Hekken van vijver	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	SBB	Jaarlijks		
	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Operationele maatregelen nemen bij zeer droog weer	5.1	Klepelen/maaien opnemen in planvorming	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	SBB/BRW	Doorlopend		
	Bereikbaarheid en gebruik bluswater Oude Kooi voldoet niet	8.1	Bluswater is niet goed toegankelijk, historische waarde van eendenkooi. Dit niet opnemen als bluswater	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Bijzonder object:			127587 / 128587 / 128588	Middelmatig				
	Woning Staatsbosbeheer	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Cultuur Historische waarde:			127587 / 128587 / 128588	Middelmatig				
	Oude Kooi	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (divers)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (divers)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Bijzondere vegetatie (lees begrazingsgebied Staatsbosbeheer)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	127587 / 128587 / 128588	Middelmatig	BRW	1 jaar		
9									
Meeuwenduinen	Brandkraan levert niet voldoende debiet(check diameter) bijzonder object	9.1	Melding RB/planvorming maken ivm logies	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	GEM/BRW	2 jaar		
	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Operationele maatregelen nemen bij zeer droog weer	5.1	Klepelen/maaien opnemen in planvorming	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	SBB/BRW	Doorlopend		
	Bluswater niet goed bereikbaar door hoogte van duin	8.1	Bluswater is niet goed toegankelijk, historische waarde van kooi. Dit niet opnemen als bluswater	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Bijzonder object:			125586 / 126586	Laag / Middelmatig				
	Hotel Posthuys Vlieland (Bijeenkomst/logies)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees orchideeën)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Kwetsbaar vegetatie (lees Orchideeën)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	125586 / 126586	Laag / Middelmatig	BRW	1 jaar		
10									
Kroon's Polders/wadkant	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel		Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Energiestation (gas en elektra) vrij houden van vegetatie	4.2	Objecten en installaties met een kritieke functie vrij houden van vegetatie		Middelmatig	SBB	1 jaar		
	Bijzonder object:				Middelmatig				
	Energiestation, gas en elektra	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is		Middelmatig	BRW	1 jaar		

	Brug aslast 10 ton Kroonpolders	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	Meerdere	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Camping Lange Paal	2.5	Rapport schouw en opnemen op repressieve kaart	Meerdere	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Portocabin tbv ringers Staatsbosbeheer	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	Meerdere	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Kwetsbare vegetatie (lees orchideeën)	1.1	Opnemen op repressieve kaart	Meerdere	Middelmatig	BRW	1 jaar		
11									
Kamp Defensie	Zx blusvijver niet bereikbaar	8.1	Bluswater is niet goed toegankelijk, mogelijk checken op beleid defensie ivm geboorde put. Dit niet opnemen als b	124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Geboorde put en gebruik daarvan incl. toegang niet brandweer voertuigen	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie	124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig	BRW/DEF	4 jaar		
	Bijzonder object:			124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig				
	Defensiecomplex	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Zonnepanelenveld	1.1	Opnemen op repressieve kaart, vegetatie laag houden rondom zonnepanelen	124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Munitiebunker	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	124585 / 124584 / 125584	Laag / Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
12									
Vliehors	Bereikbaarheid en berijdbaarheid strand	1.1	Palen geven route aan, opnemen op repressieve kaart	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Vegetatie bestaat uit voornamelijk gras, geen bijzonderheden		Geen actie noodzakelijk	123583 / 123582	Middelmatig				
	Noodnummer defensie	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Samenwerking versterken	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	1.1	Opnemen op repressieve kaart, mogelijke innovatie door nieuw materieel	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Voorbranden vegetatie als mogelijkheid, onderzoeken mogelijkheden vegetatie en noodzakelijkheid inzet brandweer	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie/onderzoek mogelijkheid voorbranden	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Mogelijk niet ontlofte munitie, resten of delen van munitie	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie	123583 / 123582	Middelmatig	BRW/DEF	1 jaar		
	Bijzonder object:			123583 / 123582	Middelmatig				
	Toren (Defensie)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	123583 / 123582	Middelmatig	BRW	1 jaar		
	Reddingsboothuisje (Museum)	1.1	Opnemen op repressieve kaart, bijzondere objecten waarbij impact mogelijk is	123583 / 123582	Middelmatig	BRW	1 jaar		
13									
De Richel	Geen land KVT, alleen per boot bereikbaar. Bewoning van 2 personen in broedseizoen. Eigendom RWS		Geen actie anders dan communicatie noodzakelijk			BRW	1 jaar		
	Zeer beperkte vegetatie, brand is zeer onwaarschijnlijk		Geen actie anders dan communicatie noodzakelijk			BRW	1 jaar		
Algemeen									
	Bordjes brandkransen ontbreken, melden bij gemeente	13.1	Doorgeven aan gemeente, betreft werkzaamheden droge melding			BRW	Doorlopend		
	VVV melding fase natuurbrand	13.2	Samenwerking onderzoeken			BRW	1 jaar		
	Rook- en stookverbod gemeente overleggen	13.3	Samenwerking onderzoeken			GEM/BRW	1 jaar		
	Aanschaf klepelmaaier gemeente ter ondersteuning Staatsbosbeheer	13.4	Slagkracht vergroten			Allen	4 jaar		
	Onderzoek brandgedrag rozenbottel	13.5	Uitzetten naar landelijk team			BRW	Lopend		
	Nummer ANWB-palen onbekend bij MKNN	13.6	Navragen acties gemeente bij Peter Jan Tjerman en aanleveren bij beheer			GEM/ANWB/BRW	1 jaar		
	Pasje defensie andere voertuigen dan TS	11.1	Opnemen in planvorming/plan defensie			BRW/DEF	1 jaar		
	Communicatie Staatsbosbeheer en Defensie	13.7	In kader samenwerking en watertransport (onderzoeken hoe kunnen we met elkaar communiceren)			BRW/DEF	1 jaar		
	Rechten Live op X toekennen aan Staatsbosbeheer	13.8	In kader samenwerking en watertransport			BRW	1 jaar		
	Platte zuigkorf tbv giertanks	13.9	TBV open water vijvers			BRW/SBB	Onderzoeken		
	Samenwerking (natuurbrandplan) KNRM, gemeente Vlieland, Staatsbosbeheer, Burgers en Brandweer	13.10	Samenwerking uitwerken in een integraal plan			Allen	4 jaar		
	Bluswatervoorziening creëren nabij compartiment 4	13.11	Onderzoek naar mogelijkheden			Allen	4 jaar		
	Algemene informatie natuurbrand (folder voor vakantiewoningen)	2.3	Brede communicatie opzetten voor recreatiewoningen (risico en eigen mogelijkheden)			Allen	4 jaar		
	Stortemelk:	13.12							
	Bluswatervoorziening		Bluswatervoorziening is niet toerijkend voor boshuisjes			BRW/GEM	Via RR		
	Dood tak en tophout nabij hoofdingang		Bult is geplaatst om sluipverkeer te voorkomen, andere voorziening daarvoor zoeken			Eigenaar	1 jaar		
	Alarmering Brandweer		Gelet op risico zou middelpotentieel wenselijk zijn			BRW	1 jaar		
	Lange Paal	13.13							
	Hekwerk 2e toegang		Hekwerk zo plaatsen dat bosveld bereikbaar is via 2e toegangsweg (pad van 30)			SBB	1 jaar		
	Dood tak en tophout op scheiding		Materiaal 15 m verplaatsen			SBB	1 jaar		
	Vliegden in compartimentering met natuurgebied		Vliegden verwijderen			SBB	1 jaar		
	Toegang/ontvluchting waddenveld		Mogelijkheid onderzoeken/pad verbreden			SBB	1 jaar		

		NW	NO	ZO	ZO	NO	NW	NO	ZW	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	NW	NO	ZO	ZO	NO	NW			
Jaar 1	Fase 1: opstartfase	1.1: Actorenanalyse uitvoeren																					
		1.2: Bijeenkomst mono-werkgroep brandweer: aftrapbijeenkomst																					
		1.3: Bijeenkomst 1 multi-werkgroep: aftrapbijeenkomst																					
		1.4: Dossieronderzoek																					
		1.5: Bijeenkomst 2 multi-werkgroep: dossieronderzoek bespreken																					
		1.6: Schouwen																					
		1.7: RIN opgesteld																					
		1.8: Maatregelenmatrix opstellen																					
		1.9: Bijeenkomst 3 multi-werkgroep: maatregelenmatrix bespreken																					
		1.10: Voorleggen aan het bestuur																					
		1.11: Informatiebijeenkomst																					
Jaar 2	Fase 2: doorlooptfase	2.1: Bijeenkomst 1 multi-werkgroep																					
		2.2: Bijeenkomst 2 multi-werkgroep																					
		2.3: Bijeenkomst 3 multi-werkgroep																					
Jaar 3	Fase 2: doorlooptfase	2.4: Bijeenkomst 4 multi-werkgroep																					
		2.5: Bijeenkomst 5 multi-werkgroep																					
Jaar 4	Fase 2: doorlooptfase	2.6: Bijeenkomst 6 multi-werkgroep																					
Fase 3: Afsluitende bijeenkomst/ herstart cyclys																							

- Uitgevoerd
- In behandeling
- Niet van toepassing

2018: Terschelling
2018: Alde Feanen
2018: Drents-Friese Wold
2018: Fochteloërveen

2019: Ameland
2021 (Q1): Vlieland

2022 (Q1): Schiermonnikoog
2022 (Q3): Gaasterlân e.o. - Rysterbosk
2022 (Q3): Duurswouderheide e.o. – Bakkeveensterduinen
2022 (Q3): Kiekenberg – Dellebuursterheide e.o.

2023: Haulerbos / Blauwe bos
2023: Oranjewoud - Katijkerheide
2023: Beetsterzwaag e.o. - Lippenhuisterheide

2024: Terschelling
2024: Alde Feanen
2024: Drents-Friese Wold
2024: Fochteloërveen

2025: Ameland
2025: Vlieland